Son Değişiklikleriyle
İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ MEVZUATI VE GENEL BİLGİLER

6

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyon

Yayın No. 177

Ankara, 1997

Son Değişiklikleriyle
İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ MEVZUATI VE GENEL BİLGİLER

6

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyon

Yayın No. 177

Ankara, 1997

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

SON DEĞİŞİKLİKLERİYLE

İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ MEVZUATI VE GENEL BİLGİLER

TÜRK-İŞ Yayınları No: 177

Bu yayın Ceza Kanunu hükümlerine göre
bastırılmıştır.

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi
Tarih:.....
Demirbaş
Tasnif No:

344.012596
SON
1997
4664

344.012596

SUNUŞ

"İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Mevzuatı ve Genel Bilgiler" başlıklı bu kitap, Ulkemizde uygulanan ve çok dağınık olan ilgili mevzuatı, mümkün olduğu kadar, toparlamak amacıyla hazırlanmıştar.

Grevlerin en yoğun olarak yaşandığı yıllarda bile, iş kazaları sırasında kaybolan işgünü sayısının grevlerde kaybolan işgünü sayısını çok aştığı ülkemizde, bu konu maalesef bu açıdan gerektiği gibi değerlendirilememektedir.

Mevzuat olarak ileri sanayileşmiş ülkelerle hemen hemen aynı düzeyde olmamıza rağmen, uygulamanın ve buna bağlı olarak kaza sayısında o ülkelerden çok kötü durumda olmamız işverenlerin ve siyasi iktidarların soruna gereği gibi önem vermemesinden kaynaklanmaktadır.

Kazaları azaltmanan en etkili yollarından birisinin eğitim olduğuna inanan Konfederasyonumuz, her yıl İşçi Sağliği ve İş Güvenliği Seminerlerini ülkeye yaygın hale getirerek geniş kapsamlı bilgilendirme çalışmaları yapmaktadır.

TÜRK-İŞ, ayrıca iş kazalarına karşı, daha çok riskli olan iş kollarına öncelik vererek, bu iş kollarına özel eğitimprogramları uygulamaktadır.

İnsan sağlığı ve ülke ekonomisine büyük kayıplar verdiren iş kazalarının önlenmesi, meslek hastalıklarının zamanında teşhis edilerek tedavi yoluna gidilmesi, yaygın eğitim, ayrıca siyasi iktidar ve işverenlerin konuya gerekli ilgiyi göstermesiyle mümkün olabilir.

TÜRK-İŞ ve üyesi sendikalar bu alanda üzerene düşen vazifeyi yerine getirmenin huzuru içindeler. İşverenleri ve siyasi iktidarı bütün uyarılarımıza rağmen, aynı çizgiye getirmek bugüne kadar mümkün olmadı.

İşçi, işveren ve hükümet üçlüsünün bir araya gelerek, bu temel ülke sorununa bilikte çözüm araması, kalıcı kurallar oluşturması ve belirlenecek olan ortak çözüm yollarını içine sindirerek ve inançla uygulanması, maalesef ve bütün ısrarlarımıza rağmen gerçekleştirilememiştir.

Bize göre sorunun çözümünde en geçerli yol budur. Esasen dünyadaki uygulamalar ve Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) nun belirlediği ilkeler de bunu zorunlu kılmaktadır.

Ülke çapında yaptığımız eğitim çalışmaları, ilgilileri uyarma faaliyetleri, işçi sağlığı ve iş güvenliği haftasına etkili bir biçimde katılmadan ayrı olarak bu çalışmaların devamı olacak: ÇEVRE VE İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ, İŞ KAZALARI ve KORUNMA YÖNTEMLERİ, İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ (Temsilciler için 18 No'lu yayın) ÇALIŞMA HAYATI ve BESLENME YAYINLARI ile bilgilendirmeyi sürdürüyoruz.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, bu amaçla bu kitabın 5. baskısını yaparak yararlanmanız dileğiyle sunmaktadır.

TÜRK-İŞ
Yönetim Kurulu

İÇİNDEKİLER

Sayfa

— Genel Olarak Sağlık ve İşçi Sağlığı ... 7
— Sağlığı Etkileyen Faktörler ... 7
— İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tanımı ... 11
— İşyerinde Sağlık Hizmetleri ... 14
— İşyeri Hekiminin Görevleri ... 14
— Meslek Hastalıkları ... 16
— Meslek Hastalıklarının Önemi ... 17
— İş Kazaları ... 18
— İlk Yardım ... 23
— Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Çalışma Hayatı İle İlgili Maddeleri ... 33
— İş Kanunu İlgili Maddeler ... 38
— İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ... 44
— Borçlar Kanunu İlgili Maddeler ... 47
— Belediyeler Kanunu İlgili Maddeler ... 47
— Umumi Hıfzıssıhha Kanunu İlgili Maddeler ... 48
— İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü ... 50
— İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kuralları Hakkında Tüzük ... 223
— Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Tüzük ... 229
— Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü ... 239
— Gebe ve Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük ... 263
— İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Tüzük ... 277
— İşyeri Hekimlerinin Çalışma Şartları İle Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik ... 284

Sayfa

— Makina Koruyucuları Yönetmeliği ... 293

— Her Nevi Maden Ocaklarında Yeraltı İşlerinde Kadınların Çalıştırılmaması Hakkında 45 Numaralı Mukavele ... 296

— Sanayi ve Ticarette İş Teftişi Hakkındaki 81 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi ... 299

— Deniz İşlerinde Çalıştırılacak Çocukların Asgari Yaş Haddinin Tesbiti Hakkında 58 Sayılı Sözleşme (1936 Tadili) ... 311

— Makinaların Gerekli Korunma Tertibatı İle Teçhizine dair 119 Sayılı Sözleşme ... 315

— Trimci veya Ateşçi Sıfatıyla Gemilerde İşe Alınacakların Asgari Yaşının Tesbitine Dair 15 Sayılı Sözleşme ... 323

— İşçilerin İyonizan Radyasyonlara Karşı Korunması Hakkında Sözleşme ... 326

— Tek İşçinin Taşıyabileceği Yükün Azami Ağırlığı Hakkında 127 Sayılı Sözleşme ... 332

— Bir Amme Makamı Tarafından Yapılan Mukavelelere Konulacak Çalışma Şartlarına Müteallik 94 No.lu Sözleşme ... 336

— Çocukların ve Gençlerin Sanayide İşe Elverişlilikleri Yönünden Sağlık Muayenesine Tabi Tutulmaları Hakkında 77 Sayılı Sözleşme ... 344

— İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğini Doğrudan ve Dolaylı İlgilendiren Mevzuat Kanunlar ... 353

— Tüzükler ... 354

— Yönetmelikler ... 356

— Türk Standartları Enstitüsü Tarafından Çıkarılan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği İle İlgili Standartlar ... 358

— Beslenme ve Çalışma Hayatı ... 370

— Gürültü Kontrol Yönetmeliği ... 374

— İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü Madde Başlıkları ... 376

— İşçi Sağlığı - İş Güvenliği Kurulları ve Önemi ... 38

— İkaz Levhaları ... 388

— Yararlanılan Kaynaklar ... 392

GENEL OLARAK SAĞLIK VE İŞÇİ SAĞLIĞI

Dünya Sağlık Örgütü sağlığı şöyle tanımlar: «Sağlık yalnız hastalık ve sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir.» Bu tanımlama, kişilerin sağlık durumlarındaki farklılıkları ortaya koyduğu gibi, sağlıklı davranışlarla varılmak istenen amacı da belirtir.

Son yıllara kadar işçi sağlığında amaç ise, iş kazası ve meslek hastalığı geçirmemek, çalışırken yorgunluktan korunmak, erken ihtiyarlamamaktı. Bugün, sanayileşmiş ülkelerde bu amaç çok daha ilerilere götürülmüş ve «yüksek nitelikte yaşam» denilen bir hayat düzeyi sağlamaya kadar uzamıştır. Böylece insanların «Sağlıklı» veya daha doğru olarak «tam bir iyilik hali» içinde olmaları amaçlanmıştır.

Bu anlayışla sağlığa bakılınca, her insanın sağlık durumunun birbirinden farklı olduğu hemen anlaşılır. Tıbbın amacı da buradan gelir. Herkese en yüksek sağlık kapasitesi sağlamak ve bu kapasiteyi sürdürmek.

İnsanlar sağlamken sağlıklarının kıymetini bilmezler. Tıpkı iyi işiten bir insanın kulağının kıymetini bilmediği, saatlerce yürüyebilen bir kişinin, bu niteliğinin değerini düşünmediği gibi. Ancak sağlık kapasitesi düşerse veya çok azalırsa kıymeti farkedilir. Nitekim Kanuni Sultan Süleyman «olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi» diyerek sağlığın önemini vurgulamıştır.

SAĞLIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Sağlıklı hal, çeşitli faktörlerin bir araya gelmesi ile yükselir veya bozulur. Bu çeşit faktörlerin iyice bilinmesi ile sağlıkla ilgili bir sorunu anlamak, çözümünü bulmak mümkün olur. Bu yaklaşım, bizi hastalıkları tek bir sebebe bağlamaktan korur.

Örnek olarak tüberküloz hastalığını alalım. Bu hastalığın mikrobu verem basilidir. Ancak, her insanda verem basili olmasına karşın hastalanmaz. O zaman hemen akla şu soru gelir: Neden bazı insanlar verem basili ile karşılaşınca hastalanıyor da, diğerleri hastalanmıyor? Cevap olarak, kısaca, «Çünkü bazı insanların bünyeleri verem mikrobuna dayanıklıdır? Çünkü bu kişilerin daha sağlıklı bir yaşam, daha iyi beslenme ve daha iyi eğitim görme olanağı vardır. Bu sorular daha da uzatılabilir.

Aynı yaklaşımı işçi sağlığına da uygulayabiliriz. Örnek olarak gürültüyü alalım. Yüksek şiddette gürültülü yerlerde uzun bir süre çalışanlarda, genellikle, işitme duyusu azalır. Ancak bazı işçilerde böyle bir bozukluk çok çabuk meydana çıkarken, bazılarında uzun seneler sonra görülür veya hiç görülmez. Neden? Çünkü bazı işçilerin kulakları şiddetli bir gürültüye dayanıklı olmadığı halde bu işlerde çalışmaya başlamışlar ve üstelik de kulak koruyucusu kullanmamışlardır. Bunun sebebi nedir? İşe girerken ciddi bir işe giriş muayenesinden geçirilip gürültülü bir işte çalışabileceği belirlenmemiş; eğitim yetersizliği nedeni ile de kulak koruyucunun önemine inanmamış ve kullanmamıştır. Neden? Çünkü, işveren işe giriş muayenesini yeterli bir düzeyde yaptırmamış, işçileri eğitmemiş, iş yerinde çalışan hekim bu konu üzerine eğilmemiş ve yetkili makamlar bu durumları yeterince denetleyip yaptırıcı önlem almamışlardır.

Demek ki sağlık ve dolayısıyla hastalıkla ilişkili nedenler çok çeşitlidir. Bunlar başlıca, kişiye bağlı özellikler, çevre ile ilgili özellikler ve diğer etkenlerdir. Bu belirtilen faktörlerin etkileşmesi ile kişinin ve sonuçta da toplumun sağlık durumu belirlenir. Bunlardan en önemlisi olan ikisini açıklamakta yarar vardır.

a) Kişiye Bağlı Özellikler :

Her insanın bünye yapısı, işleyişi ve değişen koşullara karşı davranışı, reaksiyonları ve adaptasyonu farklıdır. Bu kişilik,

bir taraftan insanın kalıtımla gelen özellikleri, diğer taraftan beslenme, eğitim, yaşantı gibi faktörlerin etkileriyle oluşur.

Bu konuda en tipik örnek, bulaşıcı hastalıklar yönünden «bağışıklık» diye adlandırılan, hastalıklara karşı dayanıklılık durumudur. Bazı bulaşıcı hastalıklara karşı aşı yapılarak kişiye «bağışıklık» kazandırılır ve bunun sonucu olarak söz konusu bulaşıcı hastalık ortaya çıkmaz.

Kişinin özellikleri, yalnızca bulaşıcı hastalıklara değil, sağlıkla ilgili her konuda önem kazanır. Örnek olarak iş kazalarını düşünelim: Bazı işçiler sık sık iş kazası geçirirler. Bu gibilerde, kişiliğe bağlı nitelikler olan dalgınlık, dikkatsizlik, reaksiyon yavaşlığı gibi ruhsal yeteneksizlikler söz konusudur.

Şu halde kişiye bağlı özellikler, hastalıkların ortaya çıkmasında ve sağlığın bozulmasında önemli bir faktördür.

İnsanların beslenme, besinleri salkama, pişirme ve temizlik gibi konulardaki alışkanlıkları da sağlığı etkiler. Meselâ çok acı yemeye alışmış kişilerde sindirim yollarında bozukluklar sıktır. Veya bir işyerinde ellerini yıkamadan yemek yeme alışkanlığı olan bir işçide hastalığa yakalanma ihtimali daha fazladır.

Yaş, cins ve ırk özellikleri de sağlığı etkiler: Bazı hastalıklar çocuklarda daha sık olarak görülürken (kızamık, boğmaca gibi bazıları ileri yaşlarda fazladır. (Kalp hastalıkları gibi). Aynı durum işçi sağlığında da söz konusudur. Çocuk işçiler zehirlenmelere karşı daha duyarlıdır. Bu bakımdan zehirlenme ihtimali olan işlerde çocukların çalıştırılmalarına izin verilmez. Yaşlı bir kişinin kalp ve dolaşım aygıtı, ağır bir yük kaldırması uygun olmayabilir ve böyle bir işte çalışması hastalığına yol açar.

Cins, özellikle kadınlar için önemlidir. Gebelik halinde, hastalık faktörleri yalnız anneyi değil, doğacak çocuğu da etkiler. Örneğin, gebeliğin ilk aylarında geçirilen bir kızamık

alığı, doğacak çocuğun sakat olmasının başlıca sebebi olabilir. Gebe bir kadın işçiyi çömelerek çalıştırmak düşük veya erken doğumla sonuçlanabilir.

b) Çevre :

Bütün canlılar gibi insanlar; yaşadıkları çevrenin etkisindedirler. Sağlığı etkileyen çevre çeşitlidir:

— Fiziki Çevre :

Bu, yaşanılan ortamın fiziksel ve kimyasal özellikleridir. Örneğin sıcak veya soğuğun, basınç azlığı veya çokluğunun sağlıkla ilgisi eskidenberi bilinir. İyi havalandırılmamış bir çalışma çevresi, sıkışık işyerleri, bu konuda diğer örneklerdir.

— Biyolojik Çevre :

Ortamın, çeşitli canlı hastalık etkenlerini (mikrop ve parazitler gibi) bulundurmasıdır. Meselâ tarım işlerinde ortamda hastalık mikropları bulunabilir ve bu ortam çalışanların hastalanmasına neden olur. Mezbahalarda veya hastanelerde çalışanlarda, bazı hastalık mikropları ile karşılaşmaları sonucu görülen hastalıklar diğer örneklerdir.

— Sosyal Çevre :

İnsanın sağlığını etkileyen sosyal koşulların tümü, sosyal çevreyi oluşturur. Bu koşullar, o toplumun gelenekleri, kültürü ve inançları sonucudur. Bir toplumda zehirlenmelere karşı yoğurdun tedavi edici etkisi olduğu inancı yaygın ise bu yüzden işçilere önleyici olarak yalnız yoğurt veriliyor ve başka bir önlem alınmıyorsa, o toplumda zehirlenmeler önlenemez. Bir toplumda başıboş köpeklerin zehirlenerek ortadan kaldırılması hoş karşılanmıyor ve köpeklere atılan zehirlerin yemesi önleniyorsa kuduz hastalığının önüne geçilemez. Diğer bir örnek çocukların çalışmasıdır. Bir toplumda, aileler, çocuklarına en

az ilkokul öğrenimini bile yaptırmadan, onları çalışma hayatına gönderir ve Devlet bunu önleyici, düzenleyici bir önlem almazsa, çalışan çocukların sağlığı erkenden bozulabilir. Bu örnekleri pek çok uzatmak mümkündür.

Ekonomik yeteneklerin sağlıkla ilgisi, beslenme, giyim, ev gibi faktörlerin dışında kişiyi sağlığını bozacak bir işe zorlaması ile de kendini gösterir. Nasil ki, iyi beslenemeyip hastaneye yatırılan bir bebek tedavi edilip evine gönderilir ve aynı beslenme koşulları ile tekrar hastalanır; bir kurşun zehirlenmesiyle aylarca hastanelerde tedavi edilen bir işçi tekrar aynı işte çalışmaya başlarsa yeniden hastalık ortaya çıkar. Ekonomik nedenlerle insanın kendisini yıpratacak şiddetle çalışması, bünyesine uygun olmayan işlerde hayatını kazanma zorunda kalması da aynı sonuçları verir.

— **Psikolojik Çevre :**

İnsanın ruhsal çevresi, sağlığını ileri derecede etkiler, sıkıntı, sinirlilik, dikkatsizlik, dalgınlık gibi çeşitli ruhsal bozukluklara ek olarak «stres» denilen fizyolojik bir mekanizma oluşarak bazı hromonlar' fazla salgılanır (böbrek üstü ve tiroit hormonları). Bunların sonucu da çeşitli psikosomatik hastalıklardır (mide ülseri, kalp infarktüsü, tansiyon yükselmesi gibi).

İş kazalarında ruhsal faktörler başlıca nedenler arasındadır. Dalgınlık, sinirlilik, ilgisizlik, dikkatsizlik hem kişiyi ve hem de çevresindekileri tehlikeye götürür.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNİN TANIMI

Sağlık hakkında yukarıda genel bilgiler verdikten sonra İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusuna girmek daha yerinde olacaktır.

Dünyada ve ülkemizde sanayileşme ve teknolojik gelişmelere paralel olarak özellikle işyerlerinde üretken faktör olan

çalışan kişilerin sağlığı ve güvenliği ile ilgili birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Başlangıçta fazla önemsenmeyen bu sorunlar iş verimini ve işletmeyi tehlikeye sokmasıyla önem kazanmış ve üzerinde düşünülmesi gerekliliği doğmuştur. Bu aşamada yapılan çalışmalar sonucunda işyerlerinde çalışma düzenini ve koşullarını kapsayan birtakım kurallar ve kanunlar yürürlüğe konmuştur. Ancak, geçen zaman içinde bu düzenlemelerin yetersiz olduğu görülmüş ve soruna daha değişik açılardan yaklaşılması gerekliliği baş göstermiştir. Bunun üzerine yapılan çalışmalar ve araştırmalar sonucunda «İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği» kavramı doğmuş, konuya bilimsel olarak yaklaşılmaya başlanmıştır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği tıbbın, tekniğin ve diğer bilim dallarının çalışma alanı olmuştur. Teknolojik gelişmenin ve sanayileşmenin süreklilik arzetmesi nedeniyle hergün çalışma alanlarına katılan yeni işkolları, kimyasal maddeler, makina ve teçhizatlar bu konu üzerinde çalışılmasını, kesintisiz olmasını her yeni teknoloji ile karşılaşılan yeni sorunların araştırılmasını ve çözümlenmeye çalışılmasını gerektirmektedir.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin bir tanımını yaparsek «İşyerlerinde işin yürütülmesi sırasında, çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır» diyebiliriz.

Genel anlamda yapılması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği çalışmalarının amaçlarını şöyle sıralayabiliriz. Kuşkusuz bu hususlar birbiriyle yakından ilişkilidir.

1 - Çalışanları korumak

İşçi sağlığı ve iş-güvenliği çalışmalarının ana amacını oluşturur. Çalışanları işyerinin olumsuz etkilerinden korumak, rahat ve güvenli bir ortamda çalışmalarını sağlamak, başka bir ifadeyle çalışanları iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruyarak ruh ve beden bütünlüklerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

2 - Üretim güvenliğini sağlamak

Bir işyerinde üretim güvenliğinin sağlanması beraberinde verimin artması sonucunu doğuracağından özellikle ekonomik açıdan önemlidir. İşyerinde çalışan işçilerin korunmasıyla meslek hastalıkları ve iş kazaları sonucu ortaya çıkan iş gücü ve iş günü kayıpları azalacak, dolayısıyla üretim korunacak ve daha sağlıklı ve güvenli çalışma ortamının işçiye verdiği güvenle iş veriminde artma olacaktır.

3 - İşletme güvenliğini sağlamak

İşyerinde alınacak tedbirlerle, iş kazalarından veya güvensiz ve sağlıksız çalışma ortamından dolayı doğabilecek makina arızaları ve devre dışı kalmaları, patlama olayları, yangın gibi işletmeyi tehlikeye düşürebilecek durumlar ortadan kaldırılacağından işletme güvenliği sağlanmış olur.

Yukarıda bahsedilen hususlara açıklık getirmek amacıyla bir örnek verelim : Herhangi bir işyerinde çeşitli amaçlarla kullanılan bir sabit kompresörü ele alalım. Kompresörün ve kazanın bakımlarının, deneylerinin zamanında ve gerektiği biçimde yapılmadığını ve işyerinde güvenli bir yerde muhafaza edilmediğini düşünelim. Kompresör kazanının patlaması sonucunda meydana gelecek bir kazada öncelikle o işyerinde çalışanların hayatı tehlikeye girecektir. İşyerinde patlama ile meydana gelecek hasar ve yangın işletmeyi büyük zarara sokacaktır. İşyerinin tekrar çalışabilecek duruma gelmesi için geçen süre içinde ise üretim kısmen veya tamamen duracaktır. İş veriminden bahsetmek ise mümkün değildir.

Anlaşılacağı gibi, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği çok yönlü bir çalışmayı gerektirir. Çalışmalar sırasında da tıp, fizik, kimya, mühendislik, matematik, iktisat, istatistik, sosyoloji, psikoloji, ergonomi gibi bilimlerden yararlanılır. Çalışma alanı ise, fabrikalar, atelyeler, madenler, inşaatlar yani üretim faaliyeti bulunan tüm işkollarını kapsar, doğal olarak da her işkolunda bazı farklılıklar gösterir.

İŞLERİNDE SAĞLIK HİZMETLERİ

...erlerinde uygulanan koruyucu hekimlik, İş Hekimliği adını alır. Amacı, İşçi Sağlığının gereklerini yerine getirmektir. İşçi sağlığı, her meslekte çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hallerini en yüksek düzeye getirmek ve bu düzeyi sürdürmek, sağlıklarına gelebilecek zararları önlemek, işçiyi fizyolojik ve psikolojik yeteneklerine uygun işlere yerleştirmek mek ve böylece işi insana ve insanı işine adapte etmeyi amaçlayan bir tıp dalıdır.

Şu halde, Amaç :

a) Çalışanlara en yüksek sağlık kapasitesini sağlamak,

b) Çalışma koşullarının olumsuz etkilerinden onları korumak,

c) İş ve işçi arasında mümkün olan en iyi uyumu sağlamak.

İŞYERİ HEKİMİNİN GÖREVLERİ

A — Tıbbi Görevler

a) İşçilerin işe giriş muayenelerinin yerine getirilmesi, bu muayenenin amacı, işçinin fiziksel ve ruhsal yeteneklerine uygun işlere verilmesidir. Bu amaca varabilmek için, muayeneyi yapan hekimin işçinin çalışması söz konusu olan işin özelliklerini bilmesi gerekir. (Tıbbi bakımdan iş analizleri.)

b) Aralıklı kontrol (periyodik muayeneler) muayenelerinin yapılması, (işyerlerindeki belirli etkenlerin ve koşulların işçiler üzerine yapabileceği olumsuz etkileri ortaya çıkarır, erken teşhis ve tedaviyi amaçlar.)

c) Meslek hastalığı dışında ve üç haftadan uzun, işten uzaklaşmalarda, bütün meslek hastalıkları ve iş kazaların-

dan sonra işe tekrar başlarken. (Geçirilen hastalığın sonunda işçinin fiziksel ve ruhsal durumunu saptayarak yapacağı işe uyum durumunu belirlemek amacı ile.)

d) Aşıların düzenli olarak yapılması.

e) Özelliği olan işçilere, bu arada, ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlara, gebe ve emzikli kadınlara, 18 yaşından aşağı gençlere, iki yaşından küçük çocuğu olan annelere, malûl ve arızalılara, alkoliklere, birden fazla iş kazası geçirmiş işçilere özel bir ilgi ve ihtimam sağlanması.

f) Kaza halleri için işyerinde ilk yardım organizasyonu ve acil tedavinin sağlanması.

g) Kadın işçilerin çalıştırıldığı işyerlerinde ilgili Tüzük gereği oluşturulan Kreş ve Çocuk Bakımı Yerlerinde barındırılan çocukların sağlık kontrollarının yapılması ve genellikle bu yerlerin sağlık şartlarına uygunluğunun denetlenmesi.

B — İşyeri Hekiminin Tıbbi Teknik Görevleri

a) Çalışma ortamının özelliklerini belirlemek ve sağlığa zararlı olanlarını izlemek.

b) İş kazaları ve meslek hastalıklarının nedenlerini bilmek ve tekrarını önlemek.

c) İş analizleri yaparak iş ve işçi arasında karşılıklı uyumu sağlamak.

d) İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarına katılmak.

C — Sağlık Eğitimi

İşçilerin kişisel hijyen, işçi sağlığı, beslenme ve kişisel koruyucular konuları gibi önemli sağlık konularında eğitilmeleri,

D — Beslenme

Yapılan işin gerektirdiği enerji gereksinmesini sağlayacak beslenmenin saptanması ve sağlanması.

E — İdari İşler

Dosya ve arşiv tutma. İstatistikleri hazırlama. Gerekli raporları yazma.

F — Araştırma

İşyeri koşullarının işçiler üzerine yapabileceği çeşitli etkilerin neler olabileceği konusunda bilimsel araştırmalar.

MESLEK HASTALIKLARI

Tanımlama

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 11'nci maddesi, meslek hastalıklarını şöyle tanımlar :

«Meslek hastalığı, sigortalının çalıştırdığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleridir. Bu kanuna göre tesbit edilmiş olan hastalıklar listesi dışında herhangi bir hastalığın meslek hastalığı sayılıp sayılmaması üzerinde çıkabilecek uyuşmazlıklar, Sosyal Sigortalar Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanır.»

Sınıflama

Meslek hastalıkları, Sosyal Sigortalar sağlık işlemleri tüzüğünde gösterilmiş ve beş grupta toplanmıştır. Bu listede hastalıkların belirtileri, hangi işlerde görüldükleri ve sigortalı bir işten ayrılmış olanların hastalandıklarında, hastalıklarının mesleksel olduğunun sigorta tarafından kabulü için en çok ne kadar zaman geçmesi gerektiği (yükümlülük süresi) gösterilmiştir.

Listedeki meslek hastalıkları şu gruplarda toplanmıştır:

1. Kimyasal maddelerden olanlar
2. Mesleki deri hastalıkları
3. Pnömokonyozlar ve diğer mesleki solunum sistemi hastalıkları
4. Mesleki bulaşıcı hastalıklar
5. Fiziki etkenlerle olan meslek hastalıkları

Sözü edilen liste dışındaki bir hastalığın meslekî olduğu kanısında, Sosyal Sigortalar Yüksek Sağlık Kuruluna müracaat edilir.

MESLEK HASTALIKLARININ ÖNEMİ

Meslek hastalıklarının sayıları hakkında SSK istatistikleri yetersizdir. Bunun başlıca nedeni, meslek hastalığı tanısının konulmasındaki güçlükler. Tanı konulamayınca hastalık tanınıp istatistiklere girememektedir. Bu özellik, işçi sağlığı hizmetlerinin niteliğinin düşüklüğünü gösteren bir ölçüttür.

SSK'nın verdiği sayılara göre 1998 yılında 1400 meslek hastalığı belirlenmiştir. Bunların içinde en sık görüleni 582 vak'a ile kömür madenciliği'nin neden olduğu hastalıklar, 448 vak'a ile nakil araçlarının imalini 50 vak'a ile metalden eşya imali (RİE,TBC) izlemektedir.

MESLEK HASTALIKLARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI

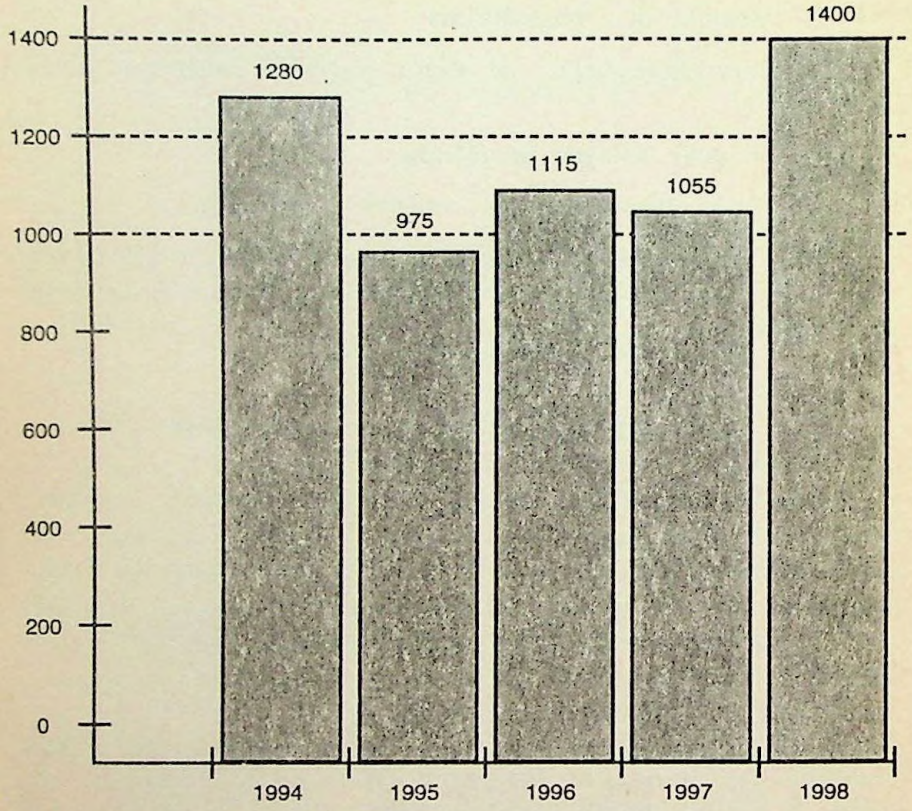

İŞ KAZALARI

Tanımlama

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 11 nci maddesi, iş kazalarını tanımlamıştır.

«İş kazası, aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhca arızaya uğrayan olaydır.»

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla,

c) Sigortalının, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmeleri sırasında,

Nedenleri

İş kazalarının oluşumunda çeşitli faktörler rol oynar. Her kazada bu çeşitli faktörler aranmalı ve kazaya neden olma derecesi dikkatle incelenmelidir. Bu nedenleri başlıca iki grupta toplamak mümkündür.

a) Çevresel olanlar : Aydınlatma, ısı, nem, gürültü, makinalar, kaygan zemin, vb.

b) İnsana bağlı olanlar : Yorgunluk, acemilik, dikkatsizlik, ihmalkârlık vb.

c) Eğitim yetersizliği.

bu değişik faktörlerin iş kazasına neden olmaması için koruma önlemlerinin belirlenmesinde, her kazanın sebebini analiz etmek, gereken önlemleri alarak, kazanın tekrarını ortadan kaldırmak mümkündür.

Ülkemizde, Sosyal Sigortalar istatistiklerine göre 1998 yılında 91.895 iş kazası olmuştur. Bu kazaların başlıca nedenleri şunlardır.

Makinalardan ileri gelenler	8.160
Düşmeler	11.287
Yanmalar	3.887
Motorlu taşıtlar	2.732

Ancak, SSK istatistikleri kazaların hakiki nedenini göstermemektedir. Örneğin, makinaların neden olduğu kazalar % 9.16 gibi yüksek bir orandır. Acabsa bu kazaların oluşumun da makinalarda koruyucularmı eksikti veya yetersizdi? İşleyişlerimi bozuktu? Yerleştirilmesi ve bakımımı yapılmamıştı? Işıkmı yetersizdi? İşçi yorgun ve dikkatsizmi idi ? gibi pek çok sorular arka arkaya dizilebilir. Bunların cevabını bu genel istatistikler içinde bulma olanağı yoktur. Buyüzden, her kazanın ayrı ayrı incelenerek nedenlerinin bulunması gerekir.

Özellikleri

a) SSKistatistiklerine göre kazaların 41.60'I 1-3 işçi çalıştıran küçük işyerlerinde meydana gelmektedir. Elliden az işçi çalıştıran işyerlerinde meydana gelen kazalar, bütün kazaların %71.78'idir. Bu durum, küçük işyerlerine önem vermenin gereğini gösterir.

Hatırlanması Gereken Husus:

Elliden az işçi olan işyerlerinde, hekim çalıştırma zorunluluğu olmadığı gibi, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarıda yoktur.

b) İş kazalarının % 46.52'si kıdemlerğ bir yıldan az olan işçilerde görülmüştür. Bu durum , iş kazalarının oluşumunda eğitim ve tecrübenin, alışkanlığın eksik olmasının önemini gösterir.

c) İşe başladıktan sonra 1 saat içinde meydana gelen iş kazalarının nisbeti, % 45.20' dir. İşye uyum sağlamadan ve dikkati yoğunlaştırmadan çalışmaya başlamanın sonucudur.

d) İş kazalarının % 4.2 si sakatlıkla sonuçlanmaktadır. Bunların % 66.62'si 14-35 yaş grubundan meydana gelmektedir. Bu durum genç nüfus için ileri derecede önemlidir.

e) İş kazaları ve meslek hastalıklarının % 1.3'ü ölümle sonuçlanmaktadır. Bu ölümlerin % 45.2'si kazayı takiben hemen meydana gelmektedir.

f) Kazalar işkollarına göre şöyle bir dağılım göstermektedir.

İnşaat işkolunda 12.355 iş kazası olmuştur. Bütün kazaların % 13.4 ünü oluşturur.

Metalden eşya imali işlerinde kaza sayısı 10.957 dir.

Kazaların % 11.9'udur.

Kömür madenciliği 6.316, kazaların % 6.9 udur.

Dokuma sanayii 8.415 kazaların % 9.1 idir.

g) Ölümlü iş kazaları 380 ile inşaat işkolunda başta gelmekte ve bunu 139 ölümlü kömür madenciliği izlemektedir.

Yukarıda belirtilen 1998 verileri, korumada önemini hangi işkollarında ağırlık verilmesi geirektiğini göstermektedir.

Koruma

Kaza yapabilecek sebepleri önceden araştırmak denetlemek ve önlemleri almak gerekir.

Kazalara karşı koruma önlemlerini kısaca aşağıdaki gibi sınıflamak mümkündür.

a) Eğitim, çalışma hayatı ile ilişkili herkese koruma bakımından eğitim yaptırılması gerekir.

b) Makinalarla ilgili teknik önlemler. Her işyerinde ve her makinaya göre değişir.

YILLARA GÖRE İŞ KAZASI SONUCU ÖLÜM SAYILARI

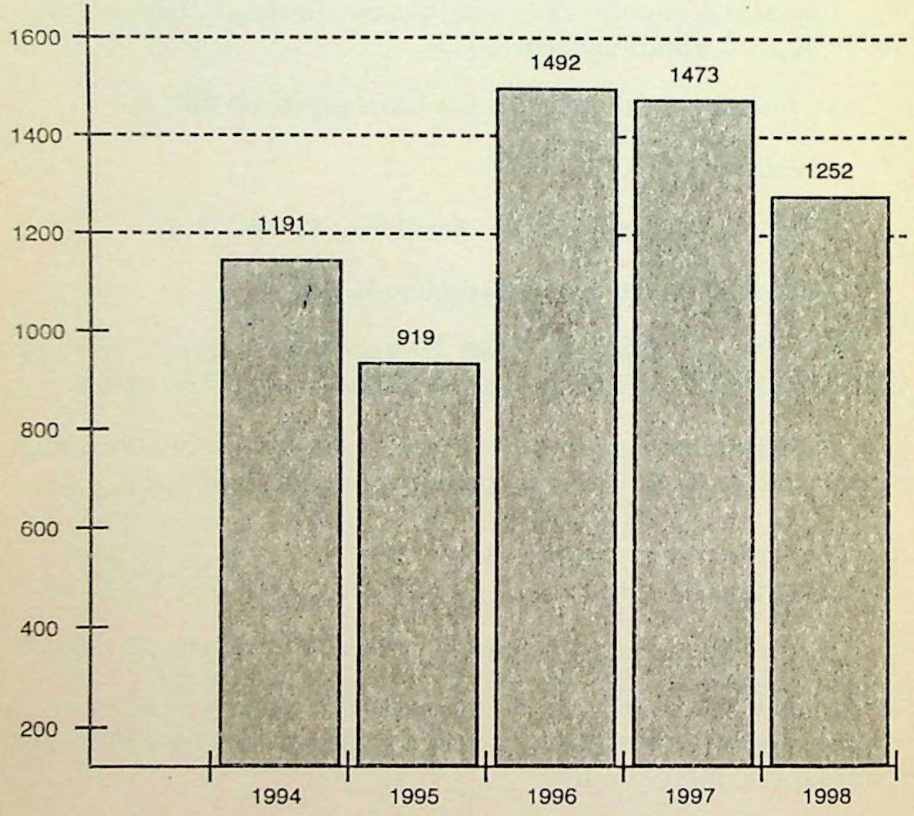

İlk yardım, herhangi bir nedenle tehlikeli duruma girmiş olan bir kişiye durumunun daha kötüye gitmesini önlemek üzere yapılan tıbbi müdahalelerdir.

İlk yardımcının zorunluluğu tıbbi yardım yetişinceye kadar devam eder.

İlk Yardımcı Amaç :

1 — Yardıma muhtaç vak'anın özelliklerinin tanınması,

2 — Yapılacak müdahalenin mevcut şartlar ve imkanlarla en uygun bir şekilde tatbiki,

3 — Kazalının bir zarara uğratılmadan taşınmasının teminidir.

Günlük yaşantımızda, evde, yollarda, işyerlerinde türlü kazalarla karşılaşmaktayız. Yeterli ve gerekli ilk yardım uygulamaları ile kazaya uğrayanların büyük çoğunluğunun herhangi bir sakatlığa veya hastalığa uğrayanların yeniden hayata döndürülmeleri mümkündür. Bunun için büyük, küçük herkesin basit ilk yardım teknikleri hakkında bilgi sahibi olması gereklidir.

İyi bir ilk yardımcı olabilmek için en az 18 - 20 saatlik bir ders programının izlenmesi lazımdır. Fakat, özellikle endüstride, iş kazalarının büyük sayılara ulaştığı işyerlerinde, hemen her vardiya çalışanları arasında birkaç ilk yardımcının bulunması da giderek önem kazanmaktadır. Bu nedenle özet halinde bazı basit uygulamalara yer vermek istiyoruz.

Pansuman

Yara üzerine veya havale olmuş vücut bölgelerine konan bir örtüdür.

a) Kanamayı durdurmak için,

b) Yaraları mikroplardan korumak için,

c) Yaranın çabuk iyileşmesini sağlamak için,

d) Yarayı diğer dış etkiler den korumak için kullanılır.

Pansumanlar, koruyucu, emici, basınçlı ve yaş (ıslak sıcak - ıslak soğuk) pansuman olarak tatbik edilir.

Pansuman yapılacak :

1 — Yaranın herhangi bir yerine çıplak parmakla dokunmayınız.

2 — Kullanılacak şeyler steril gaz bezi veya temiz tülbent olmalıdır.

3 — Kullandığınız pansuman tamını kirletmeyiniz, kazalıyı hırpalamadan ve yarayı zedelemeden tatbik ediniz.

4 — Pansumanın üstünü kafi miktarda pamuk ile örtünüz.

5 — Gaz bezinin yaraya gelecek yüzüne elle dokunmayınız.

6 — Göze yakın yarada alkol kullanmayınız.

7 — Soğuk yaş pansuman, deri altı şişme ve kanamayı önlemede işe yarayabilir. Ancak yaralarda bu pansumanı kullanmayınız.

Sargılar :

Pansumanları yerinde koruyabilmek, herhangi bir bölgeye basınç yapmak yada organları belirli bir biçimde tutmak için kullanılan araçlara sargı ismi verilir.

Üç tür sargı vardır :

1 — Silindir sargılar,

2 — Üçgen sargılar,

3 — Özel sargılar (fıtık bağları, korseler, T sargılar, si mit sargılar v.b.) pratikte sargılar;

En fazla, pansumanların üzerinde, kırık tesbitlerinde, atelleri yerinde tutmak için, burkulma ve incinmelerde tesbit ve destek için, kazalıların kaldırma ve taşınmaları sırasında kullanılır.

Kanamalar :

Damarlarda dolaşan kanın herhangi bir etki sonucu damardan dışarı akmasına kanama denir.

Başlıca kanama nedenleri :

1 — Yaralanmalar,

2 — Kırık, çıkık ve burkulmalar,

3 — Düşmeler,

4 — Aşırı basınç değişiklikleri,

5 — Bazı hastalıklardır.

Kanamalar biçimlerine göre :

A — Dış Kanamalar

B — İç Kanamalar olarak sınıflandırılırlar.

A — Kanayan damarın özelliğine göre,

— Atardamar,

— Toplardamar,

— Kılcal damar, kanamaları görülür.

Atardamar, kanamalarında, kan açık kırmızı renklidir, damardan atış hızına uygun olarak kesik kesik ve basınçla akar.

Toplardamar kanamalarında renk koyu kırmızıdır ve kan sürekli akar. Kılcal damar kanaması tehlikeli değildir, kan sızıntı biçimindedir.

Kanamalar bazan kendiliğinden de durabilir, kesilen damarın ucu büzülür veya damar ucunda pıhtı oluşur.

Bu pıhtılara asla dokunulmamalıdır.

1 — Hafif kanamalarda, kanayan yere baskı yapar sargı sarılır.

2 — Kan sargı dışına çıkıyorsa ilk sargının üstüne ikinci, üçüncü bir sargı daha konur.

3 — Kol veya bacak yaralarının kanamalarında kol veya bacak yükseğe yapılır.

4 — Kanama durmuyorsa sargının 8-10 cm yukarısından boğucu sargı yapılır.

Önemli Kanamalarda :

1 — Kazalı az hareket ettirilir,

2 — Mümkünse kanayan vücut bölümü yükseğe kaldırılır.

3 — Basınçlı sargı ve boğucu sargı tatbik edilir, (turnike)

4 — Şoka karşı önlem alınır,

5 — Boğucu sargının uygulandığı saat bir kağıda yazılıp, kazalının görünen bir yerine iliştirilir. (Turnike iki-üç saatten fazla yerinde kalamaz.. Her 20-25 dakikada bir turnikeyi gevşetmek gerekir.)

B — İç Kanamalar :

Gözle görülebilen mide, akciğer kanamaları.

Gözle görülen bulguları olmayan karaciğer, dalak, pankreas gibi organların düşme, çarpma, vurma vb. gibi olaylar

sonucu zedelenmeleri ile meydana gelen kanamalar şeklinde olabilir.

Kazalıda renk solukluğu, sık ve zorlu nefes alma, hava açlığı, şiddetli susuzluk, nabız zayıflaması, soğuk terleme, huzursuzluk, şuur kaybı gibi belirtiler hemen bir iç kanamayı akla getirir.

Bu durumda:

1 — Hasta sırt üstü yatırılır.
2 — Baş yana çevrilir,
3 — Şoka karşı önlem alınır,
4 — Ağızdan hiç bir içecek, yiyecek verilmez,
5 — Kısa sürede hastaneye ulaştırılması sağlanır.

Şok ve Şuur Kayıplarında :

Ağır sakatlanma, yaralanma, kan kaybı, iltihaplanma, zehirlenme, yanma ve elektrik akımına kapılma sonucu kanın yapı ve dolaşım özelliklerinin bozulması sonucu ortaya çıkan şuur kayıplarına şok denir.

1 — Ağır Sakatlanma ve Yaralanmalarda Şok :

Kan basıncının hızla düşmesi, kılcal damarların açılıp genişlemesi sonucu kan plazmasının dokular içine sızması ile şok meydana gelir. Kalbe dönen kan yeterli miktarda olmadığından kalp pompalaması yetersiz kalır, vücuda, dolaşıma yeterli kan verilemez, bu arada beyine de kafi miktarda oksijen taşınamayacağı için solunum ve dolaşım zayıflaması giderek artar ve kazalının durumu kötüleşir.

2 — Kanama Şoku :

Yukarıda anlatılan olaylar, kanamada olduğu takdirde daha hızlı gelişir. Bu nedenle kanamanın kontrol altına alınması gereklidir.

3 — Yanıklarda Şok :

Yanık olaylarında kan plazması, yanığın neden olduğu sinirsel uyarıcı sonucu hızla doku içine sızar. Ayrıca yanık dokularda oluşan zehirli maddeler kana geçerek plazma sızmasını artırır.

Bu nedenle yanık olaylarında kazalıya, bilinci yerinde ise, su, tuzlu, şekerli sıvı verilmelidir.

4 — Elektrik Şoku :

Vücuttan geçen elektrik akımı, solunum sistemi ve kalp üzerinde etkiler yapar. Kalp çalışması düzensizleşir, kanın pompalanması aksar ve solunum durabilir. Akımın giriş ve çıkış yerlerinde de yanıklar olabilir.

Şok Olaylarında İlk Yardım :

1 — Kazalının şok geçirdiği iyi tesbit edilmelidir. (Kalp krizi, diğer bilinç kayıplarından ayırt edilmelidir.)

2 — Eğer olay şok ise kazalı şok durumunda yatırılmalıdır. (Ayaklar yüksekte, baş aşağıda.)

3 — Kanama varsa kontrol altına alınmalıdır.

4 — Kazalıyı sıcak tutmak lazımdır.

5 — Kazalıya acı veren kırık, çıkık vb. varsa tesbit edilebilir.

6 — Kazalıda bilinç kaybı yoksa ılık sıvı içecek verilmelidir.

7 — Eğer olay bir elektrik çarpılma ise, kazalının önce akımdan kurtarılması gereklidir.

8 — Solunum durmuş ise hemen sun'i solunum yapılmalıdır.

9 — Sun'i solunum ve kapalı kalp masajı yapılmalıdır.

10 — Sun'i solunum ve kapalı kalp masajı beraber de uygulanabilir.

Endüstride ilk yardım denince akla hemen sun'i solunum ve kapalı kalp masajı geliyor. Çünkü pek çok iş kazasında kazalıya bu uygulamalar yapılmadığı için kazalar ölümle sonuçlanmaktadır.

İnsan beyni oksijensiz kalmaya ancak 3-5 dakika dayanabilir. Bu nedenle hemen olay yerinde kısa süre içinde bu uygulamaların yapılması gerekmektedir.

Kazalının kalp atışları devam ettiği sürece sun'i solunuma devam edilmeli, soluk alma-verme başlayıncaya kadar sürdürülmelidir.

1 — Ağızdan Ağıza Sun'i Solunum :

a) Soluksuz geçen her an hayatı tehlikeye düşürdüğünden hiç beklenilmeden kazalı sert bir zemin üzerine sırt üstü yatırılmalıdır.

b) Kazalının baş tarafından (sağ ve solunda) yer alınır.

d) Kazalıyı önce yan çevirip sırtına, kürek kemiklerinin ortasına kuvvetle birkaç defa vurulur.

d) Ağız ve soluk yolları gözden geçirilip, lokma kusmuk veya yabancı cisim varsa temizlenir. Takma diş varsa çıkarılır.

e) Bir el ile ensesinden yukarı doğru boynu kaldırılır. Bu durumda baş aşağı düşer ve soluk yolu açılır.

f) Diğer el ayası ile kazalının alnına baskı yapılarak baş ve işaret parmakları ile burun sıkılarak hava giriş çıkışına mani olunur.

g) Derin bir nefes aldıktan sonra, ağzımızı kazalının ağzına yapıştırarak hızlıca üfleyiniz. Gözucuyla göğsün yükse-

lip yükselmediğine bakınız. Üflediğiniz havanın dışarı çıkmasını bekleyiniz. Ve bu işlemi dakikada 12-15 defa tekrarlayınız.

Kapalı Kalp Masajı :

Bazı durumlarda hem solunum hem de kalp atışı durabilir. Bu durumda :

a) Kazalıya yukarıda anlatıldığı şekilde 3-5 defa ağızdan solunum yapınız.

b) Kazalının şah damarı veya nabzı atmıyorsa, ellerinizi bileğe yakın kısımlarında üst üste getiriniz.

c) Göğüs kemiğinin alt ucuna, göğüs kafesini 3-4 cm esnetecek biçimde 6-8 basınç yapınız (Saniyede 1 defa)

d) Sonra yine ağızdan 2-3 soluk veriniz.

e) Tekrar kalp masajı yaparak kazalıyı hayata döndürünceye kadar işlemlere devam ediniz.

Gelişmiş ülkelerde basit ilk yardım teknikleri ilkokul eğitim programlarında yer almakta ve bu bilgilerle yetişmiş kişiler, ev, trafik, iş kazaları olaylarında gerekli hizmeti yapmaktadırlar.

Başka bir deyişle, ilk yardım konularında bilgi sahibi olmak bir açıdan da uygarlığın göstergesi olarak kabul edilmektedir.

İlk Yardımın On Başarı Anahtarı :

1 — Kazalının o andaki durumunun gereği olan ilk yardım uygulanması, zaman geçirmeden telaşa kapılmadan, sessizce yapınız.

2 — Solunum durmuşsa hemen sun'i solunuma başlayınız.

3 — Kalp atışları, hemen kapalı kalp masajına başlanız.

4 — Kanama varsa kontrol altına alınız.

5 — Şok durumu varsa, şoka karşı önlemler alınız.

6 — Çok şey yapmak amacı ile zaman kaybetmeyiniz. Olayı iyi tanımaya çalışınız.

7 — Kazalıya güven verici sözler ve davranışlarda yanaşınız.

8 — Çevrenin de sakin olmasını sağlayınız.

9 — Kazalıyı gereğinden çok soymayınız.

10 — Eldeki imkanları en iyi biçimde kullanarak kazalının en yakın sağlık ünitesine taşınmasını veya hekim çağırılmasını sağlayınız.

İlk Yardım Çantası Malzemesi :

1 — 5 adet 5 cm eninde sargı bezi,

2 — 5 adet 7,5 cm eninde sargı bezi,

3 — 5 adet 10 cm eninde sargı bezi,

4 — 10 adet gazlı bez paketi,

5 — 1 paket büyük top hidrofil pamuk,

6 — 2 kutu flaster (1 büyük, 1 küçük boy)

7 — 4 adet üçgen sargı (80-100 cm'lik kare bezi üçgen yaparak kesiniz)

8 — Bir şişe mersol veya tentürdiyot (150 santilitre)

9 — Bir şişe oksijenli su veya rivanol (150 cl)

10 — Bir şişe amonyak (50 cl)

11 — İki tüp vazelin veya pamuk pomadı,

12 — İki adet tesbit tahtası (50 cm boyunda, 8 cm genişliğinde, kalınlığı 0,5 cm)

13 — Dört adet tesbit tahtası (8 cm boyunda, 2 cm genişliğinde, kalınlığı 0,5 cm)

14 — Bir şişe alkol (250 cl)

15 — Bir kutu aspirin,

16 — 20 tane plastik buz torbası,

17 — Bir ortaboy makas,

18 — İki tane lastik turnike (60 cm boyunda 1 cm çapında lastik boru)

19 — 20 tane çengelli iğne,

20 — 2 tane termofor,

21 — 2 tane termometre (derece, civalı)

22 — Bir bloknot ve kurşun kalem.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASININ ÇALIŞMA HAYATI İLE İLGİLİ MADDELERİ

Kanun No: 2709 **Kabul Tarihi: 18.10.1982**

Madde 18 — Hiç kimse zorla çalıştırılamaz. Angarya yasaktır.

Şekil ve şartları kanunla düzenlemek üzere yükümlülük veya tutukluluk süreleri içindeki çalıştırmalar; olağanüstü hallerde vatandaşlardan istenecek hizmetler; ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda öngörülen vatandaşlık ödevi niteliğindeki beden ve fikir çalışmaları, zorla çalıştırma sayılmaz.

Madde 49 — Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet, çalışanların, hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır.

Devlet, işçi-işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler alır.

Madde 50 — Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamaz.

Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.

Dinlenmek, çalışanların hakkıdır.

Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir.

Madde 51 — İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler.

Sendikalar veya üst kuruluşlarını kurabilmek için kanunun gösterdiği bilgi ve belgelerin, kanunda belirtilen yetkili mercie verilmesi yeterlidir. Bu bilgi ve belgelerin kanuna aykırılığının tesbiti halinde yetkili merci, sendika veya üst kuruluşun faaliyetinin durdurulması veya kapatılması için mahkemeye başvurur.

Sendikalara üye olmak veya üyelikten ayrılmak serbesttir.

Hiç kimse sendikaya üye olmaya, üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

İşçiler ve işverenler aynı zamanda birden fazla sendikaya üye olamazlar.

Herhangi bir işyerinde çalışabilmek, işçi sendikasına üye olmak veya olmamak şartına bağlanamaz.

İşçi sendika ve üst kuruluşlarında yönetici olabilmek için, en az on yıl fiilî işçi olarak çalışmış olma şartı aranır.

Sendika ve üst kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri, Anayasada belirlenen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamaz.

Madde 52 — Sendikalar, 13 üncü maddede sayılan genel sınırlamalara aykırı hareket edemeyecekleri gibi; siyasi amaç güdemezler, siyasi faaliyette bulunamazlar, siyasi partilerden destek göremezler ve onlara destek olamazlar; derneklerle kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu amaçlarla ortak hareket edemezler.

İşyerinde sendikalar faaliyette bulunma, o işyerinde çalışmamayı haklı göstermez.

Sendikalar üzerindeki devletin idari ve mali denetimi ile gelir ve giderleri üye aidatlarının sendikaya ödenme şekli kanunla düzenlenir.

Sendikalar gelirlerini amaçları dışında kullanamazlar; tüm gelirlerini Devlet bankalarında muhafaza ederler.

Madde 53. — İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir.

Aynı işyerinde, aynı dönem için, birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz ve uygulanamaz.

Madde 54 — Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptirler, bu hakkın kullanılmasını ve işverenin lokavta başvurmasının usul ve şartları ile kapsam ve istisnaları kanunla düzenlenir.

Grev hakkı ve lokavt iyiniyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve milli serveti tahrip edecek şekilde kullanılamaz.

Grev esnasında greve katılan işçilerin ve sendikanın kasıtlı veya kusurlu hareketleri sonucu, grev uygulanan işyerinde sebep oldukları maddi zarardan sendika sorumludur.

Grev ve lokavtın yasaklanabileceği veya ertelenebileceği haller ve işyerleri kanunla düzenlenir.

Grev ve lokavtın yasaklandığı hallerde veya ertelendiği durumlarda ertelemenin sonunda uyuşmazlık Yüksek Hakem Kurulunca çözümlenir. Uyuşmazlığın her safhasında taraflar da anlaşarak Yüksek Hakem Kuruluna başvurabilirler. Yüksek Hakem Kurulunun kararları kesindir ve toplu iş sözleşmesi hükmündedir.

Yüksek Hakem Kurulunun kuruluş ve görevleri kanunla düzenlenir.

Siyasi amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, işi yavaşlatma, verim düşürme ve diğer direnişler yapılmaz.

Greve katılmayanların işyerinde çalışmaları, greve katılanlar tarafından hiç bir şekilde engellenemez.

Madde 55 — Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.

Asgari ücretin tesbitinde ülkenin ekonomik ve sosyal durumu gözönünde bulundurulur.

Madde 56 — Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet, herkeşin hayatını, beden ve ruh sağlığı içerisinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi arttırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler

Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak onları denetleyerek yerine getirir.

Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir.

Madde 60 — Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.

Madde 61 — Devlet, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri korur ve topluma kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar.

Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.

Yaşlılar, devletçe korunur, yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir.

Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır.

Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur.

Madde 62 — Devlet, yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşlarının aile birliğinin, çocuklarının eğitiminin, kültürel ihtiyaçlarının ve sosyal güvenliklerinin sağlanması, ana vatanla bağlarının korunması ve yurda dönüşlerinde yardımcı olunması için gereken tedbirleri alır.

Madde 173 — Devlet, esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır.

İŞ KANUNU
İLGİLİ MADDELER

Kanun No.: 1475 - 2869 Kabul No. : 29.7.1983

İşçi Sağlığı ve Güvenliği

Sağlık ve Güvenlik Şartları

Madde 73 — (Değişik : 2869 - 29.7.1983) Her işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu hususlaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlüdür.

İşçiler de, işçi sağlığı ve iş güvenliği hakkındaki usul ve şartlara uymakla yükümlüdürler.

İşverenler, makinelerin kullanılmasından doğacak tehlikelerden ve bu hususta önceden alınabilecek tedbirlerden işçileri münasip bir şekilde haberdar etmek zorundadırlar.

İşverenler, işyerlerinde meydana gelecek kazaları, en geç kazadan sonraki iki gün içinde yazı ile ilgili Bölge Müdürlüğüne bildirmek zorundadırlar.

Sağlık ve Güvenlik Tüzükleri

Madde 74 — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 179'uncu maddesinde yazıldığı gibi işyerlerinde ve işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müştemilatın bulunması gereken sağlık şartlarının ve işyerlerinde kullanılan alet, edevat, makinalar ve ham maddeler yüzünden çıkabilecek hastalıklara engel olacak tedbir ve araçların, işyerlerinde iş kazalarını önlemek üzere bulundurulması lüzumlu olan araçların ve alınacak güvenlik tedbirlerinin neler olduğunu belirtmek üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı beraberce bir veya birden fazla tüzük çıkarır.

Ayrıca bu kanuna tabi işyerlerinde, işçi sayısı, genişlik, yapılan iş, işin özellikleri, ağırlık ve tehlikesi bakımından hangi işyerleri için kurulmaya başlamadan evvel planların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yetkili teşkilatına gösterilerek kurma izni alınacağı bu işyerleri kurulduktan sonra yine aynı makama başvurularak işletme belgesi alınması gerekeceği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sağlık ve yal Yardım Bakanlıkları tarafından çıkarılacak bir tüzükle tespit olunur.

İşin Durdurulması veya İşyerinin Kapatılması

Madde 75 — (Değişik: 2869 - 29.7.1983)

A) İlgili tüzükte belirtilen birinci derecedeki şartları yerine getirdikten sonra yetkili makamdan izin almak suretiyle kurulan ve işlemeye başlayan herhangi bir işyerinin tesis ve tertiplerinde çalışma metot ve şekillerinde makine ve cihazlarında işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir husus tespit edilirse bu tehlike giderilinceye kadar Bölge Müdürü Başkanlığında, işyerlerini işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından teftişe yetkili iki müfettiş, bir işçi ve bir işveren temsilcisinden oluşan beş kişilik bir komisyon kararıyla, tehlikenin niteliğine göre iş tamamen veya kısmen durdurulur.

Askeri işyerleri ile yurt emniyeti için gerekli maddeler imal olunan işyerlerindeki komisyonun yapısı, çalışma şekil ve esasları Milli Savunma Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca birlikte hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

B) Kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış olan veya geçici işletme belgesi alındığı halde ikinci derecedeki şartları verilen süre içinde yerine getirmemiş bulunan işyerlerinde işçilerin hayatı için tehlikeli bir hususun tespit edilmesi halinde (A) bendinde belirtilen komisyon tarafından verilen karar üzerine o yerin en büyük mülki amirinin emri ile

ve zabıta marifeti ile işyeri kapatılır. Kapatılan işyeri kurma izni ve işletme belgesi alınmadan tekrar açılamaz.

C) Bu maddeye göre verilecek durdurma veya kapatma kararına karşı işverenin mahalli iş mahkemesinde altı iş günü içinde itiraz etmeye yetkisi vardır. Mahkeme itirazı altı iş günü içinde karara bağlar. Bu işler acele mevaddandır. Kararlar kesindir.

Ç) Bir işyerinde çalışan işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumları böyle bir işyerinde çalışmalarına engel teşkil ediyorsa, bunlar dahi çalışmaktan alıkonulur.

D) Yukarıdaki bentler gereğince işyerlerinde işçiler tehlikeli olan tesis ve tedbirlerin veya makine ve cihazları ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği, işyerinin kapatılması açılması, işin durdurulmasına veya işverenin kapatılmasına karar verilinceye kadar acil hallerde alınacak tedbirlere ilişkin hususlar ile komisyonda görev yapacak işçi ve işveren temsilcilerinin nitelikleri, seçimi, komisyonun çalışma şekil ve esasları bir tüzükte gösterilir.

E) Bir işyerinin kurulmasına ve işletilmesine izin verilmiş olması 74 üncü maddede yazılı tüzük hükümlerinin uygulanmasına hiç bir zaman engel olamaz.

F) Bu maddenin (A) ve (B) bentleri gereğince makine, tesisat ve tertibat veya işin durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilere işveren, ücretlerini ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye zorunludur.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulu

Madde 76 — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca lüzum görülecek işyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere birer «İşçi Sağlığı ve İş Gü-

venliği Kurulu» kurulur. Bu Kurulların hangi işyerlerinde kurulacağı teşekkül tarzları, çalışma usulleri, ödev ve yetkileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak bir tüzükte tespit edilir.

İçki veya Uyuşturucu Madde Kullanma Yasağı

Madde 77 — (Değişik : 2869 - 29.7.1983)

A) İşyerine sarhoş veya uyuşturucu madde almış olarak gelmek ve işyerinde akollü veya uyuşturucu madde kullanmak yasaktır.

B) İşveren, işyeri eklentilerinden sayılan kısımlarda, ne gibi hallerde, hangi zamanda ve hangi şartlarla alkollü içki içilebileceğini tayin ve tespit edebilir.

C) (A) bendindeki işyerinde alkollü içki kullanma yasağı:

1 — Alkollü içki yapılan işyerlerinde çalışan ve işin gereği olarak imalatı kontrolle görevlendirilen işçiler,

2 — Kapalı kaplarda veya açık olarak alkollü içki satılan veya içilen işyerlerinde işin gereği alkollü içki içmek zorunda olan işçiler,

3 — İşçinin niteliği gereği müşterilerle birlikte alkollü içki içmek zorunda olan işçiler,

İçin uygulanmaz.

Ağır ve Tehlikeli İşler

Madde 78 — 16 yaşını doldurmamış çocuklar ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılamaz.

Hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadınlarla 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların hangi çeşit ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilecekleri

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

Ağır ve Tehlikeli İşlerde Rapor

Madde 79 — Ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak işçilerin işe girişlerinde veya işin devam süresince bedence bu işlere elverişli ve dayanıklı oldukları işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri bunların bulunmadığı yerlerde sırası ile en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, Sağlık Ocağı, Hükümet veya Belediye doktorları tarafından verilmiş muayene raporları olmadıkça, bu gibilerin işe alınmaları veya işte çalıştırılmaları yasaktır.

İşyeri hekimi tarafından verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu hastanesi sıhhi kurulunca muayeneye tabi tutulur, verilen rapor kesindir.

Yetkili memurlar isteyince, bu raporları işveren kendilerine göstermek zorundadır.

Bu raporlar her türlü resim ve harçtan muaftır.

Onsekiz Yaşından Küçük İşçiler İçin Rapor

Madde 80 — (Değişik: 2869 - 29.7.1983) 13'den 18 yaşına kadar (18 dahil) çocukların herhangi bir işe alınmalarından önce, işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırası ile en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, Sağlık Ocağı, Hükümet veya Belediye tabiplerine muayene ettirilerek işin niteliğine ve şartlarına göre vücut yapılarının dayanıklı olduğunun raporla belirtilmesi ve bunların 18 yaşını doldurmcaya kadar en az her altı ayda bir aynı şekilde doktor muayenesinden geçirilerek bu işte çalışmaya devamlarına bir sakınca olup olmadığının kontrol ettirilmesi ve bütün bu raporların işyerinde muhafaza ettirilerek yetkili memurların isteği üzerine kendilerine gösterilmesi zorunludur.

Birinci fıkrada yazılı tabipliklerce verilen rapora itiraz halinde işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi Sıhhi Kurulunca muayeneye tabi tutulur. Verilen rapor kesindir.

Bu raporlar damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır.

Gebe veya Emzikli Kadınlar İçin Tüzük

Madde 81 — Gebe veya emzikli kadınların hangi dönemlerde ne gibi işlerde çalıştırılmalarının yasak olduğu ve bunların çalışmalarında sakınca olmayan işlerde hangi şartlar ve usullere uyacakları, ne suretle emzirme odaları veya çocuk bakım yurdu (kreş) kurulması gerektiği Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından birlikte düzenlenecek bir tüzükte gösterilir.

Çeşitli Tüzükler

Madde 82 — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından birinin göstereceği lüzum üzerine, bu bakanlıklar tarafından beraberce hazırlanmak suretiyle,

a) Ağır ve tehlikeli olarak gösterilmiş işlerden başka işler için de işçilerin ilk önce doktora gösterilmelerini,

b) Bazı işlerde çalışan işçilerin belirli sürelerde genel olarak sağlık muayenesinden geçirilmelerini,

c) Çeşitli veya bir kısım işlerde çalışan işçilerin sağlık durumlarının aksaması, yaptıkları işin ürünlerine ve genel sağlığa yahut birlikte çalıştıkları öteki işçilere zararlı olursa, bu gibilerin o işlerden çıkarılmalarını,

ç) Ne durumda ve ne gibi şartları haiz olan işyerlerinde banyo, uyku, dinlenme ve yemek yerleri ile işçi evleri ve işçi eğitim yerleri yapılmasını,

Tespit eden tüzükler çıkarılabilir.

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARINA DAİR KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABÜLÜNE DAİR KANUN

Kanun No: 3572 Kabul Tarihi: 14.6.1989

Madde 1 — Bu Kanunun amacı, sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmelere, işyeri açma ve çalıştırma ruhsatlarının verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılmasıdır.

Madde 2 — Bu Kanun hükümleri;

a) 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun 268-275 inci maddeleri kapsamına giren 1 inci sınıf gayrisıhhi müesseselere,

b) Nerede açılırsa açılsın, yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle oksijen LPG dolum ve depoları, bunlara ait dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, taşocakları, akaryakıt istasyonları ve benzeri yerlere,

c) 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamına giren turizm işletmelerine,

d) 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 7 nci maddesi ile aynı Kanuna 3233 sayılı Kanunla eklenen ek 8 inci madde kapsamına giren yerlere,

Uygulanamaz.

Madde 3 — İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatını vermeye aşağıdaki merciler yetkilidir:

a) Belediye hudutları ve mücavir alan dışında kalan tüm işyerleri ve işletmelere valilikler ve kaymakamlıklar.

b) Belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere belediyeler.

c) Belediye hudutları ve mücavir alan içinde kalan işyeri ve işletmelerden büyükşehir belediyesi olan yerlerde;

ca) 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhhi müesseseler için büyükşehir belediye başkanlığı,

cb) Sıhhi ve sair işletmeler için ise büyükşehir belediyesi içinde kalan diğer belediye başkanlıkları.

Madde 4 — 3 üncü maddede belirtilen merciler, iznin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde aşağıda öngörülen genel kriterlere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alırlar.

a) İnsan sağlığına zarar vermemek,

b) Çevre kirliliğine yol açmamak,

c) Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak.

Madde 5 — İşyeri veya işletme açmak isteyen; işin özelliğine göre 4 üncü maddede belirtilen yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olarak işyerini düzenledikten sonra başvuru formunu doldurarak 3 üncü maddede belirtilen mercie ibraz ederler.

Bu başvurunun yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olarak doldurulduğunun tespiti halinde, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye verilir. İlgili, bu belgeye dayanarak işyeri açabilir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı bütün işyerleri için tek tip olarak düzenlenir.

Beyana göre tanzim edilen ruhsat müktesep hak doğurmaz.

Madde 6 — İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyeri, 3 üncü maddede belirtilen merciler tarafından ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına ruhsatın veriliş tarihini izleyen bir ay

içinde kontrol ettirilirler. Bu süre içinde kontrol ettirilmemesi halinde, ilgilinin çalışma ruhsatı almış sayılır ve kontrol görevini süresinde yerine getirmeyen kamu görevlileri hakkında yasal hükümler uygulanır.

Ruhsat verilmesini takiben yapılacak kontrol ve denetimlerde, 4 üncü maddede belirtilen yönetmelikte öngörülen kriterlere aykırı beyan ve durumun tespiti halinde; verilmiş olan ruhsat, ilgili mevzuattaki hükümler çerçevesinde yetkili merci veya mülkî idare amirince iptal edilecek işyeri kapatılır ve ilgililer hakkında ayrıca işlem yapılır.

İşyerlerinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile, maliye vergi levhası ve fiyat tarifesi dışında herhangi bir levha asılamaz.

Geçici Madde 1 — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işyeri açmak için ilgili mercie başvurmuş olanlardan isteyenler, bu Kanun hükümlerinden yararlanabilirler.

Geçici Madde 2 — 20.10.1988 tarihli ve 3481 sayılı Yetki Kanunu ile Bakanlar Kuruluna verilen Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi, bu Kanun kapsamına giren konular için adı geçen Yetki Kanunu ile verilen süre bitimine kadar geçerlidir.

Madde 7 — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 8 — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BORÇLAR KANUNU
İLGİLİ MADDELER

Kanun No: 818 — Kabul Tarihi: 1926

«Madde 332 — İŞ sahibi, akdin hususi halleri ve işin mahiyeti noktasından hakkaniyet dairesinde kendisinden istenebileceği derecede çalışmak dolayısiyle maruz kaldığı tehlikelere karşı icap eden tedbirleri ve münasip ve çalışma mahalleri ile, işçi birlikte ikamet etmekte ise sıhhi yatacak yer tedarikine mecburdur.

İş sahibinin yukarıdaki fıkra hükmüne aykırı hareketi neticesinde işçinin ölmesi halinde onun yardımlarından mahrum kalanların bu yüzden uğradıkları zararlara karşı isteyebilecekleri tazminat dahi akde aykırı hareketlerden doğan tazminat davaları hakkındaki hükümlere tabi olur. (Bu fıkra 6763 sayılı yasayla eklenmiştir.)»

BELEDİYELER KANUNU
İLGİLİ MADDELER

Kanun No: 1580 — Kabul Tarihi: 3.4.1930

İKİNCİ FASIL
BELEDİYENİN VAZİFELERİ

Madde 15 — Belediyelerin kanunlar ve nizamnamelerle muayyen hukuku, buna mukabil beldenin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin, intizamını haleldan vikaye maksadiyle yapacağı vazifeleri vardır.

1 — Umuma açık yerlerin temizliğine, intizamına bakmak;

2 — Yenilecek, içilecek ve umumun sıhhatine müteallik kullanılacak şeylerle yerlerinin mahsus kanun, nizamname, veya talimatnamesine tevkifan murakabesi;

ÜMUMİ HIFZISIHHA KANUNU İLGİLİ MADDELER

Kanun No: 1539 **Kabul Tarihi: 6.5.193**

İşçiler Hıfzısıhhası

Madde 173 — Oniki yaşından aşağı bütün çocukların fabrika ve imalathane gibi her türlü san'at müesseseleri ile maden işlerinde amele ve çırak olarak istihdamı memnudur (yasaktır).

Oniki yaş ile onaltı arasında bulunan kız ve erkek çocuklar günde azami sekiz saatten fazla çalıştırılamaz.

Madde 174 — Oniki yaş ile onaltı yaş arasında bulunan çocukların saat yirmiden sonra gece çalışmaları memnudur (yasaktır).

Madde 175 — Bütün işçi için gece hizmetleri ile yer altında icrası lazım gelen işler 24 saatte sekiz saatten fazla devam edemez.

Madde 176 — Mahalli belediyelerince bar, kabare, dans salonları, kahve, gazino ve hamamlarda, onsekiz yaşından aşağı çocukların istihdamı menolunur.

Madde 177 — Gebe kadınlar doğumlarından evvel üç ay zarfında çocuğunun ve kendisinin sıhhatine zarar veren ağır hizmetlerde kullanılamaz. Doğurduktan sonra 155. maddede tarif edilen muayyen müddet istirahatı müteakip işe başlayan emzikli kadınlara ilk altı ay zarfında çocuğunu emzirmek üzere mesai zamanlarında yarımşar saatlik iki fasıla verilir.

Madde 178 — Her nevi san'at müesseseleri ve maden ocakları ve inşaat yerleri dahilinde veya yakınında ispirtolu meşrubat satışı veya umumi evler açılması memnudur (yasaktır).

Madde 179 — Aşağıdaki mevaddi ihtiva eylemek üzere işçilerin sıhhatini korumak için İktisat ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletleri tarafından müştereken bir nizamname yapılır.

1 — İş mahallerinin ve bunlara ait ikâmetgah vesaire gibi müştemilatın haiz olması lazım gelen sıhhi vasıf ve şartlar.

2 — İş mahallerinde kullanılan alet ve edevat, makinalar ve iptidai maddeler yüzünden zuhura melhuz kaza, sari veya mesleki hastalıkların zuhuruna mani tedabir ve vesait.

Kadınlarla 12'den 16 yaşına kadar çocukların istihdamı memnu olan sıhhate mugayir ve muhataralı işlerin neden ibaret olduğu iş kanununda tasrih edilecektir.

Madde 180 — Devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran işverenler, asgari bir tabibin murakabesini temine mecburdur. Hastanesi olmayan veya şehir haricindeki yerlerde bir hasta odası ve ilk yardım vasıtaları bulundurulacaktır. 100 - 500 daimi işçisi olan işyerlerinde bir revir, 500'den fazla işçisi olan işyerlerinde her yüz işçiye bir yatak hesabıyla hastahane yapılacaktır.

Bu Kanunun 268, 269, 270, 271, 272, 274 ve 275 nci maddeleri toplum sağlığını koruyucu niteliktedir.

Umumi Hıfzısıhha Kanununun 12 nci babı ise gayri sıhhi müesseselerle ilgili hükümleri kapsamaktadır.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TÜZÜĞÜ

Resmi Gazete No : 14765
Resmi Gazete Tarihi : 11.1.1974

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

Madde 1 — 1475 sayılı İş Kanunu kapsamına giren işyerlerinde, işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müştemilâtında bulunması gereken sağlık şartlarının ve işyerlerinde kullanılan alet, edevat, makinalar ve hammaddeler yüzünden, çıkabilecek hastalıklara engel olacak tedbir ve araçların, işyerlerinde iş kazalarını önlemek üzere bulundurulması gerekli araçların ve alınacak güvenlik tedbirlerinin neler olduğu bu Tüzükte belirtilmiştir.

Madde 2 — Her işveren, işyerinde işçilerinin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için, bu Tüzükte belirtilen şartları yerine getirmek araçları noksansız bulundurmak gerekli olanı yapmakla yükümlüdür.

İşçiler de, bu yoldaki usuller ve şartlara uymak zorundadırlar.

Madde 3 — İşveren, işçilere yapmakta oldukları işlerinde uymaları gerekli sağlık ve güvenlik tedbirlerini öğretmek ve iş değiştirecek işçilere yenisinin gerektiği bilgileri vermek zorundadır.

Madde 4 — İşverenin, işyerinde, teknik ilerlemelerin getirdiği daha uygun sağlık şartlarını sağlaması; kullanılan makinalarla alet ve edevattan herhangi bir şekilde tehlike gösterenleri veya hammaddelerden zehirli veya zararlı olanları, yapılan işin özelliğine ve fennin gereklerine göre bu tehlike ve zararları azaltan alet ve edevatla değiştirmesi iş kazalarını önlemek üzere işyerinde alınması ve bulundurulması gerekli tedbir ve araçları ve alınacak diğer iş güvenliği tedbirlerini devamlı surette izlemesi esastır.

8'inci maddede yazılı miktara uygun bulunduğu ve yeterli havalandırma sağladığı hallerde, bu yükseklik 2 metreye kadar kabul edilebilir.

17/5/1941 tarihinden sonra ve bu Tüzüğün yürürlüğe girmesinden önce çalışmakta olan işyerlerinde birinci ve ikinci fıkralarda yazılı tavan yüksekliği, en az 285 santimetre olarak kabul edilir.

Madde 8 — İşyerlerindeki hava hacmi, makine, malzeme ve benzeri tesislerin kapladığı hacimler dahil olmak üzere, işçi başına en az 10 metreküp olacaktır.

Madde 9 — Her işyerinde, makine, tezgâh, malzeme ve benzeri tesisler, çalışan işçilerin işlerini rahatça yapmalarına engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye sebebiyet vermeyecek şekilde yerleştirilecek ve bunlar, gereği gibi korunacaktır.

İşyeri olarak kullanılan binaların döşeme yüzeyine, orada çalışan işçiler için tehlikeli olacak şekilde, makine, tesis, ham, yarı işlenmiş veya tam işlenmiş malzeme bırakılmayacaktır.

Madde 10 — İşyerlerinde taban döşeme ve kaplamaları, sağlam, kuru ve mümkün olduğu kadar düz ve kaymaz bir şekilde olacak ve malzemesi kolayca yıkanıp temizlenmeye elverişli bulunacaktır.

Yapılan işe göre, tabana fazla su veya sulu şeyler dökülen işyerlerinde, çamur yahut bulaşık su birikintileri olmaması için gerekli tedbirler alınacak ve yer sifonları konulacaktır.

Taban ve asma katların döşemeleri, üzerine konulacak makine, alet ve edevat ve benzeri malzeme ile orada çalıştırılacak işçilerin ağırlığına dayanabilecek şekilde yapılmış olacak ve metrekare hesabı ile taşıyabilececkleri en çok ağırlık miktarları, yetkili teknik elemana tespit ettirilecek ve bu hadler üstünde yüklemelere meydan verilmeyecektir.

Madde 12 — İşyerlerindeki kapıların yükseklik ve genişliği, oralarda çalışanların serbestçe girip, çıkmalarına elverişli ve dışarıdan gelecek sıcak ve soğuk havadan veya zararlı koku gaz ve gürültüden işçileri koruyacak şekil ve nitelikte yapılmış olacaktır.

Boşluğa açılan kapı ve diğer menfezlerin uygun koruyucuları veya korkulukları bulunacaktır.

Madde 13 — İşyerlerinde dışarıdan ışık almaya yarayan yan ve tepe pencereleri ile menfezlerin aydınlık veren yüzeyleri toplamı, işyeri taban yüzeyinin en az 1/10 oranında olacaktır. Dışarı ile doğrudan doğruya bağlantısı olmayan iç kapı, pencere ve menfezlerin dolaylı olarak aydınlık veren yüzeyleri bu hesaba katılmaz.

Dış pencere ve menfezler işyerine ışığı bol ve eşit olarak yayacak ve ihtiyaca göre kolayca açılıp kapanabilecek ve temizlenebilecek şekilde yapılacaktır.

İşçilerin, pencere ve menfezlerden gelen güneş ışığına ve ısısına veya hava akımlarına karşı sağlıklarını koruyacak şekilde, gereğine göre, perde, tente veya panjur konulması, ya hut camların boyanması gibi tedbirler de alınacaktır.

Madde 14 — İşyerlerinde kullanılacak korkuluklar; sağlam bir şekilde ahşap boru veya metal profilli malzemeden yapılacak, yüzeyleri pürüzlü ve köşeleri keskin olmayacaktır.

Korkulukların tabandan yüksekliği en az 90 santimetre olacaktır.

Korkuluklar, en çok 2 metrede bir dikme konulmak suretiyle tabana veya elverişli diğer bir yere sağlam bir şekilde tespit edilecek ve üst seviyesi ile taban arasındaki mesafenin yarı hizasına da, bir ara korkuluk çekilecektir.

Korkuluğun tümü, herhangi bir yönden gelebilecek en az 100 kilogramlık bir yüke dayanabilecek şekilde yapılacaktır.

Ahşap korkulukların trabzan ve dikmeleri, en az 5 x 10 santimetrelik latadan ve ara korkuluklar ise, en az 5 x 5 santimetrelik kadrodan veya 2,5 x 10 santimetrelik latadan yapılacaktır.

Boru korkulukların trabzan veya dikmeleri, en az 1 1/4 parmak ve ara korkuluklar ise, en az (1) parmak borudan yapılmış olacaktır.

Metal profilli malzemeden yapılan köşebentli korkulukların trabzan ve dikmeleri, en az 5 milimetre et payı 40 x 40 milimetrelik köşebentden ve ara korkuluklar ise, en az 3 milimetre et payı olan 30 x 30 milimetrelik köşebentten yapılacak ve köşebentlerin yatay kenarları, tehlikeli tarafa dönük olacaktır.

Dördüncü fıkradaki şart, yerine getirilmek suretiyle diğer metal profilli malzemeden de korkuluklar yapılabilir.

Madde 15 — Etekler; ahşap, metal veya yeteri sağlamlıkta diğer malzemeden yapılacaktır. Bunların yükseklikleri, tabandan en az 15 santimetre olacak ve gerektiğinde tabanla en çok 1 santimetrelik bir aralığı bulunabilecektir.

Madde 16 — İşyerlerinin gün ışığıyle yeter derecede aydınlatılmış olması esastır. Şu kadar ki, işin konusu veya işyerinin inşa tarzı nedeniyle gün ışığından faydalanılamayan hallerde yahut gece çalışmalarında, sunî ışıkla yeterli aydınlatma sağlanacaktır.

Gerek tabiî ve gerek sunî ışıklar, işçilere yeter derecede ve eşit olarak dağılmayı sağlayacak şekilde düzenlenecektir.

Madde 17 — İşyerlerinde sunî ışık kullanıldığı hallerde :

1) Elektriğin sağlanabildiği yerlerde elektrik ışığı kullanılacak ve tesisat, teknik usul ve koşullara uygun bir şekilde yapılmış olacaktır.

2) Sunî ışık tesis ve araçları; havayı kirletecek nitelikte gaz, koku çıkararak işçilerin sağlığına zarar vermeyecek,

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

BİRİNCİ BÖLÜM

İşyerlerinde Bulunması Gereken Sağlık Şartları ve Güvenlik Tedbirleri :

Madde 5 — İşyeri kurulması amacıyla yeniden yaptırılacak binalarla bunlara yapılacak her çeşit ekler ve bunlardaki değişiklikler, mevzuata ve o binada yapılacak işin nitelik ve özelliklerine uygun bulunacaktır.

Evvelce inşa edilmiş olan herhangi bir binanın tümünün veya bir kısmının işyeri olarak kullanılmasında da, bu şartlar aranacaktır.

Madde 6 — İşyerlerinin çatıları; ısı, rüzgâr, yağmur, kar gibi dış etkilerden işçileri tamamen koruyacak surette dayanıklı ve muhafazalı yapılmış olacaktır. Çatının üzeri, yazın fazla ısı geçiren saç ve benzeri malzeme ile örtülü bulunduğu takdirde, ayrıca bir tavan yapılması, bununla çatı arasında hava akımı sağlayacak menfezler bulunması gereklidir.

İşyerlerinin bulunduğu baraka, sayvan, sundurma ve benzeri yerlerin çatıları, ısı geçiren saç ve benzeri malzeme de örtülmüş olduğu hallerde bu çatılar, en az 350 santimetre yükseklikte yapılmış olacaktır.

Madde 7 — İşyerlerinde işçilerin daimi olarak çalıştırıldığı yerlerin tavan yüksekliği, en az 3 metre olacaktır.

Tabana paralel olmayan tavanlarda bu yüksekliğin ortalaması 3 metre olacak ve en alçak kısmı, varsa, kirişin alt noktasından 240 santimetreden aşağı olmayacaktır.

17/5/1941 tarihinden önce çalışmakta bulunan işyerlerinde, fazla ısı, buhar, gaz yahut zararlı tozlar çıkarması gibi sağlık yönünden sakıncalı olmayan işler için, hava hacmi

keskin, göz kamaştırıcı ve titrek ışık meydana getirmeyecek şekilde olacaktır.

3) 35 °C tan aşağı sıcaklıkta parlayabilen, buhar çıkaran benzin, benzol gibi sıvılar, aydınlatma cihazlarında kullanılmayacaktır.

4) Sıvı yakıtlar ile aydınlatmada, lambaların hazneleri metal olacak, sızıntı yapmayacak ve kızmaması için de gerekli tedbirler alınmış olacaktır.

5) Lamba alevinin, parlayabilen gaz ve maddelerle teması ihtimali olan işlerde; alev, tel kafes ve benzeri malzeme ile örtülecektir.

6) İçinde kolayca parlayıcı veya patlayıcı maddeler ile ilgili işler yapılan yahut parlayıcı, patlayıcı maddeler bulunan yerler, sağlam cam mahfazalara konulmuş lambalarla, ışık dışardan yansıtılmak suretiyle aydınlatılacaktır.

7) Sıvı yakıtlar ile aydınlatmada lambalar ateş ve alev yakınında doldurulmayacak, üstlerinde 1 metre, yanlarında (30) santimetre kadar mesafede yanabilecek eşya ve malzeme bulundurulmayacak ve sağlam bir şekilde tespit edilecektir.

Lambalar portatif olduğu takdirde, yere konulduğunda devrilmeyecek şekilde oturaklı olacaktır.

Sıvı yakıtlarla aydınlatma yapılan yerlerde, en az bir adet yangın söndürme cihazı bulundurulacaktır.

Madde 18 — İşyerlerindeki avlular, açık alanlar, dış yollar, geçitler ve benzeri yerler, en az 20 lüks (lux) ile aydınlatılacaktır.

Kaba malzemelerin taşınması, aktarılması, depolanması ve benzeri kaba işlerin yapıldığı yerler ile iş geçit koridor yol ve merdivenler, en az 50 lüks (lux) ile aydınlatılacaktır.

Kaba montaj, balyaların açılması, hububat öğütülmesi ve benzeri işlerin yapıldığı yerler ile kazan dairesi, makine dai-

resi, insan ve yük asansör kabinleri malzeme stok ambarları, soyunma ve yıkanma yerleri, yemekhane ve helâlar, en az 100 lüks (lux) ile aydınlatılacaktır.

Normal montaj, kaba işler yapılan tezgâhlar, konserve ve kutulama ve benzeri işlerin yapıldığı yerler, en az 200 lüks (lux) ile aydınlatılacaktır.

Ayrıntıların, yakından seçilebilmesi gereken işlerin yapıldığı yerler, en az 300 lüks (lux) ile aydınlatılacaktır.

Koyu renkli dokuma, büro ve benzeri sürekli dikkati gerektiren ince işlerin yapıldığı yerler, en az 500 lüks (lux) ile aydınlatılacaktır.

Hassas işlerin sürekli olarak yapıldığı yerler en az 1000 lüks (lux) ile aydınlatılacaktır.

Madde 19 — Bir aydınlatma merkezine bağlı olan işyerlerinde; herhangi bir arıza dolayısıyle ışıkların sönmesi ihtimaline karşı, yeteri kadar yedek aydınlatma araçları bulundurulacak ve gece çalışmaları yapılan yerlerin gerekli mahallerinde tercihan otomatik olarak yanabilecek yedek aydınlatma tesisatı bulundurulacaktır.

Yangının, yedek aydınlatma tesisatını bozması ihtimali bulunan yerlerde; ışığı yansıtacak işaretler, fosforesan boya, pilli lambalar uygun yerlere yerleştirilecek veya bunlara benzer tedbirler alınacaktır.

Madde 20 — Kapalı işyerlerindeki sıcaklık ve nem derecesinin, yapılan işin niteliğine uygun olmakla beraber ılımlı bulunması esastır. Bu itibarla, yazın sıcaklığın dayanılmayacak bir dereceye çıkmaması için işyerlerinde serinletici tedbirler alınacak, kışın da işçilerin muhtaç bulundukları en az sıcaklığın sağlanması için, işyerleri zararlı gazlar çıkararak havayı bozmayacak şekilde uygun vasıtalarla ısıtılacaktır. Çok buğu husule gelen işyerlerinde sıcaklık derecesi 15 santigrat dereceden az ve 30 santigrat dereceden yüksek olmayacaktır.

Fazla ısı veren ısıtıcı vasıtaların yakınında çalışan işçilerin bulunması halinde, doğrudan yansıyan sıcaklığa karşı, gereken tedbirler alınacak ve işyerlerinin, ısıtıcı vasıtalardan oldukça uzak ve uygun yükseklikte bir yerine, santigrat taksimatlı bir termometre asılı bulundurulacaktır.

Yapılan işin niteliğine göre, sürekli olarak çok sıcak veya çok soğuk bir derecede çalışılması ve bu durumun değiştirilmesi zorunlu olunan hallerde, işçilere, kendilerini fazla sıcak veya soğuktan koruyacak nitelikte elbise vesaire malzeme verilecektir.

Madde 21 — Kapalı işyerleri günde en az bir defa bir saatten aşağı olmamak üzere baştan başa havalandırılacaktır. Ayrıca işçilerin çalışma saatlerinde işin özelliğine göre, havanın sağlığa zararlı bir hal almaması için sık sık değiştirilmesi gereklidir. Şu kadar ki, iş sırasında yapılan bu havalandırmada işçileri etkileyecek hava akımları önlenecek yahut kış mevsiminde sıcaklık birdenbire çok aşağı hadlere düşürülmeyecektir.

Toz, buğu, duman ve fena koku çıkaran işlerin yapıldığı yerlere, bunları çekecek yeterlikte bacalar ve menfezler yapılacak ve yapılan işin niteliğine göre bu tedbirlerin yetmediği hallerde diğer teknik tedbirler alınacaktır.

Boğucu, zehirli veya tahriş edici gaz ve duman meydana gelen işyerlerinde, işçilerin hayat ve sağlıklarının tehlikeye girmemesi için, havalandırma tesisatı yapılacak ve işçilere ayrıca yapılan işin özelliğine göre maske ve diğer koruyucu araç ve gereçler verilecektir.

Madde 22 — Ağır ve tehlikeli işlerin yapılmadığı yerlerde, gürültü derecesi 80 desibeli geçmeyecektir. Daha çok gürültülü çalışmayı gerektiren işlerin yapıldığı yerlerde, gürültü derecesi en çok 95 desibel olabilir. Ancak, bu durumda işçilere başlık, kulaklık veya kulak tıkaçları gibi uygun koruyucu araç ve gereçler verilecektir.

Madde 23 — Birden fazla katlı binalardaki işyerlerinde asansör tertibatı bulunsa da, katlar arasındaki inip çıkmalar, aşağıda yazılı özellikleri bulunan sabit merdivenlerle sağlanacaktır.

1) Merdivenlerin; ateşe dayanıklı taş, sunî taş, tuğla, betonarme, metal veya benzeri yanmaz maddelerden yapılmış olması şarttır.

Bu Tüzüğün yayımından önce kurulmuş olan işyerlerindeki ahşap merdiven ve sahanlıkları, gerekli güvenlik tedbirlerine aykırı bir durumu bulunmamak şartiyle kullanabilirler. Ancak bunlar, kolayca yanmayan sert veya enprenye edilmiş, güç yanar durumdaki ağaçlardan olacak yahut alt tarafları bağdadi üzerine en az 1,5 santimetre kalınlığında alçı veya amyantla sıvanacak, üstleri de ateşe karşı dayanıklı maddelerle kaplanacaktır.

2) İşyeri merdivenlerinin mukavemet katsayısı 4 olacak ve metrekarede en az 500 kilogram yük taşıyacaktır.

3) Delikli veya ızgaralı merdiven ve sahanlıklardaki delikler ve ızgara aralıkları en çok 2 santimetre olacaktır.

4) Merdivenlerin genişliği, bakım işlerinde kullanılanlar dışında en az 110 santimetre olacak ve merdiven korkuluklarının bu genişlik içinde bulunmaları zorunluluğu halinde temiz genişlik 100 santimetreden az olmayacaktır.

5) Merdivenlerin eğimi, bakım işlerinde kullanılanlar dışında tabanla en az 20 ve en çok 45 derece olacaktır. Tabandan (20) dereceden az eğimin bulunması gerektiği işyerlerinde, rampalar yapılacak ve 45 dereceden fazla diklik gereken hallerde de, korkuluklu servis merdivenleri şeklinde sabit merdivenler kurulacaktır.

6) Merdivenlerde, baş üstü boşlukları bulunacak ve bu boşlukların yüksekliği de 220 santimetreden az olmayacaktır.

7) Basamakların eni, bakım merdivenleri dışında 22 santimetreden az olmayacak ve yükseklikleri en az 13 santimetre ve en çok 26 santimetre olacaktır.

8) Dört basamaktan fazla olan her merdivende, korkuluk ve trabzan bulunacaktır.

9) Genişliği 225 santimetreyi aşan merdivenlerin ortalarında, ayrıca bir trabzan bulundurulacaktır.

10) Merdivenlerin korkuluk ve trabzanlarında 14 üncü maddedeki teknik özellikler bulunacaktır.

11) İşyerlerindeki merdivenler, bir tehlike anında, orada çalışan işçilerin kolayca çıkmalarına yeterli genişlikte olmadığı takdirde, bina durumunun elverişliliğine göre, bunların genişletilmesi veya içten ek merdivenler yapılması veya kolay yanmayan veya yanmaz maddelerden dışarıya çıkış merdivenleri yapılması gibi gerekli güvenlik tedbirleri alınacaktır.

12) İşyerlerindeki asma katlara çıkıp inmek için, yerin durumuna göre, eğimli veya dik demir merdivenler kullanılabilir. Ancak, bunların üst ve alt başlarından sağlam bir şekilde tespit edilmiş bulunması, geniş basamaklı ve iki tarafı korkuluklu ve bu korkulukların, merdivenin bittiği asma kat döşemesinde kesilmeyerek en az 75 santimetre daha uzatılması gereklidir.

Madde 24 — Bakım, onarım ve kontrol için işyerlerinde kullanılan bütün merdivenler görülecek işe uygun sağlamlıkta olacak ve bunların genişliği 55 santimetreden dar olmayacak eğimleri 60 dereceyi geçmeyecek ve basamakların, çubuktan yapılmadığı hallerde, genişlikleri en az (13) santimetre olacaktır.

Bakım, onarım ve kontrol işlerinde helezoni merdivenler kullanılmayacaktır.

Bakım, onarım ve kontrol işlerinde kullanılacak seyyar el merdivenleri, sağlam ve görülecek işe uygun uzunlukta yapılmış olacak, yanlarına tahta çakılmak suretiyle veya benzeri şekilde sonradan boyları uzatılmış ve boyanmış bulunmayacaktır. Basamakları noksan, yerinden oynamış yahut çatlak veya kırık olmayacaktır. El merdivenlerinde, kullanılırken kaymalara karşı, tırtıl, lastik, mantar, mahfuz ve çengel koymak gibi gerekli tedbirler alınacaktır.

Çift el merdivenlerinde, ayaklarının birbirinden ayrılmaması için, her iki yanından çengelli demir çubuk veya zincir ile bağlanacaktır.

Madde 25 — İşyerlerinde kullanılacak insan ve yük asansörlerinin, yürürlükteki mevzuatın ve tekniğin öngördüğü şekilde imal ve inşaa edilerek kurulması ve bakımlarının yapılması şarttır.

Asansörlerin imali, inşası, kurulması, muayene ve bakımı, bu işlerin fenni, teknik ve kanunî sorumluluğunu taşıyabilecek nitelik ve ehliyeti bulunduğu Hükümet veya belediyelerce kabul edilen teşekkül veya şahıslara yaptırılacaktır.

Her işveren, asansörlere ait kullanma iznini ve periyodik muayene raporlarını, işyerinde bulundurmak ve denetlemeye yetkili makam ve memurların her isteyişinde göstermek zorundadır.

Asansör boşluğundan, asansörün çalışmasına özgü tesis ve tertibattan başka, hiç bir şekilde halat, tel ve boru gibi sair malzeme veya tesis geçirilmeyecektir.

Asansör makine dairesi veya boşlukları, geçit olarak kullanılmayacak ve buralara hiç bir şey depo edilmeyecektir. Bu yerlere girilmesini sağlayacak kapılar, her zaman kilitli bulundurulacak ve ancak sorumlu elemanlar tarafından açılacaktır.

Yük asansörlerinde, insan taşınmaması esastır. Bu yasağı belirten levhalar, her kat kapısına ve kabin içine, görülür bir şekilde konulacaktır. Ancak, işin gereği olarak insan taşınması halinde, insan asansörlerindeki güvenlik koşulları, bu asansörlerde de bulunacaktır.

Bütün asansör kabinlerinde, taşıyabilecekleri en çok yükü açıkça gösteren levhalar bulundurulacaktır.

Kat kontağı bulunmayan yük asansörlerinde asansörcü bulundurulacaktır.

Bina dışında kurulan yük asansörlerinin çerçevesi, tabandan en az 3 metre kadar sağlam bir şekilde örtülecek ve ayrıca kapıların bulunduğu cephe, yüksekliği boyunca tamamen kapatılacaktır.

Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin bulunduğu yerlerde, kıvılcım tehlikesine karşı, asansörlerin kabin kızakları ile kapıların çarpan kısımları, ağaç veya kıvılcım çıkarmayan veya alaşımlardan yapılmış olacaktır.

Madde 26 — İşyerlerindeki atelyeler, geçit, depo ve ambarlar ile bakım odalarının duvar, taban, tavan, pencere, kapı ve diğer yerleri, her zaman için temiz ve bakımlı bir şekilde bulundurulacaktır.

Çalışılan yerler, günde en az bir kere temizlenmiş olacaktır.

Gündüz ve gece devamlı olarak çalışılan işyerlerinde bu temizlik, ya işin başlamasından önce veya bitiminden sonra yahut yapılan işin gereğine göre ara dinlenmelerinde yapılacak ve her halde çalışma sırasında yapılmayacaktır.

Temizlik, ister aspirasyon yoluyla, ister diğer yollarla yapılsın, toz kaldırılmaması için, gerekli tedbirler alınacak, bunun için, önce çalışma artıkları atıldıktan sonra yıkama, fırçalama yapılacak veya ıslak bezler kullanılacaktır. Duvar-

lar ve tavanlar, sık sık temizlenecektir. Gerektiğinde, sıva, badana ve boyalar yenilenecektir.

Madde 27 — Değişen ve kokuşan organik maddelerle çalışılan işyerlerinde; maddelerin parçalandığı, ayıklandığı, tarandığı kısımlarının tabanı, su geçirmez bir maddeden ve her türlü birikintiyi önleyecek şekilde yapılmış olacak ve duvarlar, kolayca yıkanacak bir sıva ile sıvanıp boyanacak, duvarlar ve taban, en az ayda bir defa dezenfekten bir solüsyonla temizlenecektir.

Paçavraların işlendiği veya tarandığı yerlerde temizlik, mekanik aspirasyon yoluyla da yapılabilir.

Değişen ve kokuşan maddeler, çalışılan yerlerde bırakılmayacak, biriktirilmeyecek, iyice kapanan kapaklı metal kaplarda toplanacak ve bunlar günde en az bir kere boşaltılıp yıkanacaktır.

Madde 28 — Atelyeler ile işçilerin çalıştığı diğer yerler; fosseptiklerden, koku çıkaran her türlü çukur ve yerlerden ve enfeksiyon kaynaklarından yeteri uzaklıkta bulunacak ve bunların kokularından korunacaktır.

İşyerlerinde atık ve birikinti suların aktığı ve toplandığı yerler, özel veya genel bir kanalizasyona veya fosseptiğe bağlanacak ve buralar, uygun bir kapak ile örtülecektir. Bu kapak, günde en az bir kere bol su ile yıkanıp temizlenecektir. Boşaltma boruları, su geçirmez ve sızdırmaz maddelerden yapılacak ve sızdırmayacak şekilde iyice bağlanacaktır. Akış doğrultusunda, bir eğim verilecek ve koku çıkmasını önleyecek tedbirler alınacaktır.

Madde 29 — Döşemelere duvarlara ve diğer yerlere tükürmek, süprüntü atmak yasaktır. Uygun yerlere ve duvarlara, bu yasağı belirten yazılar ve zararlarını anlatan afişler asılacaktır. Gereken yerlere çöp kutuları, uygun nitelikte tükürük hokkaları konacak ve bunlar, her postada temizlenip

dezenfekte edilecektir. Fazla balgam çıkaran işçiler için ku
lanılmak üzere, üstü kapalı plastik, emaye, prafinli mukavv
ve benzeri maddelerden yapılmış kişisel tükürük hokkala
bulundurulacak, kâğıt hokkalar kullanıldıktan sonra yakıl
cak ve diğerleri yıkanıp dezenfekte edilecektir.

Madde 30 — İşyerlerinde ve müştemilâtında haşarat, bö
cek ve kemirici hayvanların bulunmaması için her türlü tec
bir alınacak, yok edilmesi için, gereken ensektisit, rodentisi
maddeler kullanılacak, üremeyi kolaylaştıran şartlar yok ed
lecek, yuvaları yakılarak bozulacak, uygun aralıklarla ensek
tisit uygulaması yapılacak, sineklere karşı kapı ve pencere
lere tel kafes konacaktır.

Madde 31 — İşyerlerinde, çalışanların kolaylıkla fayda
lanabileceği ve «Gıda Maddelerinin ve Umumî Sağlığı İlgiler
diren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıtalarını Gösteren Tüzük
teki tanıma uygun özellikte serin içme suyu bulundurulacak
tır.

Bu uygunluk, mahallî resmî makamlar ve belediyeler ta
rafından belgelendirilecektir.

Madde 32 — İçme suyu, gerek taşınmasında ve gerekse
kullanılmasında, her türlü bulaşmadan korunmuş olacak ve
içine doğrudan doğruya buz atılmayacaktır.

Madde 33 — İçme suyu tesisatı veya kapları, kullanma
suyundan ayrı olacak ve üzerine, «İçilecek Su» işareti ko
nulacaktır.

İşyerlerinde içme suyu için özel musluklar yapılacak ve
bu musluklarda mümkün olan hallerde suyun, aşağıdan yu
karıya uygun bir yükseklikte fışkırması sağlanacak, mümkün
olmayan hallerde ve yerlerde, su içmek için, kişiye özel maş
raba veya bardak kullanılacaktır. Karton veya benzeri bar
daklar kullanıldığı takdirde, bunlar özel ambalajlarında veya
temiz bir kutuda saklanacak, bir kere kullanılan bardakların

atılması için musluğun yanında özel bir sepet bulundurulacaktır.

Madde 34 — İçme suyu tesisatı bulunmayan yerlerde, temiz ve sıhhi içme suyu kapları sağlanacak ve bunlar, özel sehpalara oturtulup uygun musluklar takılacaktır. İçme suyu kapları, eğilerek boşaltılmayacak veya maşraba daldırılarak su alınmayacak, ağzı açık varil, küp, kova, fıçı gibi kaplar, kapaksız ve musluksuz olarak kullanılmayacaktır.

Madde 35 — Şehir suyunun veya 31 inci maddede belirtilen nitelikteki suların sağlanması mümkün olmayan hallerde, mevcut sular, su dezenfeksiyon usullerine uygun olarak dezenfekte edildikten sonra kullanılacaktır.

Madde 36 — Yemek aralığının eve gidip gelmeye elverişli olmayışı, işyerinin meskûn mahallerden uzak oluşu, vasıta yetersizliği veya yokluğu veya benzeri sebeplerle yemeklerini işyerinde yemek zorunda olan işçiler için, işverence rahat yemek yenebilecek nitelik ve genişlikte bir yemek yeri sağlanacaktır.

Bu yemek yeri;

1) İşyerinden tamamen ayrılmış, soyunma yerleri ve lavabolara yakın bir yerde yapılacaktır.

2) Temiz, aydınlık, havadar, mevsimine göre iyice ısıtılabilecek, yerler kolayca temizlenecek nitelikte olacak, taban bol su ile yıkanacak şekilde su geçirmez malzemeden yapılacak, duvarlar kolayca silinecek ve yıkanabilecek özellikte olacaktır.

3) Yemek masaları yeter-sayıda, kolay silinen ve temizlenen malzeme ile kaplı olacaktır. Masalarda oturmak için, sıra yerine sandalye tercih edilecek ve yeteri kadar sürahi, bardak ve içilecek su bulundurulacaktır.

4) İşveren tarafından yemek verilmeyen yerlerde yemek yerlerinde işçilerin kendi yemeklerini ısıtabilmeleri ve koru-

yabilmeleri için özel bir yer ayrılacak, gerekli malzeme bulundurulacaktır.

5) İşyerlerinde daha uygun bir yer yoksa, yemek saatleri dışında dinlenmek, meşrubat ihtiyaçlarını karşılamak ve sigara içmek için, yemek yerlerinden faydalanılacak ve bunun için gerekli malzeme bulundurulacaktır.

Madde 37 — İşçilerin çalıştıkları yerlerde ve işbaşında yemek yemeleri yasaktır. Ancak işin gereği olarak, işinin başından ayrılamayan işçiler ile, ayrıca yemek yerleri ayrılmamış bulunan işyerlerindeki işçilerden hava muhalefeti gibi olağanüstü bir sebeple veya kişisel bir özre dayanarak işyerlerinde kalanlar; o işyerinde yapılan işin toz, duman, gaz çıkması gibi sağlığa zararlı olmaması şartıyla bu hükmün dışındadır.

Madde 38 — İşyerlerinin uygun mahallerinde yeter sayıda helâlar bulunacaktır. Helâ yapılmasına işyerinin durumu müsait değilse ve yakınlarda da özel helâlar bulunmuyorsa, işverenler, işçilerin bu ihtiyaçları için civarda yer bularak helâlar yapmak zorundadırlar

İşyerlerinde yapılmış veya yapılacak helâlarda;

1) Kabinler, insanların bulunduğu kapalı yerlere açılmayacak bir şekilde yerleştirilecek ve gereği gibi havalandırılacak, koku çıkmasını önleyecek tedbirler alınacak, yeterli ve uygun bir şekilde aydınlatılacaktır. Taban ve duvarlar, su geçirmez maddeden yapılacak, boyalar açık renklerden seçilecektir. Duvar yüzeyleri, düz yapılmış olacak, kapılar iyi bir şekilde kapanacaktır. 100 kişiye kadar işçi çalıştıran işyerlerinde 30 erkek işçi için, bir kabin ve pisuvar, her 25 kadın işçi için de en az bir kabin (helâ) hesap edilecek, 100 den sonrası için her 50 kişiye 1 tane hesabı ile helâ bulundurulacaktır. Kadın ve erkek işçilerin birlikte çalıştığı işyerlerinde; kadın ve erkek helâları, birbirinden ayrı olacak ve günde en az bir kere iyice yıkanacak, her kullanmadan sonra temiz

bir halde bulundurulması sağlanacak, kokuları sıhhî usullere uygun bir şekilde giderilmiş olacaktır.

2) Helâlarda, çatıya kadar yükseltilmiş şapkalı havalandırma bacası, rezervuar, sifon gibi kokuya karşı alınan tedbirlerle beraber, gerektiğinde kireç kaymağı ve benzeri kimyasal maddelerden de faydalanılacaktır.

3) Helâlar, su depolarından ve su geçen yerlerden uzak bir yerde yapılacaktır.

4) Helâ çukurlarının toprakla örtülmesi halinde, çukurun durumunu belirten bir işaret veya yazı konacaktır.

5) Pis su tesisleri yürürlükteki mevzuata uygun olacak ve fosseptiklere, ancak kanalizasyon tertibatı ve bağlantısı olmayan yerlerde izin verilecektir. Fosseptikler gıda maddelerinin depolandığı veya işlendiği yerlere 30 metreden daha yakın bir yerde yapılmayacaktır.

6) Açıktaki işyerlerinde çalıştırılan işçiler için, işyerleri çevresinde uygun yerlerde yapılacak helâlar, üstü ve etrafı kapalı barakalar şeklinde olacak, içlerinde musluklu kaplarda temizlik suyu bulundurulacak ve çukurlarına her gün bol miktarda sönmemiş kireç tozu dökülecektir. İşçiler de bu helaları kullanmak zorundadırlar.

Madde 39 — İşçilerin işten çıkarken el ve yüzlerini yıkayıp temizlemeleri için, işyerlerinin uygun yerlerinde yeterli kadar musluklu akarsu, temizlik ve silecek malzemesi bulundurulacaktır. Yıkanma yerleri, temiz, bakımlı, havalı, aydınlık ve sağlık şartlarına uygun olacaktır. Kadın ve erkek işçilerin birlikte çalıştıkları işyerlerinde, kadın ve erkek yıkanma yerleri, birbirinden ayrı yapılacaktır.

Madde 40 — İşveren, işin özelliği bakımından yalnız el ve yüz temizliğinin yeterli olmadığı hallerde veya kirli, tozlu ve yorucu işlerden sonra veya gerektiğinde işçilerin yıkanmalarını, temizlenmelerini sağlamak için, duş tesisleri yap-

mak, kurmak ve işçilerin yararlanmalarına hazır bulundurmakla yükümlüdür.

Her duş, özel bir kabin içine yerleştirilecektir. Her kabin, birisi yıkanmak, diğeri soyunmak ve giyinmek için 2 bölmeden yapılmış olacaktır. Duş kabinlerinin boyutları 1 x 1,20 metre, soyunma yerlerinin 2 x 1,40 metreden az olmayacaktır. Ayrı ayrı soyunma yerleri yapılamayan hallerde, ortak soyunma yeri yapılabilir.

Duş kabinlerinin taban ve duvarları, kolaylıkla temizlenecek malzemeden yapılacak, yan duvarların ve kapıların yüksekliği 170 santimetreden az olmayacak, yerlerdeki kirli suların kolayca akması için, gerekli tedbirler alınacak, sağlık şartlarına önem verilecektir.

Duş kabinlerinde yeterli havalandırmaya elverişli aspirasyon ve vantilasyon tertibatı yapılacak, koku ve pislik önlenecektir.

Duş kabinleri, mevsime göre yeteri kadar ısıtılacak, su sıcaklığı 25 °C den aşağı olmayacak ve yeterli şekilde aydınlatılacaktır.

Kadın ve erkeklerin birlikte çalıştıkları işyerlerinde, kadın ve erkek duş kabinleri, birbirinden ayrı bulunacak ve işçilerin, dışardan görülmesi önlenecektir.

Duşlarda sıcak ve soğuk akar suyun, iyi bir şekilde ayarlanacak durumda olması ve yeteri kadar basınçla akması esastır. Duşta yıkanmak için, gerekli sabun ve benzeri malzeme, işveren tarafından sağlanacaktır.

Duşlarda kullanılmak üzere, işveren tarafından sağlanmış temiz havlu ve peştamallar, özel dolaplrada bulundurulacak, kullanılmış olanları, yıkanıp, kurutulup, iyice temizlenmedikçe bir başkasına kullandırılmayacaktır.

Duş soyunma yerlerinde, kirli havlu ve benzeri malzeme için, özel sepetler ve kâğıt, çöp vb nin atılması için üstü kenetli özel çöp kutuları bulundurulacaktır.

İşveren, duşların kullanma zamanını, saatini, şartlarını ve işçilerin sırasını düzenleyecektir.

Duşlar, normal temizlik ve bakım dışında, her 15 günde bir, iyice yıkanıp temizlenecek ve dezenfekte edilecektir.

Madde 41 — İşyerlerinde soyunma yerleri, vestiyerler ve gardroplar atelyelerden ayrı, duş ve lavabolara bitişik, işçilerin çıkış yerlerine yakın bir yerde yapılacak ve onların rahatça soyunup giyinmelerine elverişli genişlikte olacaktır.

Lavabo ve vestiyerler, özel ve ayrı bir yerde iseler, bunlara kapalı bir geçitle geçilecektir.

Soyunma yerleri, aydınlık, havalandırmaya elverişli ve soğuk mevsimlerde yeteri kadar ısıtılmış olacak, temiz ve bakımlı bulundurulacaktır. Buraların en az günde bir kere temizlenmesi ve yıkanması sağlanacak ve duvarları, açık renkle boyanacaktır.

Kadın ve erkeklerin birlikte çalıştıkları işyerlerinde soyunma yerleri ayrı ayrı olacaktır.

Madde 42 — Soyunma yerlerinde işçiler için, yeteri kadar lelbise dolabı, sıra, sandalye, tabure ve benzeri eşya bulundurulacaktır.

Soyunma yerlerindeki dolaplar, metal veya kolay temizlenecek malzemelerden, gerektiğinde boyanabilir benzeri maddelerden yapılacak, kapıları, hava cereyanını sağlayacak şekilde kafesli veya çeşitli yerlerden delikli olacaktır.

Dolapların yüksekliği, 150 santimetreden aşağı olmayacak, üstte şapka ve altta ayakkabı konacak gözleri bulunacak ve ortasında 2 elbise asmak için, özel bir çubuğu olacaktır.

İşçilerin dolapları kilitli olacak ve temizlikleri, işveren tarafından hazırlanmış bir yönergeye göre yapılacaktır.

Madde 43 — Zehirli, tehlikeli tozlu ve kirli işlerde çalışılan yerlerde, iş elbiseleri ile harici elbiselerin ayrı yerlerde saklanabilmesi için, işçilere, yanyana 2 bölmeli, bulunmayan hallerde, 2 ayrı dolap verilecektir.

Madde 44 — İşveren, soyunma yerleri ile gardrop ve dolapların bakımından sorumludur.

Madde 45 — İşçiler, ıslak elbise ile çalıştırılmayacaktır.

İşçilere Ait Yatıp Kalkma Yerlerinde ve Diğer Müştemilâtında Bulunması Gereken Sağlık Şartları ve Güvenlik Tedbirleri :

Madde 46 — Coğrafi ve teknik durum ve şartlar nedeniyle işçileri için konut sağlanması gereken işyerlerindeki konutlar ve bunlara ilişkin tesislerde bu bölümde gösterilen şartlar aranacaktır.

Madde 47 — İşçi konutları; bekâr işçiler için müşterek koğuşları bulunan binalar halinde, aileleri ile birlikte oturan işçiler için gerekli tesisat tertibat ve müştemilâtı bulunacak, güneş ve hava alacak ve dış etkilere karşı korunmuş olacak, sağlık ve teknik şartlara uygun bir şekilde inşa edilecek ve bunlar, işyerlerinin gürültüsü, pisliği ve hava kirletici etkilerinden korunmuş olacaktır.

Madde 48 — Bekâr işçilere özgü binalardaki koğuşların tabanı, her gün kolaylıkla temizlenecek ve gerektiğinde yıkanacak nitelikte, duvar ve tavanların yüzleri de kolayca sıvanıp boyanacak veya badana edilecek şekilde yapılmış ve açık renk bir boya ile boyanmış veya badana edilmiş olacak ve her yıl badana yapılacaktır.

Koğuşların pencerelerinin üst kısımları, her zaman açılıp kapanacak şekilde (vasistaslı) olacak, ayrıca koğuşlardaki havayı, devamlı bir şekilde değiştirebilecek tertibat tesisat, baca, menfez veya elektrikli özel vantilasyon cihazları bulunacaktır.

Koğuşlarda tavan yüksekliği 280 santimetreden aşağı olmayacak ve adam başına düşen hava hacmi, en az 12 metreküp olarak hesap edilecek, her koğuşta yatırılacak işçi sayısı, buna göre tespit edilerek koğuşun hava hacmi ile yatabilecek en çok işçi sayısını gösteren ve işveren veya işveren vekilinin imzasını taşıyan bir cetvel, koğuşlara asılacaktır.

Koğuşlardaki yataklar, tabanla bağlantısı kesilecek surette karyola ve somyalar üzerine yayılacak, aralarında en az 80 santimetrelik bir açıklık bulunacak başuçlarına, özel eşyaların konması için, küçük etejer veya komodinler konacak, iki katlı karyola ranza kullanıldığı halierde, katlar arasındaki yükseklik ile karyola veya somyaların genişliği 80 santimetreden az olmayacaktır.

Koğuşlarda, duvarlara çivi çakılması, elbise ve benzerinin asılması yasaktır. Koğuşlarda yatan işçi sayısı kadar, kilitli ve uygun elbise dolapları bulundurulacak ve bunların yüksekliği 170 santimetreden aşağı olmayacaktır.

Koğuşlardaki yatak, yastık, yorgan, battaniye, yatak örtüsü, yastık kılıfı, pike gibi yatak eşyası, mevsim ve iklime göre sağlanacak ve bunlar, temiz bir halde bulundurulacak ve yataklar, pamuktan, yünden veya kauçuktan yapılacak, her gün havaalndırılarak üstleri temiz örtü ile örtülecektir.

Koğuşlarda, yatağa iş elbiseleri ile oturmak ve yatmak yasaktır.

Koğuşların, soğuk mevsimlerde sağlığa uygun bir şekilde ısıtılması gerekir. Isıtmak için soba kullanıldığında, duman, gaz ve yangın tehlikesine karşı, gerekli tedbirler alınacaktır. Mangal kömürü veya kok kömürü ile mangal veya maltız gibi vasıtalarla veya üstü açık ateşle veya borusuz petrol sobası veya havagazı sobası ile ısıtma yasaktır. Tutuşturucu olarak benzol ve petrol gibi parlayıcı maddeler kullanılamaz.

Koğuşlar, geceleri yatma zamanına kadar, koridor ve helâlar ise, sürekli olarak aydınlatılacak, koğuş kapılarının yukarı kısımları, camlı yapılmak suretiyle koridorlardaki ışıktan yararlanılacaktır.

Koğuşlarda, havagazı ile aydınlatma yasaktır.

Koğuşlarda yemek pişirmek ve yemek yemek yasaktır. Ancak yemek yerlerine gitmesinde tıbbî sakınca görülen has-

ta işçilere, doktorun göstereceği lüzuma göre, odalarda yemek yeme izni verilir.

Koğuşlar her gün, toz kaldırmayacak bir şekilde süpürülüp temizlenecek, gereken yerlerin tozları alınacaktır. En az 6 ayda bir veya gerektiğinde antiseptik solüsyonlarla genel temizlik ve ensektisit ve rodentisit uygulaması yapılacaktır.

Madde 49 — Bekâr işçilere özgü binalarda kadınlarla 18 yaşından küçük çocuklar, erkeklerle ilişkisi olmayan ayrı ayrı özel kısımlarda yatırılacaktır. Hastalanan işçiler de, hastaneye ve başka bir odaya nakledilmek suretiyle diğer işçilerden ayrılacaktır.

Madde 50 — Bekâr işçilere özgün binanın uygun yerlerinde, koğuşlarda koku vermeyecek şekilde ve yeteri kadar helâlar bulunacak ve bunlar 38 inci maddede yazılı koşulları taşıyacaktır.

Binaların uygun bir yerinde, işçilerin yatarken veya kalktıklarında el, yüz ve ayaklarını yıkamaları, traş olmaları için, yeteri kadar akar sulu lavabolar ve yıkanma yerleri bulundurulacaktır.

Bekâr işçilere ait binaların uygun bir yerinde, o binada barınanların yararlanması için, ayrı veya birlikte kullanılacak duş yerleri ve banyolar veya işçi konutları çevresinde özel hamamlar yapılacaktır.

Madde 51 — Bekâr işçilere özgü binanın uygun bir yerinde veya yakınında, işçilerin çamaşırları ile yatakhane malzemesinin yıkanıp ütülenebileceği bir çamaşırhane ile ütü yeri yapılacaktır.

Madde 52 — Aileleri ile birlikte oturan işçilere özgü ev veya apartman daireleri, bekâr işçilere özgü binalardan ayrı ve sakin yerlerde yapılacak ve her işçiye verilecek ev veya apartman dairesinde, ailesinin nüfusuna yetecek sayıda oda

ile mutfak ve helâ, duş veya banyo bulunacak veya birlikte kullanılmak üzere duş, banyo veya hamam yapılacaktır.

Bunların aydınlatma, ısıtma, su ve kanalizasyon işleri, işverenlerce, mevzuat ve sağlık gereklerine göre yerine getirilecektir.

İşçiler, kendilerine ayrılan ev veya daireyi, gereği gibi temiz tutmakla ve harap olmasına meydan vermemekle yükümlüdürler.

İşçilere veya aileleri fertlerinden birisinin kusuru neticesi meydana gelecek çam kırılması, iç tesisattan herhangi birinin bozulması gibi hallerde, bunların onarımı ve düzeltilmesi, orada oturan işçilere aittir. Ancak esaslı onarım, değişiklik ve düzeltmeler, işverenlerce yapılır.

Çok sayıda işçi ailesinin oturduğu site evya apartmanlarda, uygun bir yere, küçük çocuklar için, bir oyun bahçesi yapılacaktır.

Madde 53 — İşveren veya işveren vekilleri veya yetki verecekleri kimseler, bu bölümde sözü geçen konutların ve müştemilâtının temiz ve iyi bir halde bulundurulup bulundurulmadığını, uygun zamanlarda denetleyecekler ve gereken tedbirleri alacaklardır. Bu denetlemenin yapılması için, ilgili işçiye haber verilmesi, kendisinin veya ailesinden birisinin bulunması şarttır.

Madde 54 — İşyerlerinde işçilerin, içinde çalıştıkları yerler ile depo ve ambar gibi yerlerin, aynı zamanda işçi konutu olarak kullanılması ve buralarda işçi yatırılması yasaktır.

Ancak, bekçi ve nöbetçi gibi kimselerin, görevin gerektirdiği hallerde, işyerlerinde ayrılan özel bir yerde yatmalarına izin verilebilir.

Madde 55 — Yol, demiryolu, köprü inşaatı gibi açık havada ve meskûn yerlerde uzakta yapılan işlerde çalışanlar-

dan gecelerini işyerinde geçirmek zorunda bulunanların açıkta yatmamaları için, basit barakalar veya çadırlar sağlanır.

Baraka ve çadırlar, mahfuz bir yere kurulacak, yerler düzeltilecek, drenaj için gerekli tedbirler alınacaktır.

Baraka ve çadırlar, sağlık şartları ve dış etkilerden korunma bakımından yeterli nitelikte olacaktır.

Baraka ve çadırların ısıtılması için, gerekli araçlar sağlanacaktır. Yangın ve zehirlenmelere karşı, gerekli tedbirler alınmak suretiyle sobadan yararlanılabilir. Baraka ve çadırlarda mangal, maltız ve benzeri açık ateşler yasaktır.

Baraka ve çadırlarda, yere yatak sermek suretiyle yatmak yasaktır. İşveren, karyola, ranza ve benzerlerini sağlamak zorundadır.

Baraka ve çadırlarda, işçilerin gerekli şekilde örtünmeleri için, yeteri kadar battaniye, işverence verilir. Yatak, battaniye ve benzerleri temiz bir halde bulundurulup, gerektiğinde dezenfeksiyonu yapılır.

Madde 56 — Banyo, duş yerleri ve hamamlar, evin veya dairenin bir parçası olarak planlanacak, küvetli veya küvetsiz, kurnalı veya duşlu oluşuna göre, tesisatı yapılacak, ayrıca sıcak su tertibatı bulunmayan yerlerde, uygun vasıta ile ısıtılacak bir termosifon bulundurulacaktır.

Banyoların yakılması, ısıtılması, bakımı ve temizliği, o ev veya dairede oturan aileye aittir.

Birlikte kullanılan duş yerleri, banyo ve hamamlar, dış etkilere ve hava şartlarına karşı, korunmuş bir halde inşa edilecek, tabanı, tavanı ve duvarlar, neme ve sıcak suya dayanıklı şekilde yapılacak, tabanı, su birikmeyecek şekilde eğimli ve akıntılı olacaktır.

İşyerlerindeki duşlar için belirtilen diğer özellikler, bunlarda da aranır.

Bu yerlerin ısıtılması, temizliği ve bunlarla ilgili diğer hususlar ve gerekli personel, işveren tarafından sağlanacaktır.

Birlikte kullanılan duş yerleri ile banyo ve hamamlar, işçi sayısına, her işçinin en az haftada bir banyo veya hamam yapacağına ve dinlenme sürelerine göre, yeter sayıda inşa edilecektir.

Birlikte kullanılan duş yerleri ile banyo ve hamamlarda, sıcak ve soğuk su tertibatı bulundurulacak, ihtiyaca göre, sıcaklığın ayarlanacak durumda olması sağlanacaktır.

Kurnalı hamamlarda, birden fazla kurnalar bir arada bulunabilir. Duşların ve banyoların, bölmelere ayrılmış bir şekilde birer kişilik olması şarttır.

Birlikte kullanılan duş yerleri, banyo ve hamamlarda, genel veya özel soyunma yerleri yapılacak ve her işçiye sabun, havlu, peştemal ve benzeri yıkanma ve silinme için gerekli malzeme verilecektir.

Havlu ve peştemallar, her kullanmadan sonra iyice yıkanıp kurutulacak, temiz bir halde bulundurulacak, uygun bir yerde veya dolapta saklanacaktır. Soyunma ve yıkanma yerlerinin temizliğinden, işveren sorumlu olduğu gibi, temiz tutulması da yararlananların görevidir.

Erkek ve kadın işçilerle 18 yaşından aşağı çocuk işçilerin yıkanma günü ve saatleri, ayrı ayrı düzenlenecektir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

İşyerlerinde Kullanılan Alet, Edevat, Makine ve Ham Maddeler Yüzünden Çıkabilecek Hastalıklara Engel Olacak Tedbirler.

BİRİNCİ BÖLÜM

Bulaşıcı Hastalıklara Karşı Alınacak Tedbirler :

Madde 57 — Bulaşıcı hastalıkların çıkması ihtimaline karşı işyerlerinde ve işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müştemilâtında bu Tüzüğün ikinci kısmında yazılı tedbirlerden başka, aşağıda yazılı sağlık tedbirleri alınacaktır.

1) İşyerleriyle müştemilâtının ve özellikle işçi konutlarının ve helâlarının temizliği artırılacak ve buralarda kullanılan içme ve kullanma suları, gerektiğinde sterilize veya dezenfekte edilecektir.

2) İşyerleri ile işçi konutlarında sivrisinek, sinek, tahtakurusu, pire ve benzeri zararlıların yokedilmesi için, sık sık gereken temizleme tedbirleri alınacak ve fennî usullere göre, gerekli emniyet kurallarına uyularak ensektisit, rodentisit uygulaması yapılacak ve bunların yuvaları yakılacak ve yokedilecektir.

Farelere karşı da, diğer etkili rodentisitler kullanılacak ve gerektiğinde bunlar, fennî usullerle yokedilecektir.

3) İşçiler, sık sık temizlik ve özellikle muayenelerine tabi tutulacaklar, bekâr işçilere özgü binalardaki yataklar vb. eşya aynı şekilde kontrol edilecektir.

4) İşyerleri ve müştemilâtı ile işçi konutları etrafında gübre, süprüntü ve benzeri pislik biriktirilmeden kaldırılacak, haşeratın üremesine yarayacak su birikintileri akıtılacak veya kurutulacaktır.

5) Bulaşma ihtimali olan işyerlerinde ve işlerde, işçilere, uygun koruyucu elbise, çizme ve benzeri gerekli malzeme

verilecek, maden ocakları, yeraltı ve benzeri işlerde deriden bulaşma tehlikesine karşı, çıplak ayakla çalışma önlenecektir.

6) Bulaşıcı hastalıkların çıkmasına yol açan yiyecek maddelerinin, işyerlerinde bulundurulması ve tüketilmesi, işveren veya işveren vekillerince önlenecektir.

7) Yeniden işe girecek işçilerden, bulaşıcı bir hastalığı bulunmadığına dair sağlık raporu ile çiçek aşısı kâğıdı aranacak, sağlık dosyasında saklanacaktır.

Madde 58 — İşçiler arasında bulaşıcı bir hastalık çıktığı, yahut çıkan hastalığın bulaşıcı olmasından şüphe edildiği hallerde, derhal en yakın Hükümet veya belediye tabipliğine haber verilecek resmî sağlık teşkilâtının işe elkoyması sağlanacaktır.

Hastalığın mahiyetine göre, işçilere aşı uygulaması veya bunların tecridi ve eşyaların etüvden geçirilmesi, yahut işyeri ve müştemilâtının genel dezenfeksiyonu gibi sağlık tedbirlerinin uygulanmasında, işveren veya işveren vekilleri ile işçiler, resmî tabiplerin öğütlerine göre hareket etmek zorundadırlar.

İşyerlerinin özel tabipleri bulunması halinde de bulaşıcı hastalık çıktığında, yukarıdaki hükümler uygulanır. Bu gibi hallerde bu tabipler, resmi sağlık teşkilâtına yardımcı olarak çalışırlar.

Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Genel Tedbirler :

Madde 59 — Meslek hastalıklarının meydana gelmesine sebep olan işlerde çalışanların maruz bulundukları tehlike ve zararlara karşı, bu Tüzüğün diğer maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte, alınacak genel koruyucu tedbirler, aşağıda gösterilmiştir.

1) Meslek hastalığı meydana getirebilen veya meslek hastalıkları listesinde kayıtlı maddelerle çalışılan işyerlerinde; bu maddelerin özellikleri, zararlı ve korunma çareleri hakkında, çalışanlar eğitilecektir.

2) İşyerlerinde, bu maddelerle hastalanma ve zehirlenmelere ait ilk belirtiler ile alınacak tedbirleri gösteren özel afişler uygun yerlere asılacaktır.

3) İşyerlerinde kullanılan zehirli ve zararlı maddeler, teknik imkân varsa aynı işi gören daha az zehirli ve zararlı maddelerle değiştirilecektir.

4) Zehirli toz, duman, gaz, buhar, sis veya sıvılarla çalışmalar, teknik imkânlara göre kapalı sistemle yapılacak, bu gibi işyerlerinde, etkili ve yeterli havalandırma sağlanacak, atıklar, zararsız hale getirilmeden atmosfere ve dış çevreye verilmeyecektir.

5) Çok zehirli maddelerin kullanıldığı işyerlerinde bu maddeler ve bu maddelerin bulunduğu bölümler, diğer yerlerden tecrit edilmek suretiyle bunların etkileri azaltılacaktır.

6) Zehirli toz, duman ve buharlı işyerlerinde, işyeri havası nemli; taban, duvar ve tezgâhlar yaş bulundurulmak suretiyle zararlı maddelerin yapılması önlenecek, gerektiğinde bu çalışmalar, genel ve lokal havalandırma ile birlikte yapılacaktır.

7) Meslek hastalığı yapan zehirli ve zararlı maddelerle çalışılan işyerlerinde, işçilere uygun kişisel korunma araçları verilecek ve bunların kullanılmaları öğretilecek ve gerektiğinde sağlanacaktır.

8) Meslek hastalıklarından korunmak için, işe giriş ve işe yerleştirme muayeneleri düzenli yapılacak, kullanılan maddelere karşı hassas olanlar bu işlerde çalıştırılmayacak, işe uygun kişilerin yerleştirilmesine önem verilecektir.

Ayrıca, işe yerleştirilen işçilerin, tehlike ve zararın özelliğine göre, belirli sürelerde sağlık muayeneleri ve gerektiğinde laboratuvar araştırmaları yapılacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kimyasal Etkilerle Ortaya Çıkabilecek Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler :

Madde 60 — Kimyasal etkilerle ortaya çıkabilecek meslek hastalıklarına sebep olan işlerde çalışanların maruz bulundukları tehlike ve zararlara karşı, bu Tüzüğün diğer maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte alınacak özel koruyucu tedbirler, bu bölümde gösterilmiştir.

Madde 61 — Kurşun veya bunun suda eriyen bileşiklerinin eritilmesi, dökümü, hamur haline getirilmesi, temizlenmesi, eğelenmesi, kurşunlu yağlı boya ve ensektisitlerin hazırlanması, hurda kurşun ile temas ve benzeri kurşun ve bileşikleri ile yapılan çalışmalarda, zehirlenmeden korunmada tedbirlerinin esasını teşkil eden kurşundan, toz, duman ve buharlarından arınmış bir çevrenin sağlanması için, planlama sırasında veya sonradan yapılacak değişikliklerde aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) Kurşunlu çalışmalar sonucu meydana gelecek toz, duman ve buharın kaynaklarında zararsız hale getirilmeleri için, etkili aspirasyon sistemleri kurulacak ve sürekli olarak bakımı yapılacaktır.

2) Kurşunla çalışmaların yapıldığı oda veya bölümlerin tabanları, su geçirmez, kaygan olmayan ve kolay yıkanabilir malzemeden yapılacak, duvar ve tezgâhların üzerleri, kolay yıkanıp temizlenebilir durumda olacak, iyi çalışan drenaj sistemi kurulacaktır.

3) Kurşunla çalışmalar yapılan işyerlerinde, adam başına 15 metreküp hacim düşecek ve 4 metreden fazla tavan yükseklikleri, bu hesaba katılmayacaktır.

4) Kurşunla çalışmalar yapılan işyerlerinde, işçilerin el, yüz, ağız temizliği gibi kişisel temizliklerine dikkat edilecek, her yemekten önce vardiyadan sonra ellerini yıkamaları sağlanacaktır.

5) İşçiler, kurşunla çalışılan yerlerde, yiyip içmeyecek, sigara kullanmayacaklardır. Yemek ve dinlenmek için, özel yerler bulundurulacaktır.

6) Kurşunla çalışmalar yapılan işyerlerinde, kişisel korunma araçları olarak, iş elbisesi, önlük, uygun ayakkabı, lâstik eldiven sağlanacak ve gerektiğinde kullanılmak üzere, toz ve gaz maskeleri ile solunum cihazları bulundurulacaktır.

7) İşyeri havasından, periyodik olarak numuneler alınarak kurşun miktarı tayin edilecek ve bu miktarın 0,15 miligram/metreküpü geçmemesi sağlanacaktır.

8) Kurşunla çalışacak işçiler, işe alınırken klinik ve laboratuvar usulleri ile genel muayeneleri yapılacak, kan, kan yapıcı sistem, karaciğer ve böbreğin durumu incelenerek, kurşuna hassas olanlar ve alkolikler, bu işlere alınmayacaktır.

9) Kurşunla çalışan işçiler, her üç ayda bir, sağlık muayenesine tâbi tutulacaktır. Bu muayeneler ile kurşun absorbsiyonunun ilk belirtileri, klinik ve laboratuvar usulleri ile tespit edilecektir. İşçinin hazım şikâyetleri olup olmadığı, diş etlerinde burton çizgisi bulunup bulunmadığı, kolların ekstansiyon durumları incelenecektir. İdrarda koproporfirin arana-

cak ve kanda hemoglobin yüzdesi ölçülecek, bazofil granulasyonlu eritrosit sayımı yapılacaktır. Gerektiğinde kanda ve idrarda kurşun aramak üzere numuneler, ihtisas laboratuvarlarına gönderilecektir.

10) Kurşun absorbsiyonu veya zehirlenmesi tespit edilen işçiler, yaptıkları işten, bir süre için ayrılacak ve kontrol altında tedavi edilecekleridr.

11) Kurşunla çalışan işçiler arasında, kurşun absorbsiyonu veya zehirlenmesi görüldüğü takdirde, işyerinde araştırma yapılacak, zehirlenme kaynağı bulunacak ve gereken teknik tedbirler alınacaktır.

12) Her işçi için, işyerinde, bir sağlık sicili kartı tutulacak ve bu karta, işe giriş ve periyodik muayene bulguları kaydedilecektir.

Madde 62 — Civa cevherlerinin elde edilmesi, izabesi, distilasyonu, metal civanın çeşitli aletlerin yapılması için kullanılması, çeşitli metallerle amalgam hazırlanması, civa tuzlarının yağlı boya, kimya ve ilâç sanayiinde kullanılması, civa fülminat imali, organik civa bileşiklerinin elde edilmeleri ve kullanılmaları gibi civa ve civa bileşikleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) İşyeri tabanı, civadan etkilenmeyen ve su geçirmeyen, düz ve pürtüksüz malzemeden, mümkün ise yekpare olarak yapılacak, üzerinde hiç bir çatlak bulunmayacaktır. Çalışma masaları, aynı özellikte yapılacak ve duvar ile birleşme yerleri, köşeli olmayacak, civa döküntülerinin tabana düşmemesi için, masalar geriye eğik olarak yerleştirilecektir.

2) Genel havalandırma ile yetinilmeyerek civa ile çalışmaların yapıldığı seviyeden veya yeteri kadar aşağıdan etkili aspirasyon davlumbazları yerleştirilecektir. Civanın, izabe firmalarından distilasyon borusuna sevkedildiği yerlerde meydana gelen civa buharını kapacak sulu bir sistem kurulacaktır.

3) İşyeri havasından periyodik olarak numuneler alınarak, civa seviyesi tayin edilecek ve bu seviyenin 0,075 miligram/metreküpten yukarıya çıkmaması sağlanacaktır.

4) Kişisel korunma araçları olarak, işçilere lastik eldiven, uygun iş elbisesi ve civa buharının yüksek olduğu işyerlerindeki işçilere de ayrıca uygun maskeler verilecektir.

5) İşyerinde çevrenin temizliğine özellikle dikkat edilecek, tabanda, masalar üzerinde civa dökülüntüleri bırakılmayacak ve buralar, özel fırça ve yaş bezlerle temizlenecektir. Ayrıca gece yerlere amonyak ve kalsiyum hipoklorit ile ıslatılmış talaş döşenecek veya uygun miktarda sıvı amonyak dökülecektir.

6) İşçilerin el, yüz, ağız temizliği gibi kişisel temizliklerine dikkat edilecek, her yemekten önce ve vardiyadan sonra ellerini sıcak su ile veya % 10 sodyum tiosülfat ile yıkamaları sağlanacaktır.

7) İşçiler civa ile çalışılan yerlerde, yiyip içmiyecek, yiyecek ve içeceklerini bulundurmayacak ve sigara içmeyeceklerdir.

8) Civa ile çalışacak işçiler, ise alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel muayeneleri yapılacak, karaciğer veya böbrek yetersizliği olanlar ile ciltleri hassas bulunanlar veya cilt hastalığı olanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

9) Civa ile çalışan işçilerin, her üç ayda bir, klinik ve laboratuvar usulleri ile sağlık muayeneleri yapılacaktır. Tükürük artması, diş etlerinde ülserasyon, el, göz kapaklarında titremeler şeklindeki belirtileri bulunanlar, yaptıkları işten ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

10) Her işçi için, işyerinde, sağlık sicili kartı tutulacak ve bu karta, işe giriş ve periyodik muayene bulguları kaydedilecektir.

Madde 63 — Arsenik cevherinin elde edilmesi, cevherin izabesi, arsenik ve içinde arsenik bulunan çeşitli bileşik ve alaşımların elde edilmesi, arseniğin ilâç ve kimya sanayiinde kullanılması, organik arsenik bileşiklerinin imali ve kullanılmaları gibi arsenik ve arsenik bileşikleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) İşyeri tabanı, su geçirmez, çatlaksız ve temizlenmesi kolay malzemeden yapılacaktır.

2) Arsenik ile yapılan çalışmalar, kapalı sistem içinde yapılacak, böyle bir sistemin kurulamadığı yerlerde, aşağıdan çekmeli aspirasyon sistemi kurularak ince tozun, çevre havasına yayılmasına engel olunacaktır. Arsenik ile ilgili sıcak işler, kapalı cam davlumbaz altında yapılacaktır.

3) Arsenik ile çalışılan yerlerdeki çevre havasından periyodik olarak numune alınarak arsenik miktarı tayin edilecek ve bu miktarın 0,5 miligram/metreküpten yukarıya çıkmaması sağlanacaktır.

4) Kişisel korunma aracı olarak işçilere, cildi ve solunum sistemini koruyacak başlık ve özel iş elbisesi verilecektir. Arseniğin uçucu bileşikleriyle çalışan işçiler için, özel solunum cihazları sağlanacaktır.

5) Arsenikli atıklar, zararları giderilmeden atmosfere veya civardaki sulara verilmeyecektir.

6) İşçilerin el, yüz, ağız temizliği gibi kişisel temizliklerine dikkat edilecek, işyerlerinde yiyecek, içecek, bulundurulmayacak ve yenip içilmeyecek, sigara kullanılmayacaktır.

7) Arsenikle çalışacak, işçilerin, işe alınırken klinik ve laboratuvar usulleri ile genel muayeneleri, yapılacak cildi nemli ve hassas olanlar ile cilt, karaciğer ve sinir hastalığı olanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

8) Arsenikle çalışan işçilerin, altı ayda bir, klinik ve laboratuvar usulleri ile sağlık muayeneleri yapılacaktır. İdrar,

dışkı, kıl ve tırnaklardaki arsenik miktarı tayin edilecek, arsenikle ilgili zehirlenmelerin görülmesinde işçiler, yaptıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 64 — Fosforun ve beyaz fosforun çeşitli sanayide kullanılması ve çeşitli bileşiklerinin elde edilmesi ve kullanılması gibi, fosfor ve fosfor bileşikleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) İşyerinin genel temizliğine dikkat edilecek, beyaz fosfor kapları su altında muhafaza edilecektir.

2) İşyerinde, yeterli ve aşağıdan aspirasyon sistemi uygulanacaktır.

3) İşçilerin el, yüz ağız, boğaz, diş ve diğer temizliklerine dikkat edilecek ve işyerinde, yiyecek ve içecek bulundurulmayacak, yenilip, içilmeyecek, sigara kullanılmayacaktır.

4) Fosfor ve bileşikleri ile çalışılan yerlerdeki işçilere, cildi koruyacak iş elbisesi ve eldiven, uçucu fosfor bileşikleriyle çalışılan yerlerdeki işçilere, ayrıca uygun maskeler veya solunum cihazları gibi kişisel korunma araçları verilecektir.

5) Beyaz fosfor ve bileşikleri ile çalışan işçilerin, giriş ve periyodik muayenelerinde, genel sağlık muayenesi ile beraber, çene ve dişlerin filmleri çektirilecek, fosfordan meydana gelen alt çene nekrozu (fosşy - jow) nun ilk belirtileri aranacaktır.

Madde 65 — Kolinesteraz aktivitesini inhibe eden ve genellikle ensektisit olarak kullanılan organik fosfor bileşiklerinin üretildiği ve kullanıldığı işyerlerinde aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Ensektisit üretiminde, paketlenmesinde ve uygulanması işlerinde çalışan işçilere, ürettikleri ve kullandıkları maddenin zehirlilik derecesi ve kişisel korunma yolları öğretilecektir.

2) Ensektisitle temasa gelmesi muhtemel işçilere iyi bir tıbbi bakım temin edilecek, herhangi bir zehirlenme anında uygulanmak üzere gerekli atropin vb. ilâçlar hazır bulundurulacaktır.

3) Ensektisitle temasa gelecek işçiler, bu işi yaparken, başı da koruyan temiz, su geçirmez bir tulum giyeceklerdir.

4) Ensektisitlerin vücuda deriden de girebileceği düşünülerek, vücudunun herhangi bir yerinde yara veya bir lezyon olan işçiler bu işlerde çalıştırılmayacaklardır.

5) İşçi için yıkanıp temizlenme imkânları hazırlanacak ve işini terkederken bol sıcak su ve sabunla yıkanma mecburiyeti konacaktır. İşçilere çift elbise verilecek, bunlar sık sık yıkanıp çamaşır sodalarına batırılarak dekontamine edilecek ve zararsız hale getirilecektir.

6) Bütün ensektisit paketleri muntazam etiketlenecek, üzerine maddenin bileşimi ve etkileri kısaca yazılacak, bunlara ilişkin yeterli bilgi verilecektir.

7) İlâç kapları iyi boşaltılacak, temizlenecek ve bu kaplara yiyecek, içecek konulmayacaktır.

8) İşçiler işe girerken daha önce fosfor bileşikleri ile temasa gelip gelmedikleri incelenecek ve klinik belirti aranacaktır.

Herhangi bir şekilde organik fosforlu ve karbamatlı ensektisitlere maruz kalanlarda, rutin olarak biyokimyasal testle kolinesteraz aktivitesinin tayini yapılacak, işçi işe girerken ve işin devamı süresince en az 6 ayda bir defa hassas tıbbî kontrola tabi tutulacaktır. Kolinesteraz seviyesi % 25 oranında düştüğünde işçi, organik fosfor bileşikleri ile temas ettirilmeyecek, işi değiştirilecektir.

Madde 66 — Kadmiyum cevherlerinin izabesi, alaşımlarının hazırlanması, kadmiyum ile kaplama yapılması, kad-

miyum kaplı malzemelerin işlenmesi ve bazı akümülatör imali işleri gibi, kadmiyum ve kadmiyum bileşikleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır:

1) Kadmiyum oksit tozu ve dumanın, çevre havasına yayılması önlenecektir. Kaplama tanklarının kenarlarına, sıvı seviyesine yakın, uygun aspirasyon sistemi kurulacak, çevre havasında kadmiyum miktarı, 0,1 miligram/metreküpü geçmeyecektir.

2) Kadmiyum tozu ve dumanına karşı, işçilere uygun maske verilecektir.

3) Kadmiyumla çalışan işçiler, işe alınırken, periyodik olarak klinik ve laboratuvar usulleri ile sağlık muayeneleri yapılacak, solunum sistemi ve böbrek hastalığı tespit edilenler, yaptıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 67 — Manganez ve manganez bileşikleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Maden ocaklarında pnömatik tabancalarla delmeler, yaş metodla yapılacak veya toz çıkmayacak şekilde gerekli tedbirler alınacaktır.

2) Manganez ve bileşikleri ile çalışılan yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi kurulacak ve çalışmalar kapalı sistemde olacaktır.

3) Manganez ve bileşikleri ile yapılan çalışmalarda, işçilere özel iş elbisesi, lastik eldiven ve uygun maskeler gibi kişisel korunma araçları verilecektir.

4) Manganez ve bileşikleri ile çalışan işçiler, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usülleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, sinir sistemi, solunum sistemi, frengi hastalığı ve ruh hastalığı tespit edilenler, bu işlere alınmayacaklardır.

5) Manganez ve bileşikleri ile çalışan işçilerin, periyodik olarak, klinik ve laboratuvar usulleri ile sağlık muayeneleri yapılacak, manganezle ilgili zehirlenmelerin görülmesinde işçiler, yaptıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 68 — Kromlu alaşımların hazırlanması, bu alaşımlar üzerinde kaynak yapılması ve krom ve bileşiklerinin sanayide kullanılması gibi, krom ve krom bileşikleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Krom ve bileşiklerinin kullanıldığı yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi kurulacak veya çalışmalar kapalı sistemde yapılacaktır.

2) Kromla çalışılan yerlerde, işçilere iş elbisesi, uygun lastik eldiven ve lastik çizme gibi kişisel korunma araçları verilecektir.

3) İşçilerin el ve yüz temizliğine dikkat edilecek ve ellerin % 5 hiposülfit dö sud ile yıkanması sağlanacaktır.

4) Krom ve bileşikleri ile çalışacak işçilerin, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, kroma karşı allerjisi olanlar ile cilt ve solunum sistemi hastalıkları bulunanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

5) Krom ve bileşikleri ile çalışanların, periyodik olarak, klinik ve laboratuvar usulleri ile sağlık muayeneleri yapılacaktır. Burun septumunda ülserasyon görülenler ile solunum sistemi ve cilt hastalığı bulunanlar çalıştıkları işten ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 69 — Berilyumlu alaşımların hazırlanması ve sanayide kullanılması gibi, berilyum ve bileşikleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Berilyum ve bileşiklerinin kullanıldığı işyerlerinde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi ku-

rulacak ve bu işyeri havasında, berilyum miktarı (2) miligram/metreküpü geçmeyecektir.

2) Berilyumla ilgili çalışmalar, diğer işyerlerinden ayrılacak ve buralarda çalışan işçilere, iş elbisesi gibi, kişisel korunma araçları verilecektir. Berilyum ile çalışan işçiler özel iş elbiselerini, çalıştığı işyerinden dışarı çıkarmayacaklardır. Bu elbiselerin, işyerinde bol su ile yeteri şekilde yıkanması sağlanacaktır.

3) Berilyum ve bileşikleri ile çalışacak işçilerin, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, bünyece çok zayıf olanlar ile solunum sistemi hastalığı bulunanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

4) Berilyum ve bileşikleri ile çalışan işçilerin, periyodik olarak, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacaktır. Solunum sistemi hastalıkları bulunanlar ile zayıfladıkları görülenler, çalıştıkları işten ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 70 — Azot oksitleri ile yapılan çalışmalarda, azot oksitlerinin zararlı etkilerinden korunmak için, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Azot oksitlerinin, işyerine ve çevreye yayılması önlenecektir.

2) Azot oksitleri ile çalışan işçilere, süzgeçli maske veya temiz hava maskesi gibi, kişisel korunma araçları verilecektir.

Madde 71 — Benzen (benzol) ve bileşikleri gibi aromatik hidrokarbonlarla yapılan çalışmalarda, bunların zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Solventer, tinerler ve benzerleri ile deri, plastik ve benzerlerinden mamul eşya imalât sanayiinde kullanılan her çeşit yapıştırıcı maddelerin içinde bulunan benzen miktarı (% 1) den fazla olmayacaktır.

2) Benzen ve bileşikleri ile çalışılan yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi yapılacak ve çalışmalar, kapalı sistemde olacaktır.

3) Açık sistemlerle kuru temizleme işlerinde benzen kullanılması yasaktır.

Kapalı sistemlerle yapılan kuru temizleme işlerinde malzeme, kapalı sistemlerde kurutulacak, hiç bir şekilde açıkta kullanılmayacaktır.

Yağ ekstraksyonu işlerinde, ancak, kapalı sistemlerde benzen kullanılacaktır.

4) Benzen ile çalışılan işyerlerinde, yangına ve patlamaya karşı, gerekli tedbirler alınacaktır.

5) Benzen ile çalışılan işyerlerinde, benzenin havadaki konsantrasyonu, hacmen milyonda 20 den fazla olmayacaktır. Daha yüksek benzen konsantrasyonuyla çalışmak zorunluluğu bulunan işyerlerinde, işçilere uygun hava maskeleri, sıvı benzen ile çalışılan hallerde, özel ayakkabı, eldiven ve özel iş elbisesi gibi kişisel korunma araçları verilecektir.

6) Benzen ve bileşikleri ile çalışacak işçilerin, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, kan yapıcı sistem ve karaciğer hastalığı bulunanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

7) Benzen ve bileşikleri ile çalışan işçilerin, periyodik olarak, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, kan yapıcı sistem ve karaciğer hastalığı görülenler, bu işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 72 — Anilin ve nitro - amin türevleri ile yapılan çalışmalarda, anilin ve aromatik nitro - amin türevlerinin zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Anilin ve aromatik nitro - amin türevleri ile çalışılan yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi yapılacak ve çalışmalar, kapalı sistemde olacaktır.

2) Anilin ve nitro - amin türevleri ile çalışılan yerlerdeki işçilere, özel iş elbisesi, eldiven ve temiz hava maskesi gibi uygun kişisel korunma araçları verilecektir.

3) Anilin ve nitro - amin türevleri ile çalışılan yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi kurulacaktır.

4) Anilin ve nitro - amin türevleri ile çalışacak işçilerin, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, cilt, böbrek ve karaciğer hastalığı olanlar ile aniline karşı allerjisi bulunanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

5) Anilin ve nitro - amin türevleri ile çalışan işçilerin, periyodik olarak, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, cilt, böbrek ve karaciğer hastalığı görülenler, bu işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 73 — Halojenli hidrokarbonlarla yapılan çalışmalarda, bunların zehirli ve zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Halojenli hidrokarbonlarla çalışılan işyerleri, diğer kısımlardan ayrılacak ve bu yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi kurulacak ve çalışmalar, kapalı sistemde olacaktır.

2) Halojenli hidrokarbonlarla çalışacak işçiler, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, cilt, böbrek ve karaciğer hastalığı olanlarla klora karşı allerjisi bulunanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

3) Halojenli hidrokarbonlarla çalışan işçilerin, periyodik olarak, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık mua-

yeneleri yapılacak, cilt, böbrek ve karaciğer hastalığı bulunanlar ve klora karşı allerjisi görülenler, bu işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 74 — Karbon sülfür ile yapılan çalışmalarda, karbon sülfürün zehirli ve zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Karbon sülfürle çalışılan işyerleri soba ile ısıtılmayacak ve buralardaki elektrik lambaları, tesisat ve cihazları karbon sülfüre karşı korunmuş (etanj) olacak, lambalara koruyucu nitelikte globlar takılacak, yangına ve patlamaya karşı gerekli tedbirler alınacaktır.

2) Karbon sülfür ile çalışılan yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi kurulacak, çalışmalar, kapalı sistemde olacak ve işyeri havasındaki karbon sülfür miktarı hiç bir şekilde 20 P.P.M. veya 60 miligram/metreküpü geçmeyecektir.

3) Karbon sülfür ile çalışılan işyerlerinde, yenilip içilmeyecek, yiyecek ve içecek bulundurulmayacak, sigara içilmeyecektir.

4) Karbon sülfür ile çalışacak işçilerin, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak, böbrek, karaciğer ve sinir sistemi hastalıkları olanlarla alkolik ve epileptikler, bu işlere alınmayacaklardır.

5) Karbon sülfür ile çalışan işçilerin, periyodik olarak, klinik ve laboratuvar usulleri ile sağlık muayeneleri yapılacak, böbrek, karaciğer ve sinir sistemi hastalıkları bulunanlarla alkolik ve epileptik olduğu görülenler, bu işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 75 — Kükürtlü hidrojenle yapılan çalışmalarda, kükürtlü hidrojenin zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Kükürtlü hidrojen ile çalışılan yerlerde, genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi yapılacaktır.

2) İşyeri havasındaki kükürtlü hidrojen miktarı, hacim olarak milyonda 20 yi geçmeyecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tozlarla Ortaya Çıkabilecek Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler :

Madde 76 — Her türlü maden ocaklarında, taş ve kiremit ocaklarında, dökümhanelerde, tekstil (amyant dahil), bütün şeker ve çimento, inşaat, seramik ve benzeri sanayi kollarındaki işyerlerinde yapılan çalışmalarda, tozların zararlı etkilerinden korunmak için bu Tüzüğün diğer maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte aşağıdaki özel tedbirler alınacaktır :

1) Tozlu işyerlerinde genel havalandırma ile birlikte, uygun aspirasyon sistemi ile tozun, çevre havasına yayılmasını önlemek için, su perdeleri, vakum ve uzaktan kumanda sistemleri kurulacaktır. Toz çıkaran işler, teknik imkânlara göre, kapalı sistemde yapılacak veya bu işler, diğerlerinden tecrit edilecektir. İşyeri havasındaki toz miktarı, belirtilen miktarı geçmeyecektir.

2) Toz çıkaran işlerde, işyeri tabanı, işin özelliğine ve teknik imkânlarına göre, ıslak bulundurulacak, delme işlerinde, toz çıkmasını önlemek için, yaş metodlar uygulanacaktır.

3) Toz çıkaran işlerde çalışan işçilere, işin özelliğine ve tozun niteliğine göre uygun kişisel korunma araçları ile maskeler verilecektir.

4) Tozlu işlerde çalışan işçilerin, vardiya sonunda yıkanmaları veya duş yapmaları, yıkanmadan yemek yememeleri ve yatağa girmemeleri sağlanacaktır.

5) Tozlu işlerde çalışacak işçiler, işe alınırken, genel sağlık muayeneleri yapılacak, göğüs radyografileri alınacak ve solunum ve dolaşım sistemi hastalıkları ile cilt hastalığı olanlar, göğüs yapısında bozukluk bulunanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

6) Tozlu işlerde çalışan işçilerin, periyodik olarak, sağlık muayeneleri yapılacak ve her 6 ayda bir, göğüs radyografileri alınacaktır. Solunum ve dolaşım sistemi hastalıkları ile cilt hastalığı görülenler, bu işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Fizik ve Mekanik Nedenlerle Ortaya Çıkabilecek Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler :

Madde 77 — Fizik ve mekanik nedenlerle ortaya çıkabilecek meslek hastalıklarına sebep olan işlerde çalışanların maruz bulundukları tehlike ve zararlara karşı, bu Tüzüğün diğer maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte alınacak özel koruyucu tedbirler, bu bölümde gösterilmiştir.

Madde 78 — Gürültünün zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) İşyerlerinde gürültü çıkaran makinaların monte edilmeleri sırasında, işyeri tabanı, titreşimi ve sesi azaltacak malzeme ve sistemle yapılacaktır.

2) Gürültülü işyerlerinin duvarları, sesin yansımasını önleyecek malzeme ile kaplanacak ve bu binalar, çift kapılı, çift pencereli inşa edilecektir. Duvarlar, ses geçirmeyen malzeme ile yapılacaktır.

3) Gürültünün azaltılamadığı hallerde, bu Tüzüğün 22 nci maddesi hükümleri uygulanacaktır.

4) Gürültülü işlerde çalışacak işçilerin, işe, alınırken genel sağlık muayeneleri yapılacak, özellikle duyma durumu ve

derecesi ölçülerek, kulak ve sinir sistemi hastalığı olanlar ile bu sistemde arızası bulunanlar ve hipertansiyonlular, bu işlere alınmayacaklardır. Ancak doğuştan sağır ve dilsiz olanlar, bu işlere alınabileceklerdir.

5) Gürültülü işlerde çalışan işçilerin, periyodik olarak, genel sağlık muayeneleri yapılacaktır. Duyma durumunda azalma ve herhangi bir bozukluk görülenler ve kulak ve sinir hastalığı bulunanlar ve hipertansiyonlu olanlar, çalıştıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 79 — Titreşim (vibrasyon) yapan aletlerle yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Titreşim yapan aletlerle çalışacak işçilerin, işe alınırken, genel sağlık muayeneleri yapılacak, özellikle kemik, eklem ve damar sistemleri incelenecek ve bu sistemlerle ilgili bir hastalığı veya arızası olanlar, bu işlere alınmayacaktır.

2) Titreşim yapan aletlerle çalışan işçilerin, periyodik olarak, sağlık muayeneleri yapılacaktır. Kemik, eklem ve damar sistemleri ile ilgili bir hastalığı veya arızası görülenler, çalıştıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 80 — Enfraruj ışınlar saçan işler ile yapılan çalışmalarda, bu ışınların zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Enfraruj ışınlar saçan kaynaklar, bu ışınları geçirmeyen ekranlarla tecrit veya otomatik kapaklarla teçhiz edileceklerdir.

2) Enfraruj ışınlar saçan işlerde çalışan işçilere, bu ışınları geçirmeyen gözlükler ile diğer uygun kişisel korunma araçları verilecektir.

3) Enfraruj ışınlar saçan işlerde çalışacak işçilerin, işe alınırken genel sağlık muayeneleri yapılacak, özellikle görme

durumu ve derecesi tayin olunacak ve gözle ilgili bir hastalığı olanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

4) Enfraruj ışınlar saçan işlerde çalışan işçilerin, periyodik olarak, genel sağlık muayeneleri ve özellikle göz muayeneleri yapılacak, gözle ilgili bir hastalığı ve arızası görülenler, çalıştıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 81 — Yeraltında, nemli hava cereyanlı ve yetersiz ışıklı işyerlerinde yapılan çalışmalarda nemin hava ceryanının ve yetersiz ışığın zararlı etkilerinden korunmak için aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Bu gibi işyerlerinde, yeterli sunî aydınlatma sağlanacaktır.

2) İşçilere, işin özelliğine göre, kişisel korunma araçları verilecektir.

3) Yeraltında, nemli hava cereyanlı ve yetersiz ışıklı işyerlerinde çalışacak işçilerin, işe alınırken genel sağlık muayeneleri yapılacak ve özellikle kaslar, eklemler ve göz üzerinde durulacak ve sedimantasyon yapılacak ve klinik usullerle romatizma hastalığı aranacaktır. Romatizma ve göz hastalığı olanlar, bu işlere alınmayacaklardır.

4) Yeraltında, nemli hava cereyanlı ve yetersiz ışıklı işyerlerinde çalışan işçilerin, periyodik olarak genel sağlık muayeneleri yapılacak ve özellikle romatizma ve göz hastalığı görülenler, çalıştıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 82 — Atmosfer basıncından daha yüksek basınçlı yerlerde ve dalgıç odalarında yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Dalgıç odalarında, şahıs başına, saatte en az (40) metreküp hava sağlanacak ve bu havadaki karbon dioksit miktarı (% 0,1)'i geçmeyecektir.

2) Dalgıç odalarında (24) saatte su altındaki çalışma süresi; derinliğe ve bu derinlikteki basınca uygun şekilde düzenlenecek, iniş, kalkış süreleri için «Sağlık Kuralları Bakımından Günde ancak Sekiz Sata veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Tüzük»te belirlenen esas ve süreler dikkate alınacaktır.

3) Bir dalgıç, (22) metreden fazla derinliğe, bir günde (2) defadan fazla dalmayacak ve bu (2) dalma arasında, en az (5) saat geçecektir. Dekompresyon zamanı, dalma derinliklerine ve basınca göre, iyice ayarlanacak ve durum, iyi işleyen kontrollu ve hassas yazıcı bir manometre ile izlenecektir.

4) Bu gibi işlerde çalışacak işçiler, işe alınırken, klinik ve laboratuvar usulleri ile genel sağlık muayeneleri yapılacak ve özellikle E.K.G. ve akciğer fonksiyon testleri ile birlikte kalp dolaşım, solunum ve kemik sistemleri üzerinde gerekli incelemeler yapılacak ve sağlık yönünden sakınca görülenler, bu işlere alınmayacaklardır.

5) Bu gibi işlerde çalışanlar, işe başladıkları günden itibaren (15) gün sonra adaptasyon muayenesine tabi tutulacak ve işin devam süresince de, bunların periyodik genel sağlık muayeneleri yapılacaktır.

Özellikle kalp, dolaşım, solunum ve kemik sistemi hastalığı ve arızası görülenler, bu işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

Madde 83 — Tabiî veya sunî radyoaktif ve radyoinizan maddeler veya diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Her çalışma için gerekli radyoaktif maddenin, zararlı en az miktarı kullanılacaktır.

2) Kaynak ile işçiler arasında, uygun bir aralık bulunacaktır.

3) İşçilerin, kaynak yakınında mümkün olduğu kadar kısa süre kalmaları sağlanacaktır.

4) Kaynak ile işçiler arasında, uygun koruyucu bir paravana (ekran) konulacaktır. Bu paravanalar, gama ve (x) ışınları için, kurşun, beton ve benzeri beta ışınları ve nötronlar için plastik ve benzeri malzemeden yapılmış olacaktır.

5) İşçilerin ne miktarda radyasyon aldıkları, özel cihazlarla ölçülecek ve bunlar en geç, ayda bir defa değerlendirilecektir. Alınan radyasyon, izin verilen dozun üstünde bulunduğu hallerde, işçi bir süre için, bu işten uzaklaştırılacak, yıllık total doz korunacaktır.

6) İşyerinde uygun aspirasyon sistemi kurulacak, boşaltılan havanın radyasyon yönünden süzülmesi sağlanacak, temizlik sırasında, özel maskeler kullanılacaktır. İşyeri ve işçinin temizliğine dikkat edilecek, radyoaktif atıklar, usulüne uygun bir şekilde yok edilecektir.

7) Taşınabilen radyoaktif malzemeler uygun ve özel kutularda bulundurulacaktır.

8) Tabii veya sunî radyoaktif ve radyoinizan maddeler veya diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile çalışacak işçilerin, işe alınırken genel sağlık muayeneleri yapılacak ve özellikle sinir, kan ve kan yapıcı sistemi incelenecek, sinir ve kan hastalıkları ile ilgili bozuklukları görülenler, bu işlere alınmayacaklardır.

9) Tabiî veya sunî radyoaktif ve radyoinizan maddeler veya diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile çalışan işçilerin, periyodik olarak genel sağlık muayeneleri yapılacak ve özellikle sinir ve kan hastalıkları ile ilgili bozuklukları görülenler, çalıştıkları işlerden ayrılacaklar, kontrol ve tedavi altına alınacaklardır.

ALTINCI BÖLÜM

Kullanılan Ham Maddelerden veya İşyerinin Özelliğinden Ortaya Çıkabilecek Bulaşıcı Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler :

Madde 84 — Kullanılan hammaddelerden veya işyerinin özelliğinden ortaya çıkabilecek bulaşıcı meslek hastalıklarına sebep olan işlerde çalışanların maruz bulundukları tehlike ve zararlara karşı, bu Tüzüğün diğer maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte alınacak özel koruyucu tedbirler, bu bölümde gösterilmiştir.

Madde 85 — Şarbon hastalığına karşı aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Şarbon hastalığını bulaştırabilecek olan deri, yün, kıl ve benzeri hayvansal maddeler ile paçavralar, uygun usullerle temizlenip sterlize edilecek, yıkanıp kurutulacaktır. Bu maddeler, dağınık bir halde bulundurulmayarak depolarda saklanacak, denklerin açılması ve ilk ayırma ve seçme işlemi, buralarda yapılacaktır.

2) Bu gibi işyerlerinde, toz ve atıklar, aşağıdan çekmeli bir aspirasyon sistemi ile toplanarak yokedilecek veya antiseptik maddelerle ıslatıldıktan sonra yakılacaktır. Depolar sık sık yıkanacak, dezenfekte ve badana edilecektir.

3) İşçilerin el, ağız ve beden temizliğine dikkat edilecek, kendilerine, gereğine göre iş elbisesi, başlık, lastik eldiven ve maskeler gibi, uygun kişisel korunma araçları verilecektir.

4) Ekzamalı, furonkülü, bronşitli kimseler, bu gibi işlerde çalıştırılmayacaklardır.

Madde 86 — Tetanos hastalığına karşı aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

Tetanos tehlikesi olan işlerde çalışan bütün işçilere, antitetanik aşı yapılacak, parçalanmış, ezik ve toprakla bulaşmış

yaralanmalarda, serum antitetanik tatbik olunacak, eğer işçi evvelce aşılanmış ise, rapel olarak, anatoksin yapılacaktır.

Madde 87 — Leptospiroz hastalığına karşı aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Leptospiroz (İktero hemorajik) hastalığının yayılmasını önlemek için, farelerle savaşılacaktır.

2) Bulaşma ihtimali olan yerlerde, çıplak ayakla dolaşmak yasaklanacak, mümkün olan hallerde, toprak asitleştirilecektir.

Madde 88 — Brüselloz hastalığına karşı brüselloz bulaşması ihtimali olan işlerde çalışan işçiler aşılanacaktır.

Madde 89 — Ankilostomyaz hastalığına karşı aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Ankilostomyaz hastalığına karşı, madencilik, taşçılık, tuğla ve kiremitçilik ve tünel kazması gibi işlerde, taban kuru bulundurulacak, gerekirse yerlere tuz serpilecek, galerilerde yeterli vantilasyon ile havanın serince olması sağlanacaktır.

2) Bu gibi işlerde çalışanların, vücut temizliğine ve yemeklerden önce ellerini iyice yıkayıp, tırnaklarının fırçalanmalarına önem verilecektir. İşyerlerinde, işçilerin çalışırken ve işin bitiminde ellerini yıkamaları için yeteri kadar % 5'lik tuzlu su kapları bulundurulacaktır.

3) Helâlar ve diğer enfeksiyon kaynağı yerler kireç kaymağı ile dezenfekte edilecek, işçilerin dışkıları zaman zaman muayene edilerek parazit yumurtaları aranacak ve hastalığın çıkması halinde, diğer işçiler de taranacaktır.

Madde 90 — Akciğer tüberkülozunun bulaşması ihtimali olan işyerlerinde, hastalığın yayılmasını önleyecek hijyenik, tıbbî ve teknik koruyucu tedbirler alınacaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İşyerlerinde İşkazalarına Karşı, Alınacak Tıbbî Tedbirler ve İşyerlerinde Bulundurulması Zorunlu Olan İlk Yardım ve Tedavi Levazımı ile Sıhhî Tesisat :

Madde 91 — Sürekli olarak en az 50 işçi çalıştırılan işyerlerinde Sosyal Sigortalar Kurumunca sağlanan tedavi hizmetleri dışında kalan işçilerin sağlık durumlarının denetlenmesi, ilk yardım, âcil tedavi ve diğer koruyucu sağlık hizmetlerini düzenlemek üzere işveren, Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 180 inci ve Sosyal Sigortalar Kanununun 114 üncü maddeleri gereğince işyerindeki işçi sayısına ve işteki tehlikenin büyüklüğüne göre, bir ya da daha fazla hekim sağlayacaktır. Bu hekimlerin çalışma koşulları ile görevlerini nasıl yürütecekleriini ayrıntılı şekilde gösteren bir yönetmelik tüzüğünün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde çıkarılır.

Madde 92 — İşverenler, işin niteliğine, özelliğine çeşidine ve çalıştırdıkları işçi sayısına ve hekim ve sağlık tesisleri ile olan ilişkilerine göre, zamanında gerekli tedbirleri almak amacıyla aşağıda belirtilen sağlık tesisleri ile ilk yardım ve tedavi levazımını, işyerlerinde bulundurmakla yükümlüdürler.

Bu tesisler ve levazım; kişisel ilk yardım paketlerini, ilk yardım kutularını veya çantalarını veya dolaplarını, ilk yardım ve ilk müdahale odalarını veya ilk yardım istasyonlarını kapsar.

Madde 93 — Kişisel ilk yardım paketleri; kazaya uğrayanın ilk yardımcı gelinceye veya bir sağlık tesisine gönderilinceye kadar, kendi kendine gerekli pansumanı yapacak veya ağrısını giderecek nitelikte malzeme ve ilâçlarla donatılacaktır.

Kişisel ilk yardım paketleri, maden, tünel, yeraltı karayolları ve demiryolları işçileri gibi kaza ihtimali çok olan, dağınık ve münferit çalışmayı gerektiren işyerlerindeki işçilere verilecektir.

Bu paketler, küçük ve kullanışlı malzeme ve ilâçları dış etkilere karşı koruyacak plastik veya madeni ambalajlı olacaktır.

Kişisel ilk yardım paketi, çalışmayı önlemeyecek ve düşmeyecek şekilde, iş elbisesi cebine konacak veya uygun bir yerine bağlanacaktır.

Kişisel ilk yardım paketinin, gerektiğinde nasıl ve ne şekilde kullanılacağı, ilgililere öğretilecek, buna ait yazılı bir yönerge paket içine konacaktır.

Kişisel ilk yardım paketinin içinde, aşağıda yazılı ilâç ve malzeme bulunacaktır :

— Kullanma yönergesi,

— Pamuk (Küçük paket),

— Gazlı bez (Steril),

— Sargı bezi,

— Yapıştırıcı band (Steril),

— Analjezik hap,

— Tendürdiyot (1 veya 2 ampul),

— Sülfamitli toz.

Madde 94 — Mekanik cihazları bulunmayan ve 10 dan az işçi çalıştıran işyerlerinde, içinde aşağıda yazılı ilk yardım yazımı bulunan 1 numaralı ilâç kutusu veya çantası bulundurulacaktır :

— 1 adet ilk yardım broşürü,

— 25 gram yarı yarıya alkol ile karıştırılmış tentürdiyot (Cam kapaklı renkli şişede),

— 15 gram amonyak (Cam kapaklı şişede),

— 100 gram alkol (% 98 lik tuvalet ispirtosu),

— 2 paket 25 er gramlık idrofil pamuk (Steril),

— 2 paket gaz idrofil (Steril),

— 3 adet muhtelif büyüklükte sargı bezi,

— 3 adet üçgen sargı,

— 1 adet makas,

— 1 adet pens,

— 6 adet çengelli iğne,

— 1 kutu yapıştırıcı flanster,

— 1 adet küçük küvet,

— 1 tüp aspirin,

Madde 95 — Mekanik cihazları bulunmayan ve 10 dan fazla ve 50 den az işçi çalıştıran işyerleri ile mekanik cihazlarla 10 dan az işçi çalıştırılan işyerlerinde içinde aşağıda yazılı ilk yardım levazımı bulunan 2 numaralı ilk yardım çantası veya dolabı bulundurulacaktır :

— 1 adet ilk yardım broşürü,

— Parmak yaralanmaları için, sterilize edilmiş küçük sargı bezi 6 adet,

— 3 adetten az olmamak şartıyla yeteri kadar, orta boy sargı bezi (El ve ayaklar için),

— 5 adet üçgen sargı,

— Yeteri kadar vazelin borike,

— Tentürdiyot veya % 1'lik violet de gentiens sulu solüsyonu,

— 1 şişe amonyak (Cam kapaklı şişede),

— 1 tüp aspirin,

Bu paketler, küçük ve kullanışlı malzeme ve ilâçları dış etkilere karşı koruyacak plastik veya madeni ambalajlı olacaktır.

Kişisel ilk yardım paketi, çalışmayı önlemeyecek ve düşmeyecek şekilde, iş elbisesi cebine konacak veya uygun bir yerine bağlanacaktır.

Kişisel ilk yardım paketinin, gerektiğinde nasıl ve ne şekilde kullanılacağı, ilgililere öğretilecek, buna ait yazılı bir yönerge paket içine konacaktır.

Kişisel ilk yardım paketinin içinde, aşağıda yazılı ilâç ve malzeme bulunacaktır :

— Kullanma yönergesi,

— Pamuk (Küçük paket),

— Gazlı bez (Steril),

— Sargı bezi,

— Yapıştırıcı band (Steril),

— Analjezik hap,

— Tendürdiyot (1 veya 2 ampul),

— Sülfamitli toz.

Madde 94 — Mekanik cihazları bulunmayan ve 10 dan az işçi çalıştıran işyerlerinde, içinde aşağıda yazılı ilk yardım levazımı bulunan 1 numaralı ilâç kutusu veya çantası bulundurulacaktır :

— 1 adet ilk yardım broşürü,

— 25 gram yarı yarıya alkol ile karıştırılmış tentürdiyot (Cam kapaklı renkli şişede),

— 15 gram amonyak (Cam kapaklı şişede),

— 100 gram alkol (% 98 lik tuvalet ispirtosu),

— 2 paket 25 er gramlık idrofil pamuk (Steril),

— 2 paket gaz idrofil (Steril),

— 3 adet muhtelif büyüklükte sargı bezi,

— 3 adet üçgen sargı,

— 1 adet makas,

— 1 adet pens,

— 6 adet çengelli iğne,

— 1 kutu yapıştırıcı flanster,

— 1 adet küçük küvet,

— 1 tüp aspirin,

Madde 95 — Mekanik cihazları bulunmayan ve 10 dan fazla ve 50 den az işçi çalıştıran işyerleri ile mekanik cihazlarla 10 dan az işçi çalıştırılan işyerlerinde içinde aşağıda yazılı ilk yardım levazımı bulunan 2 numaralı ilk yardım çantası veya dolabı bulundurulacaktır :

— 1 adet ilk yardım broşürü,

— Parmak yaralanmaları için, sterilize edilmiş küçük sargı bezi 6 adet,

— 3 adetten az olmamak şartıyla yeteri kadar, orta boy sargı bezi (El ve ayaklar için),

— 5 adet üçgen sargı,

— Yeteri kadar vazelin borike,

— Tentürdiyot veya % 1'lik violet de gentiens sulu solüsyonu,

— 1 şişe amonyak (Cam kapaklı şişede),

— 1 tüp aspirin,

— 2 tüp yanık pomadı,

— 5 paket 25 gramlık idrofil pamuk,

— 5 paket gaz idrofil,

— 1 adet makas,

— 2 adet pens,

— 20 adet çengelli iğne,

— 1 kutu flaster,

— 1 adet enjektör, (5 cc. madeni kutu içinde),

— 12 adet enjektör iğnesi,

— teinture de belladon 25 gram (Cam şişede),

— 2 adet küvet,

— 6 adet ampul huile camphree,

— 1 adet lastik bant,

— 2 ampul antispasmotik ve analjezik,

— Tetanoz serumu,

Madde 96 — Mekanik cihazlarla 10 dan fazla ve 50 den az işçi çalıştıran işyerleri ile yapılan işin niteliği bakımından, kaza ve zehirlenme tehlikesi bulunan işyerlerinde, içinde aşağıda yazılı ilk yardım levazımı bulunan 3 numaralı ilk yardım dolabı ile bir sedye ve bir battaniye bulundurulacaktır.

— 1 adet ilk yardı mbroşürü,

— 1 adet suni teneffüs cihazı,

— 4 adet atel,

— 1 adet foser tüpü,

— 5 adet muhtelif büyüklükte sargı bezi,

— 6 adet üçgen sargı,

— 2 adet makas,

— 2 adet pens,

— 2 adet pens (Ağız için),

— 2 adet emaye küvet,

— 2 ampul morfin veya dolantin,

— 5 adet ampulkafein,

— 5 adet ampul eter,

— 5 adet ampul huile camphree,

— 1 adet 5 cm^3 lük enjeksiyon şırıngası (20 tane paslanmaz iğne),

— 5 adet ergotin,

— 50 gram yarı yarıya alkol ile karıştırılmış tentürdiyot (Cam kapaklı bir şişe içinde),

— 15 gram amonyak (Cam kapaklı bir şişe içinde),

— 450 gram oksijenli su,

— 10 paket 25 er gramlık idrofil pamuk,

— 5 paket gaz idrofil,

— 2 düzine çengelli iğne,

— 1 kutu flaster (Yapıştırıcı yakı),

— 5 adet ampul adrenalin,

— 5 adet ampul apomophin,

— 1 adet lastik bant,

— 2 şişe tetanos serumu (10 ar cm^3 lük),

— 2 tüp yanık merhemi,

— 250 gram toz halinde tebeşir (Karbonat dotşo) cam kavanozda (Asit yanıkları için),

— 1 tüp vazelin,

— 1 adet nikel mahfazalı küçük model ustunç takımı,

— 1 adet sterlizatör (Tercihan elektrikli),

— Agraf ve agraf pensi,

— Sülfamit tozu,

— Antibiyotikli göz merhemi,

Madde 97 — 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde, içinde aşağıdaki yazılı ilk yardım levazımı bulunan 4 numaralı ilk yardım dolabı ile yeteri kadar sedye ve battaniye bulundurulacaktır :

— 1 tansiyon aleti,

— 1 adet ilk yardım broşürü,

— 1 adet sunî teneffüs cihazı,

— 1 adet foşer tüpü,

— 2 adet nelaton sondası,

— 6 adet atel,

— 100 gram yarı yarıya alkol ile karıştırılmış tentürdiyot (Cam kapaklı renkli bir şişe içinde),

— 25 gram amonyak (Cam kapaklı bir şişe içinde)

— 1000 gram saf alkol,

— 900 gram oksijenli su,

— 15 paket idrofil pamuk (25, 50 ve 100 gramlık 5 er paket),

— 10 paket gaz idrofil,

— 10 adet muhtelif büyüklükte sargı bezi,
— 10 adet üçgen sargı,
— 2 düzine çengelli iğne,
— 2 kutu flaster (Yapıştırıcı yakı),
— 1 adet makas,
— 2 adet ağız açacak pens,
— 3 adet küvet veya çukur tabak,
— 1 adet 2 cm^3 lük enjeksiyon şırıngası (20 tane paslanmaz iğne ile),
— 1 adet 10 cm^3 lük enjeksiyon şırıngası (20 tane paslanmaz iğne ile),
— 1 adet elektrikli sterilizatör,
— 10 adet ampul kafein,
— 5 adet ampul morfin,
— 10 adet ampul ergotin,
— 10 adet ampul eter,
— 10 adet ampul adrenalin,
— 5 adet ampul apomorphine,
— 2 adet lastik bant,
— 4 kişe tetanos serumu (10 ar cm^3 lük serül şeklinde),
— 2 şer tüp antibiyotik yara ve göz merhemi,
— 250 gram toz halinde tebeşir (Karbonat dö şo) cam kavanozda (Asit yanıkları için),
— 250 gram asetik asit (Kalevi yanıklar için),
— 500 gram toz halinde sönmüş kireç (Madeni bir kutu içinde),
— 1 adet nikel mahfazalı küçük model ustunç takımı,

Madde 98 — 93, 94, 95, 96, 97 nci maddelerde yazılı ilâç ve malzeme, kullanıldıkça tamamlanacak ve her zaman eksiksiz bir şekilde bulundurulması sağlanacaktır.

İlâç kutusuna veya çantasına veya dolaplarına, işin veya işyerinin özelliğine göre, işyeri hekimi tarafından lüzum gösterilen ilâç ve malzeme de eklenecektir.

Madde 99 — İlâç kutuları veya çantaları veya dolapları, toz ve toprak girmeyecek şekilde yapılmış olarak ve herhangi bir karışıklığa meydan vermemek üzere, işleri bölünmüş ve her ilâcın ismi, kutu veya şişesinin üzerine, okunaklı olarak yazılmış bulunacaktır. İlâç kutuları veya çantaları veya dolaplarının üzerlerine, içinde bulunan ilâçlar ve malzemelere göre, kaç numaralı sıhhi yardım kutusu, çantası veya dolabı olduğu yazılacak ve kapaklarının iç tarafına da, içinde bulunan ilâç ve malzemenin bir listesi yapıştırılacak ve beyaza boyanarak üzerine kırmızı ay işareti konacak ve işyerinin uygun bir yerinde bulundurulacaktır.

Bu kutu, çanta ve dolapların, kilitli durması sağlanacak ve anahtarları, sağlık işleri görevlisine, bulunmadığı hallerde, işyerindeki ilk yardım kursu görmüş birisine verilecek ve bunlar, bu işden sorumlu bulunacaktır.

İşyerinde birden fazla postalarla çalışıldığı hallerde, her postada bu görevi yapacakların, anahtarı birbirlerine devretmeleri sağlanacak ve işveren veya işveren vekilinde de bir yedek anahtar bulunacaktır.

Madde 100 — Hastanesi olmayan veya şehir ve kasabalar dışındaki yerlerde kurulmuş ve sürekli olarak en az 50 ve en çok 100 işçi çalıştırılan işyerlerinde, Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 180 inci maddesi gereğince hazırlanması gereken ilk yardım odasında, hasta odasında veya ulaşım güçlüğü bulunup da en az 10 işçi çalıştıran maden ocakları veya kaza ve tehlike ihtimali çok olan işyerlerinde, işin ve işyerinin niteliğine ve özelliğine göre 3 numaralı ilk yardım dolabındaki

malzemelerle birlikte, aşağıdaki tıbbi alet ve malzemeler de bulundurulacaktır.

— 1 adet tansiyon ölçme aleti,

— 1 adet üstü iyice temizlenebilen masa,

— 1 adet muayene masası,

— 3 adet sedye,

— 1 adet dil çekme pensi,

— 1 adet transfüzyon cihazı,

— 1 adet cam irrigatör,

— 2 adet böbrek şeklinde küvet (Emaye),

— 1 adet böbrek şeklinde küvet (Emaye)

— 2 adet su ve alet kaynatmak için metal veya emaye kap,

— 10 adet üçgen sargı,

— 1 m^2 cerrahî muşamba,

— % 5'lik dekströz (yeteri kadar)

— Serum fizyolojik (yeteri kadar),

— Hipertönik serum (yeteri kadar),

— 5 çift cerrahî eldiven,

— Kırıkalr için çeşitli büyüklükte ve yeteri kadar metal veya tahta aletler,

— 2 adet battaniye,

— 1 adet karyola ve yatak takımı.

Madde 101 — Hastanesi olmayan veya şehir ve kasabalar dışındaki yerlerde kurulmuş ve sürekli olarak 100 den fazla

ve 500 den az işçi çalıştırılan işyerlerinde, Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 180 inci maddesi gereğince hazırlanması gereken revirde (ilk müdahale odası) işin ve işyerinin niteliğine ve özelliğine göre ilk yardım odasındaki (hasta odası) malzemelerle birlikte, aşağıdaki tıbbî alet ve malzemeler de bulundurulacaktır :

— 50 gram toz halinde iyodoform,

— 10 gram toz halinde rivanol,

— 25 gram süblime pastile,

— Mezvii anestezi için gerekli levazım,

— 1 adet 20 cm^3 enjeksiyon şırıngası (20 adet iğne ile),

— 1 adet tansiyon aleti,

— 1 adet steteskop,

— 6 adet çeşitli numarada madeni sonda,

— 6 adet çeşitli numarada lastik sonda,

— 3 tüp çeşitli numarada katküt,

— 3 tüp çeşitli numarada ipek iplik, yeteri kadar sütür iğnesi,

— 1 adet nisaî trus takımı (işyerinde kadın işçi varsa),

— 1 adet oksijen verme cihazı,

— Nikel mahfaza içinde küçük cerrahî alet takımı,

— 1 adet ameliyat masası (Basit ameliyatlar için),

— 1 adet camlı alet dolabı,

— Yeteri kadar sedye ile 100 kişiye 1 yatak hesabıyla 2 şer battaniyesi bulunan karyola ve yatak takımı,

Madde 102 — Hastanesi olmayan veya şehir ve kasabalar dışındaki yerlerde kurulmuş ve sürekli olarak 500 veya

daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerindee, bir ilk yardım istasyonu yapılacaktır. Bu istasyonda, işin ve işyerinin niteliğine ve özelliğine göre 4 numaralı ilk yardım dolabında bulunan malzeme ile birlikte, aşağıda yazılı tıbbî alet ve malzemeler de bulundurulacaktır.

— 50 gram toz halinde iyodoform,

— 100 gram toz halinde rivanol,

— 25 gram süblime pastile,

— Mevzii anestezi için gerekli levazım,

— Yeteri kadar sedye ile (100) kişiye (1) yatak hesabıyla,

— 2 şer battaniyesi bulunan karyola ve yatak takımı,

— Nikel mahfaza içinde küçük cerrahi alet takımı,

— 3 tüp çeşitli numarada katkut,

— 3 tüp çeşitli numarada ipek iplik, yeteri kadar sütür iğnesi,

— 6 adet çeşitli numarada lastik sonda,

— 6 adet çeşitli numarada madeni sonda,

— 1 adet steteskop,

— 1 adet 20 cm^3 lük enjeksiyon şırıngası (20 adet iğne ile),

— 1 adet tansiyon ölçme aleti,

— 1 adet nisaî trus takımı (işyerinde kadın işçi varsa),

— 1 adet göz ve kulak için küçük trus takımı,

— 1 adet oksijen verme cihazı,

— 1 adet ameliyat masası (basit ameliyatlar için),

— 1 adet camlı alet dolabı,

— 1 adet muayene masası,

Madde 103 — İşyerlerindeki ilk yardım odalarıyle ilk mücadele odaları ve ilk yardım istasyonları, bol ışıklı ve kolayca havalandırılıp ısıtılır, temizlenir ve yıkanır şekilde yapılmış olacak, içlerinde akar sıcak su helâ ve yıkanma yerleri bulunacaktır. Akar sıcak su sağlanamayan yerlerde, su ısıtmak için gerekli tedbirler alınmış olacaktır.

Yatakların bulunduğu oda ile muayene ve müdahale odaları, yeteri kadar geniş ve birbirinden uygun şekilde ayrılmış olacak ve buralarda, acil durumlar için, yedek aydınlatma tesisleri bulundurulacaktır.

Madde 104 — İşyerlerinde, ilk yardım odaları ile ilk müdahale odaları, ilk yardım istasyonları ve diğer ilgili kısımlar, kolaylıkla bulunmaları için uygun şekilde işaretlenecek ve görünen yerlere okunaklı yazılar yazılacaktır.

Madde 105 — Sürekli olarak 50 den fazla işçi çalıştıran işyerlerinde hastalanan veya işkazasına uğramış işçilerin, işyerine en yakın sağlık tesislerine taşınmaları için gerekli araç ve gereçler bulundurulacaktır.

Madde 106 — İlk yardım odaları, ilk müdahale odaları ve ilk yardım istasyonlarının bakım, temizlik ve alet muhafazaları için, bir hemşire veya sağlık memuru görevlendirilecek, bunların sağlanamadığı hallerde, bu görevleri yapacak ilk yardım kursu görmüş yeterli bir eleman bulundurulacaktır.

Madde 107 — Ağır ve tehlikeli işlerin yapıldığı işyerlerinde, bir sağlık memuru veya hemşireden başka ilk yardım ve kurtarma kursu görmüş en az bir kişi de bulundurulacaktır.

Madde 108 — Gece ve gündüz sürekli çalışılan işyerlerinde, ilk yardım odaları, ilk müdahale odaları ve ilk yardım istasyonları, geceleri de görevli personeli ve araç ve gereçleri ile her an kullanılır halde hazır bulundurulacaktır. İşveren bu yönden, gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

BEŞİNCİ KISIM

İşyerlerinde İşkazalarını Önlemek Üzere Alınacak Güvenlik Tedbirleri ve Bulundurulması Gereken Araçlar

BİRİNCİ BÖLÜM

İşyerlerinde Yangına Karşı Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 109 — Ani yangın veya patlama tehlikesi arzeden ameliyeler; işçiyi tehlikede bırakmayacak şekilde düzenlenmiş tesislerin bulunduğu ayrı binalarda veya ateşe dayanıklı duvarlarla ayrılmış bölümlerde yapılacaktır.

Madde 110 — İşçilerin, işyerinin herhangi bir kısmında, ateş ve dumana karşı korunmuş bir merdiven boşluğuna veya ateş kesici bir duvarın kapısına ulaşabilecekleri uzaklık;

1 — Çok tehlikeli yerlerde 15,

2 — Tehlikeli ve az tehlikeli yerlerde 30 m'yi geçmeyecektir.

Madde 111 — 100 den (100 dahil) az işçi çalıştırılan işyerlerinde, geçit yollarının genişliği, en az 120 santimetre olacak ve 100 den fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde, her 100 kişi için bu genişlik, 60 santimetre artırılacaktır.

500 den (500 dahil) fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde, en az 2 çıkış yeri bulundurulacaktır.

Madde 112 — Merdiven boşlukları ile imdat çıkış yollarının her iki tarafında, kolaylıkla açılan ve kendiliğinden kapanabilen ateş kesici yanmaz kapılar bulunacaktır.

Madde 113 — Çıkış kapıları, menteşeli olacak ve dışarıya açılacaktır. Bu kapıların kullanılmasında sakınca görüldüğü hallerde yatay sürgülü kapılar kullanılacaktır. Çıkış kapılarının arasındaki uzaklık 5 metreden fazla ve kapı genişlikleri de 120 santimetreden az olmayacaktır. Çıkış kapıları ko-

layca görülecek şekilde işaretlenecek ve bu kapıların önünde ve civarında çıkış veya bunların görülmesini güçleştirecek hiç bir engel bulundurulmayacaktır.

Madde 114 — İşyerlerinde çalışma saatleri içinde hiç bir giriş ve çıkış kapısı kilitli veya bağlı bulundurulmayacaktır.

Madde 115 — İşyerlerindeki asansör boşlukları yanmaz malzeme ile korunacak ve bu şekilde korunmayan asansör boşluklarında insan ve yük taşıyacak asansörler tesis edilmeyecektir.

Madde 116 — Yangın tehlikesine karşı etkili ve yeterli söndürme malzemesi ile bu malzemenin kullanılmasını öğrenmiş personel veya ekipler, çalışma süresince işyerlerinde hazır bulundurulacaktır.

Madde 117 — İşyerlerinde yangının söndürülebilmesi için yeterli miktar ve basınçta su bulundurulacaktır.

Genel şebekeden basınçlı su sağlanamadığı hallerde, yeterli suyu verecek yüksek depolar veya havuzlar yapılacak ve bunlardan veya akarsulardan suyu çekecek motorlu pompa ve boru tesisatı yapılmış olacak veya seyyar motopomplar bulundurulacaktır.

Madde 118 — İşyerlerinde suyu çekecek motorlu pompa ve boru tesisatı ile motopomplar her an iyi işler halde bulundurulacaktır.

Motopomplar en az 6 ayda bir defa kontrol edilecek ve kontrol tarihleri motopompun üzerine yazılacaktır. Motopomplarla günde bir defa, beş dakika su ile işletme deneyi yapılacaktır.

Madde 119 — İşyerlerindeki yangın musluklari, kolay erişilir uygun yerlerde tesis edilecek ve soğuk havalarda suyun donmasını önlemek için, tesisat gerekli şekilde korunacaktır.

Yangın musluklari, sık sık açılıp akıtılarak borularda ve tesislerde tortuların birikmesi önlenecektir.

Madde 120 — İşyerlerinin uygun yerlerinde yeterli miktarda yangın hortumu bulundurulacak, yangın hortumları, yangın musluklari, ve diğer yangın söndürme tertibatının bağlantıları (rekor ve vanaları), mahallî itfaiye normlarına uygun olacaktır.

Lastik olmayan hortumlar, her kullanıştan sonra boşaltılıp kurutularak kontrol edilecektir. Lastikli hortumlar en geç üç ayda bir kontrol edilecektir.

Yırtık, delik ve bağlantıları bozuk hortumlar kullanılmayacaktır.

Madde 121 — Alüminyum veya magnezyum tozlarının yanması halinde, karpitin depolandığı veya suyun teması ile yanıcı veya zehirli gazlar çıkması muhtemel yerler ile gerilim altındaki elektrik tesislerinin bulunduğu yerlerde çıkan yangınlarda hiç bir suretle su kullanılmayacaktır.

Yağ, akaryakıt, boya veya organik tozlar gibi parlayıcı maddelerin yangınlarında ve alçak gerilim elektrik tesislerindeki yangınlarda su kullanılmayacak, ancak gayet ince su serpintisi veya su sisi ile yangın savunması yapılacaktır.

Yangında suyun kullanılmayacağı yerler ile bunların girişlerine ve işyeri giriş kapısı üzerine gerekli uyarma levhaları konulacaktır.

Madde 122 — Su sisi püskürtme tesisi vanaları, daima açık tutulacak ve bu vanalar gerektiğinde ancak sorumlusunun izni ile kapatılabilecektir.

Püskürtmenin etkili bir şekilde yayılmasını sağlamak için, her püskürtücü kafa altında en az 60 santimetrelik bir boşluk bırakılacaktır.

ları olarak, su veya kum dolu kovalar ve sodyum bikarbonat tozlu, karbon dioksitli, köpüklü, asitli veya benzeri tiplerde seyyar yangın söndürme cihazları bulundurulacaktır.

Madde 128 — Seyyar yangın söndürme cihazları, en az 6 ayda bir defa kontrol edilecek ve kontrol tarihleri, cihazlar üzerine yazılacaktır.

Köpüklü tip (Sodyum bikarbonat - asitli) yangın söndürme cihazları, en az senede bir defa tamamen boşaltılıp yeniden doldurulacaktır.

Karbon dioksitli, bikarbonat tozlu, karbon tetraklörürlü ve benzeri kimyasal maddeli yangın söndürme cihazları, kullanılıştan sonra derhal yeniden doldurulacaktır.

Madde 129 — Yangına karşı savunma ile görevli personel, işyerinin yangın durumuna ve kullanacakları yangın söndürme cihazlarının özelliklerine ve bu cihazların içindeki kimyasal maddelerin doğuracakları tehlikelere karşı eğitilecekler-dir.

Madde 130 — İşyerlerinde yeteri kadar, otomatik çalışan veya el ile hareket ettirilen alarm tertibatı bulundurulacaktır.

Otomatik alarm tertibatının düğmeleri, iyi görülebilir ve erişilebilir bir yere ve özellikle imdat çıkış yolları üzerine konulacaktır.

Yangın alarm sesleri, işyerinde bulunabilecek diğer bütün sesli cihaz veya tertibattan ayrı bir perdede ve işyerinin her tarafından kolayca duyulabilecek güçte olacaktır.

Yangın ve alarm tesisleri işyerinin aydınlatma ve kuvvet şebekesinden ayrı bir kaynaktan beslenecektir.

Madde 131 — İşyerlerinde 6 ayda bir alarm ve tahliye denemeleri yapılacak, bu denemeler, yetkili ve tecrübeli bir şef, işyeri bekçileri ve yeteri kadar yardımcılardan kurulu bir

Madde 123 — İşyerlerinde yangın başlangıçlarında kullanılmak üzere, otomatik püskürtücüler bulunan yerler de dahil, seyyar yangın söndürme cihazları bulundurulacaktır. Bu cihazlar, işyerinde çıkabilecek yangınların çeşidine ve yapılan işin özelliği ile işyerlerinde maddelerin cinsine etkili nitelikte olacaktır.

Yangın söndürme cihazları, görünür ve erişilir yerlere konulacak ve önlerinde engel bulundurulmayacaktır.

Madde 124 — Parlayıcı sıvılar, yağlar veya boyalardan doğacak yangınlarda su kullanılmayacak, su yerine, içinde köpük, karbon tetraklörür, karbon dioksit ve bikarbonat tozu veya diğer benzeri etkili maddeler bulunan yangın söndürme cihazları kullanılacaktır.

Madde 125 — Gerilim altındaki elektrik tesis ve cihazlarında çıkan yangınlarda, karbon dioksitli, bikarbonat tozlu veya benzeri etkili diğer tiplerde yangın söndürme cihazları, gerilim değeri ve tesis ile söndürme cihazları arasındaki uzaklıklara ait aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurularak kullanılacaktır.

15 kv.'a kadar gerilimli tesislerde	: 1 metre,
15-35 kv.'a kadar gerilimli tesislerde	: 2 metre,
35 kv.'dan yukarı gerilimli tesislerde	: 3 metre,

Madde 126 — Magnezyum veya alüminyum toz ve talaşlarının bulunduğu yerlerde çıkabilecek yangınlara karşı, sulu, karbon dioksitli ve köpüklü bütün söndürücülerin kullanılması yasaktır. Bu çeşit yangınların, çemberlenmek suretiyle etkili şekilde tecridini sağlamak için, işyerlerinde yeteri kadar kuru ve ince kum veya mıcır gibi yanmaz maddeler bulundurulacaktır.

Madde 127 — 124, 125, 126 ncı maddelerde sözü edilenlerin dışındaki maddelerin yangınlarına karşı; söndürme araç-

ekibin gözetimi altında yapılacak ve işyeri yangın planına uygun olarak tertiplenecektir.

Madde 132 — Özel itfaiye teşkilâtı bulunan işyerlerinde, en az ayda bir defa yangın savunma ve söndürme denemeleri, özellikle beklenmedik anlarda ve gerçek yangın şartlarına en uygun bir şekilde yapılacak ve bu sırada gerekli savunma teçhizat ve tertibatı da kullanılacaktır.

Madde 133 — Özel itfaiye teşkilâtı bulunmayan işyerlerinde, bekçiler ile çalışanlar arasından yeteri kadar yardımcılar seçilecek bir yangın söndürme ekibi kurulacak ve bu ekip personeline, yangın halinde yapacakları görevler gösterilecek ve yangına karşı savunma eğitimi yapılacak, ayrıca hangi söndürme cihaz ve aletlerinin, hangi çeşit yangına karşı kullanılacağı da öğretilecektir.

Madde 134 — İşverenler, yeni aldıkları işçilere, bir yangın tehlikesi halinde kullanılacak cihaz ve aletlerin yerlerini ve imdat çıkış yollarını göstereceklerdir.

Madde 135 — İşyerlerindeki kömür stokları, eni 3 boyu 6 ve yüksekliği 3 metreyi aşmayan yığınlar halinde olacaktır. Uzun süre bekletilecek kömür yığınlarının üstü güneş ve yağmurla kapalı olacak, en geniş kesitleri hâkim rüzgara çevrilecektir. Hava cereyanını çoğaltmak için, yığınların içine delikli borular (filtreler) konulacak ve yığınlara hariçten herhangi bir ısı gelmemesi için, gerekli tedbir alınmış olacaktır.

Madde 136 — İşyerinde 65 °C den daha sıcak bulunan toz halindeki kömürler, soğutulmadan silo ve depolara konulmayacaktır.

Bu silo ve depolar, yanmaz maddeden yapılmış olacak ve ocak, fırın, buhar borusu ve benzeri ısı verici kaynaklardan uzak bulundurulacaktır

Madde 137 — Talaş, saman veya benzeri parlayıcı malzemenin 1 tondan fazlası, ayrı kâgir binalarda veya işyeri dahilinde tavan, taban, duvar ve kapıları yanmaz maddeden yapılmış yerlerde depolanacaktır.

Bunların pencere ve kapılarına, cam ve güneş ışığını doğrudan doğruya geçirebilen şeffaf malzeme konmayacaktır.

1 tondan daha az miktarda bulundurulması gerektiği hallerde, bu malzeme, madeni kapakları kendiliğinden kapanan, ayaklı sandıklar için de bulundurulacaktır.

Madde 138 — Patlayıcı, parlayıcı veya kolay yanıcı maddelerin bulunduğu veya işlendiği yerlerde, sigara içilmesi, kibrit veya çakmak taşınması ve yakılması ve her türlü alev veya kıvılcım yaratabilecek maddelerin bulundurulması yasaktır. Bu husus, işyerlerinin gerekli yerlerinde uyarma levhaları ile belirtilecektir.

Madde 139 — İşyerlerindeki parlayıcı, patlayıcı, yanıcı ve benzeri atıklar, toplattırılacak, işyerinde veya işyerinden uzaklaştırılarak zararsız hale getirilecek veya yok edilecektir.

Madde 140 — Parlayıcı, patlayıcı, yanıcı ve benzeri atıklar, açık havada yakılarak yok edilirken gerekli tedbirler alınacak ve yakma işi, bina veya malzemeden en az 15 metre uzakta yapılacak ve kolay parlayıcı atıklar, usulüne uygun ve ayrı olarak yok edilecektir.

Madde 141 — İşyerlerindeki kül, cüruf ve kurum yığınları çukurlara veya binalardan en az 15 metre uzaklıkta bir yere konulacaktır. Bu çukurlar ve yerler tamamen dolmadan, bunlar işyerinden uzaklaştırılacaktır.

İşyerlerindeki Makinalarda ve Tezgâhlarda Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 142 — Tahrik makinalarının bütün hareketli kısımları ile transmisyon tertibatı ve bütün tezgâh ve makinaların tehlikeli olan kısımları, uygun şekilde korunmuş olacaktır.

Madde 143 — Transmisyon tertibatı ile tezgâh ve makinalara ait koruyucuların, emniyet teçhizat ve tertibatının çıkarılması veya işe yaramaz hale getirilmesi yasaktır. Bu koruyucular, ancak kontrol, ayar, bakım ve onarım sırasında kaldırılacak ve işin bitiminde derhal yerine takılacaktır.

Madde 144 — Bir tezgâh veya makinada, arıza veya bunların koruyucusunda bir kusur ve yetersizlik görüldüğü hallerde, makina ve tezgâh derhal durdurulacak ve ilgililere haber verilecek ve arızası olduğu veya kusurlu koruyucusu bulunduğu tespit edilen tezgâh veya makinada, herhangi bir kimsenin çalışmasını önleyecek tedbirler alınacak ve durum, bunların üzerine bir levha asılarak belirtilecektir.

Madde 145 — Tahrik makinalarının volanları, gerektiğinde krank mili ve piston kolları uygun şekil korunmuş olacak ve bu makinalara elle ilk hareket verilmesi gereken hallerde, güvenlik tedbirleri alınacaktır. Bir tehlike anında tahrik makinalarının uzaktan durdurulması sağlanacaktır.

Madde 146 — Aşırı hız artışları nedeniyle tehlikeli olabilen tahrik makinalarda, otomatik hız sınırlayıcıları (regülatör) ile bunların bozulması halinde, otomatik olarak makinayı durduracak tertibat bulunacaktır.

Toplu regülatörler, gerekli nitelik ve sağlamlıkta koruyucu içine alınacaktır.

Madde 147 — Makina ve tezgâh koruyucularının hazırlanması, imali ve kullanılmasında aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Koruyucular, çalışmalarda her türlü teması kesecek şekilde tehlikeli kısmı örtmüş olacaktır.

2) Koruyucular, işçinin ve makinanın çalışmasıyla, yağlama, kontrol ve onarımına engel olmayacak, üretimi zorlaştırmayacak şekilde yapılacak ve mümkünse makinanın sabit bir parçasına bağlanacaktır.

Bunların hareketli olmaları, el ile kolayca veya otomatik olarak çalışır bir şekilde yapılacaktır.

3) Koruyucular, çalışan işçilerin çarpma ve düşmelerine, taşınan malzemelerin darbelerine dayanacak sağlamlıkta yapılmış olacaktır.

4) Koruyucular, fazla bakıma ihtiyaç göstermeyecek tarzda yangın ve pasa dayanıklı maddeden yapılmış olacaktır.

5) Koruyucular, döküm, saç, boru veya profil demir, tel kafes, ahşap, plastik veya yerine göre uygun sağlamlıkta başka malzemeden yapılacak ve kendileri bir tehlike yaratmayacaktır.

Madde 148 — Tahrik makinalarına bağlı mil, kasnak ve kayış gibi transmisyon kısımları, ayrı ve kapalı bir yerde bulunduğu takdirde, transmisyon tertibatı tabandan 170 santimetre yüksekte ve iyi aydınlatılmış olacak, taban kuru, sağlam ve düzgün bulunacak ve bakım ustasının geçtiği yerlerde güvenlik sağlanacak ve buralara yetkisiz kimseler girmeyecektir.

Madde 149 — Çalışılan yerden 260 santimetre yükseklik içinde bulunan transmisyon milleri, mil uçları, kavramları, mile bağlı dönen kısımlar, dişli çarklar, kayış ve kasnaklar,

zincirler ve dişliler, uygun nitelik ve sağlamlıkta bir koruyucu içine alınacaktır.

Madde 150 — Çalışılan yerden 260 santimetreden daha yükseklikte olan ve altında geçit bulunan veya işçi çalışan yerlerdeki transmisyon tertibatında; kayış genişliği 150 zincir genişliği 20 milimetreden fazla, kasnak veya dişli araları 3 metreden açık olanların alt tarafı boydan boya ve uygun şekilde ve genişlikte kapatılacaktır.

Madde 151 — Çalışılan yerden 260 santimetreden daha yüksekte olan ve elle yağlanan yatakları mil üzerinde bulunan kasnakları, çapı 15 santimetreden fazla ve kasnağın yatağa olan mesafesi 90 santimetreden az ise, kasnağın yatak tarafı korunmuş olacaktır.

Madde 152 — Çatlamış veya kenarlarından parça kopmuş olan kasnaklar hiç bir şekilde kullanılmayacak ve mil üzerinde olanları da çıkartılacaktır.

Parçalı ahşap kasnaklar, devamlı nemli yerlerde kullanılmayacaktır. Aşırı korozyon bulunan ortamda çalışan kasnaklar korozyona dayanıklı malzemeden yapılacaktır.

Madde 153 — Transmisyon kayışlarının gergi tertibatı, sağlam yapılmış ve kayış kopmasında bir kazayı önleyecek şekilde tespit edilmiş olacaktır.

Madde 154 — Transmisyon kayışları eksiz olacak, ekli olduğu hallerde ek yerleri sağlam bir şekilde dikiş, perçin ve özel raptiyelerle tespit edilmiş bulunacaktır.

Bu kayışlar, hareket durmadan doğrudan doğruya el ile aktarılmayacak ve takılıp çıkarılmayacak ve bunların reçinelenmesi, kayışın kasnaktan ayrıldığı yerden olacak ve doğrudan doğruya el ile yapılmayacaktır.

Madde 155 — Transmisyon yatakları, paralel bir eksen üzerinde bulunacak, bakımlı olacak ve hareket esnasında yağlanmayacaktır.

Yatakların kolay erişilmeyen, tehlikeli yerlerine yağdanlık ve gresör konulmayacak veya bunların ağızları tehlikesiz ve kolay erişilen bir yere kadar uzatılacaktır.

Hareket halinde yağlama yapılması teknik zorunluluğu bulunan hallerde, uzun ağızlı özel el yağdanlıkları kullanılacaktır.

Madde 156 — Bir motor veya tahrik makinasından doğrudan doğruya hareket alınayan tezgâh ve makinalarda, avara kasnağı ile veya başka bir usulle ayrı ayrı durdurup, çalıştırma sağlanacak bir kumanda tertibatı bulunacaktır. Bu tertibat, işçinin kolayca erişebileceği bir yerde ve kendiliğinden harekete geçmeyecek şekilde yapılmış olacaktır.

Madde 157 — Makina ve tezgâhların elektrik şalterleri aşağıdaki özellik ve nitelikte olacaktır :

1) Şalter ve kumanda düğmeleri, kendiliğinden veya herhangi bir çarpma ile makinayı hareket ettirmeyecek şekilde ve özellikte yapılmış olacak ve işçinin kolayca kullanabileceği yerde bulunacaktır.

2) Bir işçinin bir makina veya tezgâhın çeşitli kısımlarında çalışması gerektiği hallerde, bu tezgâhın birden fazla durdurma ve bir tane çalıştırma düğmesi bulunacaktır.

Bir tezgâhın çeşitli kısımlarında birden fazla işçi çalıştığı hallerde, her işçi için bir çalıştırma ve bir de durdurma düğmesi bulunacak, ancak bütün çalışma düğmelerine basılmadan makina çalışmayacak, buna karşılık, durdurma düğmelerinin birine basmak suretiyle makina duracaktır.

3) Bir makina ve tezgah üzerinde birden fazla elektrik motoru bulunduğu hallerde, tezgâhın bütün faaliyetini durduracak bir ana şalteri veya bir veya daha fazla durdurma düğmesi bulunacaktır.

4) Çalıştırma düğmeleri yeşil, durdurma düğmeleri kırmızı renkte olacaktır.

5) Bir atelyede bulunan makine ve tezgâhların ayrı ayrı durdurma tertibatından başka, atelyedeki veya kısımdaki makine ve tezgâhları tamamen durduracak bir ana şalteri veya başka bir tertibatı bulunacaktır.

6) Bir atelye veya kısımda bulunan makine ve tezgâhlar, bir yerden çalıştırıldığı ve kumanda edildiği ve bunların hareketlerinin kumanda yerinden görülemediği hallerde, uygun haber verme sistemi kurulacak, çalışmaya başlamadan önce sesle ve ışıkla haber verilecektir.

Madde 158 — Her makine ve tezgâhta, talaş kaldıran, şekillendiren, ezen, delen, kesen veya başka şekilde işlem yapan kısım ile iş alıp verirken tehlikeli olan yerler gibi operasyon noktası denilen bölgeler, herhangi bir kazanın meydana gelmesini önleyecek şekilde korunacak ve bunun için gerekli bütün tedbirler alınacaktır.

Madde 159 — Ayak pedalı ile çalışan makina ve tezgâhların pedalları üzerinde bir koruyucu bulunacaktır.

Madde 160 — Makina ve tezgâhlarda bulunan kapak, sürgü ve örtülerin beklenmeyen hareketleri sonucunda, ağırlıkları ile çarpma ve ezme gibi tehlikeler meydana getirmemeleri için gerekli güvenlik tedbirleri alınmış olacaktır.

Madde 161 — Döküm, demir ve kaynak işlerinin yapıldığı yerlerde çalışma esnasında çıkan duman, gaz, koku, is, toz ve buharlar, mevziî aspirasyon tertibatı ile dışarı atılacak ve erimiş maden veya tavlanmış malzeme ile çalışan yerler, aşırı derecede nemli olmayacaktır.

Madde 162 — Kapasitesi 900 kilogram veya daha fazla olan potalarla yapılacak döküm işlerinde, dişli tertibatı kullanılacaktır. Elle taşınabilen potaların, döküm esnasında devrilip düşmesine engel olmak için, taşıma halkası üzerinde bir kilitleme tertibatı bulunacaktır.

Madde 163 — İşyerlerindeki şahmerdanlarla çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Ayak pedalının üzerinde koruyucu olacağı gibi, pedal kollarında uygun şekilde kapatılmış olacaktır.

2) Çalışma sırasında parça fırlamalarına karşı şahmerdanın etrafına seyyar paravanalar konacak ve tabladan dışarı taşacak kalıplar kullanılmayacak ve kalıpların köşeleri sivri, kenarları keskin olmayacaktır.

3) Onarım ve kalıp bağlama sırasında piston ile pleyt arasına, ani harekete engel olacak sağlam takozlar konacak ve pleyt temiz tutulacaktır.

4) Buhar veya hava basıncı ile çalışan şahmerdanlarda, daimî çalışır durumda emniyet süpabı, stop valfları, basınç düşürme vanaları veya otomatik regülatörler bulunacaktır.

5) Buharlı şahmerdanlarda boşaltma (blöf) musluğu bulunacak ve buhar boruları, iyi izole edilmiş olacaktır.

6) Şahmerdanlarda çalışma sırasında, parçanın bir elle tutulduğu ve diğer elin boşta kaldığı hallerde, ayak pedalı yerine el kumandası yapılacak ve her iki elin boşta kaldığı hallerde, çift el kumandası uygulanacaktır.

Madde 164 — Otojen kaynak aparatları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Kaynak yapılan yerlerde, kullanılmakta olan gaz tüplerinden başka gaz tüpleri bulundurulmayacaktır.

2) Gaz tüpleri, çalışma anında dik duracak ve devrilmemeleri için gerekli tedbirler alınacak ve tehlike anında kolayca sökülecek şekilde bağlanmış olacaktır.

3) Gaz tüplerinin taşınması için tekerlekli özel araçlar kullanılacak ve bu tüpler kullanılmadıkları zaman, valfları kapanacak ve bu valfları koruyan başlıkları takılacaktır.

4) Oksijen tüpleri, yağlı elle tutulmayacak, tüplerin valfları, manometre ve diğer teçhizatı yağlanmayacaktır.

5) Atelyede bulunan gaz ve oksijen boruları ile şalumoya gelen hortumlar, ayrı ayrı ve diğer tesislerden de kolaylıkla ayrılacak renkte olacaktır.

6) Şalumolar, çalışır durumda gaz tüpü üzerine veya başka bir teçhizata asılmayacak ve gazlar tamamen kesilmedikçe şalumo bırakılmayacaktır.

Madde 165 — Demir testere tezgâhlarında soğutucu sıvı kullanıldığı hallerde, bu sıvıların sıçramasını ve dışarı taşmasını önleyecek siper yapılacak veya gerekli tedbirler alınacaktır.

Şerit ve daire demir testere tezgâhlarında testerelerin koruyucuları, ahşap testere tezgâhlarında belirtilen usullere göre yapılacaktır.

Madde 166 — Sıcak parçaların kesildiği demir testere tezgâhlarında sıçrayan kıvılcım ve parçalara karşı en az (3) milimetre kalınlığında saç koruyucular yapılacak ve tezgâhın uzaktan kumanda tertibatı bulunacaktır.

Madde 167 — Kollu demir testere tezgâhlarında tehlikeli hareketli kısımlar, uygun bir şekilde korunmuş olacak ve kesilecek parça, sağlam olarak bağlanacaktır.

Madde 168 — İmalât ve takım tezgâhlarında talaş kaldıran takımlar, bağlamalar ve işlenen parçalar, tezgâh çalışırken sökülüp takılmayacak, ayar yapılmayacak ve gevşetilmeyecektir.

Madde 169 — Matkap ve freze tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Her çeşit matkap ve freze tezgâhlarında işlenen parça, takımla beraber dönmemesi için uygun şekilde bağlanacak veya mengene ile tespit edilmiş olacaktır.

2) Döner tablalara bağlanan parçanın çıkıntılı kısımları, uygun şekilde koruyucu içine alınacaktır.

3) Parça işlenirken kesici takım ağzında bulunan talaşlar temizlenmeyecek ve soğutucu sıvının sıçramasına karşı, siperler yapılacaktır.

4) Çıkan talaşlar elle süpürülmeyecek ve bu iş için uygun fırçalar kullanılacaktır.

Madde 170 — Torna ve benzeri tezgâhlar ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Otomatik torna tezgâhları ile otomatik tezgâhların operasyon noktaları, uygun şekilde ve nitelikte koruyucu içine alınacaktır.

2) İşçilerin kayış veya aynayı tutarak elle fren yapmaları önlenecektir.

3) Geçit ve ara yollara bakan tezgâhlarda talaş fırlamalarına karşı gerekli tedbirler alınacaktır.

4) Rovelver ve otomat tezgâhlarında çubuk halinde olan malzemeler, uygun koruyucu içine alınacaktır.

5) Ağaç tornalarında, özellikle uzun parçaların işlenmesinde, parçanın gevşeyerek fırlamasına karşı, gerekli koruyucu tedbir alınacak, kundura kalıbı, ökçe ve tahta topuk gibi parçaların işlenmesinde, döner kalemlerin temas eden kısımları hariç diğer kısımları uygun koruyucu içine alınacaktır.

Madde 171 — Planya ve vargel tezgâhlarının etrafındaki boşluklar, 60 santimetreden az olmayacak bu açıklığın sağlanamadığı veya hareketli tablanın üzerine konan işin tabladan taştığı hallerde, tezgâhın her iki başı uygun korkuluklarla korunacaktır.

Madde 172 — Taşlama ve polisaj tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) Zımpara taşları, gerekli sağlamlıkta yapılmış olacak ve taştan fırlayabilecek parçalara karşı, uygun koruyucu içine alınacaktır.

2) Tezgâha bağlanacak zımpara taşları işin ve tezgâhın özelliğine uygun olacak, taşın devir adedi, tezgâhınkinden fazla olmayacaktır.

3) Taşlama ve polisaj tezgâhlarındaki dönen kısımların yataklanması, yağlanması, ayarlanması ve bakımı, teknik gereklere uygun olacaktır.

4) Çalışan işçilerin baş ve gözlerini, sıçrayan parçalardan ve kıvılcımlardan korumak için gerekli tedbirler alınacaktır.

5) Çalışma sırasında meydana gelecek tozları, çıktığı yerde toplayacak bir aspirasyon tertibatı yapılacaktır.

Madde 173 — Zımpara taşları koruyucularında, aşağıdaki özellikler bulunacaktır :

1) Zımpara taşı koruyucusu, toz emecek özellikte ve gerekli sağlamlıkta yapılmış olacaktır.

2) Zımpara taşı koruyucusu, milin ucunu, sıkma somununu ve flanjlarını içine alacak teknik gereklere göre zımpara taşının çevresini ve yanlarını kapatacak nitelikte yapılmış ve tezgâhın gövdesine sağlam bir şekilde bağlanmış olacaktır.

3) Çapı 150 milimetreden büyük olan zımpara taşlarının koruyucuları, çelik saç veya dökümden yapılacaktır. Daha küçük çaptaki taşların koruyucuları, yeteri kadar sağlam olmak şartiyle diğer metal veya alaşımlardan yapılabilir. Et kalınlığı 10 milimetreden az, çelik döküm veya saç kalınlığı 5 milimetreden az olan koruyucular, çapı 40 santimetre ve genişliği 10 santimetreden daha büyük olan taşlarda kullanılamazlar. Çapı 30 santimetreden büyük ve kalınlığı 12 mili-

metreye kadar olan ve çevre hızı 70 metre/saniyenin üstünde bulunan kesici taşların koruyucusu 3 ilâ 6 milimetre kalınlığında çelik saçtan yapılmış olacaktır.

4) Yeni takılan bir zımpara taşı ile koruyucu arasında, çap yönündeki boşluk 40 milimetreden az olacak, yan boşlukların her biri 30 santimetre taş çapına kadar 20 milimetreden ve daha büyük çaplardaki taşlarda ise 25 milimetreden fazla olmayacaktır.

5) Çalışma sonucu aşınan taşların, koruyucuya nazaran küçülmesi ile taşlama ağzında artan boşluğu ayarlayabilmek için, koruyucunun önünde ayarlı bir kapak bulunacak ve bu kapak taşla koruyucu önündeki açıklığı 6 milimetreye indirecek şekilde ayarlanacaktır.

6) Koruyucunun taşlama ağzı açıklığı, genel olarak 90 dereceden fazla yapılmayacak ve koruyucunun üst kenarının yatayla açısı 65 dereceden fazla olmayacaktır.

7) Yüzey taşlama tezgâhlarında, taşlama ağzı açıklığı 125 dereceye çıkarılabilecek durumda olacak ve takım bileme tezgâhlarında koruyucunun taşlama açıklığı 60 dereceden fazla olmayacaktır.

8) Seyyar zımpara taş aparatları, koruyucusuz kullanılmayacak ve koruyucunun taşlama ağzı 180 dereceden fazla olmayacaktır.

Madde 174 — Zımpara taşlarının tezgâha bağlanmasında aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Madeni bir kısma yapıştırılmamış veya herhangi bir şekilde mile bağlanmamış zımpara taşları, taşın çapına ve şekline uygun bir flanjla tezgâha takılacaktır.

2) Zımpara taşları, yerlerine takılmadan önce kontrol edilecek çatlak ve hasarlı olanları kullanılmayacaktır.

3) Zımpara taşları, tezgâha takılırken flanjla taş arasına, çapı flanj çapından küçük olmayan kâğıt, kauçuk ve deri gibi yumuşak malzemeden yapılmış uygun pullar konulacaktır.

4) Zımpara taşının takıldığı miller, tekniğe uygun yapılmış ve yataklanmış olacak, salgısız dönecek ve sıkıştırma somunları, dönme yönünde gevşemeyecek, tarzda vidalanmış olacaktır.

5) Zımpara taşları, imalâtçının belirttiği karakteristiklere uymayan tezgâhlarda kullanılmayacaktır.

6) Zımpara taşları, imalâtçının belirttiği hızın üzerine kullanılmayacak ve taşın karakteristiğini gösteren ve taşın üzerine yapıştırılmış olan etiket hiç bir surette koparılmayacaktır.

Düz satıhlı zımpara taşlarının yan yüzeyleri kullanılmayacaktır.

7) Sunî zımpara taşlarının kullanıldığı yerlerde tabiî zımpara taşları kullanılmayacaktır.

8) Tabiî zımpara taşı kullanıldığı hallerde, taşın çevresel hızı 15 metre 1 saniyeyi geçmeyecek ve taş, uygun koruyucu içine alınacaktır.

Madde 175 — Elle yapılan taşlama işlerinde, taşlanacak parça bir mesnet veya tabla üzerinde tutulacaktır. Mesnet veya tabla, sağlam ve taşın şekline uyacak tarzda yapılmış olacak, taşla aralarındaki açıklık 3 milimetreyi geçmeyecek şekilde ayarlanabilecektir. Taş dönerken mesnet veya tabla, hiç bir nedenle ayar edilmeyecektir.

Madde 176 — Soğuk yerlerde bulunan taş tezgâhlarında, ilk çalışmada veya yeni taş takıldığında, taş zorlanmayacak ve taşa yavaş yavaş yüklenilecektir.

Madde 177 — Konkasörler, değirmenler ve öğütücülerle yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Kuru ve yanıcı maddelerin öğütüldüğü makinalarda, öğütme ile ilgili kısımlar, bronz veya pirinç gibi çarpma ile kıvılcım çıkarmayacak malzemeden yapılacaktır.

Öğütülecek malzeme, önce mıknatıs ile tel, çivi gibi demir parçalardan tamamen ayıklanmış olacaktır.

2) Konkasörler, taş fırlamasına karşı korunmuş olacak ve açık ağızlı döner konkasörler üzerinde çalışan işçiler, emniyet kemeri takacaklardır.

3) Döner konkasörlerde parça sıkışması halinde, durdurulacak uzun ve uygun çubuklarla sıkışma giderilecektir.

4) Mekanik besleme tertibatı bulunmayan öğütücülerde uygun koruyucu tedbirler alınacaktır.

5) Elle beslenen helezon dişli öğütücülere, dar boğazlı bir beslenme hunisi konacak ve bu huninin boğaz çapı 5 santimetreden fazla ve boğazın, dişliye olan aralığı da 15 santimetreden az olmayacak ve tehlikeli bölgeye elin girmesi önlenecektir.

6) Maden hurdası kırıcılarının (değirmen) bulunduğu yerlerin etrafı, sağlam ve yeteri yükseklikte bir duvar veya paravana ile çevrilecek ve buraya ilgililerden başka kimse sokulmayacaktır.

7) Silindirli kırıcılar, değirmenler ve merdaneli öğütücülerde, besleme ağızlarına huni veya oluk gibi tertibat yapılacak ve tehlikeli bölgeye elin girmesi önlenecektir.

Madde 178 — Karıştırma makina, tezgâh ve aparatları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Döner dolaplı parlatma, çapak alma makinaları ile deri ve boya imalâtında kullanılan döner karıştırıcılarda,

dönme, eksantrik veya sarkaç hareketlerine karşı gerekli koruyucular yapılacaktır.

Döner dolaplar, kapakları açık iken çalıştırılmayacak ve bunların doldurma ve boşaltma sırasında ters dönmelerini önlemek üzere kilitleme tertibatı bulunacaktır.

2) Açık ağızlı karıştırıcıların ağızları, yerden 1 metreden az yüksekte olduğu hallerde, yeterli nitelikte bir korkuluk içine alınacaktır.

3) Karıştırma tezgâhlarında karıştırıcı kısımlar kolayca sökülemediği hallerde, doldurma ve boşaltma sırasında karıştırıcı pervanelerin, harekete geçmesini önleyecek otomatik tertibat bulunacaktır.

4) Kapaklı karıştırıcılarda kapak açıldığı zaman, makinayı durduracak bir tertibat bulunacaktır.

5) Gıda sanayiinde kullanılan yoğurucu, çarpıcı gibi her türlü karıştırıcılar, kapaklı olacak ve bu karıştırıcıların, hareket durmadıkça kapağı açılmayacak veya kapağı açıldığı zaman, hareketi durduracak bir tertibatı bulunacaktır.

6) Kazanı eğilmek suretiyle boşaltılan karıştırıcılarda, hareket durmadan kazanı eğilmeyecek ve eğik vaziyette iken, çalışmasını önleyecek tertibatı bulunacaktır.

7) Yufka ve bisküvi imalâtında kullanılan merdaneli hamur yoğurucuları ile şeker ezme makinalarında ve benzerlerinde, merdanelerin üzerini örten kapaklar bulunacaktır.

Madde 179 — Doldurma, ambalaj ve kutulama tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır:

1) Doldurma tezgâhına gelen ve giden şişe, kavanoz gibi cam malzemenin taşındığı konveyörlere uygun yükseklikte kenar korkulukları yapılacaktır.

2) Basınçlı şişe doldurma tezgâhlarının doldurma, mantar veya kapak takma yeri, çalışma tabanından itibaren şi-

şeyi 10 santimetre açacak şekilde uygun koruyucularla korunacaktır.

3) Şişe doldurma tezgâhlarında, çalışma sırasında kırılan cam ve kavanozların alınması için, uygun maşa, fırça ve benzeri malzeme kullanılacak ve cam kırıntıları, uygun kaplara konacaktır.

4) Otomatik veya yarı otomatik teneke doldurma ve kapama tezgâhları, tamamen korunmuş olacak, yalnız kutuların girmesi ve çıkması için kutu büyüklüğüne uygun delikleri, lehim veya yapıştırmada çıkan duman ve kokuları dışarı atacak uygun bir aspirasyon tertibatı bulunacaktır.

5) Teneke kapama tezgâhlarında, benzol ve benzeri zehirli maddeler kullanılmayacaktır.

6) Çuval doldurma tezgâhlarında, doldurma borusunun önü, tercihan saydam ve menteşeli kapaklarla örtülü olacaktır.

7) Paketleme tezgâhlarında paket kâğıdını kesen bıçaklar, uygun şekilde korunacaktır.

8) Otomatik veya yarı otomatik doldurma, kutulama ve ambalaj tezgâhlarındaki aksaklık ve tıkanıklıklar, makina durdurulmadan giderilmeyecektir.

Madde 180 — Preslerle yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Motorlu çalışan preslerde kalıp bağlanmadan önce, motor durdurulacak, uzaktan hareketi sağlanan hidrolik ve pnömatik preslerde ise, kalıp bağlanmadan önce, basınç bağlantısı kesilecek ve pres başlığı ile tabla arasına yeteri sağlamlıkta takozlar konacaktır.

2) İşe uygun olarak alt ve üst kalıbın çalışma açıklığı ayarlanacak, açık kalıpla çalışılan preslerde, mekanik koruyucular yapılacaktır.

3) El ve parmak koruyucuları, kalıp hareketli tehlikeden önce çarpma veya itme suretiyle gerekli uyarmayı yapacak şekilde veya belirli bir seviyeye inmeden önce pres başlığının hareketine engel olacak şekilde yapılmış olacaktır.

4) Otomatik besleme tertibatı olmayan veya işin gereği olarak koruyucu yapılamayan preslerde, çift el kumanda tertibatı bulunacak ve bunlardan bir tanesi tek başına presi harekete geçiremeyecek şekilde yapılmış olacaktır.

5) El ve kolları korumak imkânı bulunamayan hallerde, uygun kişisel koruyucular yapılacak ve işçilere kıskaç veya maşa gibi aletler verilecek mekanik veya pnömatik iş çıkarma veya fırlatma tertibatı yapılacaktır.

6) Büyük parçaların işlendiği ağır presler ile enjeksiyon ve püskürtme preslerinde, fotosel tertibatı bulunacak veya tamamen kapanmadıkça harekete engel olan sürgülü, kontaklı veya mekanik engelli kapaklar yapılacaktır.

7) Çalışma anında parça fırlamasına karşı, preslerde uygun siperler yapılacaktır.

8) Pedalla çalışan preslerde, pedal üzerine, uygun bir koruyucu konacaktır.

9) Hidrolik veya hava basıncı ile çalışan preslerde, basınç borusunun görünür bir yerine bir manometre ve emniyet supabı konacaktır.

10) Hidrolik presler dışında diğer preslerin pres başlığının hareketini istenilen yerde tutacak fren tertibatı bulunacak ve her presin kolay erişilebilir bir yerinde ayrı kumanda tertibatı olacaktır.

11) Pres kalıplarının kenarları ve köşeleri keskin bırakılmayacaktır.

Madde 181 — Merdane, silindir ve hadde tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Saç kıvırma ve şekillendirme, tekstilde emprime baskı ve sıkma, madenî olmayan maddeleri ezme, deri üzerine baskı, kabartma ve matbaa baskı işleri ile bunlara benzer işlerde kullanılan makina ve tezgâhlarda; silindir ve merdanelerin işverme ağzına sabit veya ayarlanabilir uygun bir koruyucu konacak veya bunlarda çift el kumanda tertibatı bulunacak ve bunlardan bir tanesi tek başına makinayı harekete geçirmeyecek şekilde yapılmış olacaktır.

2) Metal çubuk, profil ve lama çeken hadde tezgâhları önüne, çıkan malzemenin kıvrım ve hareketlerine karşı, oldukları, babalar veya kapalı kanallar yapılacaktır. Malzeme çekilen alanın etrafında, çalışanlardan başkasının girmesini önlemek için, parmaklık veya korkuluk yapılacaktır.

3) Merdaneli çamaşır sıkma makinalarında besleme tablası veya bantı yapılacak, ilk besleyici merdanenin önüne, boydan boya geçen bir çubuk veya koruyucu konacak ve bu çubuk veya koruyucuya el dokununca makina duracak veya merdanelerin arası açılacaktır.

4) Merdaneli çamaşır kolalama tezgâhlarında işverme ağzı, uygun bir kapakla örtülecek veya besleme tarafına boydan boya geçen bir çubuk konacak, buna el dokununca makina duracaktır.

5) Ütü makinalarının yanmaya ve sıkışmaya karşı, uygun koruyucuları ve baskı merdanelerini örten kapakların çalışma anında açılmasını önleyecek kilitleme tertibatı olacak ve ilk merdanenin önüne, boydan boya bir çubuk konarak, dokunulduğunda tezgâhı durduracak bir tertibatı bulunacaktır.

6) Plastik, kauçuk ve benzeri ile bunların karışımlarının hazırlanmasında kullanılan silindirli tezgâhlarda, ilk merdanenin üst yüksekliği, çalışma tabanından en az 115 santimetre olacak veya silindirleri bu yüksekliğe olmayan tezgâhlara, uygun çubuk koruyucular konacaktır. Bu koruyucu çu-

lık veya halatlar, silindiri boydan boya katedecek ve dokunulduğu tezgâh duracak veya ters yöne dönecek ve işçinin boyuna göre ayarlanabilecektir. Bu tertibat sık sık kontrol edilerek ayarlanacak ve her zaman iyi işler durumda tutulacaktır.

7) Kâğıt imal tezgâhlarında, çuha kaplı merdane ile kurulucu merdane arasından beslemenin el ile yapıldığı hallerde, bu iki merdane arasındaki mesafe 11 santimetreden az olmayacak ve kâğıt kalenderlerinde, hamurun ilk silindirlere verilişi, taşıma bantları ile olacaktır.

8) Her merdane çiftinin arasında kapılmayı önlemek üzere, saç, boru veya lama ve benzeri koruyucular yapılacaktır. Saçtan olan koruyucular, merdane çiftinin içe dönen yüzeyini boydan boya kavisli olarak örtecek ve bir yay ile veya kendi ağırlığı ile diğerinin kapma bölgesinin yakınına gelecek şekilde yapılacaktır. Boru ve çubuk koruyucular ise, merdane boyunca ve döner şekilde yapılmış olacaktır. Kâğıt kalenderleri ile silindirlere yapışan kıymık gibi yabancı maddeler, özel aletlerle temizlenecek ve ortaya çıkacak sıkışmalar, makinalar durdurulmadan giderilmeyecektir.

9) Deri açkı makinalarında ve silindirlerinde, tezgâhın önünde, dokunulduğunda makinayı durduracak bir tertibat bulunacak, deri yarma tezgâhlarında, tel kafesli örtü bulunacak ve örtü, makina durmadan açılmayacaktır.

10) Silindirli baskı tezgâhlarında elle besleme yapıldığı hallerde, işçinin oturması sağlanacaktır.

11) Yaldız baskı tezgâhlarında havagazı ile yapılan ısıtmada, çıkarma kutularının yan taraflarında el boşlukları bulunacak, tezgâh durduğu zaman, pilot bekten başka, diğer bekler sönecek ve tezgâhın tekrar çalışması halinde pilot alev, diğer bekleri otomatik olarak yakacaktır.

12) Rotatif baskı makinalarında çinkograf silindirinin açık yüzü, menteşeli metal bir koruyucu ile örtülecek, kı-

rılma halinde, çinko parçalarının etrafa saçılması önlenecektir.

13) Mürekkep mekanizmasında, hareketli kısımlara dokunmayı önleyecek ve mürekkep sisinin yayılmasına engel olacak, kolay ayar edilebilecek ve değiştirilebilecek şekilde yapılmış uygun koruyucular bulunacaktır.

14) Rotatif baskı makinaları ayrı bir motorla çalıştırılacak ve uygun yerlere konan düğmelerle kontrol edilecektir. Düğmelerin bir tabloda toplandığı hallerde, tablo tamamen kapalı olacak ve makina harekete geçirilirken ışıklı veya sesli uyarmayı yapacak bir tesisat bulunacaktır.

15) Makina ve tezgâh altındaki yağlama, onarım ve ayar çukurlarının derinliği en az 120 santimetre olacak, rotatif baskı makinalarında, merkezi yağlama sistemi bulunacak, bu sistemin bulunmadığı makinalardaki yağlama ağızları, kolay erişilebilir yerlere konmuş olacaktır.

16) Rotatif baskı makinalarının makas disklerine koruyucu yapılacak ve bunlarda toz emme tertibatı bulunacaktır.

Madde 182 — Ağaç işleme tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Ağaç işleme tezgâhlarının motoru durduğunda, hareketi de durduracak bir fren tertibatı bulunacaktır. Frensiz tezgâhlarda kesici takımın değiştirilmesi sırasında, hareketi engelleyecek bir kilit tertibatı bulunacaktır.

2) Sürekli çalışan, toz ve talaş çıkaran tezgâhlara, uygun aspirasyon tesisatı konacaktır.

3) Yatay bıçak merdaneli planya (kalınlık) tezgâhlarında bıçağın takıldığı kanal 13 milimetreden, tabla ile bıçak merdanesi (frezesi) arasındaki boşluk 13 milimetreden fazla olmayacaktır.

4) Bıçak merdanesinin üzerine, enine ve yüksekliğine ayarlanabilen özel koruyucular konacak ve bıçaklar, tabla altında tehlikeli olduğu hallerde de, bıçak merdanesi uygun şekilde korunacaktır.

5) Planya tezgâhlarında parçaların son kısımları işlenirken uzun saplı iticiler kullanılacaktır.

Otomatik iticileri bulunan planya tezgâhlarında, geri tepme emniyet mandalları bulunacak ve bunlarda uygun koruyucu içine alınacaktır.

6) Kanal oyma ve lamba açma tezgâhlarının kalem veya freze bıçakları bağlanan başlıkları, tezgâha sağlam bir şekilde tespit edilmiş uygun koruyucularla örtülecektir. Madenî koruyucuların bıçaklara yakın yüzleri ahşap kaplı olacaktır.

7) Beslenme merdaneleri, metal lamalar veya çubuklarla korunacak ve çift taraflı lamba açma ve oyma tezgâhlarının besleme zincirleri ile kasnakları, tamamen örtülmüş olacak, sadece işlenecek tahtayı kavrayan yüzleri açık kalacaktır.

8) Tomruk testereleri (katraklar), biçilen tomrukların sıkışmaması için, yeteri güçte makina veya motorla tahrik edilecek, kesme hızı ve testere ağzı, yapılan işe uygun olacaktır.

9) Biçme esnasında çıkan talaş ve tozun yerde birikmesi ve işyerine dağılması önlenecek ve uygun aspirasyon tesisi kurulacaktır.

10) Biçilen tahtalar, kalaslar biçme yerinden uzaklaştırılacak ve düzgün bir şekilde istif edilecek ve bunların artıkları, uygun şekilde toplanacak ve işyerinden uzaklaştırılacaktır.

11) Katrakların kumanda ve fren tertibatı, operatörün bulunduğu platform içinde toplanacak ve bu platformun kor-

kuluğu 120 santimetre yükseklikte ve sağlam bir şekilde yapılmış olacaktır.

12) Tomruk arabaları, taşıdığı yüke dayanacak sağlamlıkta demir, çelik veya sert ağaçtan yapılacaktır. Sert ağaçtan yapılan araba, zıvanalı geçme olarak ve tomruk kaymasını ve işçilerin sıkışmasını önleyecek şekilde yapılmış olacaktır.

13) Tomruk arabasının, duvar veya tomruk yığınlarından açıklığı en az 80 santimetre olacak ve araba raylarının her iki ucuna, yaylı veya pnömatik tamponlar konacaktır.

14) Tomruk arabasının hareket alanı, uygun boru veya korkuluk içine alınacak ve tomruk taşıma merdaneleri, 6 milimetreden ince olmayan saçtan ve 5 santimetreden ince olmayan sert ağaçtan uygun nitelikte yapılmış kapaklarla örtülecek ve yüzeyleri pürüzlü ve kıymıklı olmayacaktır.

Madde 183 — Şerit testere tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Şerit testerenin alt ve üst kasnak arasında kalan kısımları uygun nitelik ve sağlamlıkta menteşeli kapaklarla örtülecek, alt ve üst kasnaklar da, yandan ve üstten tamamen örtülecek şekilde koruyucu içine alınacak ve kesme yerinde, kapağın alt kısmı, kesilecek parçanın kalınlığına göre ayarlanabilir şekilde olacaktır.

2) Şerit testereler daima gergin tutulacak şekilde, kasnakla veya bir germe tertibatı ile ayarlanabilecektir.

3) Herhangi bir sıkışma halinde, şerit testere durmuş olsa dahi, tezgâhın motoru durdurulmadan el sürülmeyecek, keza testerede çatlak görüldüğü anda tezgâh durdurulacak ve çatlak testereler bir daha kullanılmayacaktır.

4) Şerit testere ve biçki makinaları testerelerin bağlantıları en az ayda bir muayene ve kontrol edilecektir.

5) Mekanik güçle çalışan hızarlarda, gidip gelme hareketlerinin uç noktaları ile sabit yerler arasında en az 120 santimetre açıklık bulunacak ve uç noktaları, uygun korkuluklarla korunacaktır.

Madde 184 — Daire (tepsi) testere tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Daire testere tezgâhlarında, çalışma tablasının yerden yüksekliği 85-90 santimetre olacaktır.

2) Daire testerenin üstü ve etrafı, mafsallı ve kesilecek parçanın dokunması ile açılabilen bir koruyucu ile örtülecek ve testerenin tabla altındaki kısmı da korunacaktır.

3) Uzun parçaların kesildiği tezgâhlarda, sıkışmayı önlemek için, ayırıcı bir bıçak veya kama bulunacak ve el ile iş verilen tezgâhlarda, kısa parçaları veya kesilmesi biten uzun parçaları itmek için kayar takozlar bulundurulacak ve bunların kullanılması sağlanacaktır.

4) Daire testere tezgâhlarında kullanılan ayırıcı bıçaklar, testere diş genişliğinden dar ve testere gövdesinden kalın olacak, tabla üzerinden yüksekliği 5 santimetreden az olmayacak, testere yüksekliğinden 2 milimetre aşağıda bulunacak ve testereye (3) milimetre açıklıkta kavisli bir şekilde yapılmış olacaktır.

5) Daire testereler, bakımlı, ayarlı ve keskin olacak, arıza görülenlerle çatlak olanları derhal çıkarılacak ve çatlak uçları delinecek dahi olsa tekrar kullanılacaktır.

6) Kalas biçen büyük testereli tezgâhlarda, operatörün önüne tel korkuluk ve daire testerenin üstüne, ayarlı bir siper konacaktır. Çift testereli tezgâhlarda, parça sıkışmasına engel olacak şekilde uygun ayırıcılar bulunacaktır.

7) Sürekli odun kesen daire testere tezgâhlarında, testere üzerine tabladan 15 santimetre yükseklikte 3 milimetre

kalınlıkta saç veya 4 santimetre kalınlıkta tahtadan yapılmış bir koruyucu bulunacaktır.

8) Sarkaç (Üstten mafsallı) testere tezgâhlarında koruyucu eteği, testerenin ekseninden aşağıya kadar uzatılacak, yanları menteşe kapaklı olacak, testere, geri çekilme durumunda ve kesmez vaziyette iken de alt kısmı korunmuş olacak ve testerenin önden tablayı aşması önlenecektir.

Madde 185 — Makas tezgâhları ve kesici, delici ve yarıcı bıçaklı tezgâhlar ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Makas tezgâhlarında, kesilen parçanın düştüğü, taraf, iş sahasına bakmayacak ve fırlayacak parçalara karşı, uygun koruyucu tedbirler alınacaktır.

2) Madenî levha ve saç kesme makaslarının ağzına, bıçak boyunca devam eden koruyucu bir lama konacak, kesme işinin görülmesi gereken hallerde, lamada delikler açılacak ve kesilen malzemenin kalınlığına göre ayarlanabilecek durumda olacaktır.

3) Çift taraflı çalışılan tezgâhlarda bıçak koruyucusu, her iki tarafta yapılacaktır.

4) Mukavva ve madenî levha gibi malzeme kesen köşe kesme tezgâhlarında, koruyucular köşeli yapılacaktır.

5) Kâğıt ve benzeri malzemeyi kesmekte kullanılan ve otomatik olarak malzeme verilen giyotin makaslarda, çift el kumanda tertibatı bulunacak, tezgâha tek el ile malzeme verilmesi gereken hallerde, öteki el, devamlı kumanda tertibatı ile meşgul olacaktır.

Ayak pedallı giyotin makaslarda, çift el, malzeme verecek şekilde bıçağın ağzından uzakta tutulacak veya bıçak hareketе geçtiği sırada, işçinin elini dışarı itecek bir tertibat veya el tehlikeli bölgede iken, bıçak hareketini durduracak fotosel tertibatı bulunacaktır.

6) Otomatik giyotinli makaslar dışında mekanik güçle çalışan diğer makaslarda, durmayı sağlayacak frenlerden başka, bıçağın hareketsiz anında ani düşmeyi önleyecek ayrı bir emniyet freni veya tertibatı uygulanacaktır.

7) Lastik doğrama tezgâhlarında bıçaklar, tel kafes veya delikleri 6 milimetreden geniş olmayan saç koruyucularla örtülecektir.

8) Gıda maddeleri, deri, kauçuk, kumaş ve benzeri madenî olmayan malzeme kesen daire bıçaklı kesme tezgâh ve makinalarındaki bıçaklar, uygun bir koruyucu içine alınacak ve kesilen malzeme sürülürken koruyucunun kesme ağzına gelen kısmı, dokunma ile kendiliğinden açılabilir veya elle ayarlanabilir şekilde olacaktır. Elle ayarlanabilecek koruyucu ile arasındaki açıklık 6 milimetreden fazla olamıyacaktır.

Madde 186 — Tel çekme, bükme, örme, dikiş ve zımba tezgâh ve makinaları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) Tel çekme tezgâhlarında, otomatik olarak durdurmayı sağlayacak bir tertibat bulunacak veya tezgâh önüne, dokunma ile tezgâhı derhal durduracak yatay bir çubuk konulacaktır.

2) Su ile çalışan tel çekme tezgâhlarında, sıvının sıçramasına engel olacak siperler bulunacak ve beslenme bobininden gelen tele takılmalara karşı gerekli koruyucular yapılacaktır.

3) Tel halat bükme ve örme tezgâhları ve çalışma alanları, korkuluk içine alınacak ve kumanda tertibatı, bu korkuluğun dışında bulunacaktır.

4) Mekanik güçle çalışan ve otomatik olmayan veya çok başlı tel dikiş ve zımba makinalarında, işçinin eli tehlikeli bölgede iken, makinayı durduracak bir emniyet tertibatı bulunacak veya işçinin elini koruyan bir siperlik yapılacaktır.

Madde 187 — Balya kırma (açma), hallaç, atrak, kart ve kasarlama tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) Balya kırma, hallaç ve tarak tezgâhlarının silindirlerinde, vurucularında ve diğer çalışan kısımlarında, tozun dışarı çıkmasını önleyecek kapaklar bulunacak ve gerektiğinde tozun çıktığı yerden alınması için, bir emme tertibatı yapılacaktır.

Silindir ve vurucular çalışırken, örtü ve kapakların açılmasını ve örtü ve kapaklar açık iken bunların çalışmasını önleyecek tertibat yapılmış olacaktır. Emme tertibatı (vakum) bulunmayan tezgâhlar durdurulmadan temizlenmeyecektir.

2) Balya kırma tezgâhında besleme hunisi bulunacak, pamuğun, açıcılara ve hallaç tezgâhlarına veya karıştırma kazanlarına nakli, büyük tesislerde emme usuliyle yapılacaktır.

3) Hallaç tezgâhlarında, ara ve son katlama merdanelerinin ağırlıkları aşağı ve yukarı hareket edecek ev ağırlıklar, tezgâh üzerinde olduğu sürece, tezgâha yeni bir iş vermeyi önleyici tertibat bulunacaktır.

4) Tarak tezgâhlarının baş kısmı, koruyucu kapağı bulunan saç ile örtülecek ve bu koruyucu kapak açılınca, tezgâha çalışmayı durduran bir tertibat bulunacaktır. Tarak tezgâhının, dişli ve diğer hareketli ve tehlikeli kısımları, saç kapaklarla örtülmüş olacaktır.

5) Kart tezgâhlarının sargı ve irtibat merdaneleri ile katlama tertibatı ve tarak üzerine konacak koruyucular, baskı merdaneleri inerken ulaşılamayacak ve tezgâh durmadan açılmayacak şekilde yapılacaktır.

6) Kasarlama tezgâhlarına asit ileten borular, duvarda ankastre olmayacak veya tabanda gömülü olarak yapılmayacak, ancak, üstü kapalı kanal içine veya duvar üstüne döşenmiş olacaktır.

Madde 188 — İplik, dokuma ve örme tezgâhları ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) Pamukla çalışan tezgâhların koruyucuları tel kafesli olmayacaktır.

Pamuktan gayri diğer malzemelerin işlendiği tezgâhlarda, uygun koruyucular bulunacaktır.

2) İplik bükme ve çekme tezgâhlarında hareketi sağlayan dişlilerin üstü, uygun şekilde korunacak ve bu koruyucunun kapağı açıldığında, tezgâhı durduracak tertibatı bulunacak ve bu tertibat, temizleme, bakım ve onarım sırasında da tezgâhın çalışmasına engel olacaktır.

3) Gidip gelmeli çalışan tezgâhlarda, hareket alanında iki bitimi ile diğer sabit makinalar veya duvarlar arasındaki açıklık en az 1 metre olacak ve bu tezgâhların uç noktaları, çarpmalara karşı korunacaktır.

4) Başlık tezgâhları ile fitil ve iplik tezgâhlarında, merdanelerin kapma noktaları korunacak, dişli kutusu açılınca tezgâhı durduracak bir tertibat bulunacaktır.

5) Kendir, halat ve elyaf bükme makinalarında kullanılan bobin millerinin üzerine, fırlamaları önleyecek koruyucular konacak, bunlar tezgâh çalışırken kurtulmayacak şekilde yapılacak ve koruyucu takılmadan tezgâh çalışmayacaktır.

Keten, kenevir ve jöt gibi yaş elyafı büken tezgâhlarda sıçrayacak suya karşı uygun siperler yapılacaktır.

6) Yüksek devirli çözgü tezgâhları üzerindeki birikintiler, elle sıyrılmayacaktır.

7) Haşıl tezgâhlarında, merdanenin kapma noktası, korunacak ve uygun yükseklikte yatay çubuklu durdurma tertibatı bulunacak ve mahlul deposundaki sıkma merdaneleri, manivelalarla kaldırılacak şekilde yapılmış olacaktır.

Haşıl tezgâhlarının buhar borusuna, basınç düşürme vanası ile tezgâh arasına bir manometre ve emniyet supabı konacaktır.

Haşıl kazanlarının kapaklarında, genişleme çemberi olacaktır.

8) İplik, dokuma ve örme tezgâhlarının hareketsiz kısımları ile bu tezgâhların tabanı, tezgâh durdurulmadan temizlenmeyecektir. Tezgâhların çalışırken temizleme zorunluluğu bulunan hallerde, bir emme tertibatı yapılacak veya özel fırçalar kullanılacaktır.

9) Dokuma tezgâhlarında, tefenin ön kısmına, uygun nitelikte mekik koruyucusu konacak ve mekiğin fırlaması önlenecektir. Mekik koruyucularının ayarlarının düzgünlüğü ve tokmak yuvası ile mekik başı çubuğu arasındaki açıklık, sık sık kontrol edilecektir.

Dokuma tezgâhlarında ayar, bakım ve onarım sırasında, tezgâhın aniden çalışmasını önleyecek bir tertibat bulunacaktır.

10) Dokuma atelyesinde leventler, transportörlerle yüksekten taşındığı hallerde, tezgâhlar arasındaki açıklıktan bir kazayı önleyecek şekilde ayarlanmış olacaktır.

11) Apre tezgâhlarının ana mili ve merdaneleri, koruyucu içine alınacak ve merdane koruyucusunun kapağı açılınca, tezgâhı durduracak bir tertibat bulunacak ve bu kapak açık iken tezgâh çalışmayacaktır.

12) Trikotaj ve örme tezgâhlarında, tığ fırlamalarına karşı koruyucular yapılacak ve örme tezgâhlarındaki dolaşıklar, makina durdurulmadan giderilmeyecektir.

Madde 189 — Açık kaplar ile yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) İçinde sıcak, kemirici ve aşındırıcı veya zehirli sıvılar bulunan açık ağızlı kaplar veya banyolarda, boşaltma musluklari ve bina dışında uygun bir yere akıtacak akıntı boruları ile taşma tavaları bulunacak veya bunların etrafına, kabın hacmine eşit bir boşluk bırakılacak şekilde duvar veya sütre yapılacaktır.

2) Bu çeşit kapların üzerinde köprü ve geçit yapılmayacak, taşıma aracı geçirilmeyecektir. Ancak o kap için gerekli kaldırma araçları ile bunların bakımı için gerekli köprü ve merdivenler bulunabilecek ve bunların genişliği 45 santimetreden dar olmayacaktır.

3) Dericilikte kullanılan tabaklama kuyularının etrafı, uygun korkuluklarla korunacaktır.

Madde 190 — Separatör, santrifüj ve elek makinalarıyla yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır.

1) Merkezkaç (santrfüj) kuvvetle çalışan ayırıcı, sıkıcı ve kurutucu makinalarda; 1 milimetreden ince korunucu saç kapaklar kullanılmayacak ve kapaklar açılırken makinayı durduracak ve açık iken çalışmasına engel olacak tertibat bulunacak, makina dururken döner kabın elle hareketi sağlanacaktır.

2) Büyük tesislerde, hız ayarlayıcı ve sınırlayıcılar (regülatör) bulunacaktır.

3) Her makinanın freni olacaktır.

4) Santrfüj makinalarının tekneleri, sıvı sızdırmayacak şekilde yapılmış olacaktır.

5) Temizleme, apre, boya ve buna benzer işlerde, yanıcı veya parlayıcı sıvıları kumaştan ayırmakta kullanılan santrfüjlerde; kapaklar ve tekneler, demir veya çelikten yapılmayacak, bu maddelere dayanıklı diğer malzemeden yapılmış olacaktır. Boşaltma borusu üzerinde bir sifon bulunacak, bo-

şaltma borusu kanalizasyona bağlı olamayacak, atıklar ve kirli sıvı, özel bir çukura boşaltılacak veya damıtılması için ayrı bir kaba alınacak ve her gün tesisat boşaltılarak dolu bırakılmayacaktır. Makinanın yatakları fazla ısınmayacak ve elektrik motorları, kıvılcım çıkarmayan kapalı tipten olacaktır.

6) Kakao, un, baharat, nişasta, pudra, şeker, kömür ve diğer benzeri maddeleri eleyen kalbur ve elekler tozu dışarı vermeyecek şekilde yapılmış olacak ve makina durmadan kapağın açılmasını engelleyecek tertibatı bulunacaktır.

Madde 191 — İşyerlerindeki cihaz, alet, tezgâh, makina ve tesislerden çıkan toz, duman, buğu, ısı, gaz ve koku, çalışılan ortama yayılmadan, uygun aspirasyon tesisatı ile çıktığı yerden emilerek dışarı atılacaktır.

Madde 192 — Birbirlerine karıştıklarında, parlama veya patlama tehlikesi bulunan çeşitli toz, duman, buhar ve gazlar, aynı emme tesisatı ile dışarı atılmayacak, her biri için ayrı ayrı mevzii tesisleri yapılacak ve birbirlerinden uzak yerlerden dışarıya atılacaktır.

Madde 193 — Havadan ağır olan gaz, duman, buhar, toz veya benzerleri, tabana yakın yerlerden emilerek dışarı atılacaktır.

Madde 194 — Mevzii çekme tesisatında kullanılacak davlumbazlar, zararlı kaynağa yakın olacak ve davlumbazın çekme niteliğini bozacak hava akımlarına engel olunacaktır.

Madde 195 — Paslandırıcı, aşındırıcı, kemirici, zararlı ve zehirli gazlar, dumanlar veya sisler çıkaran daldırma, elektroliz, eloksal veya diğer kaplama işlerinin yapıldığı tekneler, kaplar, havuzlar veya tanklar üzerinde yapılacak çekme ağızları; kabın veya teknenin iç ve üst tarafına yakın ve yatay, boydan boya yarık olacak. bir uzun kenar boyunca, eni 50 santimetreden 120 santimetreye kadar olan teknelerden, her

iki kenar boyunca ve daha büyük teknelerde ise, dört kenar boyunca devam edecek şekilde yapılacaktır.

Davlumbaz ağızları ise, işe engel olmayacak şekilde tekneye veya kaba yakın ve bunları kaplayacak büyüklükte olacaktır.

Madde 196 — Aspirasyon tesisatında kullanılan kanal veya borular, yanmaz malzemeden uygun kesitte yapılacak ve seyyar emme ağızlarında, spiralli veya eğilebilen hortumlar kullanılacaktır.

Boru ve kanallar, tekniğe uygun olarak yapılmış, eklenmiş ve menfezlere sağlam bir şekilde bağlanmış olacaktır.

Yanıcı ve parlayıcı gazlar, sisler, buharlar, dumanlar ve patlayıcı atıkların emildiği kanallar, yuvarlak borudan ve uygun malzemeden yapılmış olacaktır.

Madde 197 — Emilen hava içinde yanıcı veya parlayıcı maddelerin bulunduğu hallerde, aspiratör pervanesinin kanalı, göbeği ve gövdesi, demir ve çelik malzemeden yapılmayacak, pervane yatakları, kanal dışında, iyi yağlanmış ve toz geçirmez bir şekilde yapılacak, çıkış menfezlerine, sağlam madenî tel kafesler konacaktır.

Aspiratörlerin elektrik motorları, çalışacağı ortama uygun olacak, emilen hava içinde, yanıcı ve parlayıcı maddeler bulunduğu hallerde motor, yanıcı ve parlayıcı maddelere karşı uygun şekilde monte edilmiş veya bu maddelere dayanıklı tipte yapılmış olacaktır.

Madde 198 — Hava filtreleri, kapasite ve nitelik bakımından kullanılacağı işin özelliğine uygun ve en az bir günlük çalışmaya yeterli olacak ve bunlar, kolay temizlenebilecek ve temizlik sırasında, tehlikeli ve zararlı bir ortam yaratmayacak şekilde yapılmış olacaktır

Filtrelerin çıkış borularının ağzı, işyeri çatısından en az 180 santimetre yüksekte veya en yakın kapı ve pencereden 8 metre uzakta olacaktır.

Madde 199 — İşyerinden emilen hava, tekrar işyerine verilmeyecektir. Ancak, içinde kurşun tozu veya kurşun buharı veya silis tozu ve benzerleri bulunmayan pis hava, uygun süzgeçlerden geçirilip tamamen temizlendikten sonra işyerine verilebilecektir.

Madde 200 — Aspirasyon tesisatının günlük bakım ve temizliği ile üç ayda bir de genel kontrol ile temizliği yapılacak ve onarımlardan sonra, tesisatın kuruluş karakteristiği bozulmayacaktır.

Madde 201 — Emilen tozlar, bir siklonda toplandığı hallerde, siklon açıkta, sağlam, rüzgâra dayanıklı ve uygun malzemeden yapılacaktır.

Siklonlarda parlayıcı ve patlayıcı atıkların ve tozların toplandığı hallerde, siklonlar, işyerinin uzağına konacak ve bunlarda patlamaya dayanacak sağlamlıkta menfezler bulunacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kazanlarda, Basınçlı Kaplarda ve Kompresörlerde Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 202 — Her çeşit buhar ve sıcak su kazanları ile bunların malzeme ve teçhizatı, fennin ve tekniğin ve kullanılacağı işin gereklerine uygun bir şekilde yapılmış ve kazanlar, sağlam bir taban üzerine uygun bir şekilde monte edilmiş olacaktır.

Madde 203 — Her kazanın görünür bir yerine, imalâtçı firma tarafından aşağıdaki bilgiler yazılı bir plaka konulacaktır :

1) İmalâtçı firmanın adı,
2) Kazanın numarası,
3) İmal edildiği sene,
4) En yüksek çalışma basıncı.

Madde 204 — Kazanlarda basıncı, sıcaklığı ve su seviyesini gösteren aşağıdaki ölçü cihazları bulunacaktır :

1) Kazanın en yüksek çalışma basıncının iki katını gösterecek şekilde taksimatlı manometresi olacak ve bunun en yüksek çalışma basıncını gösteren rakamı, kırmızı çizgi ile işaretlenmiş bulunacaktır.

Manometrenin işaretleri, kazan boyunun birbuçuk katı uzaklıktan rahatça okunabilecek büyüklükte olacaktır.

2) Sıcak su kazanlarında bir termometre bulunacaktır.

3) Kazanlarda birbirinden ayrı en az iki adet su seviye göstergesi bulunacaktır. Bunlardan en az bir tanesi camdan olacak ve kırılmaması için muhafaza içine alınacaktır. Göstergenin bağlantı borusunun çapı, ısıtma yüzeyi 25 metrekareye kadar olanlarda 25 milimetreden, 25 metrekareden büyük ısıtma yüzeyi olan kazanlarda 45 milimetreden az olmayacaktır. Su göstergeleri, doğrudan doğruya kazana bağlı olacak en çok ve en az su seviyelerini gösterecek şekilde işaretlenmiş bulunacaktır. Su göstergesinin kazanla olan bağlantısı, en az su seviyesinin 15 santimetre altında ve çamur seviyesinden 45 santimetre yukarıda olan bir yerde bulunacaktır.

Bütün göstergelerin giriş ve çıkışlarına, kazan basıncına uygun birer adet vana veya musluk konacaktır. Bağlantı borusu üzerinde, başka bir delik açılmış olmayacak bunlar doğrudan doğruya kazana bağlanacaktır.

Bütün göstergeler, kazanın önünden veya yanından, normal çalışma durumunda görülebilecek şekilde yerleştirilmiş olacaktır.

Madde 205 — Buhar kazanlarında en az iki adet emniyet supabı bulunacak ve bunlar, doğrudan doğruya kazanla bağlantılı olacak kazanla emniyet supapları arasında bağlantı borusu üzerinde, hiç bir şekilde buharın geçmesini engelleyecek bir valf veya başka bir engel bulunmayacaktır.

Emniyet supapları, kazanın çalışma basıncına göre ayarlanacak ve hiç bir zaman tutukluk yapmayacak şekilde paslanmaz malzemeden yapılmış olacaktır. Emniyet supapları, titreşim yapmadan ayarlanabilecek ve ehliyetsiz kimselerin, ayarı bozmasını önleyecek şekilde kapatılmış veya mühürlenmiş olacaktır.

Emniyet supapları, fazla basınçtan dolayı, çıkan buharı dışarı atarken, çalışanlara zarar vermeyecek şekilde teçhiz edilmiş olacaktır.

Ağırlık emniyet supaplarına gelen buhar basıncı, 600 kilogram/santimetrekareyi geçmeyecek ve ağırlık yekpare olarak yapılacaktır.

Madde 206 — Her imalâtçı firma, kazanın bütün teknik karakteristiğini gösteren ve muayenesinin Hükümet veya mahalli idarenin kabul ettiği teknik elemanlar tarafından yapıldığını belirten bir belgeyi, alıcıya verecek, işveren de bu belgeyi istenebildiğinde ilgililere gösterecektir.

Madde 207 — Buhar ve sıcak su kazanlarının; imalinin bitiminde, monte edilip kullanılmaya başlamadan önce, kazanlarda yapılan değişiklik veya onarım veya revizyonlardan sonra, yılda bir periyodik olarak ve en az üç ay kullanılmayıp yeniden servise girmeden önce, kontrol ve deneyleri, ehliyeti Hükümet veya mahallî idarelerce kabul edilen teknik elemanlar tarafından yapılacak ve sonuçları sicil kartına veya defterine işlenecektir.

Madde 208 — Her işveren, işyerlerindeki kazanlar için bir sicil kartı veya defteri tutacak, bunlara, yapılan onarım, bakım ve deneyleri, günü gününe işleyecektir.

Madde 209 — Kazanların hidrolik basınç deneyleri, en yüksek çalışma basıncının en çok 1,5 katı ile yapılacak, kontrol ve deneylerin sonucu uygun bulunmayan, kazanlar, uygunluk sağlanıncaya kadar kullanılmayacaktır.

Madde 210 — Kazanlar ehliyeti Hükümet veya mahallî idareler tarafından kabul edilen kişiler tarafından işletilecektir.

Madde 211 — Kazanların giriş ve çıkış boruları üzerine, birer adet ana stop valfı konulacak, bunlar çabuk ve kolay kapanacak şekilde olacak ve buhar yoğunlaşması halinde kullanılmak üzere, kazanlarda blöf tertibatı yapılacaktır. Birlikte çalışan kazanların her birinde ayrı ayrı stop valfı bulunacaktır.

Madde 212 — Yakıtları otomatik olarak verilen kazanlardaki yakıt besleyicilerinin çalışma basıncına veya sıcaklığına uygun olarak ayarlanabilen bir tertibatı bulunacaktır.

Madde 213 — İşyerinde kullanılan bütün kazanlar, yangına ve patlamaya karşı dayanıklı ayrı bir bölmede veya binada olacak ve kazan dairesinin üstündeki katta, işçi çalıştırılmayacaktır.

Patlayıcı, parlayıcı veya kolay yanıcı maddelerle çalışan işyerlerindeki kazan dairelerinin diğer atelyelere açılan pencere ve kapıları bulunmayacaktır.

Kazan dairelerinin tavanı, gerektiğinde kazan üzerine çalışmayı kolaylaştıracak yükseklikte olacaktır.

Kazan daireleri sürekli olarak havalandırılacaktır. Tabiî havalandırmanın yeterli olmadığı hallerde, uygun aspirasyon tesisatı yapılacaktır.

Madde 214 — Buhar ve sıcak su kazanlarında onarım, bakım ve temizlikte, kazan içine veya baca kanalına girmek için, yeteri kadar uygun şekil ve büyüklükte kapı veya kapak bulunacaktır.

Madde 215 — Kazanlarda suyun veya çamurun boşaltılması için, kazanın alt kısmında yeteri kadar boşaltma valfı veya musluğu bulunacak, su veya çamur bir boruyla kanala veya dışarıya akıtılacaktır.

Madde 216 — Kazanlarda yakıt olarak havagazı ve benzerleri kullanıldığı hallerde, gaz besleme boruları üzerinde ayarlanabilir bir musluk ve sulu emniyet kapları bulunacaktır.

Madde 217 — Yüksek ve orta basınçlı kazanlarla yapılan çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Yüksek ve orta basınçlı kazanlarda; akaryakıt, kömür tozu veya gaz yakıldığı hallerde, Cehennemliklerin en yüksek noktasında bir veya daha fazla sayıda patlama kapakları bulunacaktır. Yerden 2 metre yüksekliğe kadar olan patlama kapaklarının önüne yeteri sağlamlıkta koruyucu bir siper konacaktır.

2) Kazandan ayrı bulunan buhar kızdırıcılarının buhar çıkış yerleri ile ön ısıtıcılarının üzerine en az birer adet emniyet subapı konacaktır.

3) Her kazanda, deney basıncını gösteren manometrenin bağlanması için, valfı bir ağız bulunacaktır.

4) Arı su kullanılmayan kazanlarda, kazantaşı oluşumunu önlemek için tasfiye edilerek yumuşatılmış su kullanılacaktır.

5) Her kazanın besleme suyu borusu üzerinde, stop vanası ile geri tepme klepesi (ek valf) bulunacak ve bu boru, ateşin en sıcak bölgesinden geçmeyecektir.

6) Besleme suyunun kazana ön ısıtıcılardan geçirilerek verildiği hallerde, bunlarda da stop valfı ve geri tepme klepesi bulunacaktır.

7) Paralel çalışan kazanların buhar çıkışlarına, stop valfı ile geri tepme klepesi konacaktır.

8) 25 metrekare veya daha fazla ısıtma yüzeyi olan buhar kazanları, ayrı sistemde çalışan en az iki tertibatla beslenecek ve bunlardan biri, enjektör tipi veya buhar türbinli pompa olacaktır.

Isıtma yüzeyi 25 metrekareden az olan kazanlar, tekniğe uygun şekilde beslenecektir.

9) Buhar kazanlarının ön ısıtıcılarında; bir emniyet supabı, su giriş ve çıkış sıcaklığını gösteren termometreler, ön ısıtıcılarla kazan arasında iyi kapanan damperler ve iç kısımda biriken tortu ve çamuru temizlemek için, tapa veya kapaklar bulunacaktır.

Madde 218 — Alçak basınçlı buhar kazanları veya sıcak su kazanları ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Alçak basınçlı buhar ve sıcak su kazanlarında, basınç 0,5 atü ve sıcaklık ise 110 °C geçmeyecektir.

2) Her sıcak su kazanına bir adet genişleme kabı ve borusu (nefeslik) konacak, bunun bulunmadığı kapalı sistemlerde, genişleme valfı bulunacaktır. Genişleme valfı, çalışma basıncına göre ayarlanabilecek ve fazla basıncı önleyecek şekilde yapılmış olacaktır.

3) Genişleme borusu ile genişleme valfından çıkacak sıcak sular, çalışanlara zarar vermeyecek şekilde dışarı atılacaktır.

4) Her alçak basınçlı buhar kazanı ile sıcak su kazanının besleme suyu boruları üzerine, en az birer adet stop valfı ve geri tepme klepesi konacaktır.

5) Paralel çalışan alçak basınçlı buhar kazanıyla sıcak su kazanlarının çıkışlarına, stop valfı ve geri tepme klepesi konacaktır.

6) Alçak basınçlı buhar kazanı ile sıcak su kazanlarına otomatik yakıt verildiği hallerde, kazan basıncının 1 kilogram/santimetrekarenin (bir atmosferin) üzerine çıkmasını önleyecek ve yakıtı kesecek bir tertibat bulunacaktır.

7) Gaz, kömür tozu ve akaryakıtla otomatik çalışan sıcak su kazanlarında sıcaklığın 120 °C nin üstüne çıkmasını önleyecek bir termostat bulunacaktır.

8) Alçak basınçlı buhar kazanlarında besleme suyu, ocaktaki ateşin karşısına gelen kazan kesimine verilecektir.

9) Sıcak su kazanlarına verilen besleme suyunun basıncı, bir atmosferin üzerinde ise, kazana doğrudan doğruya verilmeyi boru tesisatına bağlanacaktır.

Madde 219 — Kazanların işletilmesi ile ilgili çalışmalarda, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Kazan dairelerine sorumlu, ilgili ve yetkililerden başka kimse girmeyecektir.

2) Kazanlar yakılmadan önce, kazancı tarafından tüm vanaların, klepelerin kapakları, emniyet supaplarının durumu, yakıt ve su miktarları ve işletme ile ilgili bütün hususlar gözden geçirilecek ve kontrol edilecektir.

3) Kazanlar, ilk ateşlemede sıcaklığın birden yükselmesine engel olacak şekilde ve yavaş yavaş yakılacaktır.

4) Yakıt olarak sıvı veya gaz maddeler kullanılan kazanların yakılmasından önce, ocağın içinde, beklerin ağzında veya yakınında ve kazanın etrafında dökülmüş yakıt bulunmayacak ve ocağın içi, hava, gaz veya akaryakıtın patlayıcı karışımları bulunmayacak şekilde iyice havalandırılmış olacaktır.

5) Kazanların devreye girmesinde; ana çıkış vanası açılmadan önce, emniyet ventili kontrol edilecek, boru tesisatı üzerindeki hava çıkış vanaları, hava boşaltılıncaya kadar açık tutulacak ve kazan, gerekli basınç ve sıcaklığa ulaştıktan sonra, ana çıkış stop valfı, yavaş yavaş açılacaktır.

6) Kömürle ısıtılan kazanlarda, süngülemek, cüruf ve kül almak için, gerekli araçlar bulunacak ve süngüleme sıra-

sında hava verme durdurulacak ve baca kapağı açılmış olacaktır.

7) Kazanın emniyet supapları, vardiya değişiminde kontrol edilecektir.

8) Yakıt olarak kömür kullanılan kazanların söndürülmesinde, ateş dışarı çekilmeyecek, bütün delik ve kapaklar kapandıktan sonra kendi kendine sönmeye terkedilecektir. Ocaktaki ateş, ancak tehlike anında çekilecek ve ateşin alınmasından önce, emniyet supabı açılarak stop valfları kapatılacak ve gerektiğinde ateş sönünceye kadar, kazana besleme suyu verilecektir.

9) Söndürülen kazan, sıcaklık ve basınç normale dönüşünceye kadar boşaltılmayacak ve kazancı kontrole devam edecektir.

Madde 220 — Kazanlarda bir arıza nedeniyle tehlike belirmesi halinde, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Basınç derhal düşürülecek, yakıt sevki derhal kesilecek, hava verilmesi durdurulacak, kazan içerisinde hava akımını önlemek için baca damperleri ile kazan ön kapakları kapatılacaktır. Kömür yakılan kazanlarda ateş çekilecek paralel çalışan kazanlarda bağlantı derhal kesilecek, bu işlemlerden sonra kazan devreden çıkartılacaktır.

2) Sıcak su kazanlarında kaynama ve köpürme olduğu hallerde, kazan stop valfı kapatılacak, ocaktaki ateş bastırılacak ve mümkün olduğundan su yüzeyinden blöf yapılacak, su miktarı normal ise kısmî blöf yapılarak tekrar beslenecektir. Bu tedbirlere rağmen, kazanda kaynama ve köpürme devam ederse, kazan devreden çıkartılacaktır.

3) Kazan suyunda yağ belirtisi görüldüğü hallerde; yüzey blöfü yapılacak, bu işlem fayda vermediğinden kazan devreden çıkartılacak ve yağı giderici maddelerle yıkanarak temizlenecektir.

4) Kısmî blöf yapılırken su miktarı hiç bir zaman, en az su seviyesinin altına düşürülmeyecektir.

5) Külleri otomatik tesisatla veya suyla taşınan kazanların ızgaralarında tıkanma olduğu hallerde, tıkanan ızgarayı açmak üzere en az iki işçi görevlendirilecek bir tanesi içerde çalışan işçiyi dışardan gözetleyecek ve tehlike anında derhal yardımına koşacaktır.

Izgaralardaki tıkanıklığı gidermeye çalışan işçinin üzerine, sıcak küllerin dökülmesini önleyecek bir siper konacaktır.

Madde 221 — Kazanların bakım ve onarımıyle ilgili çalışmalardan aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Buhar basıncı altında bulunan kazanların basınçla ilgili kısımlarında onarım yapılmayacaktır.

2) Söndürülen bir kazanın içine basınç ve ısı normale dönmedikçe bakım ve onarım için kimse sokulmayacaktır.

3) Paralel çalışan kazanların birbirleri ile olan bağlantıları kesildikten sonra, kör tapa ile kapatılacak ve vanaların üzerine uyarma levhaları konacaktır.

4) Kazanın içinde yapılacak temizlik, bakım ve onarım için, işçinin kazan içine girmesinden önce blöf, besleme suyu, buhar ve sıcak su çıkış stop valfları ile diğer bütün vanalar kapatılacak ve üzerlerine uyarma levhaları konacaktır.

5) Bakım ve onarım için kazana girmiş olan bir işçiyi gözetleyecek ve gerektiğinde ona yardım edecek diğer bir işçi kazan kapakları başında bekletilecektir.

6) Ocak, içerisine işçi girmeden önce, tehlikeli gazlara karşı havalandırılmış olacak ve onarım sırasında özellikle rutubetli günlerde, vantilatör ve aspiratör çalıştırılarak baca gazlarının ve dumanı kazana dolması önlenecektir.

7) Kazan içerisinde gerekli tedbirler alınmadıkça, oksiasetilen kaynağı yapılmayacaktır.

8) Kazanın temizliğinde ve onarımında, mekanik aletlerle çalışılması gerektiği hallerde, bu aletleri çalıştıran basınçlı hava kompresörleri veya diğer tahrik makinaları, kazanın dışında bulunacak, bunların kazan içindeki cihazlarla bağlantıları sağlam olacak ve elektrik kabloları, çalışmaya başlamadan önce kontrol edilecektir.

Madde 222 — Ocaksız buhar ve sıcak su kapları ile basınçlı hava depoları, gaz tüpleri ve depoları gibi basınçlı kaplar ve bunların bağlantıları, teçhizatı ve malzemesi tekniğe uygun olacaktır.

Basınçlı kapların görünür yerlerine imalâtçı firma tarafından aşağıdaki bilgilerin yazılı olduğu bir plaka, konacaktır.

1) Kap hacmi (litre),
2) İşletme basıncı (kilogram/santimetrekare),
3) Deneme basıncı (kilogram/santimetrekare),
4) Kontrol tarihi.

Madde 223 — Basınçlı kapların kontrol ve deneyleri ehliyeti Hükümet veya mahallî idarelerce kabul edilen teknik elemanlar tarafından, imalinin bitiminden sonra ve monte edilip kullanılmaya başlanmadan önce, veya yapılan değişiklik ve büyük onarımlardan sonra, en az üç ay kullanılmayıp yeniden servise girmeleri halinde ise tekrar kullanmaya başlanmadan önce ve herhalde periyodik olarak yılda bir yapılır. Kontrol ve deney sonuçları, düzenlenecek bir raporda belirtilir ve bu raporlar işyerlerinde saklanır.

Madde 224 — Basınçlı kapların üzerinde, gerektiğinde içine girmeyi sağlayacak kapılar veya kapaklar bulunacak, girilemeyecek kadar küçük olan basınçlı kaplarda, el delikleri yapılacak ve bu delikler emniyetli bir şekilde kapatılmış ola-

caktır. Kapı ve kapaklar deney basıncına dayanacak sağlamlıkta olacak, giriş deliklerinin boyutları tekniğe uygun olarak bir insanın rahatça girmesini sağlayacak büyüklükte yapılacaktır. El deliklerinin boyutları 70 x 90 milimetreden küçük yapılmayacak ve basınçlı kaplar üzerinde bulunan yıkama ve kontrol körtapaları en az 25 milimetre çapında olacaktır.

Madde 225 — Basınçlı kaplar üzerinde, emniyet supabı, boşaltma vanası, manometre ve termometre gibi kontrol cihazları bulunacaktır.

Paralel çalışan basınçlı kapların, giriş, çıkış, boşaltma ve blöf vanaları ayrı ayrı işaretlenmiş olacaktır.

Emniyet supapları basınçlı kapların en çok kullanma basıncına göre ayarlanacak ve bu basıncın onda biri oranında bir basınç artışında açılacak özellikte olacaktır.

Madde 226 — Basınçlı kaplarda bulunan emniyet supabı, basınçlı kaba doğrudan doğruya bağlı olacaktır. Ancak, kabın içinde bulunan madde, emniyet supabının takılmasını engellediği veya bozulmasına yol açtığı hallerde, emniyet supabı, basınçlı kaba en yakın bir tesisat üzerine takılacaktır.

Emniyet supabı, bağlı olduğu basınçlı kabın kapasitesine ve besleme borusunun çapına uygun büyüklükte ve basıncı çabucak düşürecek şekilde yapılmış olacaktır.

Basınçlı kaplarda iki veya daha çok emniyet supabı varsa, bunlardan en az bir tanesi, en çok basınca göre ayarlanmış olacaktır.

Emniyet supapları, her vardiyada veya günde en az bir defa denenecek ve kaplar içinde yanıcı gazlar bulunduğunda, gerekli tedbir alınacaktır.

Emniyet supaplarının, yoğunlaşmaya karşı, blöf muslukları bulunacaktır.

Madde 227 — Basınçlı kapların hidrolik basınç deneyleri, en yüksek çalışma basıncının 1,5 katı ile yapılacaktır.

Kontrol ve deney sonucu kullanılması sakıncalı görülen, güvenlikle çalışmayı sağlayacak teçhizatı eksik olan ve bağlantı parçaları uygun bir şekilde bağlanmamış bulunan basınçlı kaplar, eksikleri tamamlanıncaya ve arızalar giderilinceye kadar kullanılmayacaktır.

Madde 228 — Buharla veya sıcak su ile ısıtılan basınçlı kaplardaki basıncın ana buhar hattındaki basınçtan düşük olması hallerinde, giriş borusu üzerine sıra ile basınç düşürücü valf ve emniyet supabı konacak ve bunlar, gerekli şekilde korunacaktır.

Buharla ısıtılan basınçlı kaplara giren ve çıkan buhar veya sıcak su boruları, kanal içine alınacak veya izole edilecektir.

Buharla ısıtılan basınçlı kaplarda, kapak açık iken basınç artmasına ve kabın basıncı, atmosfer basıncına inmeden kapağın açılmasına engel olacak bir tertibat bulunacaktır.

Madde 229 — Buharla ısıtılan döner basınçlı kapların doldurulmasından veya boşaltılmasından önce, hareket mekanizması kapalı duruma getirilecek ve stop vanaları kapatılarak kilitlenecektir.

Madde 230 — Otoklavların dış gömlek etekleri, tabana kadar uzatılacak ve altından geçilmeyecek şekilde kapatılacaktır.

Otoklavların kapıları ile varsa karşı ağırlıkları, bir kızak veya korkuluk içine alınacaktır.

Yağ gömlekli otoklavlarda yağın ısıtılması, tehlikeli olmayacak şekilde otoklavdan uzak bir yerde yapılacaktır.

Madde 231 — Eritme kazanlarının blöf vanaları, kazandan uzak ve korunmuş bir yerden idare edilecek ve bu kazanlarda, basınçın artışını bildiren bir uyarma tertibatı bulunacaktır.

Eritme kazanlarında blöf yapılmadan önce, bütün işçiler blöf çukurundan çıkarılacak, blöf çukurlarının kapakları kapatılacak, kazanın bulunduğu yer ile blöf çukuru civarında bulunan işçilere, uyarma çanları veya zilleri ile blöf vanasının açılacağı duyurulacaktır.

Eritme kazanlarının içerisine, ısı ve basınç normale dönmeden ve bunlar iyice havalandırılmadan, kontrol ve onarım için kimse sokulmayacaktır.

Madde 232 — Kâğıt hamuru hazırlamak üzere kullanılan kaynatma kazanlarıyla benzeri kazanlar içindeki malzeme atıklarının veya tortuların, ölçü ve emniyet cihazlarını tıkamaması için gerekli tertibat alınacaktır.

Bu kazanlar için de kimyasal reaksiyonlar nedeniyle kazan basıncının çalışma basıncı üstüne çıktığı veya emniyet supabının arıza ve tutukluk yaptığı hallerde; kazanı korumak üzere, kırılabilen cinsten bir emniyet cihazı veya benzeri bir tertibat yapılacaktır.

Madde 233 — Çökertme ve ayırma veya benzerleri gibi dikey, kapalı ve basınçlı kaplara veya tanklara malzemenin buharla verildiği hallerde, depo ile tankın arasında uygun bir uyarma tertibatı bulunacak ve depo ile tank başında bulunan işçiler, birbirlerinden işaret almadan besleme vanasını açmayacaklardır.

Madde 234 — Donyağı eritme kazanları ve sunî gübre kurutucuları gibi sabit basınçlı kapların doldurma ve boşaltma kapakları, kazan içinde oluşacak basıncı düşürmek için, yaylı olarak yapılacaktır.

Çalışma sırasında kapaklar kapatılacaktır.

Madde 235 — Vülkanizatör ve devülkanizatörlerin kapak bağlantıları, sağlam ve uygun aralıklı yapılmış olacaktır.

Vülkanizatörlerle açık buharlı devülkanizatörlerde blöf tertibatı, ayrı ayrı olacaktır. Boyları 7,5 metreyi geçenlerin ortasında ayrı bir blöf vanası bulunacaktır.

Vülkanizatörlerin otomatik veya mekanik güçle açılan kapaklarında gerekli emniyet tertibatı bulunacaktır.

Alkali devülkanizatörlerdeki emniyet cihazları, kırılır cinsten yapılacaktır.

Vülkanizatör ve devülkanizatörler, üç ayı geçmemek üzere periyodik olarak ehliyeti, Hükümet veya mahallî idarecilerce kabul edilen teknik bir eleman tarafından kontrol edilecek ve kontrol sonuçları, bir sicil defterine işlenecektir.

Madde 236 — Buhar gömlekli kazanlarda buhar gömleği, vanalar açılmadan önce blöf edilecek ve buhar vanaları yavaş yavaş açılacak ve bu durum, işçilere uygun şekilde duyurulacaktır.

Buhar gömlekli kola kazanları, benmariler, yapılacak işe engel olmayacak şekilde kapaklarla örtülecek ve bunların etrafında taşma kanalları bulunacak ve bu kanalların dranejla bağlantısı olacaktır.

Madde 237 — Basınçlı su ve hava tankları ve depoları, bağlı bulunduğu kazanların veya tesisatın en yüksek çalışma basıncına dayanacak sağlamlıkta olacak veya stop vanası ile tank arasına basınç düşürme vanası ve sıcak su tesislerinde genişleme kabı veya vanası konacak hava basınçlı tanklarda ve depolarda emniyet supabı bulunacaktır.

Basınçlı hava ve su tankları ve depolarında kontrol manometreleri, basınç düşürme vanası ile emniyet supabı arasına konacaktır.

Basınçlı sıcak su tanklarına konan kontrol ve emniyet cihazlarında, buhar meydana gelmemesi için gerekli tedbirler alınacak, tankların ve boruların dokunabilecek yerleri izole edilecektir.

Basınçlı su ve hava tanklarının, belli aralıklarla periyodik muayeneleri yapılacak ve sonuçlar sicil defterine işlenecektir.

Basınçlı soğuk su tankı, dona karşı uygun bir şekilde izole edilecektir.

Aynı kompresörle beslenen basınçlı hava tanklarının herbirinde ayrı ayrı stop valfı ve bunların önünde ve tank tarafında olmak üzere birer emniyet supabı bulunacaktır.

Basınçlı hava tankının en alçak yerine konan boşaltma musluğu her gün açılacak, içerde biriken su, yağ ve pislik dışarı atılacaktır. Normal olarak dışarı atılamayan yağ, karbon ve benzeri maddeler, uygun şekilde temizlenecektir.

Madde 238 — Basınçlı asit kaplarında, asit borusuna, bir adet aside dayanıklı malzemeden yapılmış geri tepme klepesi konacaktır.

Basınçlı asit kaplarının gövdesi ile ana hava borusu arasına, basınç düşürücü vana konacak, kapla basınç düşürücü vana arasında manometre ve emniyet supabı veya kırılabilir bir emniyet tertibatı bulunacaktır.

Su ile karışma sonucu, ısı veren asitlerle çalışan basınçlı kaplarla ilgili rögar ve kanallara su karışmaması için, gerekli tedbir alınacaktır. Asit, hava ile basılmadan önce, hava borularında birikmiş olan su, uygun şekilde boşaltılacaktır.

Basınçlı asit kapları, içindeki asit tamamen boşaltılıp iyice yıkandıktan ve havalandırıldıktan sonra kontrol edilecektir. Bu kontrol sırasında asit vanaları kapatılacak, kilitlenecek ve kap içinde çalışıldığını belirten levhalar, uygun yerlere konacaktır.

Madde 239 — Soğutma tesislerinde, soğutma tanklarının kapakları ve delikleri, soğutucu gazların kaçmasını engelleyecek şekilde sağlam yapılacak ve bu tanklarda sıvı kullanıldığı hallerde, sıvı yüksekliği göstergesi bulunacaktır.

Soğutma tanklarının kapasitesi 140 litreyi ve boru çapı 15 santimetreyi geçtiği hallerde, soğutma tanklarında en az

iki adet basınç ayar vanası bulunacak, bunlardan bir tanesi kırılabilir cinsten olacaktır.

Soğutma tanklarının kapasitesi 140 litreden az olduğu hallerde, soğutma tanklarında bir basınç ayar vanası veya kırılabilen cinsten güvenlik tertibatı bulunacaktır.

Soğutma tanklarındaki basınç ayar araçları, tankın üzerine ve soğutucu sıvının en yüksek seviyesinin üstünde uygun bir yere yerleştirilecektir.

Soğutma tanklarına konan basınç ayar araçları ile kırılabilir çeşitten güvenlik tertibatının uçlarına, birer boru takılarak açık havaya kadar uzatılacak veya amonyak veya kükürt dioksit gibi maddelerin soğutucu olarak kullanıldığı tanklarda, bu borular kapalı kaplara bağlanmış olacaktır.

Madde 240 — Kompresörlerde basınç, ayarlanmış basınca ulaştığında, kompresör motorunun otomatik olarak durması sağlanacak ve motorun durması geciktiğinde, basınçlı havayı boşa verecek bir güvenlik tertibatı bulunacaktır.

Madde 241 — Hava kompresörlerinin hız regülatörü, periyodik olarak kontrol edilecek ve her zaman iyi çalışır durumda tutulacak ve bunlarda soğutma suyunun akışının gözle izlenebileceği bir tertibat yapılacaktır.

Sabit kompresörlerin temiz hava emmeleri sağlanacak ve patlayıcı, zararlı ve zehirli gaz, duman ve toz emilmesi önlenecektir.

Hava kompresörü ile hava tankları arasında, yağ ve nem ayırıcıları (seperatör) bulunacak ve bunlar hiç bir şekilde çıkarılmayacaktır.

Hava kompresörlerinin çıkış borusu üzerinde stop valfı bulunduğunda, bu valf ile kompresör arasında bir adet güvenlik supabı konacaktır.

Madde 242 — Buhar ve gaz ile çalışan kompresörlerin çıkış borularına, elle kumanda edilen ve yavaş kapanan bir valf konacaktır.

Madde 243 — Patlayıcı, parlayıcı ve zararlı gaz kompresörlerinin yapıldığı malzeme, sıkıştırdığı gazın ve içindeki maddelerin kimyasal etkisine dayanacak nitelikte olacaktır.

Madde 244 — Kompresörlerin güvenlikle çalışmalarını sağlamak üzere; kompresörlerin montajından sonra ve çalıştırılmasından önce, kompresörler üzerinde yapılacak değişiklik ve büyük onarımlardan sonra, periyodik olarak yılda bir kontrol ve deneyleri, ehliyeti Hükümet veya mahallî idarelerce kabul edilen teknik elemanlar tarafından yapılacak ve sonuçları, sicil kartına veya defterine işlenecektir.

Kompresörlerin her kademesinde basınç deneyi, o kademede müsaade edilen en yüksek basıncının 1,5 katı ile yapılacaktır.

Madde 245 — Kompresörler üzerine aşağıdaki bilgiler yazılı bir plaka, imalâtçı firma tarafından konacaktır.

1) İmalâtçı firmanın adı,

2) Yapıldığı yıl,

3) En yüksek çalışma basıncı,

4) Kompresörün sıkıştırdığı gazın cinsi ve miktarı.

Madde 246 — Kompresörleri, tehlike anında, uzak bir yerden durdurulması sağlanacaktır.

Madde 247 — Kompresörlerin hava depolarında güvenlik supabı bulunacak ve bu supaplarda, çıkan gazlara karşı gerekli tedbirler alınacak ve emniyet supaplarının açıldığını bildiren uygun uyarma tertibatı yapılacaktır.

Madde 248 — Kompresörlerde, her kompresöre özgü, özel kompresör yağı kullanılacaktır.

Madde 249 — Sabit kompresörlerin depoları, patlamalara karşı dayanıklı bir bölmede olacak, seyyar kompresörler, çalışan işçilerden en az 10 metre uzaklıkta veya dayanıklı bir bölme içinde bulunacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fırınlarda ve Ocaklarda Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 250 — Maden ve filizlerinin eritildiği veya malzemelerin ısıtıldığı, eritildiği, pişirildiği, kurutulduğu veya soğutulduğu kapalı veya kısmen açık fırın ve ocaklar; yapısı, malzemesi ve teçhizatı bakımından fenne, tekniğe ve kullanılacağı işin özelliğine uygun olarak yapılmış olacaktır.

Madde 251 — Fırın ve ocaklarda çalışan işçilere işin özelliğine uygun kişisel korunma araçları verilecek ve bakım ve onarım gibi nedenlerle fırın ve ocakların içine girilmeden önce, sıcaklık 50 °C aşağıya düşürülecektir.

Madde 252 — Fırın ve ocaklarda, yakıt ileten boruların bağlantıları sağlam olacak ve bunların üzerinde sıvı ve gaz yakıt kesecek valfler ve patlama menfezleri (kapakları) bulunacaktır.

Akaryakıtla çalışan bütün fırın ve ocakların yakıt beklerinde hava basıncının düştüğünde, yakıtı ayarlayan veya kesen otomatik bir tertibat ve pilot alev memesi bulunacak ve bunun sönmemesi sağlanacaktır.

Madde 253 — Fırın ve ocaklar, yeterli uzaklıkta bulunan açık veya kapalı bir yerden idare edilecek ve ateşlenmeden önce, bunların bağlantıları ve cihazları kontrol edilecektir.

Madde 254 — Elle ateşlenen fırın ve ocaklarda ateşleme meşalesi, eli yakmayacak kadar uzun ve emniyetli olacak ve ocak uygun şekilde ateşlenecek, ateşleme sırasında hiç kimse ocak kapağı önünde bulunmayacaktır.

Madde 255 — Fırın ve ocaklar, herhangi bir nedenle söndüğü hallerde, ocakların içi iyice havalandırılacak ve bundan sonra bekler ateşlenecektir.

Madde 256 — Yüksek fırınların gaz tesisatındaki toz süzgeçlerinin bağlantıları, çabuk temizlenecek ve gaz kaçırmayacak şekilde yapılmış olacak ve bunların toz toplayıcıları ve bunlarla ilgili kontrol mekanizması ve filtrelerinin temizlenmesinde, yangına karşı gerekli tedbirler alınacaktır.

Yüksek fırınların ana gaz boruları üzerinde gazı kesecek vanalar ve gaz yıkayıcılarının giriş ve çıkışlarında birer valf ve kontrol cihazı bulunacak ve bunlar darbe ve sarsıntılardan korunmuş olacaktır.

Madde 257 — Yüksek fırınlarda yüklemede, sıcak hava tesislerinde, gaz ocaklarında ve döküm alınan yerlerde, çalışan işçilerle postabaşı, ustabaşı, kontrol, bakım ve onarım elemanları arasında, telefon veya konuşma boruları ile veya buna benzer bir tertibatla haberleşme sağlanacaktır.

Birkaç ocağın birden idare edildiği vantilatör veya körük dairesinde, her ocak için ayrı bir işaret lambası bulunacaktır.

Madde 258 — Yüksek fırın servisi konur veya servisten çıkarılırken, gerekli tedbirler alınacaktır.

Madde 259 — Kupol ocaklarında döküm alınırken, önce ışıklı ve sesli uyarma yapılacaktır.

Sürekli dökümlerde kullanılan arabaların (vagonetler) ağırlık merkezleri yere yakın olacak ve yanları, uygun kapaklarla korunacaktır.

Döküm dereceleri (kalıpları), içindeki maden katılaşıp soğumadan açılmayacaktır.

Döküm potaları sağlam, yeteri kadar kalın ve kuru olacak ve içinde yabancı madde bulunmayacaktır.

Madde 260 — Siemens - Martin ocaklarında, erimiş maden üzerinde tuğla parçaları görüldüğü veya ocak tabanının delindiği hallerde, ocaktaki erimiş maden derhal potaya alınacak veya cüruf çukuruna akıtılacaktır.

Ocak yükleme platformlarının altındaki yerlerde, dinlenme ve soyunma odası veya benzerleri yapılmayacaktır.

Ocağa atılan malzemede, patlamalara sebep olacak tehlikeli maddeler bulunmayacak ve cüruf içinde su bulunmayan çukurlara dökülecek ve soğumadan parçalanmayacaktır.

Madde 261 — Besmer ocağının eğme tertibatı kontrol, onarım ve deneme anında ocağın beklenmedik hareketine karşı kilitlenecektir.

Besmer ocakları yatırılıp kaldırılırken, çalışanlar uygun şekilde uyarılacaktır.

Besmer ocaklarının yedek tabanları ve yeni gömlekleri iyice kurutulmadan kullanılmayacaktır.

Hava vantilatörleri, yanıcı gazların karışımına karşı, uygun yerlerde kurulacaktır.

Madde 262 — Pota ocaklarında, üst kısmı tabandan 30 santimetreden yüksekte olanların etrafında bir platform bulunacaktır.

Birden fazla vantilatör veya birden fazla akaryakıt beki bulunan pota ocaklarında; vantilatörlerin veya beklerin aynı kaynaktan beslenmediği veya hava basıncı aksadığı veya kesildiği hallerde, ocağa gelen akaryakıtı kesecek otomatik veya elle çalışır bir valf bulunacaktır.

Potalar kuru ve sıcak bir yerde bulundurulacak ve nemli, çatlak veya hasarlı olmayacaktır.

Potalar tehlikeli şekilde ve fazla doldurulmayacak, uygun boyutlarda kollu halkalarla taşınacaktır.

Potalar yeteri kadar işçi ile taşınacak ve işçiler zorlanmayacaktır.

Madde 263 — Elektrik ark ocaklarında, elektrotları otomatik olarak indirip kaldıran tertibat ve cihazlardan başka, elle kumanda tertibatı bulunacaktır.

Bu ocakların, kapak ve delikleri önüne, ark ışınlarına karşı uygun paravana kepenk perde veya siper konacaktır.

Elektrik ark ocaklarında döküm alınmadan önce, oradaki işçiler, operatörler ve diğer kişiler tehlike alanı dışına çıkarılacaktır.

Madde 264 — Tav ocakları ve tav fırınları, fazla ısıya karşı dıştan izole edilecek, tav ocak ve fırınlarının ağızlarına uygun paravanlar konacak veya aşağıdan yukarı bütün ağız genişliğince hava püskürtülerek ısının azaltılması sağlanacaktır.

Su verme işlemi için kullanılan kapların üstleri, uygun kapakla örtülü olacak çıkacak buhar ve gazlara karşı davlumbaz yapılacak ve kapaklar mekanik olarak açılıp kapanacaktır.

Tav ocakları ve fırınlarında, termometreler bulunacak, yakıt olarak gaz, toz veya akaryakıtın otomatik verildiği tesislerde, sıcaklık derecesine göre, yakıt miktarını ayarlayabilecek tertibat (termostat) yapılacak ve akaryakıt veya gaz boruları kontrol edilecektir.

Madde 265 — Tuğla ve çömlek fırınları, işe uygun şekilde yapılmış olacak ve ocak soğumadıkça fırınların içine girilmeyecektir.

Madde 266 — Çimento, kireç, alçı, dolamit, ağlomerit gibi malzemelerin üretiminde kullanılan döner fırınların altındaki soğutma yerlerinde, boşaltma veya temizleme sırasında fışkıran sıcak tozlara veya geri tepen alevlere karşı gerekli tedbirler alınacaktır.

Döner fırınların arkasından tozların çekildiği veya temizlendiği sırada ani akışları önlemek için, uygun koruyucular kullanılacaktır.

Döner fırınların içinde meydana gelen büyük klinker kemer külçelerini parçalamadan önce, fırının yakıtı kesilecektir.

Klinker külçelerini parçalayacak özel araçlar, fırının ağzına sağlam bir şekilde konacak ve bunların hareketleri sınırlanacak ve ağır makinalı tüfek kullanıldığında, atılan mermilerin fırın içinde sekerek dışarı fırlamasını önleyecek tedbirler alınacaktır.

Döner fırınların iç gömlekleri durdurmalar sırasında kontrol edilecektir.

Madde 267 — Kurutma fırınlarının doldurulmasında ve boşaltmasında, fırın kapaklarının açık kalmasını sağlayacak tertibat bulunacaktır.

Zincirle idare edilen üstü sürgülü (giyotin) kapakları bulunmayan kurutma fırınlarının her iki başında, yüksekliği 170 santimetreden az olmayan ve içerden kolayca açılabilen birer kapı bulunacaktır.

Yanıcı maddelerin kurutulduğu fırınlarda, yangınlara karşı uygun yangın söndürme tesisatı ve teçhizatı bulunacaktır.

Buharla ısıtılan kurutma fırınlarındaki buhar boruları, uygun paravana ile örtülecek ve bunların bacalarında, bir kolla çekilip açılan ve bırakılınca kendi kendine kapanan klepeler bulunacak ve ocak içinde veya açıkta bulunan vantilatörler, yangına dayanıklı yerlere konacak ve dokunmalara karşı korunacaktır.

Madde 268 — Yakıt olarak gaz veya akaryakıt kullanılan ekmek fırınlarının üst tarafında zincirle açılan bir güvenlik

kapağı bulunacak, gaz veya akaryakıt vanaları sızma ve kaçaklara karşı kontrol edilecektir.

Ekmek fırınlarının üstündeki ve yanındaki yerlere, malzeme stok edilmeyecektir.

Ekmek fırınlarının içi, bacaları ve diğer kısımları sık sık temizlenecektir.

Madde 269 — Katı yakıtla çalışan emaye, lak, boya, vernik ve benzeri pişirme fırınlarının ocak kapağı, fırın kapısının ters yönünde bulunacak ve bunlarda uygun aspirasyon tesisatı yapılacaktır.

Pişirme fırınından çıkan gaz, duman ve buharlar uygun yükseklikteki bacalarla dışarı atılacaktır.

Gaz veya akaryakıtla çalışan bu pişirme fırınlarında, ana yakıt vanası ile beklere gelen borular üzerine ayrı ayrı vanalar konacak ve beklere gelen hava borularında basınç düştüğü veya hava akımı kesildiği hallerde, yakıt verilmesini durduracak, basınç ve hava akımının normale dönüşünde yakıtı tekrar verecek bir cihaz bulunacaktır.

Pişirme fırınlarında, sıcaklığı kontrol ve ayar eden bir cihaz bulunacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Elektrik Tesisatında Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 270 — Toprakla portansiyel farkı 230 volt veya daha yukarı olan alternatif gerilim ile çalışan elektrik motorları, özel motor dairelerinde veya tabandan en az 3 metre yüksek bir yerde bulunacak veya muhafaza sistemi içinde olacaktır. Bu durum ve özellikle olmayan motorlar, uygun şekilde korunacaktır.

Madde 271 — Fazla nem, buhar veya benzerlerinin bulunduğu yerler ile yağlı yerlerdeki elektrik motorlarının ge-

rilim altındaki kısımlarıyla bağlantıları uygun şekilde korunmuş olacaktır.

Madde 272 — Parlayıcı gazların veya maddelerin üretildiği, kullanıldığı veya elden geçirildiği yerlerle çalışmalar sırasında parlayabilen gaz, buhar, toz veya benzerlerinin çıktığı yerlerde bulunan elektrik motorlarının besleme kablolarının başlıca kumanda tertibatı ile termik starterleri, akım kesicileri, komitatörleri, röleleri, dirençleri ve benzeri tertibatı, ateşe dayanıklı ve izole edilmiş oda veya hücreler içine yerleştirilecek ve atelye içinde kolay erişilir yerlere, uygun tipte starter düğmeleri ve yardımcı akım kesicileri yapılacaktır.

Madde 273 — Şerare veya kıvılcım çıkaran elektrik motorları; patlayıcı, yaralayıcı veya yanıcı gazların bulunduğu yerlerde kullanılmayacaktır.

Madde 274 — Toprak ile potansiyel farkı 42 volttan fazla olan alternatif gerilimli elektrik tabloları, özel yerlerde bulundurulacak ve bu yerlerin tabanı, akım geçirmeyen malzemeden yapılmış veya bu cins malzeme ile kaplanmış olacaktır.

Madde 275 — Gerilimi 250 volttan yukarı olan alternatif veya doğru akım devrelerinde kullanılan sigortalardan değeri 20 amperin üstünde olanları, kapalı bir tablo içine monte edilecek ve en az bir şalter veya anahtarla kontrol altına alınacak, bu şalter veya anahtarla akım kesilmeden, tablo kutusu kapağı açılmayacak ve tablo kutusunun kapağı kapanmadan akım verilmeyecektir.

Madde 276 — Tevzi tablosu veya benzeri tertibat üzerinde bulunan sigortalar, şalterler ve anahtarlar, uygun şekilde yapılmış ve korunmuş olacaktır.

Madde 277 — Atelye içinde veya işçilerin erişebileceği yerlerde bulunan tevzi tabloları, panoları ile kontrol tertibatı ve benzeri tesisat, kilitli dolap veya hücre içine konulacak

veya bunların tabanı, elektrik akımı geçirmeyen malzeme ile kaplanmış olacaktır.

Bakım ve onarım nedeniyle gerilim altındaki tesisatın tecritlerinin çıkarılması gerektiğinde; bu kısımlar paravana veya koruyucularla korunacaktır.

Madde 278 — Gerilimi 650 voltu geçmeyen ana dağıtım tabloları, bakımı veya ayarı gerektiren her kısmı kolayca erişilebilecek, iletkenler kolayca izlenebilecek, şalter veya kumanda cihazları tablonun önünden idare edilebilecek ve bütün ölçü ve kontrol aletleri ile sinyalizasyon cihazları, tablonun ön cephesinden kolayca görülebilecek şekilde düzenlenecektir.

Madde 279 — Gerilimi 650 volt veya daha fazla olan ana dağıtım tabloları ve yüksek gerilimle çalışan bütün aletlerin metal koruyucuları topraklanmış olacak veya bunlar, uygun şekilde izole edilecek ve bütün metal kollar ile diğer bütün metal bağlantılar topraklanacaktır, bunların kontrolünde, bakım ve onarımında akım kesilecek ve kontrol, bakım veya onarımı yapılan tablo veya pano, diğerlerinden bir paravana veya bir bölme ile ayrılacaktır.

Madde 280 — Beher bölmesinde, hücresinde veya tankında 5000 litreden fazla yağ bulunan transformatörler ile kondansatörler veya benzerleri işyeri binalarının dışına konacak veya herhangi bir hücre, bölme veya tankın içindeki yağları alabilecek genişlikteki bir sarnıcın, kuyunun veya çukurun üstüne yerleştirilecektir.

Madde 281 — Transformatörler, kondansatör ve benzerlerinin konulduğu işyerlerinin yeteri kadar havalandırılması sağlanacak ve duvarları ile kapıları, yangına dayanıklı olacaktır.

Madde 282 — Transformatörler, kondansatör ve benzerleri, şarj kalıntılarını önleyecek şekilde bağlanmış ve kontrol

edilmiş olacak ve bu teçhizatın bulunduğunu bildiren ve bunlara dokunulmadan önce alınması gereken tedbirleri açıklayan levhalar, uygun yerlere konacaktır.

Madde 283 — İşyerine konacak hava soğutmalı elektrik transformatörleri, yanabilir malzemeden yeteri kadar uzakta bulunacak veya yanabilir maddelerden, ısı geçirmeyen ve yanmayan bir bölme ile ayrılmış veya uygun şekilde kapatılmış olacaktır.

Madde 284 — Transformatörler ve kondansatör merkezlerindeki diğer yüksek gerilim cihazları, parmaklıklı veya kafes telli kapılar ile kapalı özel hücrelere yerleştirilmiş olacaktır. Yüksek gerilim hücrelerinde yalıtılmış tabure kauçuk eldivenler, ıstakalar, yangın söndürme cihazları kısa devre ve topraklama teçhizatı ve talimatı haiz tabelâ vb. bulundurulacaktır.

Madde 285 — Sabit akümülatör tesisleri, tabanı aside dayanıklı malzemeden yapılmış, iyi havalandırılmış ve özel olarak yapılmış odalarda veya hücrelerde bulundurulacaktır.

Madde 286 — Akümülatör bataryalarının kutuları; cam, sert kauçuk veya benzeri akım geçirmeyen maddelerden yapılmış olacak ve bunlar, akım geçirmeyen sağlam ayaklar üzerine oturtulacaktır.

Madde 287 — Akümülatör bataryaları, kullanıldıkları işe uygun şekilde kapatılacak veya korunacak ve gaz çıkarmalarına karşı gereken otomatik tertibat alınmış olacaktır.

Madde 288 — Akümülatör odalarına sağlanacak suni ışık yalnız akkor flâmanlı elektrik ampulleri vasıtasıyla yapılacaktır. Bu gibi yerlere açık alevli vasıtalarla girilmesi ve buralarda sigara içilmesi yasaktır.

Madde 289 — Akümülatör bataryaları tesisi gerektiğinde bütün kutuplarda kesilecek şekilde yapılacaktır.

Madde 290 — Akümülatör bataryalarının asitleri değiştirilirken işçiler gözlük, önlük, lastik eldiven ve benzeri kişisel koruyucular kullanacaklardır.

Madde 291 — Toprak ile potansiyel farkı 250 volttan yukarı olan alternatif akım tesisatında, sürekli olarak taşınabilir veya çekme iletkenler kullanılmayacaktır. Ancak işin gereği olarak yetkili bir eleman tarafından bunlar, geçici olarak kullanılabilecektir.

Madde 292 — Taşınabilir iletkenlerin kullanılması gereken yerlere, yeteri sayıda ve uygun şekilde topraklanmış elektrik prizleri konacaktır.

Taşınabilir elektrik kabloları, dayanıklı kauçukla kaplanmış olacak ve gerektiğinde eğilip bükülebilecek bir metalle dayanıklılığı arttırılacak ve bunların kaplamaları bozulmayacak, bağlantıları iyi durumda tutulacaktır.

Madde 293 — İletkenler, mekanik ve kimyasal etkilerden korunmuş olarak yerleştirilecektir.

Madde 294 — Yeraltı kablolarında yapılacak bir işlemde, ceryan kesilmesinden hemen sonra kapasitif boşalmayı temin için, üzerinde çalışılması gereken kabloları bütün iletkenleri kısa devre edilecek ve topraklanacaktır.

Kısa devre ve topraklama işlemi, çalışma yerinin en yakın kısımları üzerinde ve bu yerin her iki ucunda yapılacaktır.

Yeniden gerilim altına girme tehlikesini önlemek için, gerilim vermeye elverişli bulunan bütün ayırıcılar açık durumda kilitlenmiş olacaktır.

Madde 295 — Topraklama devresi, düşük dirençli iletkenden yapılmış olacak ve bağlandığı cihazın izolesidne meydana gelecek en büyük kaçağı (kısa devreyi) iletecek kapasitede olacak veya devrede, gerektiğinde o cihazı devreden çı-

karacak, uygun bir devre kesme tertibatı bulunacak ve topraklama tesisatı, uygun bir şekilde korunacaktır.

Madde 296 — Elektrik iletkenlerinin mahfazaları, metal mahfaza boruları, elektrik teçhizatının metal koruyucuları ve diğer gerilim altında bulunmayan yalıtılmış kısımları, uygun bir şekilde topraklanacaktır.

Madde 297 — Alternatif veya doğru akım ile çalışan çıplak metal kısımlı elektrik cihazları, uygun bir şekilde topraklanacaktır.

Madde 298 — Elektrik tesisatı veya teçhizatının bakım ve onarımında, bunları devreden çıkaracak bir devre kesme tertibatı bulunacak, devreden çıkarıldıktan sonra bunların, topraklı olması hali devam edecektir.

Madde 299 — Kofra ve diğer koruma tertibatı ile gerilim altındaki makina, cihazlar ve iletkenlerin mahfazaları, elektrik çarpmalarına karşı uygun şekilde korunacaktır.

Madde 300 — Topraklamada, bağlantı hatları açık çekildiği takdirde, mekanik ve kimyasal etkilerden korunmuş olacaktır.

Madde 301 — Toprak hatları, kolay muayene edilecek şekilde çekilmiş olacaktır.

Madde 302 — Kontrol, bakım ve onarımı yapılacak makina ve elektrik devrelerinin akımı kesilecek ve akımı kesen şalter veya anahtarlarda kilitleme tertibatı bulunacak veya bunların açık oldukları, uygun şekilde belirtilecektir.

Madde 303 — Elektrik tesisatının, cihazlarının veya çıplak iletkenlerin, daima gerilim altında bulunduğu kabul edilecek ve teknik bir zorunluluk bulunmadıkça gerilim altında elektrik onarımı yapılmayacaktır.

Toprakla potansiyel farkı 250 volt ve daha yukarı olan alternatif veya doğru akımlı tesisatta, gerilim kaldırılmadan akım kesilmeden hiç bir çalışma yapılmayacaktır.

Toprakla potansiyel farkı 250 volttan aşağı alternatif veya doğru akımlı tesisatta yapılacak işlere girişilmeden yine gerilim kesilecek, ancak, zorunluluk halinde gerekli tedbirler alınacak ve akım geçirmeyen aletler, uygun iş elbisesi ve eldiven gibi kişisel koruyucular, kauçuk paspaslar ile akım geçirmeyen paravanalar, tabureler ve platformlar gibi araçlar kullanılacak ve işçiler yetkili bir elemanın gözetiminde çalıştırılacaklardır.

Üzerinde çalışılan gerilim altındaki çıplak iletkenler, uygun kafes, paravana veya yalıtkan mahfazalarla korunacaktır.

Madde 304 — Gerilim altındaki kısımların dokunmaya karşı gerilimi 42 volttan yukarı olan alternatif veya doğru akımlı devre ve tesisat parçaları ile pencere veya duvar boşluklarından erişilebilecek tesisat kısımları, kofra veya diğer uygun mahfazalar ile korunacaktır.

Madde 305 — Toprakla potansiyel farkı 42 volt veya daha yukarı olan alternatif akım devrelerinin gerilim altında bulunan kısımları, ana dağıtım tablolarının arkasında olduğu gibi, sürekli açıkta tutulmaları gereken yerlerde döşemelere akım geçirmeyen ızkaralar konacaktır.

Madde 306 — Toprakla potansiyel farkı 42 volt veya daha yukarı alternatif akımlı iletkenler, gerilim değerine uygun olarak yalıtılacak ve bu iletkenlerle bunların bağlantı ve kontrol tertibatı, dış etkilere karşı uygun şekilde korunacaktır.

Madde 307 — Vinçlere akım sağlayan hava iletkenleri uygun şekilde yerleştirilmiş ve korunmuş olacak ve bunların altına veya yakınına malzeme istifi ve yığını yapılmayacaktır.

Madde 308 — Yukarı doğru açılan bıçaklı elektrik anahtarları ve devre kesicilerinin kendi ağırlıkları ile kapanmalarını önlemek için, mandal veya sürgü tertibatı yapılacak, yatay açılan bıçaklı elektrik anahtarlarıyla devre kesicilerinin kendi kendine kapanmaları önlenecektir.

Madde 309 — Sigortalar, değiştirilmeden önce gerilim dışı bırakılacak ve gerilim yokluğu kontrol edilecektir.

Sigorta gerilim dışı bırakılamıyorsa, kesicilerle devrenin kesilmesi sağlanacak ve bu gibi hallerde, elleri ve gözleri koruyacak kişisel koruyucular kullandırılacaktır.

Madde 310 — Priz ve fiş sisteminde topraklama kontakt elemanları, akı mkontakt elemanlarından önce bağlantıyı sağlayacaktır.

Madde 311 — Kazan içinde veya buna benzer dar ve iletken kısımları bulunan yerlerle ıslak yerlerde, alternatif akımla çalışan lambalar kullanıldığı takdirde, çalışma yerinin dışında bulunan ve sargıları birbirinden ayrı olan transformatör yardımı ile elde edilen küçük gerilim (en çok 42 v) kullanılacaktır.

Madde 312 — Elektrik işlerinde kullanılan penseler, kargaburunlar, tornavidalar ve benzeri el aletleri, uygun şekilde yalıtılmış ve yağdanlıkların, süpürgelerin, fırçaların ve diğer temizlik araçlarının sapları, akım geçirmeyen malzemeden yapılmış olacaktır.

Elektrik el aletleri iyi bir şekilde muhafaza edilecek ve her an işe hazır şekilde bakımlı bulundurulacaktır.

Elektrikli el aletleri kendi özel gayeleri için, doğru olarak ve kendi kapasiteleri içinde, aşırı zorlamalara karşı başvurmadan kullanılacaktır.

Madde 313 — Taşınabilir elektrikli el aletlerinin sapları, yeterli cins ve kalınlıkta akım geçirmeyen bir maddeyle kaplanacak veya bu gibi malzemeden yapılmış olacak ve bu aletlerin üzerlerinde, devreyi kapalı tutmak için, sürekli olarak basılması gereken yaylı devre kesicileri (enterüptör) bulunacaktır.

Madde 314 — İnşaat şantiyeleri ile diğer açık çalışma yerlerinde kullanılan elektrikli el aletleri, küçük gerilim ve-

ya 1/1 oranlı ve sargıları birbirinden ayrı güvenlik transformatöründen (ayırıcı transformatör) elde edilen gerilim ile çalıştırılacak veya özel olarak imal edilmiş, iki yalıtkanlı olacaktır.

Güvenlik transformatörü kullanılması halinde, çıkış devresine yalnız bir elektrikli el aleti bağlanacaktır.

Madde 315 — Elektrikli el aletleri üzerinde meydana gelebilecek kaçakların zararlı bir seviyeye gelmesinden önce, alete gelen elektrik devresini kesen güvenlik otomatikleri de uygun bir iş güvenliği tedbiri olarak kabul edilecektir.

Topraklamalı aletlerde, topraklama devresindeki kesinti halinde, aletin elektrik devresini kesen bir kontaktörün bulunması şekli de geçerli sayılacaktır.

Madde 316 — Taşınabilir elektrikli el aletlerinin topraklanması, topraklama elemanı bulunan özel fiş ve prizlerle yapılacak, yüksek amperajlı prizler üzerinde ayrıca bir şalter bulundurulacak, bunlara akım sağlayan kablolar dağınık bulundurulmayacak ve geçitlerde yüksekten geçirilecektir.

Aletler, besleme kablosu içinde bulunan özel topraklama iletkeni ile topraklanacaktır.

Madde 317 — Parlayıcı, patlayıcı maddelerin imal edildiği, taşındığı ve depolandığı yerlerde, elektrikli el aletleri kullanılmayacaktır.

Madde 318 — Kazanlar, tanklar ve benzeri dar yerlerle nemli ve ıslak yerlerde, elektrikli el lambalarında olduğu gibi alçak gerilim kullanılmayacaktır. Doğru akım kullanılıyorsa, kullanma gerilimi 100 voltu geçmeyecek ve artı kutup topraklanmış olacaktır. Alternatif akımda ise ancak küçük gerilim (en çok 42 V) kullanılacaktır. Buralarda, iyi yalıtılmış esnek kablolar kullanılacak ve kablolar düzenli ezilmeyecek şekilde bulundurulacaktır.

Madde 319 — Asılı olarak kullanılması gereken taşınabilir elektrikli aletler, yay veya bir kablo veya bir zincir ucuna asılarak uygun ağırlıklarla dengede tutulacaktır.

Madde 320 — Taşınabilir ağır elektrikli aletlerin bir yerden diğer bir yere taşınması, özel sapan veya askılarla yapılacak ve bu sapan askılar, çalışma sırasında kullanılmayacaktır.

Madde 321 — Taşınabilir elektrikli aletler ile çalışan işçiler, bol ve etekleri geniş elbiseler giymeyecekler, kauçuktan gayri eldiven takmayacaklardır.

Madde 322 — Elektrikli el aletleri, kullanılmadan önce, yetkili kimseler tarafından kontrol edilecek, topraklaması arızalı, motoru fazla kıvılcımlı, priz, fiş, anahtar ve bağlantı kablosu bozuk olanlar kullandırılmayacaktır.

Taşınır elektrik lambaları, ancak sürekli aydınlatmanın yeterli yapılamadığı yerlerde kullanılacak, duyları ve gerilim altındaki kısımları, akım geçirmeyen, sağlam, kanalı koruyucu kafesler içinde olacak ve organik tozlar veya parlayıcı maddeler bulunan yerlere nemli yerlerde, lambalar cam koruyucu içinde bulundurulacaktır.

Madde 323 — Elektrik kaynağı yapılan yerler, başka işçilerin çalıştığı yerlerden en az 2 metre yükseklikte ve ışık geçirmeyen taşınmaz veya taşınabilir paravanlarla ayrılmış olacaktır.

Madde 324 — Elektrik kaynağı işlerinde çalışan işçilere, işin özelliğine uygun kişisel korunma araçları verilecektir.

Madde 325 — Elektrik kaynak makinası bağlantıları ve prizler, yalnız yetkili elektrikçiler tarafından yapılacak veya değiştirilecek, kaynak işlerinde ise ehil kaynakçılar çalıştırılacaktır.

Madde 326 — Elektrik kaynak makinalarının kullanılmasında, aşağıdaki tedbirler alınacaktır :

1) Elektrik kaynak makinaları ve teçhizatı yalıtılmış ve topraklanmış kaynak penseleri kabzalı ve dış yüzleri yalıtılmış olacaktır.

2) Elektrik kaynak makinalarının şalteri, makina üzerinde veya çok yakınında bulunacak, kablolar sağlam şekilde tespit edilmiş olacaktır.

3) Otomatik veya yarı otomatik dikiş ve punta kaynağı makinalarında, operasyon noktasına kapalı koruyucu yapılacak veya çift el kumanda usulü uygulanacaktır.

4) Beslenme ve kaynak kabloları, üzerinden taşıt geçmesi halinde, zedelenmeyecek ve bozulmayacak şekilde korunmalıdır.

5) Yanıcı maddeler yakınında elektrik kaynağı yapılmayacaktır.

Madde 327 — Elektrik kaynak makinasının şebeke bağlantısındaki şalter bütün kutupları kesecektir.

Madde 328 — Elektrik kaynak makinalarının temizlenmesi tamir ve bakımı veya çalışma yerinin değiştirilmesi sırasında, makinalar şebekeden ayrılıp elektriği kesilecektir.

Madde 329 — Kazanlar gibi dar ve kapalı hacimlerle aynı zamanda nemli yerlerdeki kaynak çalışmalarında, yalnız doğru akım kullanılacaktır.

Madde 330 — Elektrik kaynak veya kesme makinalarında kullanılan elektrojen grupları, elektrik redresörleri veya transformatörleri ile bunların gerilim altındaki yalıtılmamış kısımları, dokunmalara karşı korunmuş ve elektrik kaynak makinalarının metal çerçeveleri uygun şekilde topraklanmış olacaktır.

Madde 331 — Elektrik kaynak ve kesme makinalarının çıkış uçlarının veya kaynak devrelerinin birer kutbu, kaçak akımlara karşı, iş parçasında topraklanmış olacaktır.

Madde 332 — Akımı sağlayan kablo uçlarının bağlantı noktası ve elektrot pensleri yalıtılmış ve kaynak ısısına karşı elektrot pensleri, uygun şekilde korunmuş olacaktır.

Madde 333 — Dirençli kaynak makinalarının punto noktası ile gerilim altındaki kısımları yalıtılmış olacak, bunların makina üzerinde veya yakınında bir yerde bir anahtarı bulunacak, akım giriş uçları, vida veya saplama ile iyice tespit edilecek ve buralarda fişler kullanılmayacaktır. Ancak, kumanda devresinde fişler kullanılacaktır.

Madde 334 — Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin bulunduğu yerlerle bu maddelerin yakınındaki yerlerde, statik elektrik yüklerinin meydana gelmesine karşı nemlendirme, topraklama, iyonizasyon, silindirlerin ayarı v.b. gibi uygun tedbirler alınacaktır.

Statik elektriği iletmeyen malzemelerin kullanılmasından mümkün olduğu kadar kaçınılacaktır.

Madde 335 — Sıvı parlayıcı ve patlayıcı maddelerin çok büyük akma hızları ile doldurulup boşaltılmasından, sıçramalı ve yüksek basınçta doldurulmalarından kaçınılacaktır.

Madde 336 — Transmisyon tertibatındaki miller ve yataklar, statik elektriğe karşı topraklanacak, kayışla kasnak arasına ve kayışın kasnağı terkettiği kısmın her iki tarafına, topraklanmış metal taraklar uygun şekilde konulacaktır.

Madde 337 — Parlayıcı sıvılar, depolama tanklarından kara veya deniz tankerlerine aktarıldıklarında, statik elektriğe karşı depolama tankının topraklı metal kısmı ile aracın metal kısımları arasında bir elektriksel bağlantı yapılacak, havalı veya dolu lastik tekerlekli ve benzeri araçlar ayrıca topraklanacaktır.

Madde 338 — Öğütülerek toz haline getirilmiş maddelerin, pnömatik konveyörlerle taşındığı hallerde, statik elektriğe karşı konveyörün ayrıntılı metal boruları, bütün hat bo-

yunca birbirine iletken bağlantılı olacak ve topraklanacak ve titan, alüminyum ve mağnezyumun ince tozlarının taşındığı yerlere, statik elektrik dedektörleri veya benzeri uygun tertibat konulacaktır.

Madde 339 — Statik elektrik birikmelerine karşı, gerekli yerlere statik elektrik yük gidericileri veya nötralizörler konulacak veya uygun diğer tedbirler alınacaktır.

Madde 340 — Tabanca boyası yapılan tesislerde boyanacak veya verniklenecek metal parçalar, boyama hücrelerinin bütün metal kısımları ile davlumbazlar, kaplar, emme tertibatı ve boya tabancaları, uygun bir şekilde topraklanmış olacaktır.

Madde 341 — Litreden büyük sentetik akaryakıt kapları, iletken maddelerle kaplanacaktır. Nemin düşük olmadığı hallerde, karton veya kâğıt ile kaplama yapılacak veya metal boyalarla boyama veya iletken ağ geçirme işlemleri uygulanacak yahut da bu cins kaplar toprak içine yerleştirilecektir. Sentetik kaplara iletken yüzeyler kazandırılması halinde, bu yüzeyler doldurma ve boşaltmadan önce topraklanacaktır.

Madde 342 — Akaryakıt depolama tankları, akaryakıt doldurulduktan sonra, ilgili standartlara uygun olarak gerekli bir süre dinlendirilecektir.

Madde 343 — İşyerlerindeki parlayıcı, patlayıcı ve yanıcı maddelerin imal edildiği, işlendiği veya depolandığı yerler, yağ, boya veya diğer parlayıcı sıvıların bulunduğu binalar, yüksek bacalar, yüksek binalar ile üzerinde direkt veya sivri çıkıntılar yahut su depoları gibi yüksek yerler bulunan binalar, yıldırıma karşı yürürlükteki yönetmelik ve şartnamelere göre yapılacak yıldırımlık tesisatı ile, hava hatları ise uygun kapasitedeki parafudrlar ile korunacaktır.

Madde 344 — Maden çatılı veya karkaslı bina, atelye, depo ve benzerleri ile iletken olmayan tabanlar üzerinde kurulmuş makinalar, havagazı, su ve kalorifer tesisatı ile bütün

madenî kısımlar, usul ve tekniğe uygun olarak etkili bir şekilde topraklanacaktır.

Madde 345 — Gerilim altındaki elektrik devrelerinin, elektrik makinalarının veya cihazlarının onarımına girişilmeden önce, onarımı yaptırmakla görevlendirilenler tarafından ve bunların sorumluluğu altında onarılacak; devrenin, tesisat, motor veya teçhizatın her türlü enerji kaynağı ile bağlantıları kesilecek, onarılacak devreyi besleyen şalter veya devre kesicilerinin açık durumda olmaları ve bu şekilde kalmaları sağlanacak ve onarım bitirilmeden devreye akım verilmeyecektir. Akım onarımın bitiminde, sorumlu görevlinin izniyle verilecektir.

Madde 346 — Birden fazla kaynaktan beslenen elektrik tesisatında, kablo veya hava hatları üzerinde onarıma girişilmeden önce, akım her yönden kesilecektir.

Madde 347 — Onarılacak hava hatlarının her iki tarafı devreden çıkarıldıktan sonra, ayrıca topraklanacak ve onarım işçilerine emniyet kemerleri gibi uygun kişisel korunma araçları verilecektir.

Madde 348 — Binalarda yapılacak ek inşaat, onarım veya boya işleri ile benzeri çalışmalara başlamadan önce, gerilim altındaki iletkenlere yaklaşması gereken kimselerin korunması sağlanacaktır.

Madde 349 — Toprak ile potansiyel farkı 42 volttan fazla olan ve alçak gerilim ile çalıştırılan her türlü elektrik tesisatı, yetkili kimselerin girebileceği oda veya kapalı yerlerde bulundurulacak veya tesadüfen dokunulmayacak kadar yüksek yerlere yerleştirilecektir.

Madde 350 — Üzerinde 650 volt gerilim bulunan şalter veya ona benzer açık elektrik teçhizatı, en az 215 santimetre yükseklikte ve bakım ve kontrol çalışmalarına elverişli şekilde yapılmış olacaktır.

Gerilim altındaki kısımların bakım ve kontroluna yarayan uygun geçitler yapılacak ve bunlar yol olarak kullanılmayacaktır.

Madde 351 — Alçak gerilimli tesisatta servis koridorları en az 60 santimetre genişlikte ve yüksek gerilimli tesislerde ise en az 80 santimetre genişlikte olacaktır. Hiç bir yerde bu koridorların tavan yüksekliği 2 metreden az olmayacaktır.

Madde 352 — Binaların dış yüzlerine konulacak transformatör, kondansatör veya buna benzer diğer elektrik teçhizatı ile bu cihazlara ulaşan iletkenler; pencere, balkon ve benzeri yerlerden yeteri kadar uzak ve zararsız bir yerde bulunacaktır.

Madde 353 — Elektrik tesisatı, cins ve hacmine göre ehliyetli elektrikçiler tarafından yapılacak, bakım ve işletmesi sağlanacaktır.

Madde 354 — Nemli ve tozlu yerlerle geçici olarak nemli olan, ıslak, korozif, yangın tehlikesi arzeden ve yüksek sıcaklığı olan yerlerde yapılmış ve yapılacak elektrik tesisatı ile bina dışına yapılmış elektrik tesisatı, Elektrik İç Tesisat Yönetmeliği ve Fennî Şartnamesine uygun olacaktır.

ALTINCI BÖLÜM

El Aletlerinin Kullanılmasında Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 355 — İşyerlerinde kullanılacak el aletleri, yapılacak işe uygun malzemeden yapılmış olacak ve yalnız yapımına özgü işlerde kullanılacaktır. Bunların ahşap sapları budaksız, iyi cins ve elyaflı ağaçtan uygun biçim ve boyutta, kenarları yuvarlatılmış kıymıksız ve düzgün yapılmış olacaktır.

Madde 356 — Kıvılcım tehlikeli olacağı yerlerde kullanılacak el aletleri, kıvılcım çıkartılmayacak malzemeden yapılacak ve bu nitelikte olmayan aletler, bu yerlerde kullanılmayacaktır.

Madde 357 — Çekiç, balyoz, kalem, keski, zımba ve benzeri aletler, standartlarına uygun şekilde ve kaliteli çelikten yapılacak ve bunların bozulan veya çapaklanan başları, taşlama veya eğeleme suretiyle düzeltilecektir.

Madde 358 — El aletlerinin su verme veya bilenmesi ile basım ve onarım işleri, kalifiye işçiler tarafından yapılacak ve bunların sivri veya keskin uçları, kullanılmadıkları zaman uygun şekilde korunacaktır.

Madde 359 — El aletleri, yerlerde, merdivenlerde, geçitlerde veya işçilerin geçit olarak faydalanabileceği herhangi bir yer üzerinde ortada bulundurulmayacak ve bunlar için uygun dolap, askı tablosu veya en az 2 santimetre yükseklikte etekliği bulunan raflar yapılacaktır.

Baş üstü yüksekliğinden düşmelere karşı gerekli tedbirler alınmadan, bunlar elden bırakılmayacaktır.

Madde 360 — Baltalar, keserler, satırlar gibi el aletleri, daima keskin olarak bulundurulacak, bunların sapları alete sıkı ve sağlam duracak şekilde geçirilecek ve taşınmalarında uygun kılıf, askı ve mahfaza içinde bulundurulacaktır.

Madde 361 — Kalemler, keskiler (saplı keskiler), zımbalar ve benzeri aletlerde, kalem uçları, keski ağızları ve zımba burunları, yapılacak işe uygun biçimde ve daima keskin olacak ve bunlar kullanılırken, uygun siper veya paravanlar veya benzeri koruyucular bulundurulacaktır.

Madde 362 — Kaldıraçlar ve benzeri aletler kullanılmadıkları sırada, yere veya tezgâh üzerine dayalı ve dik olarak bırakılmayacak, yatık olarak bırakılacaktır.

Madde 363 — Eğe ve törpülerin metal bileziği bulunan sağlam sapları veya başka çeşit bir tutacakları olacak ve bunlar sapsız olarak kullanılmayacaktır.

Eğe ve törpüler, sandık açma, çivi sökme veya sert bir cisme vurma işlerinde kullanılmayacak, bunlara çekiç ve benzeri aletle vurulmayacak eski eğelerden keski, kalem ve zımba gibi aletler yapılmayacaktır.

Madde 364 — Bıçakların sapları üzerine, gerektiğinde elyaf, deri veya paslanmaz çelikten yapılmış kabza mahfazaları yapılacak veya parmak kavramları veya kalkan konulacaktır.

Kauçuğun kesilmesinde kullanılan bıçakların uçları, uygun şekilde yuvarlatılacaktır.

Konserve, deri yüzme, deri işleme ve lastik fabrikalarında kullanılacak bıçakların taşınmaları için, uygun kılıfları veya kınları bulunacaktır.

Madde 365 — Krikolar, yük kaldırılırken yere sağlam bir şekilde ve dik olarak konulacak ve yükler istenilen yüksekliğe kaldırıldıktan sonra, krikolar dayanıklı ve uygun takozlarla beslenmedikçe bu yüklerin altında veya üstünde çalışılmayacak ve yüklerin kriko ile indirilmesinde gerekli tedbirler alınacaktır.

Madde 366 — Tomruk veya kütük aktarma veya ambarlama işlerinde kullanılan kancaların veya süngülerin uçları, daima sivri olacak ve el kancalarının kolları, saplarına sağlam ve sıkı bir şekilde geçirilecektir.

Madde 367 — Penseler, tel makasları ve kıskaçları ile gergin tel, yay veya benzeri teller kesilirken, telin kesilen uçlarından biri uygun şekilde tespit edilecektir.

Madde 368 — Somun sıkma veya gevşetme için, uygun anahtarlar kullanılacak, pense ve benzeri aletler kullanılma-

yacaktır. Normal kollu anahtarların ucuna boru geçirerek veya benzerleri takılarak uzatılmayacak ve anahtarlar, çekiç olarak kullanılmayacaktır.

Mandren anahtarları, yuvasına gevşek oturacak ve bırakıldığında, kendiliğinden düşebilecek şekilde olacak ve zincir, ip veya benzerleriyle bir yere bağlanmış olmayacaktır.

Madde 369 — Pnömatik seyyar cihazların kumanda tetikleri uygun şekilde konulmuş olacak ve operatör elini çektiğinde, hava giriş supabı otomatik olarak kapanacaktır. Bunların basınçlı hava hortumları ve hortum bağlantıları, yapacakları işe uygun ve dayanıklı olacak ve bunlarla normal onarım dışında bir parça değiştirilirken veya benzeri bir iş yapılırken, hava hortumlarının ana valfları kapatılacaktır.

Madde 370 — Pnömatik çekiçlerin pistonları, çalışırken yerlerinden çıkmayacak şekilde yapılmış ve parça fırlamalarına karşı yaylar, güvenlik kancaları veya benzerleriyle korunmuş olacaktır.

Pnömatik çekiçlerden parçalar basınçlı hava ile fırlatılarak çıkarılmayacaktır.

Madde 371 — Pnömatik keskilerle perçin başı kesilirken, kesilen perçin başlarının bir tel sepet içine düşmesi sağlanacak ve bu işlerde çalışanlara, baş ve gözlerin korunması için uygun koruyucu araçlar verilecektir.

Madde 372 — Basınçlı çivi çakma tabancalarının tetiklerinde güvenlik tertibatı ve namlularında, parça fırlamalarına karşı, koruyucu bir huni bulunacaktır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kaldırma Makinalarında Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 373 — Normal vinçler ile oklu, raylı, köprülü, ayaklı köprülü, tek raylı, motorlu seyyar, seyyar atelye vinç-

leri ve platformlu kaldırıcı arabalar, maçunalar, elektrikli, pnömatik, hidrolik zincirli ve halatla palangalar gibi kaldırma makinaları ve araçların tamburları, kaldıracağı yüke ve kullanılacak halatın çap, nitelik ve sargı sayısına uygun olarak yapılacak ve iki yanı gerekli yükseklikte faturalı olacaktır.

Madde 374 — Kaldırma makinalarının çelik halat uçları, tambur içine sağlam bir şekilde bağlanacak ve halat üzerindeki kaldırma kancaları en aşağı seviyede olduklarında, tambur üzerinde en az iki tam devir yapacak boyda halat sarılı kalmış bulunacaktır.

Madde 375 — Elektrikle çalışan kaldırma makinalarında, belirtilen üst ve alt noktalar geçildiğinde, elektrik akımını otomatik olarak kesecek ve tamburun hareketini otomatik şekilde frenleyecek bir tertibat bulunacaktır.

Madde 376 — Kaldırma makinaları, kabul edilen en ağır yükün en az 1,5 katını, etkili ve güvenli bir şekilde kaldıracak ve askıda tutabilecek güçte olacak ve bunların bu yüke dayanıklı ve yeterli yük frenleri bulunacaktır.

Madde 377 — Elektrik veya basınçlı hava ile çalışan ve yerden kumanda edilen kaldırma makinalarının manevra halatlarında, dolaşmaları önleyecek gerekli tedbirler alınacaktır.

Madde 378 — Kaldırma makinaları ve araçları her çalışmaya başlamadan önce, operatörleri tarafından kontrol edilecek ve çelik halatlar, zincirler, kancalar, sapanlar, kasnaklar, frenler ve otomatik durdurucular, yetkili teknik bir eleman tarafından üç ayda bir bütünüyle kontrol edilecek ve bir kontrol belgesi düzenlenerek işyerindeki özel dosyasında saklanacaktır.

Madde 379 — Kaldırma makinalarında yüklerin kaldırılmaları, indirilmeleri veya taşınmaları, yetiştirilmiş manevra-

cılar tarafından verilecek el ve kol işaretlerine göre yapılacaktır.

Madde 380 — Bir kaldırma makinasında birden çok işçi görevli bulunduğu hallerde, kaldırma makinası operatörü, bağlayıcı, sapancı veya diğer görevlilerden yalnız birinden işaret alacak ve işaretçi, operatör tarafından kolayca görülebilecek yerlerde duracaktır.

Operatör, her kim tarafından verilirse verilsin, her dur işaretini daima yerine getirecektir.

Madde 381 — Yükler dik olarak kaldırılacaktır. Bunların eğik olarak kaldırılması zorunluğu olduğu hallerde manevralar, sorumlu bir elemanın gözetiminde yapılacak ve yük sallanmalarına ve yükün kötü durumuna, karşı, gerekli tedbirler alınacaktır.

Madde 382 — Kaldırma makinalarının operatörleri, özellikle eritilmiş maden potaları veya elektrikli mıknatıslarla taşınan parçaları ve benzeri tehlikeli yükleri, çalışanlar üzerinden geçirmeyeceklerdir. Bu gibi yükler taşınmadan önce, operatör tarafından sesli bir sinyal verilecek ve işçiler tehlikeli bölgeden ayrılıncaya kadar, kaldırma ve taşıma işleri durdurulacaktır.

Madde 383 — İndirilen bir yükün altından sapan halatının çekilmesi için kumanda vermeden önce işaretçi, işçilerin güvenliğini sağlayacaktır.

Madde 384 — Kaldırma makinalarının yüksüz hareket ettirilmeleri gerektiğinde, istifçi veya sapancılar, işaretçiye hareket işaretini vermeden önce, denk veya sapan halatlarını kancalara uygun bir şekilde takacaklar ve operatörler de kancaları, yeter bir yükseklikte tutacaklardır.

Madde 385 — Operatörler, kaldırma makinalarında bir yük asılı bulunduğu sürece makinalarının başından ayrılmayacaklardır.

Madde 386 — Elektrikli mıknatıslı vinç, dinlenme halinde iken, mıknatıslar vinç üzerinde asılı olarak yüksekte bırakılmayacak, bunlar ya doğrudan doğruya yere değdirilecek veya bu iş için yapılmış platformlar üzerine indirilecektir.

Mıknatıslar kullanılmadıklarında, vinç üzerinden çıkarılacaktır.

Madde 387 — Açık havada çalışan vinçlerin kabinleri kapalı olacak ve bunların operatöre en geniş görüş alanını sağlayacak şekilde yukarı kaldırılabilen sürgülü pencereleri bulunacak ve soğuk havalarda, uygun şekilde ısıtılacaktır.

Madde 388 — Hareket halindeki vinç kabinleri içinde veya vinç arabaları üzerinde, yalnız görevli kimseler bulunacak ve vinç operatörleri, hiç bir kimsenin yük üzerine binmesine veya boş halat veya kancalara asılmasına izin vermeyecektir.

Madde 389 — Kaldırma araçlarının kancalarının güvenlik kat sayısı (taşıma gücü), taşıyacakları yükün en az el ile çalıştırılanlarda 3 katına, mekanik olarak çalışanlarda 4 katına ve erimiş maden veya yakıcı veya aşındırıcı (korozif) maddeler gibi tehlikeli yükleri taşıyanlarda ise, 5 katına eşit olacaktır.

Madde 390 — Açık havada ray üstünde çalışan vinçlerde, rüzgârın etkisi hesaplanacak ve bunlarda takozlama, bağlama yapılacak ve sürgü güvenlikli fren tertibatı bulunacaktır.

Madde 391 — Tek raylı askılı vinçlerde askı milinin kopması halinde, yükü askıya alabilecek bir veya birkaç güvenlik bağlantısı bulunacaktır.

Madde 392 — Ray üstünde çalışan vinçlerde, vincin ve vinç arabasının üzerinde gidip geldikleri rayların her iki başında ve en az tekerleklerin yarıçapı yüksekliğinde takozlar bulunacak, köprülü ve asma vinçlerin, köprü ve vinç arabası tekerleklerinde, uygun el, kol ve ayak koruyucuları bulunacaktır.

Madde 393 — Tek raylı vinçlerin geçtikleri yollar, serbest tutulacak ve bu yollar, çizgilerle açıkça belirtilecektir.

Madde 394 — Ray üstünde çalışan vinçlerde, vinç kabinine ve vinç köprü geçitlerine çıkmayı sağlayan sabit merdivenler vinç köprülerin her iki tarafında ve köprü boyunca en az 45 santimetre genişliğinde geçit veya sahanlıklar bulunacaktır.

Vinç kabin geçitlerinin köprü üzerinde güvenle geçmeleri sağlanamadığı hallerde, vinç köprüsünün her iki başına ve köprü geçitlerine dikey vaziyette en az 40 santimetre genişliğinde sağlam yapılı, uygun şekilde korunmuş geçit veya sahanlıklar yapılacaktır.

Madde 395 — Vinç arabalarının geçit ve sahanlıkları ile bunların altına ve üstüne rastlayacak sabit tesisler arasında 180 santimetreden az açıklık bırakılmayacaktır.

Madde 396 — Köprü ayaklı gezer vinçlerin geçtiği yol boyu ve rayların her iki tarafı sürekli olarak serbest tutulacak ve buralar en az 75 santimetre eninde olacaktır.

Madde 397 — Raylı vinçlerde kumanda tertibatının ve operatörlerin bulunduğu kabinler, yanmaz malzemeden ve açık havada çalışanlarınki de ayrıca dış etkilere dayanıklı malzemeden yapılmış olacaktır.

Kabinler, operatörün bütün manevra alanını kolaylıkla görmesini sağlayacak ve manevra için tehlikesizce dışarıya sarkabileceği şekilde yapılmış olacaktır.

Kabinlerde, operatörleri yakıcı ve korozif maddelerin sıçramasına karşı koruyacak tedbirler alınacak ve bunlar, zararlı uçucu maddelerle, zehirli duman, gaz ve buharlardan en uygun ve etkili şekilde korunacaktır.

Kabinler, titreşimleri önlemek için, iyi ve sağlam bir şekilde tespit edilmiş olacaktır.

Arıza halinde vinç operatörünün, kabini güvenlikle terk edebilmesi için; kabinde lüzumlu halat, ip, merdiven veya diğer uygun bir inme aracı bulundurulacaktır.

Madde 398 — Raylı vinçlerin kabin kapılarının sahanlık veya geçit seviyesinden 30 santimetreden daha yüksekte bulunduğu hallerde, bu kapıların önüne uygun basamaklar yapılacak ve kabinlerde, kum dolu bir kova veya elektrik akımı iletmeyen madde ile doldurulmuş bir yangın söndürme aleti bulundurulacaktır.

Madde 399 — Raylı vinç kabinleri içinde bulunan ana şalterden başka, kabin damı üzerine ve geçitten kolay erişilir bir yere veya işyeri tabanının uygun bir yerine, yalnız vinci durduran ikinci bir ana şalter konulacaktır.

Madde 400 — Raylı vinçlerin yükseltmeyi sınırlayıcı tertibatı, doğrudan doğruya vincin kasnağı veya kancası tarafından harekete geçirilecek uygun akım kesme tertibatlı ve yükün, beklenmedik bir anda inmesini önleyebilecek şekilde yapılmış olacaktır. Bu tertibat, vincin, fren tesisatına bağlı olarak çalışacak ve raylı vinç operatörlerin çalışmaya başlamadan önce ve çalışmanın bitiminde, bu tertibatı çalıştırarak kontrol edeceklerdir.

Madde 401 — 5 ton veya daha fazla yük kaldıran ray vinçlerde, 2 elektrikli fren veya bir elektrikli ve bir mekanik fren bulundurulacaktır.

Madde 402 — Açık havada çalışan raylı vinçlerde, yük kancasını sürekli olarak aydınlatabilecek ve vinç üzerinde bağlanmış lambalar bulunacaktır.

Madde 403 — Vinç köprülerinin hareketlerini kontrol için, bu köprülerde kollu el frenleri veya pedallı ayak frenleri bulunacaktır.

Madde 404 — Asma vinç kaidelerinin tekerleklerinden, tekerlek koruyucuları ve bunların yanında vinci tespit için uygun tertibat bulunacaktır.

Madde 405 — Vincin veya kaldırılan yükün hareketi esnasında çalışanları uyarmak için operatör, sesi açıkca işitilebilen zil, çan ve benzerleriyle işaret verecek ve bunlar hareket halinde devamlı olacak çalacaktır.

Madde 406 — Raylı vinçlerde ana şalterleri açmadan önce operatörler, bütün kumanda kol ve düğmelerinin stop durumunda olduğunu kontrol edecekler ve elektrik akımının kesildiği hallerde, bütün kumanda sistemini stop durumuna getirecekler ve bu durumu, akım tekrar verilinceye kadar değiştirmeyeceklerdir.

Kabinleri terk etmeden önce, raylı vinç operatörleri, bütün kumanda tertibatını stop durumuna ve ana şalterleri de açık duruma getireceklerdir.

Madde 407 — Aynı yükü kaldırmak için, iki raylı vincin birlikte çalıştırılması halinde, her iki vinç operatörüne, yalnız bir işaretçi tarafından kumanda verilecek ve vinçlerin hareketlerinde ahengi sağlayacak özel tedbirler alınacaktır.

Madde 408 — Yüklerin vinçlerle asılı olarak taşınmasında görevlendirilen işaretçi veya işçiler yüklerinin önünde gidecek ray makaslarını kontrol edecek ve yüklerin bir kimseye veya herhangi bir engele çarpmayacak bir yükseklikte taşınmasını sağlayacaklardır.

Madde 409 — Raylı vinçlerin onarımında, bu vinçlerin altına döşemeli bir iskele kurulacak veya bir ağ çekilecek ve tekerlekleri içten ve dıştan uygun şekilde takozlanacaktır.

Madde 410 — Vinci ait ağır parçaların indirilip kaldırılması için vinç üzerinde ceraskal veya makaraların takılabileceği çelik kollar, halkalar veya benzerleri bulunacaktır.

Madde 411 — Raylı vinçler üzerinde herhangi bir onarıma başlamadan önce, bütün kumanda tertibatı, stop durumuna getirilecek, iki ana şalter açılacak ve bunlardan biri, sıkıca bağlanacaktır.

Vinç üzerine ve uygun yerlere, onarım yapıldığına dair uyarma levhaları konulacaktır.

Aynı ray şebekesi üzerinde başka vinçler çalıştığında, bunları uygun uzaklıkta durduracak takozlar konulacak veya aynı işi görecek başka tedbirler alınacaktır.

Madde 412 — Halat tamburlarının ve millerinin veya motor bobinlerinin sökülmesinden evvel kaldırma halatları, tamburlar üzerinden çıkarılacaktır. Ancak, bunun sağlanamadığı hallerde, tamburun ani olarak dönmesi önlenecektir.

Madde 413 — Raylı vinçlerde yapılan onarımın bitiminde, bütün koruyuculara yerlerine takılacak ve vinç harekete geçirilmeden önce, onarımda kullanılan bütün araç, gereç ve malzeme kaldırılmış olacaktır.

Madde 414 — Motorlu seyyar vinçlerin kaldıracakları en ağır yükler, kabinlerin içinde veya dışında yazılı olarak belirtilecek ve kollu vinçlerde ayrıca yatıklık ve ok mesafelerine göre kaldırılmasına izin verilen en ağır yükler, aynı şekilde gösterilecek ve bunlardan en ağır yükten fazlası kaldırıldığında, durumu bildiren sesli ve ışıklı otomatik bir uyarma tertibatı bulundurulacaktır.

Madde 415 — Vinç operatörlerinin kaymasını önlemek için, motorlu seyyar vinçlerin platformları, tahtadan veya damarlı metal plakadan yapılmış olacak ve buharla çalışan motorlu seyyar vinç kabinlerinin içinde, bir yandan diğerine rahatça gitmeyi sağlayacak bir geçit bulunacaktır.

Madde 416 — Motorlu vinçlerle yük kaldırılırken veya vinç yer değiştirirken sesli ve ışıklı uyarma yapılacak ve bunların gece çalışmalarında farları ve arkalarında stop lambaları yakılacak ve kabinler uygun şekilde aydınlatılacaktır.

Madde 417 — Motorlu vinçler ray üzerinde hareket ettiklerinde, makaslar görevliler tarafından idare edilecek ve operatörler, vinç şasesini veya vinç okunu herhangi bir yere değ-

meyecek şekilde ayarlayacak, çalışmaların bitiminde veya geçici duraklamalarda vinci frenleyecek, okları uygun mesnetler üzerine yatıracak ve makinaları durduracaklardır.

Madde 418 — Oklu vinçlerde okların yatıklıklarına ve vinç arabasının durumuna göre, taşınabilecek en ağır yükler, vinç arabasının veya okun uygun bir yerinde gösterilecek ve bunlarda en ağır yükten fazlası kaldırıldığında, durumu bildiren sesli ve otomatik bir uyarma tertibatı bulundurulacaktır.

Madde 419 — Seyyar vinçlerin, platformlu kaldırıcı arabaların ve benzerlerinin tekerlekleri korunacak, bunlarda el ile çalışan sesli uyarma tertibatı bulunacak ve bunların elektrikle çalışanları, uygun ve yeterli şekilde topraklanacaktır.

Madde 420 — Geçme (teleskopik) platform tipli kaldırıcı arabalarda, yükselen üst kısmın birdenbire inmesini engelleyecek otomatik sürgülü veya benzeri uygun tertibat bulunacak ve bunlar elektrikle çalıştıklarında, platformun yükselmesini ve inmesini sınırlayacak bir tertibat yüklerin indirilmesini ayarlayan elektrikli veya mekanik bir fren bulunacaktır.

Bunlar yüklü olarak yer değiştirdiklerinde, devrilmelerini önlemek için, platformlar yere yakın tutulacaktır.

Madde 421 — Kaldırma araç ve makinalarında meydana gelen herhangi bir aksaklık halinde, yükleri bulundukları durumda tutabilecek güçte frenler bulunacaktır.

Madde 422 — Maçuna tamburlarının boy ve çapları, yük halatını tek kat halinde sarabilecek durumda olacak ve maçunaların kumanda kolları, uygun kavrama tertibatlı bulunacaktır.

Madde 423 — Buharla çalışan maçunalarda, işçiler sıcak su veya buharla yanmaya karşı korunacak ve eksoz borula-

rından çıkan buharlar, operatörlerin görüşünü azaltmayacaktır.

Madde 424 — Elektrikli maçunaların durması halinde, yükü askıda tutabilecek frenleri olacak ve bunların kumanda kol başlıkları, elektrik akımı geçirmeyen maddelerden yapılmış bulunacaktır.

Madde 425 — (Pnömatik) basınçlı hava ile çalışan maçunaların kumanda kutusu kolları, bırakıldığında otomatik olarak kendiliğinden ölü noktaya gelecek tertibatlı olacaktır.

Madde 426 — El maçunaları, kaldırılacak en ağır yüke göre, kaldıraç kolu veya kolları üzerinde yapılacak baskı, adam başına 10 kilogramı geçmeyecek şekilde yapılmış olacak, bunlarda kaldıraç kolu bırakıldığında, yükü askıda tutabilmek için, tambur mili üzerine güvenlik mandalının oturacağı dişli kasnak veya aynı işi görebilecek otomatik sonsuz bir vida konulacak ve yüklerinin indirilmesini ayar ve kontrol etmek için, bir fren tertibatı bulundurulacaktır.

Madde 427 — En ağır yük için, kaldırma ve bağlama (sapan) zincirlerinin ve kancalarının güvenlik kat sayısı en az 5 olacaktır.

Zincirler bu özelliklerini yitirdiklerinde ve boyları % 5'den fazla uzadıklarında ve bakla veya halka kalınlıklarının dörtte birini geçen bir aşınma meydana geldiğinde, bunlar kullanılmayacaklardır.

Madde 428 — Tamburlara sarılan veya kasnaklar üzerinden geçen zincirler, belirli devrelerde yağlanacaktır. Ancak, döküm hanelerde veya yağ ve greslerin kuru veya benzeri maddeleri zincirler üzerinde toplanabileceği yerlerde, kullanılan zincirler ve sapan zincirleri yağlanmayacaktır.

Madde 429 — Yüklerin kaldırılmasında kullanılan zincirlerde, düğüm ve büküm olmayacak, sert ve kesici köşeli yükler kaldırılırken, köşelerle zincirler arası, uygun yastıklarla

kaldırma veya bağlama zinciri, telle bağlanmayacak veya civatalara tutturulmayacaktır.

Madde 430 — Kaldırma ve bağlama zincirleri, kullanılmadıkları zaman, uygun kancalara asılacak ve bunların paslanması önlenecek, ezilmelere ve korozif maddelerin etkilerine karşı konacaktır.

Madde 431 — Çelik halatların güvenlik kat sayısı 6 dan aşağı olmayacak ve halatların ek yerleri, halkaları, başlık ve bağlantıları halatların kaldıracağı en ağır yüke dayanıklı olacaktır.

Madde 432 — 6 bükümlü çelik halatların 50 santimetre veya özel çelik halatların 1 metre boyunca dayanımlarını, aşağıda gösterilen miktarlarda kaybetmiş olanları kullanılmayacaktır.

7 telli çelik halatlarda % 12,

19 telli çelik halatlarda % 20,

37 telli çelik halatlarda % 25,

61 telli çelik halatlarda % 25,

Seal özel çelik halatlarda % 12,

Üçgen bükümlü özel çelik halatlarda % 15,

Nufsele özel çelik halatlarda % 20.

Madde 433 — Çelik halatların bağlantı kısımlarında tellerin aşınması, kopması ve bağlantının gevşemesi gibi hallerde, halatın 1-3 metresi uygun şekilde kesilecek ve halatın başları, yeniden uygun şekilde bağlanacaktır.

Madde 434 — Kaldırma veya çekme işlerinde kullanılan ip halatlar, iyi cins kenevirden veya benzeri elyaftan yapılacak ve bunların kopmaya karşı, güvenlik kat sayıları en az 3 olacaktır.

İp halatlar, asitlerin veya bunların buharlarının yahut yıpratıcı diğer kimyasal maddelerin bulunduğu yerlerde kullanılmayacak ve saklanmayacaktır.

İp halatlar, ıslak olduklarında kurutulacak, kirli olduklarında yıkanacak ve kuru olarak saklanacaktır.

Madde 435 — Kaldırma araç ve makinalarının alt kısmında bulunan makaraların uygun koruyucuları olacak ve bu makaraların kaymaları önlenecektir.

Madde 436 — Kaldırma araç ve makinaların yük kancaları; demir, dövme, çelik veya benzeri uygun malzemeden yapılmış olacak, yüklerin kurtulup düşmelerini önlemek için, bunlardan güvenlik mandalı veya uygun güvenlik tertibatı bulunacaktır.

Madde 437 — Eşit kollu sapanlarla uygun şekilde taşınmayacak yükler için, kolların eşit boyda olmayan sapanlar kullanılacaktır.

Birden fazla kollu sapanlar kullanıldığında, sapan kollarının başları, aynı halkaya bağlanacak ve sapan kolları uygun açıklıkta olacaktır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Taşıyıcılarda (Transportör) Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 438 — Merdaneli, ağırlıklı zincirli ve havaî zincirli transportörlerle tomruk transportörü, sonsuz vidalı, pnömatik ve bantlı transportörler ve benzeri taşıyıcıların üzerinden geçmek zorunluluğu bulunan hallerde, güvenliği sağlayan geçitler yapılacak ve hareket halindeki transportörlerin üstüne çıkmalar önlenecektir.

Madde 439 — Transportörlerin çukurda veya yer seviyesinde bulunduğu hallerde, bunlar ve boşluklar, uygun korkuluk ve eteklerle korunacaktır.

Madde 440 — Çalışanların üstünden geçen transportörlerin altlarına saç levha veya tel kafesten koruyucular konulacaktır.

Madde 441 — Transportörlerin yükleme ve boşaltma yerleriyle hareket ve germe tertibatının bulunduğu uygun yerlere durdurucu tertibat konulacaktır.

Madde 442 — Yükleri eğik olarak yükselten transportörlerde hareketin durması halinde, yüklerin kaymasını ve transportörün geriye doğru boşa çalışmasını önleyecek mekanik bir tertibat bulundurulacaktır.

Madde 443 — Transportörlerin eriştikleri yerler, operatörün kumanda görüş sahası dışında bulunduğu hallerde, transportör boyunca tehlikeli noktalarda bulunabilecek işçilere, operatörün, transportörün harekete geçeceğini bildirmesini sağlayacak sesli veya ışıklı bir tertibat kurulacaktır.

Madde 444 — Merdaneli, ağırlıklı transportörlerin dirsekli kısımları ile yerden 150 santimetreden fazla yüksekte bulunan taşıma yollarının yanları, parça düşmelerine karşı uygun şekilde korunacaktır.

Madde 445 — Bantlı transportörlerden bantların kopmalarına karşı, uygun koruyucular yapılacak ve bunlar, silindirin iki başından en az 1 metre uzatılacaktır.

Madde 446 — Bantlı transportörleri ile taşınan malzeme, bir boşaltma tertibatı ile alınarak yer altında olan ve ağızları, geçilen yerlerde bulunan silolara boşaltıldığı hallerde, bu silo ağızlarına malzemeyi geçirecek aralıklı ızgaralar konacak veya uygun korkuluk ve eteklikler yapılacaktır.

Madde 447 — Bantlı transportörlerin başlaki silindir veya tamburlarına yapışan maddeler el ile temizlenmeyecek, bunlar uygun bıçaklar veya döner fırçalarla temizlenecektir.

Madde 448 — Şişe, kavanoz ve benzerlerinin devrilme veya düşmelerini önlemek için, tablalı transportörlerin taşıma

yüzeylerinin her iki tarafına, uygun yükseklikte koruyucular yapılacaktır.

Madde 449 — Kovalı yatık transportörlerin en az 215 santimetre yüksekliğinde ve transportörü tamamen kapatabilen ve kontrolü, temizlenmesi ve onarımı için, üzerinde kırılmaz camlı pencereleri veya takma yapakları bulunan ve bine içinde geçtikleri her katta, kovaların boşalmasını sağlayan koruyucuları bulunacak ve tesisatın kumanda kolları, güvenli kolay erişilir bir yerde bulunacaktır.

Madde 450 — Merdaneli transportörlerin merdaneleri arasında 15 santimetreden fazla bir açıklık bulunduğunda, bunlar metal, ağaç veya diğer bir maddeden yapılmış uygun ve dayanıklı kaplarla kapatılacak ve miller ve dirsek dişlileri, uygun şekilde korunacaktır.

Madde 451 — Seyyar transportörlerin eğimleri, kriko, sonsuz vida gibi mekanik veya otomatik bir tertibatla ayar edilecek ve seyyar transportörlere elektrik akımı, uygun kablolarla verilecek, gerilim altındaki bütün kısımlar izole edilecek ve metal kısımlar topraklanacaktır.

Madde 452 — Sonsuz vidalı transportörler, çelik veya levhalarla döşenmiş oluklar içine konulacak, bu oluklar en az 3 milimetre kalınlığında ve kaldırılıp açılabilen aynı malzemeden yapılmış kapaklarla kapatılacaktır. Bu kapakların altına metal ızgaralar yerleştirilecektir.

Kapaklar açılınca transportör otomatik olarak duracaktır. Bunun sağlanamadığı hallerde, transportör durdurulmadan ve kumanda tertibatı kilitlenmeden, tıkanıklıklar giderilmeyecek veya onarım yapılmayacak ve bunların motorları, fazla yüklemede otomatik olarak duracaktır.

Madde 453 — Pnömatik transportörlerin verici veya emici ağızları, sağlam kafeslerde korunacak ve vantilatörlerinin yatakları, tozlara karşı tecrit edilmiş olacak ve bunların otomatik yağlama tertibatı, uygun yerlere konmuş bulunacaktır.

Madde 454 — Pnömatik transportörlerin kanalları, bu kanalların çapına uygun kalınlıkta çelik veya aynı dayanıklılıkta saçtan yapılacaktır.

Bu kanalların temizlenmesine yarayan menfezlerde, menteşeli veya kızaklı ve sağlam sürgülü kapaklar bulunacak, buralarda statik elektriğe karşı, topraklama yapılacak veya benzeri tedbirler alınacaktır.

Madde 455 — Pnömatik transportörlere, taşıyacakları, malzemeler el ile verildiği ve besleme ağzının çapı 30 santimetre veya daha büyük olduğu hallerde, bu ağızlara, kanallardan en az 1 metre uzakta uygun huniler yapılacaktır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Motorlu Arabalarda Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 456 — Motorlu arabaların gündüz çok loş ve karanlık yerlerde veya gece kullanıldığında, ön ve arka ışıkları yakılacaktır.

Motorlu arabaların operatör platformlarının üstleri ve kenarları, demir veya çelikten yapılmış sağlam boru korkuluklarla korunacaktır.

Madde 457 — Motorlu arabaların güçlü frenleri olacak ve dikiz aynaları bulunacaktır. Tekerlekleri veya tırtılları, şase dışında ise bunlar uygun şekilde korunacaklardır.

Madde 458 — Benzin, mazot ve benzeri yakıtla çalışan motorlu arabalar, patlayıcı maddelerin, tozların ve parlayıcı buharların bulunduğu yerlerin yakınında, binaların içlerinde, vasıtaların akaryakıt depolarının doldurulduğu kapalı yerlerde kullanılmayacaktır.

Madde 459 — Motorlu arabaların klakson, çan veya zil sesleri, işyerindeki diğer sinyal seslerinden farklı, diğer makinaların meydana getirdiği gürültüleri bastıracak kadar kuv-

vetli ve titiz olacak ve aynı işyerinde çalışan çeşitli motorlu arabalar için aynı ses tonu kullanılacaktır.

Madde 460 — Görevli olmayanların motorlu arabalar ve römorklar üzerine çıkmaları, operatörler tarafından önlenecek ve bunlar, üzerinde açıkça gösterilmiş bulunan en ağır yükten fazla yüklenmeyecek ve yükler, arabanın gabarisi dışına taşırılmayacak ve sağlam bir şekilde bağlanacaktır.

Madde 461 — İşyerlerindeki demiryolları şebeke ve tesislerinin inşa, tertip, tanzim, yükleme, boşaltma, işletme, bakım ve onarım işleri T.C. Devlet Demiryolları mevzuatına göre yapılacaktır.

Madde 462 — İşyerlerindeki tren personeli ve görevlilerinden başkaları, hareket halinde olan vagon ve lokomotifler üzerinde bulunmayacaklardır.

Madde 463 — İşyerlerindeki demiryollarının, binalara yakın olarak geçmeleri zorunlu olan hallerde, bu binalara demiryolunun bulunduğu taraftan kapı açılmayacak ve buralarda işçiler durmayacak, eşya ve malzeme bırakılmayacak ve bunları yasaklayan uyarma levhaları bulundurulacaktır.

Madde 464 — İşyerlerinde, demiryolları seviyesinde bütün geçitler kapatılacak ve bunların yerine, yayalar ve araçların geçmesine özgü üst veya alt geçitler yapılacaktır. Bunların sağlanamadığı hallerde, geçitlerde gerekli güvenlik tedbirleri alınacaktır.

Madde 465 — Akaryakıtla çalışan lokomotiflerin yakıt depolarının doldurulmasına yarayan ağızlar, doldurma dışında kapalı tutulacak ve doldurma sırasında motorlar durdurulacaktır.

Madde 466 — Elektrikli lokomotif makinistleri, kumanda kol veya kollarını çıkarıp almadan veya bunları kilitlemeden yerlerini terk etmeyeceklerdir.

Madde 467 — İşyerlerinde, lokomotiflerin makinistleri, lokomotifler harekete geçmeden önce veya yol geçitlerine yaklaşırken veya binalara girerken veya diğer tehlikeli yerlerde sesli ve ışıklı uyarma yapacaklardır.

Madde 468 — İşyerlerinde, lokomotife bağlı olmadan bir vagona veya bir katara yer değiştirildiğinde, o vagon veya katarı, el freni ile kontrol altında tutmak için, bir işçi görevlendirilecektir.

Yeri değiştirilecek vagonlar hareket ettirilmeden önce, vagonlar arasında veya altında veya ray üzerinde hiç bir işçinin kalmadığı kontrol edilecektir.

Madde 469 — Lokomotifler veya vagonlar bir binadan çıkarken veya bir binaya girerken tren personelinden bir görevli, uygun aralıkla vagonların önünde ilerleyecek ve gerekli uyarmaları yapacaktır.

Madde 470 — İşyerlerindeki bakım ve onarım hatlarının makaslarıyla, parlayıcı, patlayıcı, korozif ve tehlikeli maddeler taşıyan sarnıçlı vagonların bulunduğu hatların makasları kilitlenecek ve parlayıcı sıvılar taşıyan sarnıçlı vagonların boşalttığı hatlar, yalnız bu işte kullanılacaktır.

Madde 471 — Parlayıcı sıvıların veya gazların yüklü bulunduğu vagonlar, boşaltma veya doldurma rampalarında bulunduklarında, bunlar ve bağlantı boruları topraklanacaktır.

Madde 472 — Vagonların yükleme veya boşaltılmasında çalışan işçiler, vagonlara bir kalas üzerinden geçmek zorunluluğunda kaldıkları hallerde, bu kalaslara uygun basamak çıtaları çakılacak ve kalasın her iki başı sağlamca bağlanacak ve bu işçilere, uygun emniyet kemerleri verilecek ve vagonların yanında yardımcı bir işçi görevlendirilecektir.

Madde 473 — Kenarları açık vagonlardan mekanik kepçelerle döküm halindeki maddeler veya mıknatıslı vinçlerle metal parçalar boşaltılırken, işçiler vagon içinde bulundurulmayacaktır.

Madde 474 — Kenarları açık vagonların veya cevher vagonlarının dip kapaklarının açılmasında, sap kısmında bir koruyucu bulunan emniyet anahtarları kullanılacaktır.

Madde 475 — Yük vagonlarından yere boşaltılan malzeme, hat gabarisi dışında bulundurulacak ve hatlara doğru kaymayacak veya yıkılmayacak şekilde istif edilmiş olacaktır.

Madde 476 — Sıvı, kıvamlı veya yarı katı korozif maddelerle parlayıcı veya zehirli maddeler ve basınçlı gazların taşınmasında kullanılan sarnıçlı vagonlar, doldurulma ve boşaltılmalarında sürekli bir gözetim altında bulundurulacak ve bu işlerin bitiminde, kullanılan boru ve rekorlar ortadan kaldırılacaktır. Doldurma ve boşaltma işlerinin durdurulması gerektiği hallerde, kullanılmakta olan boru ve rekorlar, yerinden çıkarılacaktır.

ONUNCU BÖLÜM

Boru Tesisatında Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 477 — Sarnıçlı vagonların doldurulmasında veya boşaltılmasında kullanılan boru, vana, supap ve bunlarla ilgili parçalar, taşıyacakları maddelerin kimyasal etkilerine ve en yüksek basınç ve sıcaklığa dayanıklı malzemeden yapılacak ve boru tesisatı, sifon yapmayacak şekilde kaplara bağlanmış olacaktır.

Madde 478 — Boruların uzayıp kısalabilmeleri için, uygun yerlerinde genişleme dirsek veya bağlantıları bulunacak ve bunların başları sağlam bir şekilde tespit edilecek ve borular, ayarlanabilen ve düzgün şekilde yerleştirilmiş dayanaklar üzerine konulacaktır.

Boru şebekesinin en alçak noktasında, kontrol ve boşaltma ağızları bulunacaktır.

Madde 479 — Yakıcı derecede sıcak maddeler taşıyan borular, binaların duvar, bölme, döşeme veya diğer kısımları

içinden geçtiklerinde, bunların etrafında en az 6 milimetrelik bir boşluk bırakılacak 100 °C den üstün bir sıcaklıkta su buharı, gaz veya sıvıların taşındığı borular, ısı geçirmeyecek uygun malzeme ile kaplanacaktır.

Madde 480 — Parlayıcı sıvıların taşındığı borular buhar kazanlarının motorların elektrik akımı kesicilerinin ve çıplak ateş veya alevin bulunduğu yelrerden geçirilmeyecektir.

Madde 481 — Binaların dışında veya yer altında bulunan borular, dona karşı uygun şekilde korunacaktır.

Madde 482 — Boru tesisatındaki borular, vanalar, supaplar ve bunlarla ilgili parçalar, taşındıkları maddelere göre ayrı renklerde boyanacak ve kolay görülebilen yerlere belirli işaretler konulacak ve kollu veya saplı vana ve muslukların üzerinde, bunların açık veya kapalı olduklarını gösteren işaret veya tertibat bulunacaktır.

Otomatik vanaların üzerlerinde, bunların gerektiğinde el ile çalışır duruma getirecek bir tertibat bulundurulacaktır.

Madde 483 — Asitlerin veya basınçlı sıvıların taşındıkları boruların vanalarının kol ve kapakları, uygun şekilde korunacaktır.

Madde 484 — Boruların herhangi bir kısmında yoğunlaşan sıvıların veya biriken yağların boşaltılması için, bunların gerekli yerlerine seperatör veya kondansatörler konulacak ve bunlarda en az bir boşaltma vanası bulunacaktır.

Madde 485 — İşyerlerinde boru tesisatı, periyodik olarak kontrol edilecek ve kusurlu bulunan vanalar, kaçak yapan bağlantılar ve aşınmış olan borular değiştirilecektir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Malzemenin Kaldırılma, Taşınma, İstiflenme ve Depolanmasında Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 486 — Malzemenin kaldırılması, taşınması, istiflenmesi ve depolanmasında genellikle mekanik araçlar kullanılması esastır.

Ağır parçaların ekip halinde kaldırıldığı veya taşındığı hallerde önceden belirtilen kumanda hareket ve işaretleri kullanılacaktır.

Madde 487 — Fıçı, varil ve benzeri büyük yuvarlak kaplar, eğik düzlemlerden indirilirken takozlar, kaldıraçlar, halat ve ipler kullanılacak ve işçiler, eğik düzlemin alt başında ve indirilen kapların önünde durmayacaklardır.

Madde 488 — Ağır parçaların boru veya çubuk ve benzeri yuvarlak parçalar üzerinde yürütülerek taşındığı hallerde, bunlar el ile itilmeyecek, kaldıraçlarla veya benzerleri ile hareket ettirilecektir.

Madde 489 — İşyerlerinde malzemeler, aydınlatmayı engellemeyecek, makina ve tesisatın çalışmasını güçleştirmeyecek, geçitlerde gidiş ve gelişi aksatmayacak ve yangın söndürme tesisatının kullanılma ve çalışmasını engellemeyecek ve devrilmeyecek şekilde ve ağırlıklarına dayanacak taban üzerine ve ancak 3 metre yükseklikte istiflenecektir.

Madde 490 — Ağır çuval ve torbalar, dört köşesi çaprazlama olarak ve en çok 5 sırada bir, 1 torba eksik konularak istif edilecektir.

Madde 491 — Kızışmayı önlemek ve dengeyi sağlamak için, kesilmiş keresteler, yerden yüksekte yapılan raflar üzerine yatay olarak veya az eğik sıralar halinde istiflenecek ve her sıra arasına, uçları geçitleri kapamayan latalar atılacaktır.

Madde 492 — Çubuk ve borular, uygun raf veya sehpalar üzerine veya bunların sağlanamadığı hallerde, kalaslardan yapılacak bir taban üzerine istiflenecek ve istifin her iki tarafı, dayanıklı kazıklarla desteklenecektir.

Madde 493 — Kuru maddelerin döküm halinde bulunduğu ve alttaki boşaltma ağzından, bu maddelerin mekanik vasıtalar veya el ile alındığı üstü açık siloların üst ağızları, uygun ızgaralarla kapatılacaktır.

Madde 494 — Kuru maddelerin döküm halinde bulunduğu silolara işçilerin girmesi gerektiğinde, her işçiye, ucu sağlam bir yere bağlanmış uygun emniyet kemeri verilecek ve silo ağzında sürekli olarak görevli bir işçi bulundurulacaktır.

Madde 495 — Döküm halinde kuru maddelerin depolandığı siloların sahanlık ve sabit dik veya yatık merdivenleri bulunacak ve bunlar uygun korkuluklarla korunacaktır.

Madde 496 — Yanabilen kuru maddelerin döküm halinde depolandığı silolar, ateşe dayanıklı maddelerden yapılmış olacak ve bunlarda uygun havalandırma tertibatı bulunacaktır.

Madde 497 — Kuru maddelerin yığın halinde depolandığı ve bunların el aletleri ile alındığı hallerde, yığınların dip tarafında, bunların dengesini bozabilecek nitelikte boşluklar meydana getirilmeyecektir.

Madde 498 — Depoların kuru maddeler, patlayıcı veya zehirleyici karışımlar meydana getirebilecek nitelikte olduğu hallerde, yükleme, boşaltma ve depolama işlerinde ayrıca gerekli özel tedbirler alınacaktır.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Bakım ve Onarım İşlerinde Alınacak Güvenlik Tedbirleri :

Madde 499 — İşyerinde çalışanlar; bina veya bina kısmında, inşaatta, makinada, tesisatta, alette ve edavatta göreceği noksan veya tehlikeli durumu, amirine veya bakım ve

onarım işleriyle görevli olanlara hemen bildirecek ve işveren de bu kusurları en kısa zamanda ve uygun şekilde giderecektir.

Madde 500 — Bakım ve onarım işlerinin yapılabilmesi için, koruyucu tertibatın kaldırılması gerektiği hallerde, bunlar makina durdurulduktan ve onarım işlerinde sorumlu olanlardan izin alındıktan sonra kaldırılacak ve onarım işlerinden sorumlu kişi, onarılan makina, cihaz veya tesisatın çalışmasına izin vermeden önce, koruyucu tertibatın uygun şekilde tekrar yerlerine konulup konulmadığını kontrol edecektir.

Madde 501 — Bakım ve onarım işlerinde, uygun ve yeterli bir aydınlatma sağlanacak ve gerektiğinde özel aydınlatma yapılacak, bakım ve onarım işleriyle görevli işçilere, alev geçirmez el lambaları verilecektir.

Madde 502 — Bakım ve onarım işleri ile görevlendirilenlere, yapılacak işlerin gerektiği bütün aletleri alabilecek büyüklükte ve işyerlerindeki platform veya diğer yüksek yerlere tehlikesizce çekebilecek takım çantaları veya kutuları verilecek, bakım ve onarım işlerinde kullanılan büyük aletlerin taşınması için, özel el arabaları bulundurulacaktır.

Madde 503 — Bina ve tesisatta yapılacak bakım ve onarım işlerinde, geçici olarak uygun ve güvenlik sabit merdivenle platformlar, geçit veya iskeleler yapılacaktır.

Madde 504 — İşyerlerinde bakım ve onarım işleri, bu yerlerdeki çalışmalar durdurulmadan yapıldığı hallerde, gerekli güvenlik tedbirleri alınacaktır.

Madde 505 — Kuyu veya diğer yeraltı tesislerinde yapılacak bakım ve onarım işlerinde; zararlı, zehirleyici, boğucu veya parlayıcı gaz veya sıvıların tehlikeli bir şekilde toplanacakları gözönünde bulundurularak gerekli ve yeterli güvenlik tedbirleri alınacaktır.

Bu gibi yerlerde, tecrübeli ve usta işçiler çalıştırılacak, bunlara uygun kişisel koruma teçhizatı verilecek ve tecrübeli bir veya birden fazla gözlemci görevlendirilecektir.

Madde 506 — Hendek, çukur ve diğer kazı işlerinin yapıldığı yerlere, uygun şekilde payandalar ve korkuluklar yapılacak ve buralara, geceleri ışıklı uyarma levhaları konulacaktır.

Madde 507 — Sürekli olarak transmisyonla çalışılan işyerlerinde, bakım ve onarım sırasında boşa alınan kayışlar sabit kancalara veya uygun diğer tertibata takılacaktır.

Madde 508 — Basınçlı kazanlar ve kaplar, basınç altında iken onarılmayacaktır.

Madde 509 — Betondan yapılmış depolar içinde bakım ve onarım için çalışılması ve özellikle betonun kırılması gereken hallerde, beton tarafından emilmiş bulunan maddelerin meydana getirebilecekleri tehlikelere karşı, gerekli özel koruma tedbirleri alınacaktır.

Madde 510 — Tehlikeli gaz, buhar veya sislerin meydana gelebileceği tank veya depolar içinde yapılacak bakım ve onarım işlerinde; işçilere maskeler, solunum cihazları ile emniyet kemerleri gibi uygun kişisel korunma araçları verilecek ve iş süresince tank veya depo ağızlarında bir gözlemci bulundurulacaktır.

Madde 511 — Onarılacak depo veya tanklar, başka depo veya tanklarla bağlantılı bulunduklarında, bağlantı borularının vanaları, güvenli bir şekilde kapatılacak veya bu borular sökülerek bağlantı ağızları, kör tapa veya kapaklarla kapanacaktır.

Madde 512 — Onarılacak tank veya depoların içinde mekanik karıştırma tertibatı bulunduğu hallerde, bakım ve onarıma başlanmadan önce, karıştırıcı tertibatın güç kaynağı ile

bağlantısı kesilecek ve karıştırıcılar, uygun şekilde takozlanacak, desteklenecek veya bağlanacaktır.

Madde 513 — Tehlikeli sıvıların bulunduğu tank ve depolar, en geç yılda bir defa kontrol edilecek ve onarımda bunlar tamamen boşaltılacak, bağlantı boruları sökülecek veya uygun kör tapalarla tıkanacak veya vanaları kapatılacaktır.

Birikinti ve çamurlar, depo dışında duracak işçiler tarafından gelberi veya diğer uygun aletlerle dışarı çıkarılacak ve depo ağzından içeri uzatılacak spralli borular veya hortumlarla ve basınçlı su ile yıkanacak ve gerektiğinde uzun saplı araçlarla kazınarak raspalanacak ve kıvılcım ve darbe etkisiyle patlama veya parlama tehlikelerine karşı, özel koruma tedbirleri alınacaktır.

Dışarıdan temizlenemeyen büyük depolara işçilerin girmesi gerektiği hallerde, bu işçilere; çizme, eldiven, gözlük, elbise veya temiz hava maskesi gibi uygun kişisel korunma araçları verilecek ve depo ağzında, işin süresince bir gözlemci bulundurulacaktır.

İşyerlerinde buhar bulunduğu ve temizleme işlerinde kullanıldığı hallerde, deponun hava gazı ile buhar verilen ağızdan başkaları kapatılacak ve depo içine, basınçlı buhar verilecek ve depodaki sıvının özelliğine göre, buhar verme süresinin bitiminden önce, deponun diğer ağızları açılacaktır.

İşyerinde buhar bulunmadığı hallerde depo, su ile tamamen doldurulacak ve en az 24 saat kadar su verilmek suretiyle sürekli olarak karıştırılacaktır.

Buhar veya akarsu verildikten sonra, dipte toplanabilecek birikintiler, uygun şekilde temizlenecek ve depo, en az 2 saat hava basma veya emme suretiyle havalandırılacaktır.

Havalandırmanın bitiminde deponun içi, ilgililerce kontrol edilecek, yapılan kontrol ve analizler sonucu, deponun uygun şekilde temizlenmediği anlaşılırsa, su veya buharla temizleme ve havalandırma tekrarlanacaktır.

Madde 514 — İçinde işçilerin çalışmakta olduğu küçük depo veya kapalı yerlere, gerektiğinde sürekli olarak ve uygun şekilde temiz hava verilecektir.

Madde 515 — Korozif, parlayıcı, patlayıcı veya zehirli maddelerin taşındığı boru veya kanalların onarım işlerine başlanmadan önce, vanalar iyice kapatılıp kilitlenecek veya uygun sürgü tertibatı ile bağlanacak, boru ve kanallar tamamen boşaltılacak ve bu arada çıkacak gaz veya buhar, dağılıp kayboluncaya kadar beklenecektir.

Oksijenle kaynak veya kesme işleri yapıldığı hallerde, borular yıkanacak ve gerektiğinde kaynar su veya buhar geçirilecektir.

Madde 516 — Tehlikeli maddelerin taşındığı boruların manşon ve flanşlarının sökülmesi gerektiğinde, manşon ve flanşların etrafı kurşun bir levha ile korunacak ve önce flanşların alt kısımlarındaki somunlar, sızıntı başlayıncaya kadar gevşetilecek, sızıntı kesildikten sonra flanşlar tamamen açılacaktır.

Birbirine yapışmış veya kaynamış olduğu görülen flanşlar, uygun bir kalem veya başka uygun bir aletle açılacaktır.

Madde 517 — Tehlikeli maddelerin taşındığı boru ve kanalların onarım işleriyle görevlendirilen işçilere, taşınan maddelerin özelliklerine uygun kişisel korunma araçları verilecek ve işçiler bunları çalışırken kullanacaklardır.

Madde 518 — Kaynak işleri yapılan işyerlerindeki gaz tüpleri, borular, elektrik kabloları ve benzeri malzeme; ezilmeyecek, devrilmeyecek veya düşmeleri veya çarpmaları önlenecek şekilde yerleştirilmiş olacak ve elektrik kaynağı yapılan yerlerde uygun paravana veya bölmeler bulundurulacaktır.

Madde 519 — Parlayıcı veya patlayıcı maddeler taşınmış olan kaplara, üzerinde kaynak veya oksijenle kesme işi ya-

pılmadan önce, bunlar buharla veya diğer bir usul ile temizlenecek, zararlı veya tehlikeli gazların, kap içinde kalıp kalmadığı kontrol edilecek ve kaplar, karbondioksit veya azot veya asal gazlar veya benzerleri ile doldurulacak, oksijenle kesme işleri yapıldığı sürece bu gazlardan biri, yavaş yavaş verilecektir.

Madde 520 — Gömlekli veya çift cidarlı veya kapalı kaplarda ısı veya kaynak işleri yapılmadan önce, bunlar iyice havalandırılacak ve kaynak işlerinin yapıldığı sürece hiç bir şekilde oksijen verilmeyecektir.

Madde 521 — Korkuluklu platformlarla çalışılması imkanı sağlanamayan ve 4 metreden fazla yüksekliği bulunan binaların dış kısımlarında, çatılarında ve benzeri yüksek yerlerde, bakım veya onarım işleriyle her türlü bina sökme ve yıkma işlerinde gerekli güvenlik tedbirleri alınacak ve çalışan işçilere, uygun baret, emniyet kemerleri ve bağlama ipleri gibi kişisel korunma araçları verilecek ve işçiler bunları kullanacaklardır.

ALTINCI KISIM

Kişisel Korunma Araçları :

Madde 522 — Bu kısımda sözü geçen :

1) Baret; içinde bir ayar kayışı, file veya bantlar bulunan ve başı ve darbelere karşı koruyan sert bir başlık,

2) Koruyucu gözlük; kullanan kimsenin her durumda ve işin özelliğine göre gözlerini korumak üzere yapılmış değişik tipteki gözlükler,

3) Yüz siperi; ayarlı bir bantla başa tespit edilebilen, mafsallı şekilde indirilip kaldırılabilen ve yüzü, kısmen veya tamamen dış etkilere karşı koruyan saydam yüz siperi,

4) Başlık; işçilerin başlarına giydikleri ve gözlerini, yüzlerini boyunlarını koruyan araç,

5) Siper; el ile tutulan veya işçinin müdahalesi olmadan lüzumlu bir yere tespit edilerek gözleri ve yüzü koruyan saydam siper,

6) Filtreli toz maskesi; yüze takılan ve kullanan kimseye, çevresindeki tozlu havayı, bir filtreden geçirerek veren maske,

7) Süzgeçli gaz maskesi; havanın ihtiva ettiği zararlı gaz ve buharları süzmek üzere kimyasal maddeler ihtiva eden bir süzgeci bulunan maske,

8) Basınçlı temiz hava maskesi; kullanan kimsenin başına takılan spiralli bir hortumla uygun bir sistemden alınan basınçlı temiz havayı veren maske,

9) Hortumlu temiz hava maskesi; kullananın yüzüne takılan ve ucundaki hortum vasıtası ile normal atmosfer basıncındaki temiz havanın solunmasını sağlayan maske,

10) Basınçlı oksijen solunum cihazı; yüze takılan bir maskeye bağlı, oynak bir hortum vasıtasıyla oksijen ihtiva eden uygun bir sistemle bağlantılı cihaz,

11) Basınçlı hava solunum cihazı; yüze takılan bir maske ile oynak bir hortum vasıtasıyla basınçlı hava ihtiva eden tüple bağlantılı cihaz,

12) Oksijen üretimi solunum cihazı; yüze takılan bir maske ile kimyasal, bir yolla üretilen oksijenin solunumunu sağlayan cihaz,

anlamındadır.

Madde 523 — Başlarına bir cismin düşmesi, çarpması veya vurulması tehlikesi olan işlerde çalışan işçilere, başın korunması için başa iyi oturan ve yanmaz veya ağır yanar malzemeden ve elektrik tehlikesi olan yerler için, iletken olmayan malzemeden yapılmış uygun baretler verilecektir.

Kullanılmış baretler, dezenfekte edilmeden başka işçilere verilmeyecektir.

Makinaların yanındaki işçilerin saçları, bütünüyle uygun keplerle veya benzeri bir örtü ile korunacaktır. Kadınların saçlarının korunmasında, önden bağlanan başörtüleri kullanılmayacaktır.

Madde 524 — Gözler için tehlikeli olan işlerde çalışan her işçiye, gözün korunması için işe en uygun gözlükler verilecek ve işçiler bu gözleri kullanacaklardır.

Normal görmeleri için sıhhî gözlük kullanmak zorunda bulunan işçilerin, koruyucu gözlük takmaları gerektiği hallerde, koruyucu gözlüklerin, camları, sıhhî gözlükteki camların numaralarına uyacak veya koruyucu gözlüklerin, sıhhî gözlükler üzerine takılması sağlanacaktır.

Koruyucu gözlükte veya yüz siperinde veya çeşitli maskelerde kullanılan cam veya saydam plastik malzeme, işe uygun ve dayanıklı olacak ve normal görmeyi bozacak duruma gelen gözlük veya siperler kullandırılmayacaktır.

Kesme, zımba, perçin, kalafat, raspa ve kuru taşlama gibi işlerde çalışan işçilere, parça veya çapak sıçramalarına karşı, kırılmaz saydam plastikten veya tel kafesten yapılmış gözlük verilecektir.

Erimiş maden işlerinde çalışan işçilere, ışınlara karşı, uygun renkli ve ısıya ve sıçrayacak parçalara karşı dayanıklı ve gerektiğinde mafsallı uygun koruyucu gözlükler ve siperler verilecektir.

Asitlerle veya kostik maddelerle çalışan işçilere, cam etrafındaki çerçeveleri yüze kolayca uyacak ve havalandırma delikleri, sıçrayacak sıvının girmesini engelleyecek şekilde yapılmış gözlükler verilecektir.

Gözleri rahatsız eden, gaz, duman veya buğuların bulunduğu yerlerde çalışan işçilere, havalandırma delikleri bulun-

mayan, gözleri sıkıca çevreleyen ve bu maddelere karşı dayanıklı malzemeden ve buğulanmayı önleyecek şekilde yapılmış koruyucu gözlükler verilecektir.

Oksijen kaynağı, elektrik kaynağı, kesme ve ocak işleri veya benzeri fazla ışıklı işlerde çalışan işçilere, meydana gelen ışınlardan gözleri koruyacak nitelikte renkli malzemeden yapılmış uygun koruyucu gözlükler verilecektir.

Kullanılmayan yüz siperleri ve koruyucu gözlükler, özel yerlerde saklanacaktır.

Madde 525 — Gürültülü yerlerde çalışan işçilere, kulakların korunması için uygun kulak tıkaçları verilecek ve bu tıkaçlar her gün temizlenecek ve sterilize edilmeden diğer bir işçiye verilmeyecektir.

İşin özelliğine göre işçilere; kulakları, alnı, yanakları ve yüzü kıvılcıma, erimiş metale, fırlayan parçalara ve kıymıklara ve benzerlerine karşı koruyan uygun başlıklar verilecektir.

Kullanılmayan koruyucu başlıklar, uygun şekilde saklanacaktır.

Madde 526 — İşçilerin kendi elbiselerine zarar verecek veya bunları sokakta giyilmez bir halde kirletecek işlerde çalışan işçilere, işin gerektirdiği şekil ve nitelikte koruyucu giyim eşyası olarak birer iş elbisesi veya iş gömleği giydirilecektir.

Madde 527 — Koruyucu elbiseler; vücuda uygun, çalışmada hareketi engellemeyecek nitelikte olacak ve bunların cep kapakları, saçak gibi sarkıntılı kısımları bulunmayacak ve cepleri az ve küçük olacaktır.

Yanıcı, patlayıcı, parlayıcı ve zehirli tozlarla çalışan işçilerin giydiği iş elbiselerinde kol kapakları, pantolon paçalarında dubleler ve cep gibi, tozun birikebileceği kısımlar bulunmayacaktır.

İşbaşında yırtık, sökük, sarkıntılı elbiseler giyilmeyecek, döner veya diğer hareketli makinalardaki çalışmalarda, boyunbağı, anahtarlık, saat zinciri ve başörtüsü gibi sarkan ve yüzük, bilezik ve kol saati gibi metal eşya kullanılmayacaktır.

Parlama veya yanma tehlikesi bulunan yerlerde; çalışma sırasında kolalı gömlek, parlayıcı selüloz türevinden yapılmış siper, kasket ve gözlük çerçevesi gibi kolay yanabilecek eşya kullanılmayacaktır.

İşbaşında sıvalı kollu gömlek yerine, kısa kollu gömlek giyilecektir.

Keskin veya sivri uçlu eşya ile patlayıcı, parlayıcı maddeler ve yanıcı sıvılar, cepte taşınmayacaktır.

Çalışma sırasında kullanılacak ayakkabılar, postallar, çizmeler veya her çeşit ayak kılıfları, işe uygun bir yeterlikte olacak ve ayakkabı bağları, kısa olacak ve her zaman ayakkabı kenarına sokulacaktır.

Madde 528 — Döner veya hareket halinde bulunan makinalar yanında veya yakınında çalışırken, önlük takılmayacaktır. Ancak, işin gereği olarak önlük giyilmesi zorunlu olan hallerde, bunların göğüs kısmı, belden ayrı olacak ve her iki kısım da işçinin vücuduna gayet ince bağlarla tutturulmuş bulunacaktır.

Açık ateş karşısında, ocak önünde, kızgın veya erimiş madenle çalışan işçilerin kullanacağı önlükler, yanmaz veya deri gibi güç yanan maddeden yapılmış olacak ve ayrıca göğüslük kısımları da bulunacaktır.

Asitler veya kostikleriç çalışan işçilerin kullanacağı önlükler, kauçuktan veya bu maddelerin etkisine dayanıklı diğer malzemeden yapılmış olacak ve ayrıca göğüslük kısımları da bulunacaktır.

Radyoaktif maddelere maruz bulunan işçilerin kullanacağı önlükler kauçuk veya başka su geçirmez malzemeden yapılmış olacak ve ayrıca göğüslükleri de bulunacaktır.

Röntgen (x) ışınlarından korunmak için kullanılacak kurşun önlükler, göğüs kemiği ve köprücük kemiklerini ve önde göğsün tümünü örtecek ve belden en az 40 santimetre sarkacak şekilde yapılacak ve bunların sağlayacağı güvenlik en az 1 milimetre kalınlığında bir kurşun levhanın sağlayacağı güvenliğe eşit olacaktır.

Madde 529 — Emniyet kemerleri, kromlu kalın kösele kayışlarından veya keten, pamuk dokuma veya uygun diğer bir malzemeden yapılmış olacaktır.

Emniyet kemerleri, en az 12 santimetre genişliğinde ve 6 milimetre kalınlığında uygun malzemeden yapılacak ve taşıma yükü, en az 1150 kilogram olacaktır.

Emniyet kemerlerinin ve teçhizatının, kesik veya kusurlu bulunup bulunmadıkları, perçin veya dikişlerinin sağlam olup olmadıkları, periyodik olarak kontrol edilecek ve arızalar giderilmeden ve kusurlar düzeltilmeden kemerler kullanılmayacaktır.

Emniyet kemerlerinin bütün teçhizatı, kemerin dayanması gereken 1150 kilogram yüke dayanacaktır.

Madde 530 — El ve kolların korunması için kullanılacak eldivenler, işçinin ellerine ve yapacakları işe uygun seçilmiş olacaktır.

Matkap, pres ve benzeri diğer tezgâhlarda çalışan işçiler eldiven kullanmayacaklardır.

Kesici veya aşındırıcı maddelerle çalışan işçilere verilecek eldivenler, ellik veya el kılıfları, işe dayanıklı malzemeden yapılmış olacaktır.

Aşındırıcı, yıpratıcı, zehirli maddelerle veya sürekli olarak su içinde el ile yapılan çalışmalarda, işçilere lastik veya benzeri malzemeden yapılmış uygun eldivenler verilecektir.

Madde 531 — Elektrik veya telgraf direkleri ile ağaçlara ve benzeri yerlere tırmanması gereken işçilere, ayak ve bacaklarının korunması için uygun koruyucu tozluklar verilecek ve bunlar kolayca çıkarılabilecek şekilde yapılmış olacaktır.

Erimiş madenle çalışan işçilere, asbest veya başka yanmaz malzemeden yapılmış, diz kapağını örten koruyucu tozluklar verilecektir.

Balta, orak veya buna benzer kesici aletlerle çalışan işçilere, sağlam ve işe dayanıklı bilek tozlukları verilecektir.

Madde 532 — Ağır veya yuvarlanabilen malzemenin kaldırılıp taşındığı işlerde, işçilerin pabuçlarının üzerine metal bir koruyucu takılacak veya işçilere, çelik maskaratalı emniyet ayakkabısı verilecektir.

Asit veya kostiklerle çalışan işçilere, lastik veya benzeri malzemeden yapılmış ve bu maddelere dayanıklı, çizme veya ayakkabılar verilecektir.

Erimiş maden veya sıcak veya yıpratıcı, aşındırıcı ve kemirici ve benzeri maddelerle çalışan işçilere, tahta tabanlı uygun ayakkabılar verilecektir.

Emniyet ayakkabılarının burunlarındaki metal bombeler, 100 santimetreden düşecek 20 kilogram ağırlığa dayanacak şekilde, çelik veya başka bir maddeden yapılmış olacaktır.

Elektrik işlerinde çalışan işçilere, çivili veya kabaralı ayakkabılar giydirilmeyecek, topukları ve tabanı tahta kavilyalı veya dikişli veya lastik ayakkabılar verilecektir.

Kıvılcımı tehlikeli olduğu, işlerde çalışan işçilerin ayakkabılarında, çelik veya demir çivi, kabara, burun demiri nalça gibi metal kısımlar bulunmayacaktır.

Su veya çamur içinde veya havuzlarda çalışan işçilere, uygun boyda ve nitelikte çizmeler verilecektir.

Madde 533 — İşçilerin kullanacağı maske ve solunum cihazları, işçilerin yüz boyutlarına ve yapacakları işe uygun seçilmiş olacak ve bunların basınç ayar valfları bulunacaktır.

Solunumu güçleştiren veya depolama ve kullanma süresi biten filtre veya süzgeçler derhal değiştirilecek ve maskeler, filtreler, süzgeçler ve tüpler, periyodik olarak kontrol edilecektir.

Süzgeçli maskeler, kapalı veya oksijenin kıt bulunduğu yerlerde kullanılmayacaktır.

Basınçlı temiz hava maskeli ve hortumlu maskeler, ivedili işlerde veya süzgeçli maskelerin kullanılmadığı yerlerde kullanılacaktır.

Maske veya solunum cihazına gelen havanın veya oksijenin basıncı her zaman kullanan işçiyi rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabilecektir.

Kompresörlerle veya vantilatörlerle verilecek basınçlı hava, süzgeçten geçirilmeden, maske veya solunum cihazına verilmeyecektir.

Basınçlı temiz hava maskeleri ile basınçlı havanın sağlandığı kaynak arasındaki uzaklık 45 metreyi, hortumlu temiz hava maskelerinin hortumunun boyu da 15 metreyi geçmeyecektir.

Hortumlu temiz hava maskeleri için kullanılan hortumların iç çapı en az 2,5 santimetre olacak ve hortum, ezilmeyecek malzemeden yapılacak ve havanın girdiği ucunda, bir süzgeci ve bağlantı çengeli veya çubuğu bulunacaktır.

Temiz hava kaynağından 45 metre uzaklıkta ve solunuma zararlı şartlar altında çalışmak zorunda kalan işçilere, basınçlı oksijen veya basınçlı hava solunum cihazları verilecektir.

Ancak, çıplak ateşle çalışılan yangın veya yangın tehlikesi bulunan yerlerde, basınçlı oksijen solunum cihazı kullanılmayacaktır.

Basınçlı oksijen veya basınçlı hava ve benzeri solunum cihazları, eğitilmiş personel tarafından kullanılacaktır.

Oksijen tüpleri, 150 atmosferik basıncı aşmayacak şekilde doldurulacak ve kullanılırken, bunların görülebilen bir yerine manometre takılacaktır.

Sırtta taşınan solunum cihazlarında, fosferesans manometreleri ile birlikte hava basıncını, belirli bir hadde düştüğünde, harekete geçen sesli bir uyarma tertibatı bulunacaktır.

Basınçlı oksijen cihazında, basınç düşürme regülatörü bulunacak ve regülatör, dakikada 2 litreden eksik olmayacak şekilde oksijen vermek üzere ayar edilebilecektir.

Solunum cihazlarının ve maskelerin emniyet supapları, regülatörleri, bağlantıları ve oksijen sarfiyeti, en geç ayda bir ve cihazın tümü ile manometreler, en geç 6 ayda bir, yetkili bir eleman tarafından kontrol edilecektir.

Arızalı solunum cihazları, bu arızalar giderilmeden ve gerekli kontrolları yapılmadan kullanılmayacaktır. Her kontrolden sonra, kontrolu yapan yetkili eleman tarafından bir rapor düzenlenecek ve bu rapor, dosyasında saklanacaktır.

Solunum cihazları ve maskeler, her kullanılıştan sonra dezenfekte edilecek ve kullanılmadıkları zaman, temiz, serin, kuru ve kolayca erişilebilir bir yerde düzgün bir şekilde saklanacaktır.

Madde 534 — Sosyal yardım amacıyla verilen giyim eşyası dışında, işçilere verilen koruyucu giyim ve kişisel korunma teçhizatı, işverenin malıdır. Bunlar yalnız işyerinde ve işbaşında kullanılacak, bakım ve temizliği sağlanacaktır.

YEDİNCİ KISIM

Son Hükümler

Madde 535 — Bu Tüzükte yazılı işçi sağlığını koruma ve işyerlerinin sağlık ve güvenlik şartlarını tamamlamak için, İş Kanununun uygulamasını sağlamakla görevli mahalli makamca istenildiğinde, illerdeki sağlık ve bayındırlık teşkilâtıyla belediye, sağlık ve fen memurları veya Devlet, il veya belediyelerle ilgili müesseselerde görevli teknik yetkisi bulunanlar, bağlı bulundukları makamların izni ile bu Tüzük hükümlerine uygunluk bakımından kendilerine verilecek konuları inceleyerek sonucunu, anılan makama yazı ile bildirirler ve gerektiğinde Tüzük uygulamasının sağlanmasına ilişkin çalışmalara katılırlar.

Geçici Madde 1 — İşçilerin sağlığı ve iş güvenliği bakımından özel şart ve tedbirleri gerektiren nitelikteki işyerleri için ayrıca özel hükümler getiren tüzükler çıkarılıncaya kadar bu çeşit işyerlerinde bu Tüzüğün uygulama kabiliyeti olan hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 2 — 22 Aralık 1969 günlü ve 6/12782 sayılı Kararname ile yürürlüğe giren İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğünün 515-520 nci maddelerini kapsayan işyerlerinin kurulmasına ve işletilmesine ilişkin hükümleri 1475 sayılı İş Kanunu'nun ikinci fıkrasına göre «işyerlerinin kurulması ve işletilmesine ilişkin Tüzük» çıkarılıncaya kadar yürürlüktedir.

Geçici Madde 3 — Bu tüzüğün yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan işyerleri için tüzüğün 11 nci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri uygulanmaz.

Ancak, makina, motor, aparat ve tezgahların yerinin değiştirilmesini gerektiren esaslı onarım ve değişikliklerde bu fıkra hükmüne uyulması zorunludur.

Madde 536 — 25 Ağustos 1971 günlü ve 1475 sayılı İş Kanununun 74 üncü maddesinin birinci fıkrasına dayanılarak düzenlenen ve Danıştay'ca incelenen bu Tüzük hükümleri, Resmi Gazete ile yayımı gününde yürürlüğe girer.

Madde 537 — Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KURULLARI HAKKINDA TÜZÜK

R. Gazete No: 14453
R.G. Tarihi: 19.2.1973

Kapsam :

Madde 1 — İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere işçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarının hangi işyerlerinde kurulacağı ve bu kurulların kuruluş tarzları çalışma usulleri ödev ve yetkileri bu Tüzükte belirtilmiştir.

Kurulların Kurulacağı İşyerleri :

Madde 2 — İş Kanununun 6 ncı maddesi uyarınca sanayiden sayılan ve devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran (Elli dahil) altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde her işveren bir işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulu kurmakla yükümlüdür.

İşverene bağlı fabrika müessese işletme veya işletmeler grubu birden çok işyeri bulunduğu hallerde de bunların herbirisinde ayrı birer işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulu kurulur.

Kurulların Kuruluşları :

Madde 3 — İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurulları aşağıda belirtilen kimselerden oluşur.

a) İşveren veya işveren vekili,

b) İşyeri güvenlik şefi yoksa, işyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında görevli teknik bir kişi,

c) İşyeri hekimi,

d) Sosyal işler danışmanı yoksa personel veya sosyal işleri yürütmekle görevli bir kişi,

e) Varsa sivil savunma uzmanı,

f) İşyerinde görevli formen ustabaşı veya usta,

g) 2821 sayılı Kanunun değişik 30 uncu maddesi hükmü uyarınca işyerinde bulunan sendika temsilcilerinin kendi aralarında seçecekleri bir işçi işyerinde sendika temsilcisi yoksa o işyerindeki işçilerin yarıdan fazlasının katılacağı toplantıda açık oyla seçilecek bir işçi.

Kurulun başkanı işveren veya vekili sekreteri ise (b) bendinde sözü edilen kişidir.

(b), (c), (d), (e) bentlerinde gösterilen üyeler işveren veya işveren vekili tarafından atanır.

(f) bendinde belirtilen üye o işyerindeki formen ustabaşı veya ustalar tarafından seçilir.

f ve (g) bentlerinde sözü geçen kurul üyelerinin aynı usullerle birer de yedekleri seçilir.

Kurulların Ödev ve Yetkileri :

Madde 4 — İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği kurullarının ödev ve yetkileri aşağıda belirtilmiştir :

a) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konularında o işyerinde çalışanlara yol göstermek işyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin tedbirleri tespit etmek ve işveren veya işveren vekiline tekliflerde bulunmak, işyerinin niteliğine uygun bir işçi sağlığı ve iş güvenliği iç yönetmeliği taslağı hazırlamak ve işverenin veya vekilinin onayına sunmak ve iç yönetmeliğin uygulanmasını izlemek,

b) Makina ve tezgâhlarla gerekli koruyucuların güvenlik verici bir şekilde yerleştirilmesi, uygulanan çalışma usulleri, kullanılan malzeme kişisel korunma araçları, işyerinin temizliği gibi işyerinde, işçi sağlığını ve iş güvenliğini sağlayacak

bir düzen kurulması için işverene veya işveren vekiline tekliflerde bulunmak,

c) Ölüm veya sürekli iş görememezlikle sonuçlanan her iş kazası veya meslek hastalığında yahut işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili bir tehlike halinde gerekli araştırma inceleme ve soruşturmayı yapmak alınması gereken tedbirleri bir raporla tespit ederek işveren veya işveren vekiline vermek.

d) İşyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitim ve öğretimini planlamak, bu konu ve kurallarla ilgili programları hazırlamak işverenin veya işveren vekilinin onayına sunmak veya uygulanmasını izlemek,

e) İşyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanıp yerleştirilmesi ve geliştirilmesi bu konudaki ilgilinin devamı ve pekiştirilmesi için yayınlar yapmak konferanslar verdirmek ve benzer çalışmalarda bulunmak,

f) Tesislerin bakım ve onarımlarında gerekli güvenlik tedbirleri planlamak ve kontrol etmek,

g) İşyerinin özelliklerine göre işçilerin periyodik sağlık muayene ve kontrollarının yapılıp yapılmadığını izlemek,

h) İşyerinde yangınla ilgili tedbirlerin yeterliğini ve ekiplerin çalışmalarını izlemek, bu konuda işverene veya işveren vekiline tekliflerde bulunmak,

ı) Sağlık ve güvenlik durumu ile ilgili yenilikleri izlemek bu konudaki bilgileri toplamak ve değerlendirmek ve bunlara ilişkin tedbirler alınmasını teklif etmek,

j) İşyerinin sağlık ve güvenlik durumuyla ilgili yıllık bir rapor hazırlamak o yılki çalışmaları değerlendirmek ve elde edilen tecrübeye göre ertesi yılın çalışma programında yer alacak hususları tespit etmek ve işverene teklifte bulunmak.

Kurulların Çalışma Usulleri :

Madde 5 — İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği kurulları inceleme denetleme ve uyarmayı öngören bir düzen içinde ve aşağıdaki esasları gözönünde bulundurularak çalışırlar :

a) Kurullar en az ayda bir kere toplanır. Toplantının gündemi yeri günü ve saati kurul başkanı bulunmadığı hallerde kurulun sekreteri tarafından toplantıdan en az kırksekiz saat önce kurul üyelerine bildirilir.

Kurul üyeleri gündemde değişiklik isteyebilirler. Bu istek kurulca uygun görüldüğünde gündem buna göre değiştirilir.

b) Ağır iş kazası veya özel bir tedbiri gerektiren önemli hallerde kurul üyelerinden herhangi biri kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Bu konudaki tekliflerin kurul başkanına veya sekreterine yapılması gerekir. Toplantı zamanı, konunun ivedilik ve önemine göre tespit olunur.

c) Kurulun olağan toplantılarının süresi toplam olarak ayda yirmidört saati geçemez. Kurulun toplantılarında geçecek süreler günlük çalışma süresinden sayılır. Bu toplantıların günlük çalışma saatleri içinde yapılması asıldır.

d) Kurul üye sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlar toplantıya katılanların oy çokluğu ile verilir. Oyların eşit halinde başkanın oyu kararı sağlar.

Çoğunluğun sağlanamadığı veya başka bir nedenle toplantının yapılmadığı hallerde durumu belirten bir tutanak düzenlenir.

e) Her toplantıda görüşülen konularla ilgili olarak bir tutanak düzenlenir. Toplantıya katılan başkan ve üyeler tarafından imzalanır. İmzalı tutanak ve kararlar sırasıyla özel dosyalarda saklanır.

f) Toplantıda alınan kararlar gereği yapılmak üzere ilgililere duyurulur. Ayrıca işçilere duyurulmasında fayda umulan konular işyerinde ilan edilir.

g) Her toplantıda önceki toplantıya ilişkin kararlar ve bunlarla ilgili uygulamalar hakkında başkan veya kurulun sekreteri tarafından kurula gerekli bilgi verilir ve gündeme geçilir.

İşverene Bağlı Birden Çok Kurullar Arasında İşbirliğinin Sağlanması :

Madde 6 — 2 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamına giren işveren kendisine ait birden çok işyerinin her birinde kurulacak işçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarının çalışma usullerini düzenlemek iş ve görüş birliğini sağlamak amacıyla bir işyerlerine ait işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili raporları en az altı ayda bir ilgili teknik eleman ve uzmanlarını toplayarak inceler. Bu raporları gözönünde tutarak alınması gereken tedbirleri tespit eder ve uygulanmasını sağlar.

İşveren veya İşveren Vekilinin Yükümlülüğü :

Madde 7 — İşveren veya işveren vekili toplantı için gerekli yeri, araç gereç vb. ihtiyaçları sağlamakla yükümlüdür.

Kurulların Yükümlülüğü :

Madde 8 — İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurulları, yapacakları teklif ve tavsiyelerde işyerinin durumunu ve işverenin olanaklarını gözönünde bulundururlar.

Kurul üyeleri görevleri nedeniyle öğrendikleri mesleki teknik ve çalışma metodlarına ilişkin sırları gizli tutmak zorundadırlar.

Kurullar işçi sağlığı ve iş güvenliğini denetime yetkili memurların kendi işyerlerinde yapacakları çalışmaları kolaylaştırırlar ve onlara yardımcı olurlar.

İşçilerin Yükümlülüğü :

Madde 9 — İşçiler işçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarınca kendilerini ilgilendiren konularda alınan kararlara uygulanan tedbirlere konulan yasaklara uymak zorundadırlar. Uygulamada karşılaştıkları güçlüklerden kurula bilgi verirler.

Yürürlük :

Madde 10 — 25.8.1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 76 ncı maddesine dayanılarak hazırlanan ve Danıştayca incelenmiş bulunan bu Tüzük hükümlerini Resmi Gazete ile yayını tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 11 — Bu tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

SAĞLIK KURALLARI BAKIMINDAN GÜNDE ANCAK YEDİBUÇUK SAAT VEYA DAHA AZ ÇALIŞILMASI GEREKEN İŞLER HAKKINDA TÜZÜK

R. Gazete No: 18471
R.G. Tarihi: 27.7.1984

Kapsam :

Madde 1 — Sağlık Kurulları bakımından günde ancak yedibuçuk saat veya daha az çalışılması gereken işler bu Tüzükte belirtilmiştir.

Günde ancak yedibuçuk saat çalışabilecek işler :

Madde 2 — Bir işçinin, günde, ancak, yedibuçuk saat çalıştırılabileceği işler şunlardır :

I. Kurşun ve Arsenik İşleri

a) Kurşun üretilen galen, serüzit, anglezit gibi cevherlerin çıkarılmasına ilişkin maden ocağı işleri,

b) Kurşunlu madenlerden yahut içinde kurşun bulunan kül, maden köpüğü, kurşun fırını kurumu, üstübeç artığı vb. maddelerden kurşun üretimi için yapılan izabe işleri,

c) Antimuan, kalay, bronz vb. maddelerle yapılan kurşun alaşımı işleri,

d) Kurşun levha ve lehimlerin alevle kesilmesi, kurşunlu boyaların alevle yakılması işleriyle levha, tel, boru, akümülatör, şişe kapsülü yapımı gibi kurşun veya kurşun alaşımıyla çalışan işler,

e) Üstübeç, sülügen, kurşun tetraetil gibi zehirli ve kimyasal kurşun veya arsenikli bileşiklerin hazırlanması işleri.

f) İçinde kurşun ve arsenik bulunan boya ve vernik gibi maddelerin kullanıldığı emaye, güderi, meşin, kauçuk, çini,

cam, yapma süs taşları, yapma çiçek ve oyuncak yapımı işleriyle bina ve dokuma boyacılığı, renkli baskı ve harf matbaacılığı (tipografi) işleri,

g) Kurşun levhaları birbirlerine kaynatma işleri,

II. Cam Sanayii İşleri

a) Cam yapımında kullanılan ilkel maddeleri toz haline getirme, eleme, karıştırma ve kurutma işleri (bu işleri yapmak üzere tam kapalı odalar içinde otomatik makineli tesisat veya çalışma ortamındaki tozları sağlık için tehlike oluşturmayacak düzeye indiren havalandırma tesisatı bulunduğu taktirde),

b) Eritme işleri (otomatik besleme fırınlarıyla çalışılmadığı takdirde),

c) Ateşçilik işleri,

d) Üfleme işleri (tamamen otomatik makinelerle yapılmadığı takdirde),

e) Basınçla yapılan cam işleri (cam tazyiki işleri),

f) Ayna camı sanatında potalı cam dökümü işleri (potalar kalıp masasına mekanik araçlarla taşınmadığı taktirde),

g) Camı fırın başından alma işleri,

h) Yayma fırınlarında düzeltme işleri,

i) Traş işleri,

j) Asitle hak ve cilalama işleri,

k) Basınçlı havayla kum püskürten cihazlarla yapılan işler (çalışma ortamındaki tozları sağlık için tehlike oluşturmayacak düzeye indiren havalandırma tesisatı bulunmadığı takdirde),

l) Pota ve taş odalarında görülen işler.

III. Civa Sanayii İşleri

a) Civa amalgamlarından altın ve gümüş ayırma işleri, akümülatörcülükte çinko amalgamı işleri, harç malzemesi yapımında civalı kurşunlu yapılan lehimcilik işleri,

b) Civalı aletler yapımı işleri,

c) Civalı buhar elektrik ampulleri yapımı işleri,

d) Süblime, kalomel ve civa fülmönat gibi civalı bileşiklerin hazırlanması işleri ve laboratuvarlarda civayla yapılan işler.

IV. Çimento Sanayii İşleri

a) İlkel maddeleri kırma, ufalama, ezme, eleme ve karıştırma işleri,

b) Otomatik fırınlarda pişirme işleri,

c) Klinikleri öğütme, eleme, torba ve fıçılara koyma işleri (Otomatik olarak tozun etrafa yayılmasını önleyici bir düzenle yapılmadığı takdirde),

V. Havagazı ve kok fabrikalarıyla termik santrallardaki işler

a) Havagazı fabrikalarında kömürün depo edilmesi ve taşınması işleri (Tozun etrafa yayımlasını önleyici mekanik tesisler olmadığı takdirde),

b) Ateşçilik, ocak temizliği, jeneratör, doldurma, boşaltma ve temizleme işleri,

c) Kimyasal arıtma işleri,

d) Gazın geçtiği cihaz ve boruların onarılması ve temizlenmesi işleri,

e) Kok fabrikalarında kömür ve ocak işleri,

f) Elektrik enerji üretim santrallarının kazan dairesindeki ateşçilik, kül ve kömürlerin taşınması işleri,

g) Termik santrallarla her çeşit buhar kazanlarının kazan dairesindeki ateşçilik, kül ve kömürlerin taşınması işleri,

VI. Çinko sanayii işleri

a) Çinko madeninin toz halinde getirilmesi, karıştırılması, elenmesi ve fırınlanması işleri,

b) Damıtma fırının işletilmesi, fırınlardan küllerin ve curufun kaldırılması işleri,

c) Çinkoyla alaşım yapılması işleri,

d) Çinko tozunun ambalajlanması işleri,

e) Sürekli olarak yapılan galvanizli demir lehimciliği işleri,

f) Çinko tozu kullanılan kimyasal ve sınai işler,

g) Elektrolitik çinko madeni üretilen tesislerdeki işler.

VII. Bakır sanayii işleri

a) Bakır cevheri çıkarılan maden ocaklarında yapılan işler,

b) Cevherin kuru veya yaş yöntemle zenginleştirilmesi ve elde edilmesi işleri,

c) Bakır fabrikalarında cevherin yıkanma, flotasyon ve izabe işleri,

d) Hurda bakırın eritilerek dökülmesi işleri,

VIII. Alüminyum sanayii işleri

a) Alüminyum oksit üretimi işleri,
b) Alüminyum bronzu hazırlama işleri,
c) Alüminyum madeni üretimi işleri,

IX. Demir ve çelik sanayii işleri

a) Demir izabe fabrikalarında cevherin demire çevrilmesi işleriyle boru fabrikalarının fırın ve döküm dairelerinde yapılan işler,

b) Çelikhanelerin çelik yapılan fırınlarıyla bunların teferruat ve eklentilerinden olan ikinci derecedeki fırınlarda ve konvetörlerde yapılan işler,

c) Sıvı haldeki demir ve çeliğin tesisat ve techizatla veya mekanik olarak taşınmasına ilişkin işler,

d) Sıcak veya sıvı haldeki cürufun taşınması ve işlenmesi işleri,

e) Haddehanelerde (soğuk demirle çalışılan haddehaneler hariç), fırınlarda hadde serilerinde, haddehaneyi kızgın veya sıvı çelik yahut demirle besleyen tesisat ve araçlarla görülen işler kızgın halde olan yarı mamul parçaların kesilmesi ve hazırlanması işleri,

f) Demir ve çelik presleme makinalarında yapılan işlerle bu makinaların sıcak demir veya çelik beslenmesi ve yapılan sıcak parçaların kaldırılma veya taşınması işleri,

g) Cürufun kırılması ezilmesi, toz haline konulması, tozların çuvallara doldurulması ve yükletilmesi işleri,

h) Oksijen ve elektrik kaynağı işleri,

X. Döküm sanayii işleri

a) Kalıp kumunun hazırlanması işleri,

b) Döküm kalıp ve bacalarının yapılması ve döküme hazır duruma getirilmesi işleri,

c) Döküm şarjının hazırlanması ve her çeşit maden eritme (izabe) fırınlarının dökümе hazır duruma getirilmesi işleri,

d) Maden eritme ve dökme işleri,

e) Kalıpların sökülmesi ve dökümlerin temizlenmesi işleri,

f) Savunma ve düşey döküm yapımı işleri,

XI. Kaplamacılık işleri

a) Parlak ve mat kaplama işleri (galvano),

b) Polisaj işleri,

c) Kalaycılık işleri,

d) Doldurma yoluyla galvanizleme işleri,

e) Asitle yüzey temizleme işleri,

XII. Karpid sanayii işleri

Kireç ve kokan ark fırınında eritilmesi işleri,

XIII. Asit sanayii işleri

a) Asit için ham maddelerin hazırlanması işleri,

b) Asitin yapılma safhalarındaki işler,

c) Asitin dinlendirilme, yüklenme, boşaltılma ve taşınması işleri,

d) Baca gazlarından asit elde edilmesi işleri,

XIV. Akümülatör sanayii işleri

a) Akümülatör yapım ve onarım işleri,

b) Akümülatör suyu hazırlama ve şarj işleri,

XV. Kaynak işleri

a) Her çeşit koruyucu gaz altında yapılan kaynak işleri,

b) Toz altı kaynak işleri,

XVI. Madenlere su verme işleri

a) Su verme işleri, (Sertleştirme),

b) Semantasyon işleri.

XVII. Kauçuk işlenmesi işleri

a) Kauçuk hamurunun karıştırılması, fırınlanması işleri,

b) Sağlığa uygun olan havalandırılmayan yerlerde, otomatik tesisat kullanılmadan yapılan sıcak vulkanızasyon işleri,

XVIII. Yeraltı işleri

Maden ocakları işleri (elemanter civa bulunduğu saptanan civa maden ocakları hariç), kanalizasyon ve tünel yapımı gibi yer altında yapılan işleri,

XIX. Radyoaktif ve radyoiyonizan maddelerle yapılan işler

Doğal ve yapay radyoaktif radyoiyonizan maddeler veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile yapılan

XX. Gürültülü işler

Gürültüsü 80 desibeli aşan işleri,

XXI. Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işler

Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işlerden 20 metreye kadar derinlik veya 2 kg/cm² basınçta yapılan işler (iniş, çıkış geçiş dahil),

XXII. Pnömokonyoz yapan tozlu işler

Pnömokonyoz yapan tozların bulunduğu işyerlerindeki işleri,

d) Maden eritme ve dökme işleri,

e) Kalıpların sökülmesi ve dökümlerin temizlenmesi işleri,

f) Savunma ve düşey döküm yapımı işleri,

XI. Kaplamacılık işleri

a) Parlak ve mat kaplama işleri (galvano),

b) Polisaj işleri,

c) Kalaycılık işleri,

d) Doldurma yoluyla galvanizleme işleri,

e) Asitle yüzey temizleme işleri,

XII. Karpid sanayii işleri

Kireç ve kokan ark fırınında eritilmesi işleri,

XIII. Asit sanayii işleri

a) Asit için ham maddelerin hazırlanması işleri,

b) Asitin yapılma safhalarındaki işler,

c) Asitin dinlendirilme, yüklenme, boşaltılma ve taşınması işleri,

d) Baca gazlarından asit elde edilmesi işleri,

XIV. Akümülatör sanayii işleri

a) Akümülatör yapım ve onarım işleri,

b) Akümülatör suyu hazırlama ve şarj işleri,

XV. Kaynak işleri

a) Her çeşit koruyucu gaz altında yapılan kaynak işleri,

b) Toz altı kaynak işleri,

XVI. Madenlere su verme işleri

a) Su verme işleri, (Sertleştirme),

b) Semantasyon işleri.

XVII. Kauçuk işlenmesi işleri

a) Kauçuk hamurunun karıştırılması, fırınlanması işleri,

b) Sağlığa uygun olan havalandırılmayan yerlerde, otomatik tesisat kullanılmadan yapılan sıcak vulkanızasyon işleri,

XVIII. Yeraltı işleri

Maden ocakları işleri (elemanter civa bulunduğu saptanan civa maden ocakları hariç), kanalizasyon ve tünel yapımı gibi yer altında yapılan işleri,

XIX. Radyoaktif ve radyoiyonizan maddelerle yapılan işler

Doğal ve yapay radyoaktif radyoiyonizan maddeler veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile yapılan

XX. Gürültülü işler

Gürültüsü 80 desibeli aşan işleri,

XXI. Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işler

Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işlerden 20 metreye kadar derinlik veya 2 kg/cm² basınçta yapılan işler (iniş, çıkış geçiş dahil),

XXII. Pnömokonyoz yapan tozlu işler

Pnömokonyoz yapan tozların bulunduğu işyerlerindeki işleri,

Yedibuçuk saatten daha az çalışabilecek işler

Madde 3 — Bir işçinin günde yedibuçuk saatten daha az çalıştırılabileceği işlerle bunların her birinde en çok kaçar saat çalıştırılabileceği aşağıda gösterilmiştir.

I. Su altında basınçlı hava çalışmayı gerektiren işler

Su altında basınçlı hava içinde (iniş çıkış, geçiş dahil),

a) 20-25 (20 hariç) m. derinlik veya 2-2,5 (2 hariç) kg/cm² basınçta 7 saat,

b) 25-30 (25 hariç) m. derinlik veya 2-5,3 (2,5 hariç) kg/cm² basınçta 6 saat,

c) 30-35 (30 hariç) m. derinlik veya 3-3,5 (3 hariç) kg/cm² basınçta 5 saat,

d) 35-40 (40 hariç) m. derinlik veya 3,5-4 (3,5 hariç) kg/cm² basınçta 4 saat,

(Dalgıçlar için bu süreler, 18 metreye kadar 3 saat, 40 metreye kadar olan derinliklerde 1/2 saattir.)

II. Civa işleri

a) Civa izabe fırınlarında görülen işler 6 saat,

b) Elementer civa bulunan ocaklarda görülen işler 6 saat.

III. Kurşun işleri

Kurşun izabe fırınlarının teksif odalarında biriken kuru tozları kaldırma işleri 4 saat,

IV. Karbon sülfür işleri

Karbon sülfürden etkilenme tehlikesi bulunan işler 6 saat.

V. Ensektisitler

Karbamatlı ve organik fosforlu ensektisitlerin yapımı, paketlenmesi, çözelti olarak hazırlanması ve uygulanması işleri 6 saat.

Tüm kanda, eritrosit veya plazmada kolinesteraz aktivitesini belirlemeye yeter olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yapılacak başvuru üzerine yetkili uzmanlarca belirlenmiş, kendilerine veya başkalarına ait laboratuvarlarda sözü edilen muayeneleri en az 6 ayda bir yaptıran işyerlerinde çalışanlar, günde 7,5 saatlik çalışma süresine tabi tutulabilirler.

Yukarıdaki fıkra gereğince yapılacak kan tahlilleri, işçilerin, 1475 sayılı İş Kanununun 79 uncu ve Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğünün 3 üncü maddesine göre yapılması gerekli yıllık muayenelerine ilişkin yükümlülüğü ortadan kaldırmaz.

Başka işte çalıştırma yasağı

Madde 4 — Bu Tüzüğün kapsamına giren işlerde çalıştırılan işçiler, 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen günlük ve çok iş sürelerinden sonra diğer herhangi bir işte çalıştırılmazlar.

Fazla çalışma izni verme yasağı

Madde 5 — Bu Tüzük kapsamına giren işler için fazla saatlerle çalışma izni verilemez.

Bildirim yükümlülüğü

Madde 6 — Bu Tüzükte sayılan işlerden herhangi birini veya birkaçını sürekli olarak veya zaman zaman yapan işverenler, bu işlerin çeşit ve niteliklerini, yapılma zamanlarını, anılan işlerde çalıştırdıkları işçilerin erkek ve kadınlar ve 18 yaşından küçük ve büyükler ayrı ayrı gösterilmek suretiyle sayılarını, bunların bugünkü işe girme, işten çıkma ve

ara dinlenme saatlerini ve günde birden çok işçi postasıyla çalışıyorsa bu postaların ne tarzda ve hangi saatlerde nöbet değiştirdiklerini, işin yürütüldüğü yerin bağlı bulunduğu bölge çalışma müdürlüğüne yazılı olarak bildirmekle yükümlüdürler. Bunların doğrudan doğruya ilgili bölge çalışma müdürlüğüne bildirilmesi olanaksız veya gecikmeye neden olacaksa, söz konusu bildirim o yerin en büyük mülkiye amirine yapılabilir. Bu takdirde mülkiye amiri durumu derhal ilgili bölge çalışma müdürlüğüne bildirir.

Kaldırılan hükümler

Madde 7 — Bakanlar Kurulunun 31.1.1973 günlü ve 7/5735 sayılı kararıyla yürürlüğe konulmuş bulunan Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Sekiz Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Tüzük yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 8 — 1475 sayılı İş Kanununun 2869 sayılı Kanunla değiştirilen 61 inci maddesinin (b) bendine dayanılarak hazırlanan ve Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri, Resmi Gazetede yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 9 — Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

AĞIR VE TEHLİKELİ İŞLER TÜZÜĞÜ

R. Gazete No: 14502
R.G. Tarihi: 9.4.1973

Madde 1 — Hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadınlarla 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların, hangi çeşit ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilecekleri bu Tüzükte belirtilmiştir.

Madde 2 — Ağır ve tehlikeli işler, bu Tüzüğe bağlı cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvelde, karşısında (K) harfi bulunmayan işlerde kadınlar ve (Ç) harfi bulunmayan işlerde de 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocuklar çalıştırılmaz.

16 yaşını doldurmamış çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaktır.

Şu kadar ki, ihtisas ve meslek öğrenimi veren okulları bitirip o konudaki işi meslek edinmiş kadınlarla 16 yaşını doldurmuş çocuklar ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilir.

İlgili Bakanlıklarca yeterliği kabul edilen kursları bitirip, o işi meslek edinmiş olan bu gibiler cetvelin 35 inci sırasından 62 nci sırasına kadar (62 dahil) belirtilen işlerde çalıştırılabilir.

Madde 3 — Ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılacak işçiler (Kadınlar dahil) ile 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların işe girişlerinde, işin niteliğine ve şartlarına göre bedence bu işlere elverişli ve dayanıklı olduklarının hekim raporu ile saptanması zorunludur. İşin devam süresince de bu işlerde çalıştırılmalarında bir sakınca olmadığının: 16 yaşını doldurmamış fakat 18 yaşını bitirmemiş çocuklar için en az 6 ayda bir, diğerleri için de en az yılda bir defa hekim raporu ile saptanması zorunludur. Bu raporlar işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sıra-

sıyla en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık tesisleri ve hekimleri, sağlık ocağı, Hükümet veya belediye doktorları tarafından verilir. Raporlarda hangi bilgilerin bulunacağı Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca birlikte saptanır.

Bir işçinin, ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlara ait sağlık durumu raporu olmadıkça ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaktır. İşlerin gerek ilk işe girişlerinde gerekse ara muayenelerinde saptanan sağlık durumları bu rapora işlenir.

Bu raporlar, teftişe yetkili memurların her istediğinde gösterilmek üzere işveren veya yetkili tarafından gizliliğine halel gelmeyecek bir surette işlerindeki kişisel sağlık dosyalarında saklanır.

İşyeri hekimi tarafından verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi Sağlık Kurulunca muayeneye tabi tutulur; verilen rapor kesindir.

İşyerinden ilişkileri kesilerek yeni bir işe giren işçilerin bu raporları veya örnekleri yeni işveren veya vekilinin isteği halinde o işyerine gönderilir.

Madde 4 — Kadınlar, ayhali günlerinde ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılamazlar. Bu günlerin sayısı 5 gün olarak hesap edilir. Daha fazlası için hekim raporuna göre hareket edilir.

Ay halinin başlangıcı işçinin ihbar tarihidir.

Madde 5 — İşveren veya vekili, ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırdığı işçilerin nüfus kimlik cüzdanlarının onaylı örneklerini saklayacak, bunların teftiş ve denetlemeye yetkili makam ve memurlarının her isteyişinde göstermekle ödevlidir.

Madde 6 — Bu Tüzükte belirtilen şartlara aykırı olarak, ağır ve tehlikeli işlerde kadın ve çocuk işçi çalıştırıldığı veya çalışan işçinin sağlık durumu itibariyle böyle bir işte çalış-

tırılmamasının gerektiği saptandığında, bunlar çalışmaktan alıkonur.

Madde 7 — 25.8.1971 günlü ve 1475 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine dayanılarak Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca düzenlenen ve Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri, Resmi Gazete ile yayımı gün ünde yürürlüğe girer.

Madde 8 — Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
		AĞIR VE TEHLİKELİ İŞLERE AİT CETVEL
		Arama ve sondaj işleir :
—	—	1 - Kömür, petrol, tabii gaz, su, her çeşit maden filizleri ve mineralleri arama ve her çeşit sondaj işleri. (Bu işlerin yalnız yerüstünde yapılan yardımcı hizmetlerinde kadın ve çocuk çalıştırılabilir.)
		Kömür, petrol, tabii gaz, su maden filizleri ve mineralleri ile taş, toprak, kum ve benzeri maddelerin çıkarılması ve üretimi işleri.
—	—	2 - Kömür, petrol, tabii gaz, su, her çeşit maden filizleri mineralleri ile taş, toprak, kum ve benzeri maddelerin çıkartılması ve üretimi ve bu işlerin yapılmasında tamamlayıcı nitelikte olan kırma, yıkama, zenginleştirme, taşıma, depolama ve benzeri işler. (Elle yapılan basit ayıklama işlerinde kadın çalıştırılabilir.)

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
		Metalürji Sanayii İle İlgili İşler :
—	—	3 - Demir ve demirden başka metallerin ve metalsilerin filiz ve minerallerinden itibaren pirometalürjisel, kimyasal, elektrolitik usüllerle üretim işleri ve bunlarla ilgili işler.
—	—	4 - Demir ve demirden başka metallerin ve metalsilerin eritilmesi, saflaştırılması, alaşımlarının üretimi ve bu maksatlarla yapılan her çeşit işler.
—	—	5 - Demir, çelik ve alaşımlarının, demirden başka metal ve alaşımlarının, metalsi ve alaşımlarının her çeşit döküm (Adi döküm, pres döküm gibi) ve haddeleme, presleme suretiyle sıcak ve soğuk olarak standart şekillendirilmeleri işleri.
—	—	6 - Demir, çelik ve alaşımlarına demirden başka metal ve alaşımlarına, metalsi ve alaşımlarına, (Külçe veya takoz halinde veya şekillendirilmiş olanlarına) uygulanan ısı işleri. (Tav, su verme ve benzeri işlemler.)

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	7 - Kükürtün eritme yoluyla üretimi, öğütülmesi, ambalajı ve depolanma ve bunlarla ilgili işler.
		Taş ve Toprak Sanayii İle İlgili İşler :
—	—	8 - Taş ocaklarında her çeşit taşın çıkartılması ve işlenmesi işleri. (Kırma, kesme, taşıma, yontma, öğütme, cilâlama ve benzeri işler dahil süs ve hatıra eşyası yapımında kullanılan taşların işlenmesi işleri hariç.)
—	—	9 - Çimento fabrikalarında; taş ocaklarında dinamitleme, konkasör ve yağcılığı, konkasöre vagon devirme ve monitör havai hat yağcılığı, ekskavatör işleri ile çimento üretiminde kalker silosu, kalsinatör, klinker elevatörü, ambalaj, gezer vinç, kaynak, santralda ocakcılık ve külcülük, ocak ve fırın duvarcılığı ve tamirciliği, yükleme ve boşaltma, su kulesi, baca ve boya tamiri, gezer vinç yolları, kanalizasyon ve bakım işleri.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	10 - Kireç ve alçı taşının yakılması ve bunların öğütme ve ekleme işleri.
Ç	K	11 - Toprağın değiştirilmesi suretiyle imal olunan kiremit, tuğla, ateş tuğlası, boru, pota, künk ve benzeri inşaat ve mimari malzeme işleri.
Ç	K	12 - Çanak, çömlek, çini, fayans, porselen ve seramik imaline ait işler.
Ç	K	13 - Cam, şişe, optik ve benzeri malzeme fabrika ve imalathanelerinde üretime ilişkin işler.
—	—	14 - 11, 12 ve 13 numaralı bentlerde belirtilen işlerden fırın işleri ile silis tozları saçan işler.
		Metal ve Metalden Mamul Eşya Sanayii İle İlgili İşler :
—	—	15 - Ağır saç levhaları bağlama, perçinleme ve presleme işleri ile kalafat işleri, kara, deniz ve hava taşıtlarının tamir veya imalinde kullanılan malzemenin özellikleri itibariyle bir kişi tarafından idare edilemeyen işler.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	16 - Gemi inşaat ve tamiratında iskele dikme ve kızak işleri ile vinçler, işçi iskeleleri, bumbalar, direkler, demir ve zincirler vesair teçhizata ait işler.
—	—	17 - İskeleler, çarpantlar, köprüler, motörler, makinalar ve kazanlar imali ve bunların fabrika tecrübeleri ve montajları işleri.
Ç	K	18 - Demir tel ve çubuktan malzeme imalâtı işleri (çivi, zincir, vida, vb. gibi)
—	—	19 - Demiri ısıtıp döğerek şekillendirme veya presleme suretiyle çeşitli eşya işleri.
—	—	20 - Soğuk demircilik ve her çeşit kaynak işleri. (Oksijen, elektrik, punta ve dikiş kaynağı işleri gibi)
—	—	21 - Bakır, pirinç, alüminyum malzemeden eşya imalatı işleri. (Mutfak ve ev eşyası ile süs eşyası imalatında kadın ve çocuk çalıştırılabilir.)

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	22 - Kurşun kaynak işleri, seri ve devamlı lehim işleri. (Radyo, televizyon, elektrik ve elektronik cihazların imalinde ve onarımında yapılan seri ve devamlı lehim işlerinde kadın çalıştırılabilir.)
—	—	23 - Font, çelik ve diğer madenleri ve alaşımlarını eritip potalara dökmek suretiyle çeşitli parça eşya imali işleri.
—	—	24 - 10 Kg. aşan tornacılık; tesviyecilik ve taşlama işleri.
—	—	25 - Her türlü madeni kablo imali, çelik tel ve çelik şerit soğuk haddeleme, bıçak ve emsali demir eşya imali işleri.
—	K	26 - Muharrik kuvvetle işleyen tam otomatik soğuk şekillendirme tezgâhlarında yapılan işler.
—	—	27 - Metal yüzeylerde yapılan, mekanik ve kimyasal temizlik işleri ile elektroliz yolu ile yapılan koruyucu kap-

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
			lama. (Nikelaj, kromaj ve kadmiyum kaplama vb.) sıcak daldırma yolu ile yapılan koruyucu kaplama (Kurşun, kalay, çinko vb.) çeşitli kimyasal maddelerle yapılan diğer koruyucu kaplama (fosfatlama, eloksal vb.) ve emaye işleri.
			Ağaç ve tahta işleri ile bunlardan mamul eşya sanayii ile ilgili işler :
—	—	28 -	Muharrik kuvvetle çalışan her türlü testereler ile kesici yontucu, sovucu, delici makinalar ve hızarlarla yapılan işler.
Ç	K	29 -	Kurutma işleri ile yapıştırma, kontraplak, kontrabla ve suni tahta imali işleri.
			Yapı İşleri :
—	—	30 -	Bina, duvar, set, baraj, yol, demiryolu inşaası ve tamiri işleri. (Yardımcı işlerde çocuk çalıştırılabilir.)
—	—	31 -	Havai hat, tünel, köprü, iskele, liman, dalgakıran, kanalizasyon, lağım, kuyu, kanal ve benzerleri yer-

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
		üstü ve yeraltı su üstü ve su altı inşaatı ve tamiratı işleri ile tazyikli hava ile temel inşaat ve yıkım işleri.
—	—	32 - Kireç, beton, asfalt ve benzerleri gibi yapı, malzeme ve maddeleri ihzar ve tatbikatına ait işler.
—	—	33 - Asbest tozları ile yapılan her çeşit imalatın (Dam tecrit malzemesi, çimento ve asbest esaslı borular, kauçuklu ve plastikli yer döşemeleri imali gibi.) asbest hazırlama ve hamur yapma işleri. (Hamurun şekillendirilmiş ve bu suretle zararlı etkisi giderilmiş kademelerinde kadın ve çocuk çalıştırılabilir.)
—	—	34 - Toprak kazma, yarma ve doldurma işleri.
		Kimya Sanayi İle İlgili İşler :
—	—	35 - Klorür asidi, sülfat asidi, nitrat asidi ve benzer her çeşit tahriş edici ve yakıcı asitler ile sodyum ve potasyum hidroksit, amonyak gibi al-

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
		kalilerin üretimi ve bunlarla yapılan işler.
—	—	36 - Aldehitler, ketonlar, eterler, karbon sülfür, analin, alkoller, solventler, tinerler, trikloretilen ve benzerleri gibi uçucu ve parlayıcı maddelerin imali ve bunlarla yapılan işler.
—	—	37 - Ham petrol ve katranların distalisyonu, bitum, madeni yağlar ve her türlü akaryakıt ve rafinasyon işleri. (Maddelerin küçük miyaslarda yağlama, silme işleri gibi kullanılmasına ilişkin işlerde kadın ve çocuk çalıştırılabilir.)
—	—	38 - Odun ve kömürlerin gazlaştırılmaları, koklaştırılmaları ve bunlardan elde edilen bitum, katran gibi ara ve ana ürünlerin distilasyonu işleri.
—	—	39 - Havagazı, yer gazı, biogaz ve asetilen üretimi işleri.
—	—	40 - Asfalt ile dam tecrit maddeleri ve yağlamaya özgü olup petrol tasfiyehanelerinde elde edilemeyen sıvı ve katı yağların imali işleri.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	41 - Her türlü patlayıcı madde ve mühimmatın imali, depolanması ve nakli işleri.
—	—	42 - Her türlü zehirli gazların ve harb gazlarının üretimi, kullanılması, depolanması ve nakli işleri.
—	—	43 - Aktif kömürlerin diğer aktif maddelerin ve çeşitli kimyasal maddelerin emprenyasyon işleri.
—	—	44 - Her türlü patlayıcı maddenin kullanıldığı işler ile toz ve gaz maskeleri, koruyucu başlık ve elbiseler kullanılması zorunlu bulunan işler.
—	—	45 - Piroteknik malzemesi hazırlama ve imali işleri (Aydınlatma ve işaret fişekleri, havai fişekler, şenlik maytabları, tabanca mantarları benzerleri)
—	—	46 - Kibrit imaline ait işler. (Kimyasal maddelerin karıştırılması, hamur yapma ve kurutma işleri dışındaki işlerde kadın ve çocuk çalıştırılabilir.)

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	47 - Her türlü organik ve anorganik zehirli veya tahriş edici maddelerle boya ve vernik imali ve bunlardan meydana gelen zehirli ve tahriş edici boyaların kullanılması işleri.
—	—	48 - Kimyasal gübrelerin istihsali ve istihzarı işleri.
—	—	49 - Sellulozik boya imali işleri.
—	—	50 - Sellüloit imali ve lak nitrosellülozu ile yapılan çeşitli kimyasal maddelerin imali işleri.
—	—	51 - Ensektisit, redontisit ve tarımsal mücadele ilaçları istihsali ve istihzarı işleri.
—	—	52 - Flor, klor, brom, iyot üretimi ve bunların muharriş türevlerinin imali işleri.
—	—	53 - Organik ve anorganik pigmentlerin imali işleri.
—	—	54 - İnsan sağlığına zarar verici kimyasal maddelerin yükleme boşaltma ve nakli işleri.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	55 - Akümülatör imali ve seri olarak akümülatörlerin bakım ve şarj işleri.
—	K	56 - Uyuşturucu maddelerin imali işleri.
—	—	57 - Bitkisel ve hayvansal yağların üretimi ve bunlardan yapılan maddelerin imaline ilişkin işler. (Karbon süllfür gibi parlayıcı veya tahriş edici solventlerle yapılan prine ve benzeri yağlı maddelerden ekstraksiyonu ile yağ üretimi işlerinde ekstraksiyon kademelerinde kadın ve çocuk çalıştırılamaz.)
—	—	58 - Suni lifler ve diğer sentetik lifler ile plastik maddelerin imali işleri.
—	—	59 - Tabakhaneler ile her çeşit deri fabrika ve imalathanelerinde tabaklama, nakil ve depolama işleri.
—	—	60 - Ham kükürtleri işleme ve boyama işleri.
—	K	61 - Kauçuk ve lastik sanayiinde, lastik hamurunun hazırlanmasından her

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
			çeşit şekillendirilmiş mamul yapımına kadar bütün işler. (Lastik hamurunun hazırlanmasında kadın çalıştırılamaz.)
Ç	K	62 -	Plastik maddelerin şekillendirilmesi ve plastik eşya imali işleri. (Bu tip imalatta meydana gelen ara veya ana mamul bir kişi tarafından idare edilemeyecek büyüklük ve ağırlıkta ise bu işlerde kadın ve çocuk çalıştırılamaz.)
			İplik ve Dokuma Sanayii İle İlgili İşler :
Ç	K	63 -	Çırcır fabrikalarındaki işler.
—	K	64 -	Pamuk, keten, yün, ipek, paçavra ve benzerleri temizleme ve harman işleri ile bunların döküntülerini ayırma ve didikleme işleri.
—	K	65 -	Pamuk, keten, yün, ipek ve benzerleriyle bunların döküntülerini hallaç, haşıl, tarak ve kolalama tezgâhlarında yapılan işler.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
Ç	K	66 - Pamuk, keten, yün, ipek ve benzerleriyle bunların döküntülerinin hallaç, tarak ve kolalama tezgâhlarından bölme ile ayrılmış ve fenni iklim ve aspirasyon tesisatı olan iplikhane ve dokuma hazırlama işleri.
—	K	67 - Her türlü ilkel ve mamul maddelerin boyanması, gazlanması ve ağartılması işleri.
—	—	68 - Suni ipek imalinde hazırlama ve üretme işleri.
—	K	69 - Tafta, vernikli ve su geçmez bezler ve muşamba imali işleri.
—	K	70 - Kıl mensucat, her türlü keçe ve aba imali işleri.
		Kâğıt ve Sellüloz Sanayii İle İlgili İşler :
Ç	K	71 - Kâğıt hamuru ve odun hamuru üretimi işleri.
Ç	K	72 - Sellüloz üretimi işleri.
—	—	73 - Kâğıt ve sellüloz üretiminde klor, hipoklorit, kükürt dioksit, hiposul-

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
			fit gibi tahriş edici ve zararlı maddelerin üretimi ile çözeltilerinin hazırlanması, kullanılması ve geri kazanılması işleri.
—	K	74 -	Seri olarak otomatik makinalarla kâğıt, karton, mukavva imali işleri.
			Gıda ve İçki Sanayi İle İlgili İşler :
Ç	K	75 -	Zahire depolarındaki işler ile un ve çeltik fabrikalarındaki işler.
—	—	76 -	Ekmek ve maya fırın ve fabrikalarındaki hazırlama ve imale ait işler.
—	—	77 -	Mezbaha işleri, sakadat atelye ve fabrikalarındaki işler.
Ç	K	78 -	Balıkhane işleri.
—	—	79 -	Soğuk hava depolarındaki işler.
—	—	80 -	Tuzlalarda su içinde çalışma işleri ile tuz doldurma ve hamallık işleri.
Ç	K	81 -	Şeker fabrikalarında hazırlama ve üretime ait işler.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
—	K	82 -	Alkol ve her türlü alkollü içkilerin imali işleri.
			Tüm Sanayii İle İlgili İşler :
—	—	83 -	Balyaların depolara taşınması işleri.
—	—	84 -	İmalathane ve depolardaki aktarma işleri.
—	K	85 -	Sigara imalathane ve fabrikalarında yaprak tütün rutubetlendirme daireleri, ayırma ve temizleme makineleri, tütün filtreleri işleri.
—	K	86 -	Tütün harman ve kıyımhane işleri.
			Enerji üretimi, nakli ve dağıtımı ile ilgili işler :
—	—	87 -	Buhar, gaz vesair muharrik kuvvet üretimiyle ilgili işler.
—	—	88 -	Elektriğin üretimi, nakli ve dağıtımı işleri ile akümülatör dairelerinde yapılan her türlü işler.
	—	89 -	Hareket halinde bulunan makine, motor ve aksamı ile transmisyon

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
			tertibatının yağlanması, tamiri ve temizlenmesi gibi işler.
			Nakliye ve benzeri ilşer :
—	—	90 -	Araçsız olarak yirmibeş kilodan 50 kg. a kadar (50 dahil) yukarı ağırlık taşıma, boşaltma ve yükleme işleri.
—	—	91 -	El arabası gibi araçlarla elli kilodan yukarı ağırlık taşıma, boşaltma ve yükleme işleri.
—	—	92 -	Üç ve dört tekerlekli ve pedallı arabalarla altmış kilodan yukarı ağırlık taşıma, boşaltma ve yükleme işleri.
—	—	93 -	En çok % 10 rampalı yerlerde vagonetlerle 300 kilodan yukarı ağırlık taşıma, boşaltma ve yükleme işleri.
Ç	K	94 -	Çuvallama, fıçılama, istifleme ve benzeri işler.
—	K	95 -	İnsan ve eşya taşımaya özgü taşıt araçlarında pilotluk, kaptanlık, şo

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
			förlük ve bunlara yardımcılık işleri.
—	K	96 -	Her türlü taşıt araçlarında makinistlik, arabacılık, frencilik, makascılık ve bunlara yardımcılık işleri.
			Çeşitli İşler :
—	—	97 -	Denizlerde, göllerde ve nehirlerde balık ve diğer hayvanların ve bitkilerin avlanması, toplanması, üretilmesi ve dalyan işleri.
—	—	98 -	Sünger avcılığı işleri.
—	—	99 -	İtfaiye işleri.
—	—	100 -	Ocakçılık, ateşcilik işleri ile ocak ve baca temizleme işleri.
—	K	101 -	Büyük çamaşırhanelerde yapılan işler.
—	—	102 -	Lağım işleri.
—	—	103 -	Çöpçülük işleri.
—	—	104 -	Hayvansal gübre işleri.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
—	K	105	- Paçavracılık işleri.
—	—	106	- Bataklık kurutma, su altı ve toprak altı işler ile suya girilerek yapılan her türlü işler.
—	—	107	- Düşme tehlikesi fazla olan yüksek yerlerde yapılan inşaat ve tamirat işleri.
—	K	108	- Radyoloji işleri ile radyum ve radyoaktif maddelerle yapılan işler.
—	K	109	- Vahşi veya zehirli hayvan bulunduran bahçelerdeki ve hayvan terbiyesi müesseselerindeki işler.
—	K	110	- Film, plak ve benzeri cisimlerin tutuşucu cinsten maddelerle yapılması ve kullanılması ile ilgili işler ve projeksiyon işleri.
Ç	K	111	- Matbaa mürekkebi imali işleri.
—	K	112	- Keten, kenevir ve jütten iplik, cisim, halat imali ve bunlarla yapılan dokuma işleri.
—	K	113	- Hastane, bakteriyoloji ve kimya laboratuvarları ve eczacılık işleri.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler		
—	K	114	- Hayvan tahniti işleri.
—	K	115	- Kemik, boynuz, tırnak ve hayvan kanı ile ilgili üretim işleri.
Ç	K	116	- Tutkal, jelatin ve kola imali işleri.
—	—	117	- Metalden matbaa harfi imali ve klişe imali işleri.
—	K	118	- Tüylü olarak kullanılacak derilerin hazırlama işleri.
—	K	119	- Kuş ve hayvan tüyü kıllarının temizlenmesi didiklenmesi, ayrılması ve bunlara benzer işler.
—	K	120	- Süngerleri temizleme, yıkama, beyazlatma ve boyama işleri.
Ç	K	121	- Deri sanayiinde mamul derilere yüz ve fantazi fason yapma ve derileri perdahlama işleri.
—	K	122	- Makinasız deniz nakil araçlarında (Mavna, şat ve benzerleri.) yapılan bütün işler.

16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların çalıştırılabilecekleri işler	Kadınların çalıştırılabilecekleri işler	
—	—	123 - Yüzen vinç ve taraklarda yapılan işler.
—	K	124 - Hava alanlarındaki uçuşa hazırlık işleri ile yer hizmetleri ve bakım işleri.
—	K	125 - Uçaklarda yapılan bütün işler.

GEBE VEYA EMZİKLİ KADINLARIN ÇALIŞTIRILMA ŞARTLARIYLA EMZİRME ODALARI VE ÇOCUK BAKIM YURTLARINA DAİR TÜZÜK

R. Gazete No: 19427
R.G. Tarihi: 10.4.1987

Kapsam :

Madde 1 — Gebe veya emzikli kadınların hangi dönemlerde ne gibi işlerde çalıştırılmalarının yasak olduğu, mahzur olmayan işlerde hangi şartlar ve usullerde çalıştırılabilecekleri, emzirme odaları veya çocuk bakım yurtlarının (Kreş) nasıl kurulacağı bu Tüzükte gösterilmiştir.

Deyimler :

Madde 2 — Bu Tüzükte geçen deyimlerden;

Oda: Emzirme odasını;

Yurt: Çocuk bakım yurdunu (Kreş),

Çalıştırma Yasağı :

Madde 3 — Kadın işçilerin, doğumdan önce 6, doğumdan sonra 6 hafta olmak üzere 12 haftalık süre içinde çalıştırılmaları yasaktır.

Bu süreler, işçinin durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra hekim raporuna dayanılarak arttırılabilir.

İsteği halinde, kadın işçiye, doğumdan sonra 6 haftadan sonra 6 aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu süre, ücretli izin hakkının hesabında nazara alınmaz.

Gebe İşçilerin Muayene İzni :

Madde 4 — İşçiler, başvurmaları halinde, gebeliğin ilk üç ayında, işyeri, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulun-

madığı yerlerde sırasıyle en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık Tesisleri, sağlık ocakları, hükümet veya belediye hekimlerince muayene ve tedavi edilirler.

Sonraki aylarda, ayda en az bir defa tıbbi muayeneye gitmelerine izin verilir.

Emzikli İşçilerin Çalıştırılmaları :

Madde 5 — Emzikli işçilerin, Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğünde kadınların çalıştırılabilecekleri belirtilmiş olan işlerde çalıştırılabilmeleri için, doğumdan sonraki 6 haftanın bitiminde ve işe başlamalarından önce, işyeri, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırasıyla en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesisleri, sağlık ocakları, hükümet veya belediye hekimlerine muayene ettirilerek çalışmalarına engel durumları olmadığının raporla belirlenmesi gerekir.

Muayene sonunda ağır ve tehlikeli işlerde çalışmasından mahzur olduğu hekim raporuyla belirlenen emzikli kadın işçiler doğumdan sonra ilk 6 ay içinde bu işlerde çalıştırılamazlar.

Emzirme İzni :

Madde 6 — Emzikli işçilere, oda ve yurtlarda bulunan bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için, 1475 sayılı İş Kanununun 64 üncü maddesi uyarınca verilecek ara dinlenmesinden önce ve sonra, uygun saatlerde, ayrı ayrı iki defa, kırkbeşer dakikalık izin verilir.

100 den az kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde ise, emzikli işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için biri ara dinlenmesinden, biri işin bitiminden önce, ayrı ayrı iki defa kırkbeşer dakikalık izin verilir.

Bu izinler iş süresinden sayılır.

Oda ve Yurt Açma Yükümlülüğü :

Madde 7 — Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 100-150 kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde, bir yaşından küçük çocukların bırakılması ve bakılması ve emzikli kadınların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine en çok 250 metre uzaklıkta bir emzirme odasının kurulması zorunludur.

Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150'den çok kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması ve bakılması, emzikli kadınların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın bir yurdun kurulması zorunludur. Yurt, işyerine 250 metreden daha uzaksa, işveren taşıt sağlamakla yükümlüdür.

İşverenler, ortaklaşa oda ve yurt kurabilecekleri gibi, oda ve yurt açma yükümlülüğünü, bu Tüzükte öngörülen nitelikleri taşıyan yurtlarla yapacakları anlaşmalarla da yerine getirebilirler.

Oda ve yurt açma yükümlülüğünün belirlenmesinde, işverenin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan tüm işyerlerindeki kadın işçilerin toplam sayısı dikkate alınır.

Oda ve Yurtlardan Faydalanacaklar :

Madde 8 — Oda ve yurtlardan kadın işçilerin çocuklarıyla erkek işçilerin annesi ölmüş veya vilâyeti babaya verilmiş çocukları faydalanırlar.

Odalara 0-1, yurtlara 0-6 yaşındaki çocuklar alınır.

Oda ve yurtlarda çocuklarla görevlilerden başkasının bulunması ve bunların amaç dışında kullanılması yasaktır.

Yurtlarda 0-2 ve 3-6 yaş çocukları birbirinden ayrı bulundurulur.

Çocuklar, oda ve yurtlara işbaşı yapılmadan önce bırakılır, işin bitiminden alınır.

Anne ve babalar, odaların ve yurtların disiplin ve yönetimine dair kurallara uymak şartıyla ara dinlenmesinde çocuklarını görüp bakımlarıyla ilgilenebilirler.

Kayıt ve çıkış :

Madde 9 — Oda ve yurtlara kabul edilen çocuklar, kayıt ve kabul defterine yazılır (Ek: 1).

Oda ve yurtlardan tamamen ayrılan çocukların, ayrılış nedeni, tarihi, kiminle çıktığı, gözlem kağıdına ve bu deftere işlenir. Çocuğun özel dosyası, anne veya babasına verilir.

Oda ve Yurtlarda Bulunacak Nitelikler :

Madde 10 — Oda ve yurtlar çocukların sağlığının korunması hava ve güneş ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli nitelikleri taşıyacaktır.

Buralarda, kadın ve velâyet hakkına sahip erkek işçi sayısının en az % 10'u oranında yatak, yeteri kadar gözlem bölmesi ve bir emzirme yeri bulunacaktır.

Çocuklar, emzirme yerlerine, hemşire, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda yetişmiş eleman veya çocuk bakıcısı tarafından getirilir, emzirmenin bitiminde yine aynı kimseler tarafından alınarak temizlik ve bakımları yapıldıktan sonra yataklarına bırakılır.

Oda ve yurtlarda, anneler ve görevliler için yeteri kadar tuvalet ve lavabo, her 10 yatağa bir çocuk banyosu, çocuk yatak odalarının bitişiğinde çocukların kullanabileceği lavabolar, yurtlarda ise, ayrıca, çocuklar için yeteri kadar tuvalet bulunacaktır.

Oda ve yurtlarda, mamaların ve yiyeceklerin hazırlanması, muhafazası, dağıtılması, yedirilmesi, kullanılan araç ve

gereçlerin temizlenmesi için gerekli yerler bulundurulacaktır.

Oda ve yurtlarda, yatak odalarından ayrı bez değiştirme odaları olacak; bu odalarda, masa, yatak, şezlong gibi eşyalar, temiz ve kirli bez çamaşırların ayrı ayrı konulması için gerekli dolap ve kaplar bulundurulacak; yatak eşyası ve annelere emzirme esnasında giydirilen gömlekler temiz ve düzenli olarak korunacaktır.

Çocukların bulundurulacağı odaların, taban alanlarının her çocuğa en az 3 metrekare, hacimlerinin her çocuğa en az 8 metreküp hava düşecek ölçüde ve bol ışıklık olması gereklidir.

Taban, çocukların sağlığına zarar vermeyecek, kolayca temizlenebilecek biçimde döşenecek; duvarlar ve bölmeler yeterli bir yüksekliğe kadar kolayca temizlenebilir bir madde ile boyanacak veya kaplanacak; odalar ve eşya toz tutmayacak şekilde düz ve basit olacaktır. Çocuk karyolaları ve komodinleri temiz, boyalı, kullanıma ve sağlığa uygun nitelikte olacak, karyolaların ayarlanabilir yüksek korkulukları bulunacaktır.

Yurtlarda yeteri kadar büyüklükte bir bahçe ve bu bahçede, çocukların dinlenmeleri ve oynamaları için araç ve gereçler bulunacaktır.

Oda ve Yurtlarda Bulundurulacak İlaç ve Tıbbi Gereçler:

Madde 11 — Oda ve yurtların gereken yerlerine termometreler konacak, buralarda Tüzüğe bağlı çizelgede (Ek: 2) yazılı olan ve ayrıca işyerinde görevli hekim tarafından gerekli görülen ilaç ve tıbbi gereçler bulundurulacaktır. Bunlar özel bir dolap içinde ve kolayca kullanılabilecek şekilde saklanacak ve en az altı ayda bir işyerinde görevli hekim tarafından gözden geçirilecek bozulmuş veya kullanılmaz duruma gelmiş yahut tükenmiş bulunanların yerlerine yenileri konacaktır.

Personel Yönetim ve Gözetim :

Madde 12 — Odalarla yurtların emzirme odalarında her 10 çocuk için bir kadın bakıcısı bulundurulur. Çocuk bakıcılarından en az birinin hemşire veya kız meslek lisesi çocuk gelişim ve eğitim bölümü mezunu veya benzeri mesleklerden olması zorunludur.

Yurtlarda, her 20 çocuk için bir çocuk bakıcısıyla hemşire veya kız meslek lisesi çocuk gelişimi ve eğitimi mezunu veya benzeri meslek mensubu eleman bulundurulur.

Oda ve yurtlar temizlik için yeteri kadar kadın hizmetli bulundurulur.

Hemşire veya kız meslek lisesi çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü mezunu veya benzeri meslek mensubu elemanlardan birisi, işverence, yönetim ve gözetimle görevlendirilir.

Oda ve yurtlar, işyerlerinde görevli hekimin tıbbi gözetimi altındadır. Çocukların sağlık durumları en az gün aşırı bir hekim tarafından kontrol edilir ve gereği yapılır.

Çocukların Muayeneleri :

Madde 13 — Oda ve yurtlara kabul edilecek çocuklar, önce gözlem bölmesine alınır ve hekim muayenesinden geçirilir. Bulaşıcı veya tehlikeli bir hastalığı bulunmadığı ve portör olmadığı anlaşılanlar hakkında rapor düzenlenir, raporlar çocukların özel dosyalarında saklanır.

Bulaşıcı veya tehlikeli bir hastalığı olanlar, hastalık kuşkusu bulunanlar veya portör olduğu anlaşılanlar, sağlıklı olduklarının belirlenmesine kadar oda ve yurtlara alınmazlar.

Oda ve yurtlarda bulunan çocuklardan bulaşıcı hastalığa tutulanlar veya tutulduğundan şüphe edilenler hekime muayene ettirilmek üzere derhal gözlem bölmelerine alınırlar.

Muayene sonucunda bulaşıcı veya tehlikeli bir hastalığa tutulduğu anlaşılan çocuklar, hekimce bir sağlık kuruluşuna

gönderilir ya da reçetesi verilerek gerekli öğütlerle ailesine teslim edilir.

Oda ve yurda kabul edildiği gün her çocuk bir gözlem kağıdı (Ek: 3) doldurulur ve özel dosyasına konur. Buralarda kaldığı sürece, çocukların, sağlık ve genel gelişme durumları, beden yapıları, ruhsal özellikleri en az haftada bir defa görevli hekimce sağlık muayenesi kağıtlarına (Ek: 4), ağırlıkları ise çizelgesinde belirtilen dönemlerde ağırlık çizelgesine (Ek: 5) işlenir.

Oda ve yurtlarda kalan çocuklara, koruyucu aşılar ve serumlar yapılır ve bunlar çizelgeye yazılır (Ek: 6).

Çocukların Beslenmesi :

Madde 14 — Oda ve yurtlarda, çocuklara yaşlarına göre mamaları, kahvaltıları ve yemekleri verilir. Yemek listelerinin ve mamaların düzenlenmesinde görevli hekimin düşüncesi alınır.

Çocuklara, ayrıca günde 250 şer gram dayanıklı ve pastörize, bulunmadığı takdirde kaynamış süt veya yoğurt verilir.

Çocukların Eğitim ve Geliştirilmeleri :

Madde 15 — Yurtlarda, çocuklara kişisel temizliğin yolları öğretilir, oyun, şarkı ve oyuncaklarla psiko-sosyal gelişmeleri sağlanır.

İşverenin Yükümlülüğü :

Madde 16 — Oda ve yurtların bina, kuruluş, döşeniş, araç, gereç, taşıt, beslenme ve benzeri giderlerinin tamamı işverenlerce karşılanır.

Buralar, ayda en az bir defa işveren veya işveren vekili tarafından denetlenir. İşveren, işveren vekili, görevli hekim

veya bu birimlerin yönetim ve gözetiminden sorumlu olanlarca görülen eksiklikler derhal giderilir.

Ortaklaşa Kurulan Oda ve Yurtların Yönetimi :

Madde 17 — Oda ve yurtlar birden çok işveren tarafından kurulduğu takdirde, bu işverenler veya işveren vekilleri, ayda en az bir defa toplanarak bu yerlerin yönetimine dair kararları alırlar ve uygulanmasını sağlarlar.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler :

Madde 18 — Bakanlar Kurulunun 20/7/1973 tarihli ve 7/6821 sayılı Kararıyla yürürlüğe konulmuş olan Gebe veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Koşullarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtları (Kreş) Hakkında Tüzük yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük :

Madde 19 — Bu Tüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 20 — Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

..... İşyeri

Ek : 1

Kayıt ve Kabul Defteri

Emzirme Odası

Çocuk Bakım Yurdu

Kayıt Numarası	Adı, Soyadı	Babasının Adı, Soyadı	Annesinin Adı, Soyadı	Anne veya Babanın Personel Numarası	Yaşı ve Doğum yeri	Oturduğu yer	Girdiği Gün ve Saat	Tamamen Çıktığı Gün ve Saat	Çıkış Nedeni	Kiminle Çıktığı

Emzirme Odası ve Çocuk Bakım Yurtlarında Bulundurulacak İlâç ve Tıbbi Gereç Çizelgesi

İlâç ve Gereç	Miktarı	Açıklama
Tentürdiyot	25 gr.	Cam kapaklı şişede
Amonyak	50 gr.	Cam kapaklı şişede
Saf alkol	100 gr.	Cam kapaklı şişede
Oksijenli su	1 şişe	Orjinal ambalajda
Yanık pomadı	2 tüp	Orjinal ambalajda
Enjektör	1 adet	2 cc.
Enjektör	1 adet	5 cc.
Enjektör iğnesi	6 şar adet cilt, adale ve damar için	
Damlalık	6 adet	
Beden derecesi	6 adet	
Çengelli iğne	12 adet	
Flaster	2 kutu	
Talk tozu	Yeteri kadar	
Küvet	2 adet	
Pens	2 adet	
Kulak pensi	1 adet	
Makas	2 adet	
Bisturi	1 adet	
Pamuk	5 paket	25 er gramlık
Steril sargı bezi	5 adet	Muhtelif büyüklükte
Üçgen sargı	1 adet	Parmak, baş ve etrafı için
Çocuk terazisi	1 adet	Emzirme odalarında
Boy ölçerli terazi	1 adet	Kreşlerde

Gözlem Kâğıdı

Ek : 3

..... İşyeri Adı, Soyadı :

Emzirme Odası Kayıt numarası :
Çocuk Bakım Yurdu Yatak numarası :

Yaşı ve doğum yeri :
Kan grubu :
Girdiği Tarih :
Girişte boyu ve kilosu :
Tamamen çıkarıldığı tarih :
Çıkışta boyu ve kilosu :
Çıkarıldığı tarihteki
Genel sağlık durumu :
Çıkış nedeni :
Kiminle çıktığı :

Anasının

Adı, soyadı :
Yaşı ve doğum yeri :
Ev adresi :
İşyeri numarası :

Babasının

Adı, soyadı :
Yaşı ve doğum yeri :
Ev adresi :
İşyeri numarası :

..... İşyeri

Emzirme Odası
Çocuk Bakım Yurdu
Adı, Soyadı :
Kayıt Numarası :

Ek : 1

Sağlık Muayenesi Kâğıdı

Tarih	Ağırlık	Boy	Dişler	Göz	Kulak Burun Boğaz	Solunum Sistemi	Dolaşım Sistemi	Sindirim ve Üriner Sistemi	Sinir ve Hareket Sistemi	Laborat tuvar	Röntgen	Teşhis	Yapılan Tedavi ve Öneriler	Doktor Adı, Soyadı İmza

Ek : 5

..... İşyeri

Emzirme Odası

Çocuk Bakım Yurdu
Adı, Soyadı :
Kayıt Numarası :

Ağırlık Çizelgesi

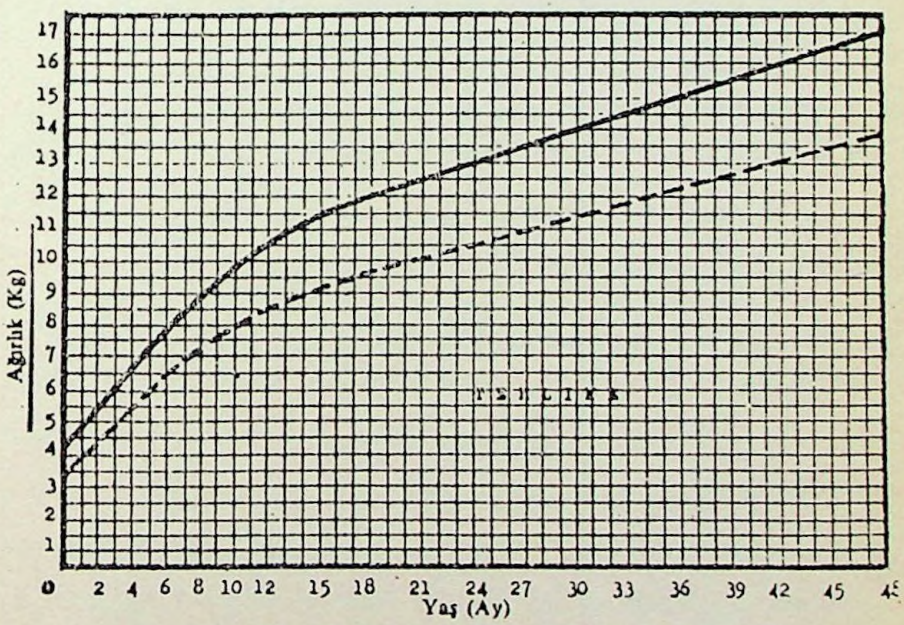

Ağırlık ölçümlerini belirli aralıklarla yaparak, bu tablo üzerinde işaretleyiniz.

Ek : 6

..... İşyeri
Emzirme Odası
Çocuk Bakım Yurdu :
Adı, Soyadı :
Kayıt Numarası :

A ş ı l a r

AŞILAR	UYGULAMA TARİHİ				
	1. Aşı	2. Aşı	3. Aşı	Rapel 1	Rapel 2
ÇOCUK FELCİ					
D.B.T.					
D.T.					
TETANOZ					
KIZAMIK					
B.C.C.					

Yapılan her aşı sayısına uygun olarak bölüm içerisine uygulama tarihini belirtiniz.

İŞYERLERİNDE İŞİN DURDURULMASINA VEYA İŞYERLERİNİN KAPATILMASINA DAİR TÜZÜK

R. Gazete No: 19487
R.G. Tarihi: 14.6.1987

BİRİNCİ BÖLÜM

Kapsam ve Deyimler

Kapsam :

Madde 1 — İşyerlerinde işin nasıl durdurulacağı, yeniden çalışmaya nasıl izin verileceği, işyerinin nasıl kapatılacağı ve açılacağı, acil durumlarda işin durdurulmasına veya işyerinin kapatılmasına karar verilinceye kadar alınacak tedbirler, işin durdurulmasına veya işyerinin kapatılmasına karar verecek komisyonda görev yapacak işçi ve işveren temsilcilerinin nitelikleri, seçimi, komisyonunun çalışma şekil ve esasları bu Tüzükte gösterilmiştir.

Deyimler :

Madde 2 — Bu Tüzükte Bölge Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüğü, müfettiş, işyerlerinin işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından teftişe yetkili müfettiş anlamında kullanılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Komisyonun Kuruluşu ve Çalışma Esasları

Komisyonun Kuruluşu :

Madde 3 — İşyerlerinde işin durdurulmasına ve işyerinin kapatılmasına karar vermeye yetkili komisyon, Bölge Müdürünün başkanlığında, iki müfettiş, bir işçi ve bir işveren temsilcisinden teşekkül eder.

Komisyona katılacak müfettişlerden biri, işin durdurulmasını veya işyerinin kapatılmasını teklif eden müfettiştir.

Komisyona işçi temsilcisi olarak, her bölge müdürlüğü görev alanı ve her işkolu için, kendisine mensup işçi sayısı en yüksek olan işçi sendikaları konfederasyonu yönetim kurulunca, konfederasyonca bu Tüzükte belirlenen süreler içinde seçim yapılmadığı takdirde, işkolunda en çok üyeye sahip işçi sendikası yönetim kurulunca, bir asil, bir yedek üye seçilir. İşçi sendikaları konfederasyonu veya sendikasınca seçim yapılmaması veya seçilen üyenin veya yedeğinin komisyona katılmaması halinde, işyerinde çalışan işçiler arasından, işçilerce seçilen temsilci, komisyona üye olarak katılabilir.

İşveren temsilcisi olarak, her bölge müdürlüğü görev alanı ve her işkolu için, kendisine mensup işveren sayısı en yüksek olan işveren sendikaları konfederasyon yönetim kurulunca konfederasyonca bu Tüzükte belirlenen süreler içinde seçim yapılmadığı takdirde, işkolunda en çok üyeye sahip işveren sendikası yönetim kurulunca, bir asil, bir yedek üye seçilir. İşveren sendikaları konfederasyonu veya sendikasınca seçim yapılmaması veya seçilen üyenin veya yedeğinin komisyona katılmaması halinde, işveren veya vekili komisyona üye olarak katılabilir.

Askeri işyerleri ile yurt emniyeti için gerekli maddeler imal olunan işyerlerinde görev yapacak komisyonun yapısı, çalışma şekil ve esasları, Milli Savunma, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

Temsilcilerin Nitelikleri :

Madde 4 — Komisyona işçi veya işveren temsilcisi olarak seçilebilmek için aşağıdaki nitelikleri taşımak gerekir :

A) Türk vatandaşı olmak,
B) Medeni hakları kullanmaya ehil olmak,
C) Okur-yazar olmak,

Süreler :

Madde 5 — İşçi ve işveren temsilcilerinin görev süreleri iki yıldır. Sürenin bitiminden itibaren 6 iş günü içinde yeni-

den seçim yapılır. Seçilenler, seçimi takip eden 6 iş günü içinde bölge müdürlüklerine bildirilir. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler. Seçilenlerin göreve başlamasına kadar eski temsilcilerin görevleri devam eder.

4 üncü maddede yazılı nitelikleri yitirenlerle ölüm, çekilme gibi sebeplerle ayrılanların yerlerine yedekleri gelir. Yedekleri yoksa, bölge müdürünce yapılacak bildirim üzerine 6 iş günü içinde yenileri seçilir.

Yerlerine gelenler, ayrılanların sürelerini tamamlarlar.

Komisyonun toplantıya çağırılması :

Madde 6 — Müfettiş, işin durdurulmasını veya işyerinin kapatılmasını gerektiren bir durumun varlığını raporla bildirirse, bölge müdürü, komisyonu, yazılı olarak toplantıya çağırır.

Çağırı yazısında, toplantının günü, saati, yeri ve işin durdurulmasını veya işyerinin kapatılmasını gerektiren sebepler belirtilir.

Toplantı :

Madde 7 — Bölge müdürünün ve müfettişlerin toplantıya katılması mecburidir.

İşçi veya işveren temsilcilerinin veya yedeklerinin katılmaması, komisyonun toplanmasını ve karar almasını engellemez.

Kararlar :

Madde 8 — Kararlar oyçokluğuyla alınır. Oyların eşitliği halinde, başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Kararların gerekçeli yazılması ve toplantıya katılanlarca imzalanması gerekir.

İşin durdurulmasına karar verildiği sırada, işveren, işin durdurulduğu bölümde durdurma sebeplerini gidermek için çalışma talebinde bulunursa, çalışmaya izin verildiği, gerekirse süre de belirlenerek, işin durdurulmasına dair karara yazılır.

İşyerinin kapatılmasına karar verildiği sırada işveren, kapatma sebeplerini gidermek için işyerinde çalışma talebinde bulunursa, çalışmaya izin verildiği işyerinin kapatılmasına dair karara yazılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşin Durdurulması

İşin durdurulacağı haller

Madde 9 — İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili tüzüklerde öngörülen birinci derecedeki şartlar yerine getirildikten sonra, yetkili makamdan izin alınarak kurulan ve işletilmeye başlanan bir işyerinin tesis ve tertiplerinde, makine ve cihazlarında çalışma metod ve şekillerinde işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir husus tesbit edilirse, giderilinceye kadar, komisyonca, tehlikenin niteliğine göre, işin tamamen veya kısmen durdurulmasına karar verilir.

Karar, İşverene tebliğ edilir.

Kararın uygulanması :

Madde 10 — İş, gerekirse güvenlik kuvvetlerinin de yardımıyla müfettişçe, komisyon kararına uygun olarak durdurulur; durdurulan bölüm mühürlenir.

8 inci maddenin ikinci fıkrasında öngörülen hallerde çalışma yapacak yerler mühürlenmez.

Durumu belirleyen bir tutanak düzenlenir. Durdurmayla ilgili belgeler bölge müdürlüğünde saklanır.

Mühürlerin geçici olarak kaldırılması :

Madde 11 — İşveren, durdurma sebeplerini gidermek için mühürlerin kaldırılmasını dilekçeyle komisyondan isteyebilir. Komisyon, gerekirse süre de belirleyerek, mühürlerin kaldırılmasına karar verir; mühürler müfettişçe sökülür.

Durumu belirleyen bir tutanak düzenlenir. İlgili belgeler bölge müdürlüğünde saklanır.

Durdurma kararının kaldırılması :

Madde 12 — İşverence, işin durdurulmasına dair kararda işçilerin hayatı için tehlikeli olduğu belirtilen hususların giderildiğinin bölge müdürlüğüne bildirilmesi halinde, müfettişçe, durum derhal incelenir ve sonucu raporla komisyona bildirilir. Komisyon, tehlikeli halin giderilip giderilmediğine göre, durdurma kararının kaldırılmasına veya sürdürülmesine karar verir.

Karar, işverene tebliğ edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İşyerinin Kapatılması

İşyerinin kapatılacağı haller :

Madde 13 — Kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış olan veya geçici işletme belgesi alındığı halde işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili tüzüklerde öngörülen ikinci derecedeki şartların verilen süre içinde yerine getirilmediği görülen işyerlerinde, işçilerin hayatı için tehlikeli bir husus tesbit edilirse, komisyonca, işyerinin kapatılmasına karar verilir.

Karar, işverene tebliğ edilir.

Kararın uygulanması :

Madde 14 — Bölge müdürü, kapatma kararını bir yazıyla mülkiye amirine gönderir. Mülkiye amirinin emri üzerine, güvenlik kuvvetlerince, çalışmadan alıkonulacak tedbirler alınarak işyeri kapatılır ve mühürlenir.

8 inci maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen hallerde çalışma yapılacak yerler mühürlenmez.

Durumu belirleyen bir tutanak düzenlenir ve bölge müdürlüğüne gönderilir.

İşyerinin geçici olarak açılması :

Madde 15 — İşverenin, kapatma sebeplerini gidermek amacıyla yapacağı çalışmalar için işyerinin açılmasını bölge

müdüründen yazılı olarak istemesi halinde, talep mülkiye amirine intikal ettirilir. Mülkiye amirince verilecek emir üzerine, üretim yapılmamak şartıyla güvenlik kuvvetlerince işyeri geçici olarak açılır.

Kapatılan işyerinin açılması :

Madde 16 — Kapatılan işyeri için kurma izni ve işletme belgesi alındığında, durum bölge müdürlüğünce mülkiye amirine bildirilir. Mülkiye amirinin emri üzerine, güvenlik kuvvetlerince, mühür sökülerek işyeri açılır.

Durumu belirleyen bir tutanak düzenlenir ve bölge müdürlüğüne gönderilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Acil Haller

Acil hallerde yapılacak işlemler :

Madde 17 — İşçilerin hayatı için tehlikeli olan husus, işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararının alınmasına kadar geçecek süre beklenmeden tedbir alınmasını gerektirecek nitelikte ise, müfettişçe, durumu ve alınması gereken tedbirlerin niteliğini belirten bir rapor düzenlenir, birer örneği mülkiye amirine, bölge müdürüne ve işverene verilir.

Mülkiye amirinin emriyle güvenlik kuvvetlerince tehlikeyi giderecek tedbirler alınır. Durumu belirleyen bir tutanak düzenlenir ve bölge müdürlüğüne gönderilir.

Bölge müdürü, komisyonu, Tüzüğün 9 uncu veya 13 üncü maddesine göre işlem yapılmak üzere derhal toplantıya çağırır.

Durum müfettişçe, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığına da telgrafla bildirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İlamların yerine getirilmesi :

Madde 18 — İş mahkemelerinin işin durdurulması kararlarının kaldırılmasına dair kararları, bölge müdürünce yerine getirilir. İşyerinin kapatılması kararlarının kaldırılmasına dair kararları ise, bölge müdürlüğünce mülkiye amirine intikal ettirilir. Mülkiye amirinin emriyle işyeri güvenlik kuvvetlerince açılır.

Bunlara dair tutanaklar bölge müdürlüğünde saklanır.

Yürürlükten kaldırılan hükümler :

Madde 19 — Bakanlar Kurulunun 31.1.1973 tarihli ve 7/5736 sayılı kararıyla yürürlüğe konulmuş olan İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına İlişkin Tüzük yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 — İşçi ve İşveren kuruluşları, 3 üncü maddede öngörülen temsilci seçimlerini, Tüzüğün yürürlüğe girdiği günü takip eden 90 gün içinde yapmak ve ilgili bölge müdürlüklerine bildirmek mecburiyetindedirler.

Seçim sonuçlarının bölge müdürlüklerine bildirilmesine kadar Bakanlar Kurulunun 3.1.1973 tarihli 7/5736 sayılı kararıyla yürürlüğe konulmuş olan İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına İlişkin Tüzük Hükümlerine göre teşekkül etmiş komisyonlar, bu Tüzükte öngörülen işlemleri yapmaya yetkilidirler.

Yürürlük :

Madde 20 — 25.8.1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 29.7.1983 tarihli ve 2869 sayılı Kanunla değiştirilen 75 inci maddesinin (D) bendine dayanılarak hazırlanmış ve Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 21 — Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

İŞYERİ HEKİMLERİNİN ÇALIŞMA ŞARTLARI İLE GÖREV VE YETKİLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

R. Gazete No: 17037
R.G. Tarihi: 4.7.1980

Amaç :

Madde 1 — Bu Yönetmelik işyeri hekimlerinin çalışma şartları ile görevlerini nasıl yürüteceklerini ve yetkilerini belirler.

Kapsam :

Madde 2 — İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğünün 91 nci maddesinde sözü edilen, sürekli olarak en az 50 işçi çalıştıran işyerlerinde Sosyal Sigortalar Kurumunca sağlanan tedavi hizmetleri dışında kalan, işçilerin sağlık durumlarının denetlenmesi, ilk yardım, acil tedavi ve diğer koruyucu sağlık hizmetlerinin düzenlenmesinde bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Tanımlar :

Madde 3 — Bu Yönetmeliğin uygulanması bakımından,

a) İş hekimliği alanında belirli tecrübe sahibi hekime «İşyeri hekimi».

b) Belirli bir işyeri tarafından kurulan ve iş hekimi denetiminde yardımcı sağlık personeli, sekreterya, genel hizmet personeli ile lüzumlu araç ve gereçle donatılmış birime «İşyeri Sağlık Birimi».

c) 50'den az işçi çalıştıran işyerlerinin bir araya gelerek bu maddenin (b) bendine uygun olarak kurulan birime «İşyerleri ortak sağlık birimi» denir.

İşyeri hekimlerinin görevleri :

Madde 4 — İşyeri hekimlerinin tıbbi görevleri,

a) İşçilerin işe giriş muayenelerinin yerine getirilmesi,

b) Aralıklı kontrol muayeneleri yapılması,

c) Özelliği olan işçilere, bu arada ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlara, gebe ve emzikli kadınlara, 18 yaşından aşağı gençlere, iki yaşından küçük çocuk sahibi annelere, malul ve arızalılara, alkoliklere, birden fazla iş kazası geçirmiş işçilere özel bir ilgi ve ihtimam sağlanması,

d) Meslek hastalığı dışı, üç haftadan uzun işten uzaklaşmalarla bütün meslek hastalıkları, iş kazaları ve sık tekrarlanan işten uzaklaşmalar halinde işe dönüş muayenelerinin yapılması,

e) Gereği halinde ek ve tamamlayıcı muayenelerin yaptırılması,

f) Ayrıca işveren tarafından ihtiyaç gösterilen işçilerin muayenelerinin yapılması,

h) Kaza halleri için işyerinde ilk yardım organizasyonu ve acil tedavinin yapılması,

ı) Koruyucu aşıların yapılması ve izlenmesi,

j) Kadın işçilerin çalıştırıldığı işyerlerinde ilgili Tüzük gereği oluşturulan Kreş ve Çocuk Bakım Yerlerinde barındırılan çocukların sağlık kontrollarının yapılması ve genellikle bu yerlerin sağlık şartlarına uygun biçimde teşkilatlanmasının ve çalıştırılmasının denetlenmesi.

2 — İşyeri Hekiminin Tıbbi Teknik Görevleri :

A. İşyeri Hijyeni ve Güvenliği konularında inceleme araştırma :

a) İşyerinin yakından tanınması ve kullanılan, üretilen maddelerin titizlikle izlenmesi için işyerlerinin aralıklı olarak incelenmesi,

b) Çalışma ortamı şartlarının değerlendirilmesi (ısı, gürültü, aydınlatma, havalandırma, iyonizan ve iyonizan olmayan ışınların, zehirli gazlar ve bunların çözücülerinin ve tozların etkilerini gereken hallerde ölçmelere de başvurarak yeterli biçimde değerlendirilmesi,

c) İşyerinin genel hijyen şartlarının (genel temizlik, içme suyu, yemekhane, yıkama yerleri, lavabo, duş, tuvalet, soyunma odaları vb.) devamlı izlenmesi,

d) Güvenlik yönünden mahzurlu görülen işlerde, işyeri şartlarının düzeltilmesi çarelerinin araştırılması,

e) İş kazası soruşturmaları ile bunlara karşı alınacak tedbirlerin tespiti ile ilgili araştırmalara katılma,

f) İlk yardım ve kurtarma işlerinin teşkilâtlanması ve bununla ilgili personelin yetiştirilmesi,

g) Mesleki bir hastalığın veya bir işle ilgili bir hastalığın tespitinden sonra, koruyucu tedbirlerin acilen alınması ve bununla ilgili işlemlerin yürütülmesi.

h) İşyeri İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları toplantılarına katılma.

B. İş ve İşçi Uyumu :

a) İşkolunda ve işyerinde uygulanan işlemleri ve teknolojik şartları inceleyerek bunların işyeri sağlık şartlarına uygunlukları konularında çalışma,

b) Her iş postasının gerektirdiği fiziki ve ruhi yetenekler ile işçilerin kişisel niteliklerinin tespiti, buna göre uygun işlerde çalıştırılmalarının sağlanması,

c) İş değişimlerinde danışmanlık yapılması,

d) Aşırı yorgunluk problemleri söz konusu olan yerlerde bunların önlenmesi için incelemeler yapılması,

e) İş kazasına uğrayan ya da mesleki bir arıza ya da hastalığa tutulan işçiler için ilgililer ile gerekli ilişkiler kurup bunların rehabilitasyonuna yardımcı olunması,

f) Malul ve arızalıların sınıflandırılmalarına ve çalıştırılmalarına ilişkin kararlara katılarak işlerine uyumlarının sağlanması,

C. Sağlık Eğitimi :

a) İşçilerin kişisel hijyen, beslenme, kişisel koruyucuların kullanılışı ve genel hijyen konularında eğitimleri ile uğraşmak,

b) İşyeri hekimi, işçilerin çalışma şartlarının düzenlenmesinde yerine göre, boş zamanların olumlu biçimde değerlendirilmesi imkânını sağalyacak çalışmalar yapar, bu arada

dinlenme kampları, spor ve öteki konularda çalışmalara katılır.

3 — **Kayıt ve İstatistik Görevleri :**

a) İşyerleri Sağlık Birimlerinde her işçi için bu Yönetmleiğe ekli örneğe göre (örnek a ve b) bir sağlık dosyası düzenlenir.

Bu dosya işyeri sağlık biriminde saklanır ve dosyada olan bilgiler hakkında gizlilik kurallarına uyulur.

İşyeri hekimi, dosya sahibi işçinin rızası olmaksızın kimseye sağlığı ile ilgili bilgiler veremez.

b) İşyeri Sağlık Birimlerinde, iş kazaları, meslek hastalıkları işlemlerinde ülke çapında değerlendirmelere elverişli bu Yönetmeliğe ekli örnekler kullanılır (Örnek 2).

c) İşyeri Sağlık Birimlerinde, pansuman, enjeksiyon işlemleri yanısıra hasta bakımı yürütüldüğü takdirde, yerine göre SSK veya özel kayıt düzenlemeleri yapılır.

C. İşyeri Sağlık Birimleri, tüm çalışmaları açıkça belirtecek biçimde yıllık çalışma raporları hazırlamakla yükümlüdürler. Bu raporlar, yönetmeliğe ekli örneğe göre hazırlanır ve raporlardan bir örnek Çalışma Bakanlığı ilgili bölümüne gönderilir (Örnek 3).

4 — **İnceleme-Araştırma ve İşyeri Dışı Kuruluşlarla İlgili Görevler :**

a) İşyeri Sağlık Birimleri, İşçi Sağlığı ve Güvenliği konularında yeni bilgiler kazanılmasında ve koruyucu önlemler tespit edilmesinde birer kaynak niteliğinde olduğundan, işyerleri Sağlık Birimlerinde inceleme ve araştırmalara ayrı bir önem verilir. Bu sebeple, İşyeri Sağlık Birimleri kendi ölçülerinde girişimlerde bulunabilecekleri gibi, gereken durumlarda, İşçi Sağlığı ve Güvenliği konularında araştırma - inceleme yapan uzmanlaşmış kuruluşlar ve üniversitelerle işbirliği yaparlar.

Çağdaş iş sağlığı, işçilerin çalışma hayatını bütünü ile ele aldığından İşyeri Sağlık Birimleri bu yönde çalışmalara önem verir ve bunlara etkili biçimde katılır.

İşyeri Hekimlerinin Yetkileri :

Madde 5 — a) İşyeri hekimleri çalışmalarını tam bir mesleki özgürlük içinde ve tıbbi deontoloji kurallarına uygun biçimde yürütür.

b) Hekim muayene odasının dışında, işyerinin her yerinde inceleme, görev ve hiyerarşik durumu ne olursa olsun gerekli gördüğü herkesle ilişki kurmak, bunlardan görevi icabı olan lüzumlu her türlü bilgiyi alma yetkisine sahiptir.

c) Hekim yıllık ücretli tatil izninden yararlanır, yokluğunda kendisinin teklif veya rızası ile bir vekil tayin edilir. Vekil görevlendirilmesi hekim ve idarenin anlaşmaları ile sağlanır.

d) Vekil hekim yerini aldığı hekimin bütün görevlerini tıbbı deontoloji içinde yürütür.

İşyeri Hekimlerinin Nitelikleri :

Madde 6 — a) Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği anda işyerlerinde iş hekimi olarak görev yapanlar dışında yeniden görev alacak kişilerin sırası ile aşağıdaki niteliklerden birine sahip olması gerekir.

b) İş Güvenliği Müfettişliğinde en az 3 yıl çalışmış Hekim İş Güvenliği Müfettişi niteliğini taşımak,

c) Yetkili bir makam tarafından verilmiş bir İş Hekimliği sertifikasına sahip olmak,

d) b ve c fıkralarında belirtilen nitelikte hekim bulunmadığı takdirde, işyeri hekimliğine istekli herhangi bir hekim atanabilir.

İşyeri Hekimlerinin Atanması :

Madde 7 — İşveren, mahalli tabib odasının aracılığı ile işyeri hekimi atayabilir.

Müracaat üzerine ilgili tabip odası, işyeri hekimi olarak görev almak isteyen hekimlerin adlarını işverene bildirir. İşveren, bu adaylardan işyeri hekimliği niteliğine uygun olanlar ile sözleşme yapmakta serbesttir.

İşyeri Sağlık Birimleri :

Madde 8 — a) Sürekli olarak en az elliden fazla işçi çalıştıran her işveren işyerinde bu yönetmelikte belirlenen görevleri yerine getirmek üzere İşyeri Sağlık Birimi kurmakla yükümlüdür.

b) İşyeri sağlık birimleri iş hekimliği alanında belirli bir tecrübe sahibi hekim ve baş hekim idaresinde kurulur.

c) Hekimlerin görevlendirilmeleri kişi başına hizmet saati üzerinden değerlendirilir.

Bu süre iş hekimliği ile ilgili hizmetler için işçi başına ayda 15 dakika olarak hesaplanır.

d) Hekim aynı zamanda Sosyal Sigortalar Kurumuna ait yükümlülükleri ve diğer tedavi hizmetlerini de yerine getirmek gayesi ile poliklinik yapmak zorunda ise bu iş için ayrıca Sosyal Sigortalar Kurumu hasta bakım normları uygulanır.

e) Sürekli olarak 1000 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerleri ve iş hekimliği görevleri için İşyeri Sağlık Birimi kurmak ve tam süre bir hekim görevlendirmek zorundadırlar. 1000 kişiyi aşan hallerde işçi başına ayda 15 dakikalık bir hizmete göre yeterince hekim eklenir.

f) Tam-süre hekim çalıştıran işyerleri aynı zamanda poliklinik hizmeti sürdürme durumunda ise, bu takdirde bu iş için de Sosyal Sigortalar Kurumu hasta bakım normları esas tutulmak üzere yeterince hekim eklenir.

g) Elliden az işçi çalıştıran işyerleri bir araya gelerek İşyeri Ortak Sağlık Birimi kurabilirler.

Bu gibi hallerde kurma ve işletme masrafları kişi başına düşen masraf üzerinden ortaklaşa karşılanır.

Hemşire ve Yardımcı Sağlık Personeli :

Madde 9 — a) 50-200 işçi çalıştıran ve İşyeri Sağlık Birimi kuran her işyeri bu birim için ayrıca bir sağlık memuru ya da hemşire görevlendirir. Diplomalı hemşire ya da sağlık memuru bulunmayan hallerde hemşire yardımcılarından yararlanılır.

b) 200-1000 işçi çalıştıran işyerlerinde iki hemşire ya da sağlık memuru görevlendirilir.

c) 1000'den fazla işçi çalıştıran işyerlerinde her 1000 işçi için bir hemşire eklenir.

Ancak ikiden fazla hemşire çalıştırılması halinde bunlardan birinin diplomalı hemşire olması gereklidir.

Ancak ikiden fazla hemşire çalıştırılması halinde bunlardan birinin diplomalı hemşire olması gerekir.

Bu gibi durumlarda hemşire aynı zamanda baş hemşirelik görevini sürdürür.

d) Poliklinik yapılan işyeri sağlık birimlerinde ihtiyaca göre hemşire sayısı artırılır.

Sekreterya ve Diğer Hizmetler :

Madde 10 — a) 1000'den fazla işçi çalıştıran her işyeri sağlık biriminde bir sekreter görevlendirilir.

Bu sekreterin daktilo bilmesi gerekir..

b) İşyeri sağlık birimlerinin temizlik ve bununla ilgili hizmetlerini karşılamak üzere yeteri kadar hademe ve yardımcı sağlık personeli görevlendirilir.

Yer ve Donatım :

Madde 11 — a) İşyeri sağlık birimi ve işyeri hekimi için uygun bir yer ve yeterli araç ile gereç işyerince temin edilecektir.

b) Bu yer ile araç gereçler yalnızca bu servislerin hizmetlerinde kullanılacaktır.

c) Bu yer tercihen kolay ulaşılan bir binanın giriş katında olacaktır.

d) Bu yerler, iyi aydınlatılmış, iyi havalandırılmış ve yeterli şekilde ısıtılmış olacak, akar su sağlanacak, sokak ve fabrika gürültüsünden uzak ve kolay temizlenir nitelikte bulunacaktır.

e) Oda sayısı, donatım araç ve gereçler işyerinin büyüklük ve işçi sayısına yeterli olacaktır.

Bu husus için aşağıdaki ölçüler uygulanacaktır.

(1) 500 kişiden az işçi çalıştıran işyerleri :

— 1 doktor muayene odası (16 m^2)

— 1 bekleme salonu (yeteri kadar geniş ve uygun oturacak yeri olacaktır.)

— 1 laboratuvar odası.

Gerekli laboratuvar muayenelerini yapmaya imkan sağlayacak şekilde donatılacaktır.

— 1 tuvalet

— pansuman odası

(2) 500-1000 kişi çalıştıran işyerleri :

— 1 doktor muayene odası

— 1 bekleme salonu

— 1 laboratuvar odası

— 1 pansuman odası

— 1 tuvalet

— 1 arşiv (tıbbi dosyaları muhafaza için)

(3) 1000'den fazla işçi çalıştıran işyeri sağlık birimi ile işyerleri ortak sağlık birimleri :

— Bu gibi işyerlerinde 3'den az olmamak üzere hekim sayısına ve iş durumuna göre yeterli muayene odası,

— 1 bekleme salonu

— 1 laboratuvar odası

— 1 pansuman odası

— 2 tuvalet (kadın ve erkek için ayrı)

— 1 sekreter odası

— 1 hemşire odası

— 1 depo (sedye ve tıbbi araç ve gereçlerin saklanması için yer sağlanır.)

Bunlardan başka lüzumlu hallerde bu yerler aşağıdaki olanaklarla desteklenir.

— Radyolojik muayeneler için gerekli bir yer (uygun şekilde korunmuş)

— Bir revir (1-2 yataklı)

— Bir dinlenme salonu (muayene odasına bitişik)

Madde 4 — Koruyucular, operatör ile makina ve tezgahta görevli diğer personeli kaza, iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruyacak, parça sıçraması gaz, toz intişarı gibi durumları da önleyecek nitelik ve biçimde olacaktır. Koruyucular, tezgâhla doğrudan ilgisi olmamakla birlikte tezgâh veya makina çevresinde bulunanların da hareket eden kısımlarla temasını önleyecektir.

Madde 5 — Koruyucuların tasarımı ve tezgâh üzerinde tesbiti tezgâhta çalışanların engellemeyecek, üretimi aksatmayacak ve kaliteyi bozmayacak biçimde olacaktır.

Madde 6 — Koruyucular, amaca uygun, kullanılması kolay, sağlam ve dayanıklı olacak, gerektiğinde çıkarılmadan bakımı yapılabilecek şekilde olacaktır.

Madde 7 — Pres giyotin ve benzeri tezgâhlarda koruyucu aralığı ile operasyon noktasına olan uzaklıklar aşağıda verilmiştir.

Koruyucu aralığı (en çok mm)	Koruyucunun operasyon noktasından uzaklığı (mm)
6	0-30
10	38-53
13	53-78
16	78-130
20	130-155
22	155-180
32	180-206

Bu ölçüler esas olmakla birlikte, çalışan elini düz olarak tezgâh tablası üzerinde hareket ettirdiğinde, koruyucu aralığından geçen parmak uçları operasyon noktasına ulaşamayacaktır.

Madde 8 — Koruyucular, 4.12.1973 gün ve 7/5583 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen, 11.1.1974 tarih ve

14765 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren «İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü»'nün Beşinci kısım iki, yedi, sekiz ve dokuzuncu bölümlerinde yer alan hükümlere uyacak nitelikte olacaktır.

Madde 9 — Her makinanın özelliğine göre operasyon noktaları uygun koruyucu içine alınacak, varsa ilgili Türk standardına uygun olacaktır. Hareketli kısımlar da aynı şekilde korunacaktır.

Madde 10 — Yurtiçinde yapılan makina ve tezgâhların koruyucuları yapımcı firma tarafından ilgili Türk standartlarına uygun olarak yapılacaktır. Türk Standardı olmayan koruyucular için yapımcı firma Türk Standartları Enstitüsünden uygun koruyucu standardının yapılmasını isteyecektir.

Ancak standart hazırlanıncaya kadar Türk Standartları Enstitüsünün göstereceği esaslara uyacaktır.

Madde 11 — Koruyucu olmayan makina ve tezgâhların yapımına, satılmasına, sergilenmesine, kiralanmasına veya devredilmesine izin verilmeyecektir. Bu konuda gerekli görülen durumlarda il ve yerel yönetimler ile güvenlik kuvvetleri yardımcı olmakla yükümlüdürler.

Madde 12 — İthal edilmiş veya yerli yapım olup, koruyucusu olmayan ve halen kullanılmakta olan makina ve tezgâhlar için Çalışma Bakanlığı ilgili Bakanlıkların görüşünü alarak «Genel Koruyucu Standartları»nın hazırlatılmasına teknik yönden katkıda bulunacak ve sözkonusu makinalara uygun koruyucuların yapılmasını ve kullanılmasını sağlayacak tedbirleri alacaktır.

Madde 13 — Koruyucusu olmayan makina ve tezgâh kullanılmayacaktır. Hiç bir işçiden bahis konusu koruma düzeni olmayan bir makina veya tezgâhı kullanması istenmeyecektir.

İşçiler de koruyucuyu etkisiz duruma getirerek çalışamayacak veya böyle çalışmakta direnmeyeceklerdir.

— Bu gibi işyerlerinde, psikolog ve sosyal hizmet uzmanı gibi elemanlar çalışıyorsa bunlar için de birer oda ayrılır.

Denetim :

Madde 12 — İşyeri Sağlık Birimleri (İSAB) ile İşyerleri Ortak Sağlık Birimlerinin (/YOSAB) ve iş hekiminin mesleki çalışmalarının denetimi - yasalarca belirlenmiş makamların yetkileri saklı tutulmak şartıyla Çalışma Bakanlığı ve Bakanlık Hekim İş Güvenliği Müfettişlerince yapılır.

Genel Hükümler :

Madde 13 — a) İşyerleri Sağlık Birimlerinin kurulup işletilmesi giderleri, hiç bir suretle işçilere yansıtılamaz.

b) İşyerleri Sağlık Birimleri görevlerini en iyi biçimde yürütme bakımından işçi kuruluşları ile işbirliği yaparlar.

c) İşyerleri Sağlık Birimleri çalışmalarına faaliyet kazandırmak için SSK Sağlık Birimleri ile koordinasyon sağlar ve bu birimlerle işbirliği yaparlar.

Yürürlük :

Madde 14 — Bu Yönetmelik İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü, 91. Maddesi uyarınca düzenlenmiş olup Resmi Gazete'de yayını tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MAKİNA KORUYUCULARI YÖNETMELİĞİ

R. Gazete No: 18050
R.G. Tarihi: 17.5.1983

Madde 1 — Bu Yönetmelik, 23 Mayıs 1967 tarih, 872 sayılı Kanunun uygulanması ve 1475 sayılı İş Kanununun 74. maddesi uyarınca yürürlüğe konmuş olan tüzüklerin ilgili hükümlerine açıklık getirilmesi amacıyla çıkarılmıştır.

Madde 2 — Bu yönetmelik sanayi ve ticaretten sayılan tüm işyerlerini kapsar.

Madde 3 — Yönetmelikte geçen :

«Makina» deyimi, bir tür enerjiyi başka bir tür enerjiye çevirerek veya insan gücü ile belirli işler yapan çeşitli kısımlardan meydana gelmiş araçları,

«Koruyucu» deyimi, makinaların transmisyon düzenlerinde hareketli parçalarında ve operasyon noktalarında kullanılan koruma düzeni ile güvenli olmayan durumlarda kullanılacak durdurma sisteminin tümünü.

«Transmisyon düzeni» deyimi, güç aktaran miller, volanları, kasnakları, kayışları, kaplinleri muyluları, bilyeleri, krankları, kavramaları, dişli düzenleri, zincir ve dişlisi gibi elemanları,

«Hareketli parçalar» deyimi makina ve tezgâhlarda güç aktarmayan ancak hareket eden (örneğin planyaların kalem tespit başlıkları, besleme merdaneleri, vargel tablaları vb. gibi) elemanları.

«Operasyon noktaları» deyimi, makina ve tezgahta talaş kaldıran, şekillendiren delen, ezen, kesen veya başka şekilde işlem yapan kısım ile iş alıp verirken tehlikeli olan bölgeleri,

«Durdurma düzeni» deyimi, konveyör kayışlarının yanlarında bulunan güvenlik halatları, koruyuculara kilitleri, imdat düğme ve frenleri, asansör paraşütleri gibi güvenli olmayan durumlarda sistemi durdurmayı sağlayan düzenekleri,

belirtir.

Madde 4 — Koruyucular, operatör ile makina ve tezgahta görevli diğer personeli kaza, iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruyacak, parça sıçraması gaz, toz intişarı gibi durumları da önleyecek nitelik ve biçimde olacaktır. Koruyucular, tezgâhla doğrudan ilgisi olmamakla birlikte tezgâh veya makina çevresinde bulunanların da hareket eden kısımlarla temasını önleyecektir.

Madde 5 — Koruyucuların tasarımı ve tezgâh üzerinde tesbiti tezgâhta çalışanların engellemeyecek, üretimi aksatmayacak ve kaliteyi bozmayacak biçimde olacaktır.

Madde 6 — Koruyucular, amaca uygun, kullanılması kolay, sağlam ve dayanıklı olacak, gerektiğinde çıkarılmadan bakımı yapılabilecek şekilde olacaktır.

Madde 7 — Pres giyotin ve benzeri tezgâhlarda koruyucu aralığı ile operasyon noktasına olan uzaklıklar aşağıda verilmiştir.

Koruyucu aralığı (en çok mm)	Koruyucunun operasyon noktasından uzaklığı (mm)
6	0-30
10	38-53
13	53-78
16	78-130
20	130-155
22	155-180
32	180-206

Bu ölçüler esas olmakla birlikte, çalışan elini düz olarak tezgâh tablası üzerinde hareket ettirdiğinde, koruyucu aralığından geçen parmak uçları operasyon noktasına ulaşamayacaktır.

Madde 8 — Koruyucular, 4.12.1973 gün ve 7/5583 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen, 11.1.1974 tarih ve

14765 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren «İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü»'nün Beşinci kısım iki, yedi, sekiz ve dokuzuncu bölümlerinde yer alan hükümlere uyacak nitelikte olacaktır.

Madde 9 — Her makinanın özelliğine göre operasyon noktaları uygun koruyucu içine alınacak, varsa ilgili Türk standardına uygun olacaktır. Hareketli kısımlar da aynı şekilde korunacaktır.

Madde 10 — Yurtiçinde yapılan makina ve tezgâhların koruyucuları yapımcı firma tarafından ilgili Türk standartlarına uygun olarak yapılacaktır. Türk Standardı olmayan koruyucular için yapımcı firma Türk Standartları Enstitüsünden uygun koruyucu standardının yapılmasını isteyecektir.

Ancak standart hazırlanıncaya kadar Türk Standartları Enstitüsünün göstereceği esaslara uyacaktır.

Madde 11 — Koruyucu olmayan makina ve tezgâhların yapımına, satılmasına, sergilenmesine, kiralanmasına veya devredilmesine izin verilmeyecektir. Bu konuda gerekli görülen durumlarda il ve yerel yönetimler ile güvenlik kuvvetleri yardımcı olmakla yükümlüdürler.

Madde 12 — İthal edilmiş veya yerli yapım olup, koruyucusu olmayan ve halen kullanılmakta olan makina ve tezgâhlar için Çalışma Bakanlığı ilgili Bakanlıkların görüşünü alarak «Genel Koruyucu Standartları»nın hazırlatılmasına teknik yönden katkıda bulunacak ve sözkonusu makinalara uygun koruyucuların yapılmasını ve kullanılmasını sağlayacak tedbirleri alacaktır.

Madde 13 — Koruyucusu olmayan makina ve tezgâh kullanılmayacaktır. Hiç bir işçiden bahis konusu koruma düzeni olmayan bir makina veya tezgâhı kullanması istenmeyecektir.

İşçiler de koruyucuyu etkisiz duruma getirerek çalışamayacak veya böyle çalışmakta direnmeyeceklerdir.

Madde 14 — İşveren makina koruyucularıyla ilgili mevzuattan işçileri haberdar edecektir. İşveren aynı zamanda bu makinaların kullanılmasından doğacak tehlikelerden bu hususta önceden alınacak tedbirlerden de uygun bir şekilde işçileri haberdar edecek ve gerekiyorsa eğitecektir.

Madde 15 — Bu Yönetmeliğin İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili hükümleri Çalışma Bakanlığı; Mecburi Türk Standartları kapsamına giren yapımla ilgili hükümleri Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; ithalatla ilgili hükümleri Ticaret, Sanayi ve Teknoloji ve Gümrük ve Tekel Bakanlıkları tarafından uygulanır.

Madde 16 — Bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmeyenler hakkında İş Kanununun ilgili ceza hükümleri uygulanır.

Madde 17 — Yönetmeliğin; 9, 10, 11 ve 12 nci maddeleri yayın tarihinden sekiz ay sonra, diğer maddeleri yayın tarihinde yürürlüğe girer.

HER NEVİ MADEN OCAKLARINDA YERALTI İŞLERİNDE KADINLARIN ÇALIŞTIRILMAMASI HAKKINDA 45 NUMARALI MUKAVELE

Milletlerarası İş Bürosu İdari Meclisi tarafından vaki davet üzerine Cenevre'de 4/6/1935 tarihinde 19 uncu inikat halinde toplanan Milletlerarası İş Teşkilatı Umumi Konferansı,

İnikat ruznamesinin 2 inci maddesini teşkil eden her nevi maden ocaklarında yeraltında kadınların çalıştırılmasına ait bulunan mesele hakkında muhtelif tekliflerin kabulünü,

Bu tekliflerin milletlerarası bir mukavele projesi şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra,

Bin dokuz yüz otuz beş senesi Haziran ayının yirmi bir tarihinde, (Yeraltı İşleri Mukavelesi «Kadınlar» 1935) adını taşıyacak olan aşağıdaki mukavele projesini kabul eder :

Madde 1 — Bu mukavelenin tasdiki için «Maden ocağı» tabiri, gerek emme, gerekse hukuki vasfını haiz ve yeraltında

mevcut maddelerin istihraçını istihdaf eden her nevi teşebbüslere şamildir.

Madde 2 — Kadın cinsinden hiçbir şahıs, yaşı ne olursa olsun maden ocaklarında yeraltı işlerinde çalıştırılamaz.

Madde 3 — Milli kanunlarla yukarıda yazılı memnuniyetten şu kimseler istisna edilebilirler :

a) Sevku idare vazifesiyle mükellef olup bedenen çalışmıyan şahıslar.

b) Sıhhi ve sosyal hizmetlerde çalışan şahıslar.

c) Mesleki bilgilerini tamamlamak maksadıyla bir maden ocağında yeraltı işlerinde staj görmelerine müsaade edilen tahsildeki şahıslar.

d) Bedenen çalışma mahiyetinde olmıyan bir sanatın icrası için bir maden ocağının yeraltı kısımlarına tesadüfi olarak inmesine lüzum görülen diğer bütün şahıslar.

Madde 4 — Bu Mukavelenin resmi tasdiknameleri Akvam Cemiyeti Umumi Katibine tevdi olunacak ve mumaileyh tarafından tescil edilecektir.

Madde 5 —

1 — Bu mukavele, ancak, Umumi Katip tarafından tasdiknamesi tescil edilmiş olan Milletlerarası İş Teşkilatı Azasını bağlıyacaktır.

2 — Mukavele, Umumi Katip, tarafından iki azanın tasdiknamelerinin tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.

3 — Bundan sonra da Mukavele, her aza için kendi tasdiknamesinin tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.

Madde 6 — Milletlerarası İş Teşkilatı azasından ikisinin tasdiknamesi tescil edilir edilmez Akvam Cemiyeti Umumi Katibi Milletlerarası İş Teşkilatının bütün azasına keyfiyeti iş'ar edecektir.

Keza, teşkilat azası tarafından kendisine daha sonra tevdi olunacak tasdiknamelerin tescilini de bütün azaya tebliğ eyliyecektir.

Madde 7 —

1 — Bu Mukaveleyi tasdik etmiş olan her aza Mukavelenin Mer'iyeti mebde tarihinden itibaren 10 sene zarfında, onu Akvam Cemiyeti Umumi Katibine göndereceği ve mumaileyhin tescil edeceği bir mektupla feshedilebilir. Feshin hükmü tescilden itibaren bir sene sonra cari olacaktır.

2 — Bu mukaveleyi tasdik etmiş olan her aza, birinci fıkrada adı geçen 10 senelik müddetin hitamını takip eden bir senelik mühlet zarfında bu maddede derpiş edilen feshe, ait ihtiyarını kullanmadığı takdirde, yeniden 10 senelik bir devre için bağlı kalacak ve bundan sonra mukaveleyi, bu maddede yazılı şartlar içinde her 10 senelik devrenin hitamında feshedilebilecektir.

Madde 8 — Bu mukavelenin mer'iyete girmesinden itibaren her 10 senelik devrelerin hitamında Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi, onun tatbikatına ait bir raporu umumi konferansa tevdi edecek ve onun tamamen veya kısmen tadili meselesini konferans ruznamesine koyup koymamak hususunda bir karar alacaktır.

Madde 9 —

1 — Konferans, bu Mukaveleyi, tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir mukavele kabul ettiği takdirde, yeni mukavelede hilafına bir hüküm olmadıkça

a) Tadili muhtevi yeni mukavelenin bir aza tarafından tasdiki, onun mer'iyete girmiş olması kayıt ve şartı altında yukarıdaki 7 inci madde nazarı itibara alınmaksızın, hali hazırdaki mukavelenin tabii bir şekilde derhal feshini tazammum edecektir.

b) Tadili havi yeni mukavelenin mer'iyete girmesi tarihinden itibaren hali hazır mukavelesi artık azanın tasdikine açık bulundurulmıyacaktır.

2 — Bu mukavele, onu tasdik edip de tadili havi mukaveleyi tasdik etmiyecek aza için şimdiki şekil ve metni ile mer'i olmakta devam edecektir.

Madde 10 — Bu Mukavelenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de muteberdir.

SANAYİ VE TİCARETTE İŞ TEFTİŞİ HAKKINDAKİ 81 NUMARALI MİLLETLERARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek orada 19 Haziran 1947 tarihinde otuzuncu toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden sanayi ve ticarette iş teftişi meselesine dair muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına, karar verdikten sonra,

Bin dokuz yüz kırk yedi yılı Temmuz ayının on birinci günü,

İş teftişi hakkında 1947 sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

KISIM I
Sanayide İş Teftişi

Madde 1 — Hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilatının her üyesinin sınai işyerlerine bir teftiş sistemi bulundurulması lazımdır.

Madde 2 — 1. Sınai işyerlerinde iş teftiş sistemi çalışma şartlarına ve işçilerin işleriyle meşgul bulundukları sırada korunmalarına dair olan kanuni hükümlerin uygulanmasını sağlamakla iş müfettişlerinin vazifeli bulundukları bütün işyerleri hakkında uygulanır.

2. Milli mevzuat, maden ve ulaştırma işletmelerini veya bu gibi işletmelerin bazı kısımlarını, bu sözleşmenin uygulanmasından istisna edebilir.

Madde 3 —

1. İş teftiş sisteminin vazifeleri şunlar olacaktır.

a) Çalışma müddetleri, ücretler, iş emniyeti, işçilerin sağlığı ve refahı, çocuk ve gençlerin çalıştırılması ve bunlar-

la ilgili diğer hususlar gibi, çalışma şartlarına ve işçilerin işleriyle meşgul bulundukları sırada korunmalarına dair olan kanuni hükümlerin mezkur hükümlerin tatbikini temin etmekle iş müfettişlerinin vazifeli bulundukları nispette uygulanmasını sağlamak;

b) İşverenlere ve işçilere, kanuni hükümlere riayet etmeyi sağlıyacak en müessir yollar hakkında teknik malumat vermek ve tavsiyelerde bulunmak;

c) Mevcut kanuni hükümlerin sarih şekilde derpiş etmemiş olduğu kusur veya suistimalleri yetkili makamın dikkatine arzetmek;

2. İş Müfettişlerine tevdi edilebilecek diğer vazifelerin, esas vazifelerini ifaya mani olmaması veya işverenler ve işçilerle olan münasebetlerinde müfettişler için zaruri bulunan müfuz ve tarafsızlığa halel vermemeleri lazımdır.

Madde 4 —

1. İş teftişi, üye memleketin idari usulleriyle kabiliteli olduğu nispette, merkezi bir makamın nezaret ve murakabesine tabi bulunacaktır.

2. Federal bir devlet bahis mevzuu olduğu takdirde, «merkezi makam» tabiri, ya federal bir makamı veya federasyonu teşkil eden bir hükümetin merkezi makamını ifade edebilir.

Madde 5 — Yetkili makam, aşağıda yazılı hususları kolaylaştırmak için uygun tedbirler alacaktır.

a) Bir taraftan teftiş servisleri, diğer benzeri faaliyetlerde bulunan hükümetin diğer servisleri ve resmi hususi kurumlar arasında müessir bir işbirliği yapılması,

b) İş teftişi servisinin memurlarıyla işveren ve işçiler veya bunların teşekkülleri arasında iş beraberliği yapılması.

Madde 6 — Teftiş personeli, memuriyette istikrarlarını ve hükümet değişikliklerine ve yerinde olmıyan harici tesislere tabi bulunmamalarını sağlıyacak şekilde bir statü ve hizmet şartlarından faydalanan âmme memurlarından terekküp edecektir.

Madde 7 —

1. Amme hizmetine alınmak için milli mevzuatın tesbit edeceği şartlar mahfuz kalmak kaydıyla, iş müfettişleri, yalnız görecekleri vazifeleri ifa edebilmek için gereken ehliyet gözönünde tutularak tayin edilecektir.

2. Bu ehliyetlerin tahkiki yolları yetkili makam tarafından tayin edilecektir.

3. İş müfettişlerinin vazifelerini ifa edebilmeleri için münasip şekilde yetiştirilmeleri lazımdır.

Madde 8 — Gerek erkekler, gerek kadınlar iş müfettişi tayin edilebileceklerdir; icap ettiği takdirde erkek ve kadın müfettişlere özel vazifeler verilebilecektir.

Madde 9 — Her üye, işçilerin işleriyle meşgul bulundukları esnada sağlık ve emniyetlerinin korunmasına dair olan kanuni hükümlerin uygulanmasını sağlamak ve kullanılan usullerin, malzemenin ve çalışma şekillerinin işçilerin sağlık ve emniyeti üzerindeki etkilerini araştırmak maksadıyla, tababet, makine, elektrik ve kimya alanlarındaki mütehassıslar da dahil olmak üzere, hakkiyle ehliyetli eksper ve teknisyenlerin milli şartlara göre en münasip sayılabilecek tarzda teftiş faaliyetlerine iştiraklerini temin etmek için lüzumlu olan tedbirleri alacaktır.

Madde 10 — İş müfettişleri iş teftişi vazifesinin müessir bir şekilde ifasına yetecek sayıda olacak ve bu sayı, aşağıdaki hususlar hakkıyle gözönünde tutularak tesbit edilecektir.

a) Müfettişlerin ifa etmek mecburiyetinde oldukları vazifelerin önemi; hususiyle :

i) Teftişe tabi işyerlerinin sayı, mahiyet, büyüklük ve mevkii,

ii) Bu gibi işyerlerinde istihdam edilen işçilerin sayı ve nevileri,

iii) Uygulanmasının sağlanması gereken kanuni hükümlerin sayısı ve teneviiği,

b) Müfettişlerin emrine verilmiş olan maddi vasıtalar;

c) Teftişlerin müessir bir şekilde icrası için bunların tabi olacağı ameli şartlar.

Madde 11 —

1. Yetkili makam, iş müfettişlerine aşağıdaki hususların temin edilmesi için lüzumlu olan tedbirleri alacaktır.

a) Teftiş servisinin ihtiyaçlarına göre münasip şekilde teçhiz edilmiş ve ilgili bütün şahıslara açık bulundurulan mahalli bürolar;

b) Münasip amme - taşıt kolaylıklarının mevcut olmadığı hallerde, müfettişlerin vazifelerini ifa edebilmeleri için lüzümlu olan taşıt kolaylıkları.

2. Yetkili makam, iş müfettişlerinin vazifelerini ifa edebilmeleri için lüzumlu olabilecek seyahat ve sair masraflarının kendilerine tediyesi için gerekli tedbirleri alacaktır.

Madde 12 —

1. Hüviyetlerini bildiren belgeleri hamil iş müfettişleri aşağıdaki yetkilere haizdir.

a) Teftişe tabi herhangi bir işyerine günün veya gecenin herhangi bir saatinde serbestçe ve önceden haber vermeksizin girmek,

b) Teftişe tabi olduklarına hükmetmek için makul bir sebep görebilecekleri bütün mahallere gündüzün girmek,

c) Kanuni hükümlere hakikaten riayet edilip edilmediğine kanaat getirmek maksadıyle, lüzumlu görebilecekleri her türlü tetkik, kontrol ve tahkikatta bulunmak ve bilhassa:

i) Kanuni hükümlerin uygulanmasıyla ilgili her hususta işverene veya işletme personeline yalnız veya şahitler huzurunda sorular tevcih etmek;

ii) Çalışma şartlarına dair olan milli mevzuatın tutulmasını emrettiği her türlü defterlerin, kayıtların veya diğer vesikaların kanuni hükümlere uygun olup olmadıklarını tetkik etmek ve suretlerini çıkarmak veya bunlardan hulasalar almak maksadiyle, adı geçen vesikaların ibraz edilmesini talep etmek;

iii) Asılması kanunen mecburi olan ilanların asılmasını istemek;

iv) Tahlil etmek maksadıyle, kullanılan veya işlenen malzeme ve maddelerden numuneler almak ve bunları götürmek; şu şartla ki, bu maksatla her hangi bir numune veya maddenin alınıp götürüldüğü işveren veya vekiline haber verilecektir.

2. Müfettişler, teftişe geldiklerini, işveren veya vekiline haber verirler; meğer ki bu tarzda bir haber vermenin, vazifelerinin ifasına halel getirebileceğini mülahaza etmiş olsunlar.

Madde 13 —

1. Tesislerde tertiplerde veya çalışma usullerinde tesbit ettikleri ve işçilerin sağlık ve emniyeti bakımından bir tehlike teşkil edeceğine kani olmak için makul bir sebep gördükleri eksikliklerin tamamlanması maksadıyla tedbirler aldırmak hususunda iş müfettişlerine yetki verilecektir.

2. Müfettişlerin bu gibi tedbirleri aldırmalarını mümkün kılmak üzere, adli veya idari makama her türlü itiraz için milli mevzuatın tanıdığı hak mahfuz kalmak şartıyle, kendileri aşağıda yazılı hususlarda emir vermek veya verdirmek yetkisini malik bulunacaklardır.

a) İşçilerin sağlık ve emniyetine dair olan kanuni hükümlerin tamamiyle uygulanmasını sağlamak için, tesislerde lüzumlu görülebilecek olan değişikliklerin tesbit edilecek bir zaman zarfında yapılması;

b) İşçilerin sağlık ve emniyeti bakımından yakın bir tehlike mevcut olduğu takdirde, derhal tatbik olunmak üzere tedbirler alınması.

3. Fıkra 2 de derpiş olunan usul, üyenin, adli veya idari usulleriyle kabili telif olmadığı hallerde müfettişler, emirlerin verilmesi veya derhal tatbik edilmek üzere tedbirlerin alınması için yetkili makama müracaat yetkisine malik bulunacaklardır.

Madde 14 — İş teftiş servisinin, milli mevzuatın emredeceği hallerde ve tarzlarda iş kazaları ve meslek hastalığı vakalarından haberdar edilmesi lazımdır.

Madde 15 — Milli mevzuatın koyabileceği istisnalar mahfuz kalmak kaydıyla iş müfettişleri:

a) Murakebeleri altındaki işletmelerle doğrudan doğruya veya dolayısıyla herhangi bir alakaları olmak hakkını haiz bulunmayacaklardır.

b) Vazifelerinin ifası sırasında, imalat, ticaret sırları veya işletme usulleri hakkında öğrendiklerini, hizmetten ayrıldıktan sonra dahi ifşa etmemek mecburiyetinde olacaklar ve bu mecburiyet münasip cezalar veya disiplin tedbirlerinin müeyyidesi altında bulundurulacaktır.

c) Tesislerde bir eksiklik bulunduğunu veya kanuni hükümlerin ihlal edildiğini kendilerine haber veren herhangi bir şikayet membaını mutlak suretle gizli tutacaklar ve teftişin bir şikayet üzerine yapıldığını işveren veya vekiline bildirmekten çekineceklerdir.

Madde 16 — İşyerlerinin, ilgili kanuni hükümleri müessir bir şekilde uygulanmasını temin etmenin lüzumlu kılacağı kadar sık ve itinalı bir şekilde teftiş edilmesi lazımdır.

Madde 17 —

1. Uygulaması iş müfettişleri tarafından sağlanan kanuni hükümleri ihlal veya ihmal edecek şahıslar hakkında önceden ihtar edilmeksizin derhal kanuni takibata geçilecektir. Şu kadar ki, noksanların ikmali veya önleyici tedbirlerin uygulanması için önceden ihtarda bulunulması gereken hallere dair milli mevzuat tarafından istisnalar kabul edilebilecektir.

2. Takibata geçmek veya geçilmesini tavsiye etmek yerine, ihtar veya tavsiyede bulunmak keyfiyeti iş müfettişlerinin takdirine bırakılır.

Madde 18 — Uygulanması iş müfettişlerinin kontrolüne tabi olan kanuni hükümleri ihlal ve vazifelerin ifada müfettişlerine engel çıkarmak hallerine karşı münasip cezai müeyyideler milli mevzuat tarafından derpiş edilecek ve müessir bir şekilde tatbik olunacaktır.

Madde 19 —

1. İcabına göre veya iş müfettişleri veya mahalli teftiş büroları, teftiş faaliyetlerinin neticeleri hakkında merkezi teftiş makamına genel mahiyette muntazam devre raporları vermekle mükellef tutulacaklardır.

2. Bu raporlar, zaman zaman merkezi makam tarafından tesbit olunan tarzda hazırlanacak ve bu makam tarafından tesbit edilen konuları ihtiva edecektir; raporlar en az bu makamın tesbit edeceği kadar sık olarak ve her halde senede en az bir defa verilecektir.

Madde 20 —

1. Merkezi teftiş makamı, kontrolü altında bulunan teftiş servislerinin çalışmalarına dair umumi mahiyette bir senelik rapor yayınlayacaktır.

2. Bu senelik raporlar, ait oldukları senenin hitamından sonra makul bir zaman zarfında ve her halde on iki ay içinde yayınlanacaktır.

3. Senelik raporların süratleri, raporlar yayınlandıktan sonra makul bir devre zarfında ve her halde üç ay içinde Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilecektir.

Madde 21 — Merkezi teftiş makamı tarafından yayınlanan senelik rapor aşağıdaki konuları ve adı geçen makamın kontrolüne tabi olan diğer ilgili hususları ihtiva edecektir.

a) Teftiş servisinin faaliyetiyle ilgili kanunlar ve tüzükler;

b) İş teftiş servisinin personeli;

c) Teftişe tabi işyerlerinin istatistikleri ve buralarda çalıştırılan işçilerin sayısı;

d) Teftiş ziyaretlerinin istatistikleri;

e) İşlenen suçlara ve verilen cezalara dair istatistikler;

f) İş kazaları istatistikleri;

g) Meslek hastalıkları istatistikleri.

KISIM II

Ticarette İş Teftişi

Madde 22 — Hakkında bu sözleşmenin bu kısmının yürürlükte bulunduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilatının her üyesinin ticari işyerlerinde bir iş teftiş sistemi bulundurulması lazımdır.

Madde 23 — Ticari işyerlerinde iş teftiş sistemi, çalışma şartlarına ve işçilerin işleriyle meşgul bulundukları sırada korunmalarına dair olan kanuni hükümlerin uygulanmasını sağlamakla iş müfettişlerinin vazifeli bulundukları iş yerleri hakkında uygulanır.

Madde 24 — Ticari işyerlerinde iş teftiş sistemi, bu sözleşmenin 3-21. maddeleri hükümlerinin uygulanabildikleri nispette yerine getirilmesi sağlanmalıdır.

KISIM III

Muhtelif Tedbirler

Madde 25 —

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bu sözleşmeyi onayan her üyesi, onama belgesine ehliyeceği bir beyanla, Sözleşmeyi kabulünde II nci kısmı müstesna tutabilir.

2. Bu şekilde bir beyanda bulunmuş olan her üye, müteakip bir beyanla, evvelki beyanını herhangi bir zamanda iptal edebilir.

3. Bu maddenin birinci paragrafına göre yapılmış olan beyanın kendisi hakkında yürürlükte bulunduğu her üye sözleşmenin tatbikine dair yıllık raporunda sözleşmenin II. Kısmının hükümleri hakkında kendi kanunun ve tatbikatının durumunu bildirecek ve adı geçen hükümlerin ne dereceye kadar tatbik mevkiine konduğunu veya konulmasının tasavvur edildiğini açıklayacaktır.

Madde 26 — Herhangi bir işyerinin veya işyeri kısmının yahut servisinin, bu sözleşmenin şumulüne girdiği muhakkak

surette belli olmadığı takdirde, meselenin halli makama ait olacaktır.

Madde 27 — Bu sözleşmede «Kanuni Hükümler» tabiri kanun ve tüzüklerden başka, kanun kuvvetini haiz bulunan ve uygulanmasını sağlamak iş müfettişlerinin vazifesi olan hakem kararlarını ve genel sözleşmeleri de içine alır.

Madde 28 — Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince verilecek olan senelik raporlara bu sözleşme hükümlerinin tatbik mevkiine koyan bütün kanunlar ve tüzükler hakkında mufasal malumat dercedilecektir.

Madde 29 —

1. Bir üyenin ülkesi geniş bölgeleri ihtiva edip te bu bölgedeki nüfusun dağınıklığı veya gelişme safhası dolayısıyla yetkili makam, bu sözleşme hükümlerinin buralarda uygulanmasının kabil olmayacağını mulahaza ettiği takdirde, adı geçen makam, bu bölgeleri bu sözleşmenin uygulanmasından ya tamamiyle veyahut muayyen işletmeler veya işler hakkında münasip göreceği istisnalar kabul etmek suretiyle kısmen muaf tutabilir.

2. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu sözleşmenin uygulanmasına dair vereceği ilk yıllık raporunda, hakkında bu madde hükümlerine müracat niyetinde olduğu bölgeleri ve bu hükümlere müracaat niyetinde olmasının sebeplerini göstermelidir; hiçbir üye, daha sonra, bu suretle göstermiş bulunduğu bölgelerden maadası için bu madde hükümlerine müracaat edemez.

3. Bu madde hükümlerine müracaat eden her üye, müteakip yıllık raporlarında, hangi bölgeler için bu madde hükümlerine müracaat hakkından vazgeçtiğini göstermelidir.

Madde 30 —

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 1946 yılında tadil edilen metnin 35 inci maddesinin zikrolunan ülkeler hususunda, bu suretle tadil edilmiş olan adı geçen maddenin 4 ve 5 inci fıkralarında yazılı ülkeler hariç, bu sözleşmeyi onayan her teşkilat üyesi, aşağıdaki hususları bildiren

bir beyanı Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, onanmasından sonra, mümkün olan en kısa müddet içinde gönderilmelidir.

a) Hakkında sözleşme hükümlerinin hiç bir değişiklik yapılmadan uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler;

b) Haklarında sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Haklarında sözleşmenin uygulanamıyacağı ülkeler ve bu gibi hallerde sözleşmenin uygulanmasının sebepleri;

d) Haklarında kararını sonraya bıraktığı ülkeler.

2. Bu maddenin birinci paragrafının (a) ve (b) bentlerinde zikrolunan taahhütler, onanmanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3. Her üye bu maddenin 1. paragrafının (b), (c) ve (d) bentleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyanında mevcut ihtirazi kayıtların hepsinde yahut, bir kısmından, yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye, 34. madde hükümlerine uygun olarak, bu sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında genel müdürü, daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini herhangi başka bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 31 —

1. Bu sözleşme konusuna dahil bulunan meseleler, anavatan dışı bir ülkenin makamlarının bizzat kendi yetkisi çerçevesi içine girdiği zaman, o ülkenin milletlerarası münasebetlerinden sorumlu olan üye, adı geçen ülkenin hükümetiyle mutabık olarak, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, o ülke adına, bu sözleşmedeki vecibeleri kabul ettiğine dair bir beyan gönderebilecektir.

2. Bu sözleşmedeki vecibelerin kabulü hakkındaki bir beyan Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne;

a) Müşterek otoriteleri altında bulunan bir ülke için iki veya daha fazla Teşkilat üyesi;

b) Birleşmiş Milletler Antlaşması hükümleri yahut o
ke hakkında yürürlükte olan herhangi diğer bir hüküm ge
ğince, o ülkenin idaresinden sorumlu bulunan Milletlerara
her makam tarafından gönderilebilir.

3. Bu maddenin yukarıki paragrafları hükümleri u
rınca, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gön
rilen beyanlar, Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değiş
liklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağı
bildirmelidir; beyan, Sözleşme hükümlerinin değişiklikler ka
diyle uygulandığı bildirildiği zaman, adı geçen değişiklikle
nelerden ibaret olduğunu belirtmelidir.

4. İlgili üye yahut üyeler ve milletlerarası makam, da
evvelki bir beyanla bildirilen değişikliği ileri sürmek hakk
dan, daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazge
lebilecektir.

5. İlgili üye yahut üyeler veya Milletlerarası maka
17 nci madde hükümlerine uygun olarak, Sözleşmenin feshe
lebileceği devreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki b
beyanın hükümlerini herhangi başka bir bakımdan değiştir
ve bu sözleşmenin uygulanması hususundaki durumunu belirt
yeni bir beyan gönderebilecektir.

KISIM IV

Son Hükümler

Madde 32 — Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri, M
letlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek
onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 33 —

1. Bu sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür
rafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkil
üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel M
dür tarafından tescil edilmesi tarihinden on iki ay sonra y
rürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 34 —

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra müteber olacaktır.

2. Bu sözleşmeyi onamış olup da onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, her on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar için feshedebilecektir.

Madde 35 —

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiklerini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini teşkilat üyelerine tebliğ ederken, bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 36 — Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddeler gereğince, tescil edilmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 37 — Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma

Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi keyfiyetinin konferans gündemine konulması lüzumu hakkında karar verecektir.

Madde 38 —

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme başkaca hükümler ihtiva eylemediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukardaki 34 üncü madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu sözleşme, üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve muhtevasıyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 39 — Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.

DENİZ İŞLERİNDE ÇALIŞTIRILACAK ÇOCUKLARIN ASGARİ YAŞ HADDİNİN TESBİTİ HAKKINDA 58 SAYILI SÖZLEŞME (1936 TADİLİ)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vaki davet üzerine 22 Ekim 1936 tarihinde Cenevre'de yapılan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansının 22 inci toplantısında:

İşbu toplantı gündemindeki, konferansın ikinci toplantısında kabul edilmiş olan deniz işlerinde çalıştırılacak çocukların asgari yaş haddinin tesbitine dair Sözleşmenin kısmen tadili ile muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin milletlerarası bir sözleşme şeklinde kaleme alınmasına,

Karar verildikten sonra, deniz işlerinde çalıştırılacakların asgari yaş haddine dair 1936 tarihli (Muaddel) Sözleşme adını alacak olan aşağıdaki sözleşme bugünkü yirmi dört Ekim bin dokuz yüz otuz altı tarihinde kabul edilmiştir.

Madde 1

İşbu Sözleşmenin tatbikatı bakımından, «Gemi» tabiri, harb gemileri müstesna denizde sefer yapan büyük, küçük ne olursaolsun hususi mülkiyete veya amme mülkiyetine ait bilumum gemileri ifade eder.

Madde 2

1. Munhasırın aynı aile efradının çalıştığı gemiler hariç, diğer gemilerdeki işlerde 15 yaşından aşağı çocuklar çalıştırılamaz.

2. Bununla beraber, 15 yaşından aşağı bir çocuğa iş verilmesinde çocuğun menfaatinin bahis mevzuu olduğuna dair bir mektep idaresi yahut milli mevzuatla tesbit edilmiş bir makam, çocuğun bedeni durumu ile sıhhatini ve verilmesi melhuz işin halen olduğu kadar istikbalde de çocuğa sağlıyacağı menfaatleri gözönünde bulundurmak suretiyle bir kanaate vardığı takdirde, milli mevzuatla asgari 14 yaşındaki çocuklara çalışma belgeleri verilebilmesi derpiş olunabilir.

Madde 3

Amme makamına tasvibedilmek ve onun murakabesi altında bulunmak şartıyla mektep gemilerinde çocuklar tarafından yapılan işler hakkında ikinci madde hükümleri tatbil edilmez.

Madde 4

İşbu Sözleşme hükümlerinin tatbikatını kontrol sadedinde, her kaptan veya işveren gemide çalışan ve yaşları on altıdan küçük olan bütün şahısları doğum tarihleri ile birlikte gösteren bir kayıt defteri veya mürettebat listesi tutmakla mükelleftir.

Madde 5

İşbu Sözleşme Sanayi işlerinde çalışacak çocuklar için asgari yaş tesbiti (1919) ve sınai mahiyet arz etmiyen işlerde çalışacak çocuklar için asgari yaş tesbiti (1932) hakkındaki Milletlerarası Sözleşmeleri tadil edecek sözleşmelerin Milletlerarası Çalışma Konferansı tarafından kabulünden sonra mer'iyet mevkiine girecektir.

Madde 6

İşbu Sözleşmenin resmen tasdik edildiğini mübeyyin belgeler Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Umum Müdürüne gönderilecek ve tasdik keyfiyeti onun tarafından tescil olunacaktır.

Madde 7

1. İşbu sözleşme, Ancak tasdikleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürünce tescil edilmiş olan üyeleri bağlıyacaktır.

2. Yukarıdaki 5. madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bu sözleşme, ancak, iki üyenin tasdiklerinin Umum Müdür tarafından tescilinden itibaren oniki ay sonra mer'iyete girecektir.

3. Bundan sonra, bu sözleşme, her üye hakkında, tasdikin tescilinden itibaren oniki ay sonra mer'iyete girecektir.

Madde 8

İşbu Sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerinden ikisi tarafından tasdik edilmesi ve tastiklerini tescili akabinde, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü durumu Milletlerarası Çalışma Teşkilatına diğer bütün üyelerine tebliğ edecektir. Milletlerarası Çalışma Teşkilatının diğer üyeleri tarafından daha sonra bildirilmiş olan tasdiklere ait tesciller için de aynı şekilde tebligat yapacaktır.

Madde 9

1. Bu sözleşmeyi tasdik eden her üye onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 10 yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih,

tescilin Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından ifasından bir sene sonra müteber olacaktır.

2. Yukarıdaki paragrafta zikredilen 10 senelik müddetin hitamından itibaren bir sene içinde bu madde derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan işbu sözleşmeyi tasdik etmiş her üye yeniden on senelik bir müddetle bağlı kalır. Ve bundan sonra işbu maddede yazılı şartlar dahilinde her 10 senelik müddetin hitamında işbu sözleşmeyi feshedebilir.

Madde 10

İşbu sözleşmenin ilk meriyete girdiği tarihten itibaren on senelik bir müddetin hitamından Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu işbu sözleşmenin tatbikatı hakkında Genel Konferansa bir rapor arzedecek ve icabettiği taktirde konferansın gündemine sözleşmenin kısmen veya tamamen tadili ile ilgili meseleleri ithal edecektir.

Madde 11

1. Konferansca, işbu sözleşmenin kısmen veya tamamen tadili hakkında yeni bir sözleşmenin kabulü halinde ve yeni sözleşme başkaca bir hüküm derpiş etmediği takdirde:

a) Tadili ihtiva eden bu Yeni Sözleşmenin, bir üye tarafından tasdiki ve mer'iyete girmesi yukarıdaki 9. maddeye rağmen işbu sözleşmenin derhal kendiliğinden ortadan kalkmasını intaç eder.

b) İşbu Sözleşme, tadili ihtiva eden yeni sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten itibaren artık üyelerin tasdikine açık kalamaz.

2. İşbu Sözleşmeyi tasdik eden üyeler, bunu tadil eden sözleşmeyi tasdik etmedikleri takdirde, tasdik edilmiş sözleşme eski hal ve şekli ile meriyette kalacaktır.

Madde 12

İşbu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

MAKİNALARIN GEREKLİ KORUNMA TERTİBATI İLE TEÇHİZİNE DAİR 119 SAYILI SÖZLEŞME

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre de toplantıya davet edilerek, 5 Haziran 1963 te 47 nci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden, münasip bir şekilde muhafaza tertibatı bulunmayan makinaların satışı, kiralanması ve kullanılmasının yasaklanması ile ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne ve bu tekliflerin milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, bindokuzyüz altmış üç yılı haziran ayının işbu yirmi beşinci günü, Makinaların gerekli korunma tertibatı ile teçhizine dair 1963 sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

BÖLÜM : I

Genel Hükümler

Madde 1

1. İnsangücü dışında mihaniki güçle işleyen yeni veya müstamel bütün makinalar bu Sözleşmenin uygulanması bakımından makina addedilecektir.

2. Her memleketin yetkili makamı, insan gücü ile işletilen yeni veya müstamel makinaların işçilere bedeni bir tehlike arzedip etmediğini ve bunun derecesini tayin ederek sözkonusu makinaların, bu Sözleşmenin uygulanması bakımından makina sayılıp sayılmayacağına karar verecektir. Bu hususta ki kararlar, ilgili işveren ve işçiler en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle yapılacak istişareyi müteakip alınacaktır. Bu teşekküllerden herhangi birisi tarafından böyle bir istişare teşebbüsüne geçilebilir.

3. Bu sözleşme hükümleri:

a) Hareket halinde iken sevk ve idare ile vazifeli personelin emniyeti bahis konusu olduğu nispette karayollarında veya raylarda işleyen vasıtalara;

b) Çalışmakta olanların emniyeti sözkonusu edildiği nispette müteharrik zirai makinalara; uygulanır.

BÖLÜM : II

Satış, Kiralama, Diğer Herhangi bir Surette Elden Çıkarma ve Teşhir

Madde 2

1. Bu maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarında tehlike durumları belirtilen makinaların, münasip muhafaza tedbirleri alınmaksızın satışı ve kiralanması milli mevzuatla yasaklanır veya aynı derecede etkili diğer tedbirlerle mani olunur.

2. Bu maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarında tehlike durumları belirtilen ve münasip muhafaza tertibatı bulunmayan makinaların, herhangi bir surette elden çıkarılmasına ve teşhirine, yetkili makamlarca milli mevzuatla tespit edilen muayyen tedbirlerle veya aynı derecede etkili diğer yollarla mani olunur. Bununla beraber, bir makinanın teşhiri sırasında gösteri yapmak maksadı ile geçici olarak muhafaza tertibatının kaldırılması, ilgililerin her türlü tehlikeden korunması için özel tedbirlere başvurulması kaydiyle, işbu hüküm ihlal edilmiş sayılmaz.

3. Makinaların muharrik kısımları üzerinde çıkıntı yapan ve hareket halinde iken bunlarla temas haline geçen şahıslar için de tehlikeli olduğu yetkili makam tarafından tayin edilen bütün vidalar, civatalar ve anahtarlar, mümasil diğer parçalar bu tehlikeleri önleyecek şekilde imal edilecek, içeri alınacak veya kapatılacaktır.

4. Hareket halindeyken temasa geçen şahıslar için de tehlike tevlit edebileceği yetkili makam tarafından tayin olunan, bütün volanlar, dişliler, koniler, sürtme ile dönen silindirler, mil çivileri, makaralar, kayışlar, zincirler, pinyonlar, sonsuz vidalar, bilyeler, sürgü blokları ile miller (Her iki uç dahil) ve hareket eden diğer nakil aksamı, bu tehlikeleri önleyecek şekilde imal edilecek veya muhafaza olunacaktır. Makinaların kumanda mahalleri keza her türlü tehlikeyi önleyecek surette imal edilecek veya muhafaza olunacaktır.

Madde 3

1. 2 inci madde hükümleri:

a) İmal olunmuş tarzları bakımından, münasip bir muhafaza tertibatı alanlarla aynı emniyeti sağlayan;

b) Tesis tarzları veya konuldukları yer bakımından aynı emniyeti sağlayan makinalara veya bunların adı geçen 2 nci maddede belirtilen tehlikeli kısımlarına uygulanamaz.

2. Makinaların imal ediliş tarzları, normal emniyet normlarına uyulmak kaydıyle, bakım, yağlama, çalışan aksamın değiştirilmesi ve ayarlama ameliyeleri esnasında, 2 nci maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarındaki şartların yerine getirilmemiş olmasını icap ettiriyorsa sırf bu yüzden mezkur makinalar 2 nci maddenin 1 inci fıkrasında derpiş olunan satış, kiralama, diğer her türlü elden çıkarma yasağına tabi tutulamaz.

3. Makinaların depolanması veya kullanılmaz bir halde bir tarafa bırakılması veyahut kullanılır bir hale getirilmesi için bunların satışına ve diğer herhangi bir şekilde elden çıkarılmasına 2 nci madde hükümleri mani değildir. Bununla beraber bu makinalar, 2 nci maddede öngörülen şartlar yerine getirilmedikçe, depolanmalardan veya kullanılır bir hale getirilmesinden sonra satılamaz, kiralanamaz veya herhangi bir şekilde elden çıkarılamaz, yahut teşhir edilemezler.

Madde 4

2 nci madde hükümlerinin tatbik mecburiyeti satıcı, kiracı, makineyi herhangi bir surette elden çıkaran şahsa, veya teşhir edene ve bazı hususi hallerde milli mevzuata uygun olarak bunların temsilcilerine aittir. Makinaların satışı, kiralanmasını, herhangi bir surette elden çıkarılmasını veya teşhirini yapan imalatçıya da aynı vecibeler tahmil edilir.

Madde 5

1. Herhangi bir üye, 2 nci madde hükümlerine geçici olarak istisna tanıyabilir.

2. Bu şekilde geçici olarak tanınan istisnanın süresi, hiç bir halde sözleşmenin ilgili üye hakkında yürürlüğe girme-

sinden itibaren üç yılı geçemez. Sözkonusu istisnaların şartları ile müddeti milli mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğer yollarla kararlaştırılacaktır.

3. Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, ilgili işveren ve işçilerin fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle icabında, imalatçılara ait teşekküllerle istişare edecektir.

BÖLÜM : III
Kullanma

Madde 6

1. Çalışan aksamı dahil, makinaların tehlikeli kısımlarından herhangi bir lüzumlu muhafaza tertibatı olmadığı takdirde, bunların kullanılması milli mevzuata veya aynı derecede etkili diğer yollarla menedilebilir. Bununla beraber, bu şekil menetme, keyfiyeti makinaların kullanılmasının önlenmeksizin tam manasıyle yerine getirilemiyorsa, o zaman bu kullanmanın müsaadesi nispetinde uygulanır.

2. Makinalar, milli kaideler ve iş güvenliği ve hıfzıssıhha normlarına halel gelmeyecek bir şekilde muhafaza edilecektir.

Madde 7

6 ncı madde hükümlerini uygulamak mecburiyeti işverene aittir.

Madde 8

1. 6 ncı madde hükümleri, imal ve tesis ediliş tarzları veya bulundukları yer bakımından, özel bir muhafaza tertibatını icap ettirmeyen makinalarına veya bunların aksamına uygulanmaz.

2. 6 ve 11 inci madde hükümleri, makinaların veya bunların aksamının normal güvenlik normlarına uygun olarak yapılan bakım, yağlama, çalışan kısımlarını değiştirme veya ayarlama ameliyelerine mani teşkil etmez.

Madde 9

1. Herhangi bir üye, 6 ncı madde hükümlerine geçici olarak istisna tanıyabilir.

2. Bu şekilde geçici olarak tanınan istisnanın süresi, hiç bir halde Sözleşme ile ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden itibaren üç yılı geçemez. Sözkonusu istisnaların şartları ile müddeti milli mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğer yollarla kararlaştırılacaktır.

3. Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişare edecektir.

Madde 10

1. İşveren, makinalarını muhafazasıyla ilgili milli mevzuat hakkında işçileri haberdar edecek tedbirleri alacaktır. İşveren aynı zamanda, bu makinaların kullanılmasından müteveellit tehlikelerden, bu hususta önceden alınacak tedbirlerden de münasip bir şekilde, işçileri haberdar edecektir.

2. İşveren, bu Sözleşmenin istihdaf ettiği makinalarda çalışan işçileri tehlikeye sokmayacak muhit şartlarını tayin ve idamesini sağlayacaktır.

Madde 11

1. Bir muhafaza tertibatı ile mücehhez olmayan bir makinayı hiçbir işçi kullanamaz. Hiçbir işçiden bahis konusu muhafaza tertibatı bulunmayan bir makinayı kullanması istenemez.

2. Hiçbir işçi kullandığı bir makinanın mücehhez olduğu muhafaza tertibatını tesirsiz hale getiremez. Keza, işçiler tarafından kullanılacak olan herhangi bir makinanın muhafaza tertibatı tesirsiz hale getirilemez.

Madde 12

Bu sözleşmenin, onanması işçilerin milli sosyal güvenlik veya Sosyal Sigorta mevzuatiyle tanınan haklarını ihlal edemez.

Madde 13

Bu sözleşmenin, işveren ve işçilerin yükümlülükleriyle ilgili işbu bölüm hükümleri, yetkili makam tarafından karar verildiği takdirde ve bu makamın tayin edeceği nispette serbest iş sahibi olan işçilere de uygulanır.

Madde 14

Bu sözleşmenin bu bölümünün uygulanması bakımından «İşveren» deyimi icabında, milli mevzuatın kasdettiği manadaki işveren mümessilini de içine alır.

BÖLÜM : IV

Uygulama Tedbirleri

Madde 15

1. Bu sözleşme hükümlerinin etkili bir tarzda uygulanmasını sağlayacak münasip müeyyidelerle ilgili hükümler de dahil, bütün lüzumlu tedbirler alınacaktır.

2. Bu sözleşmeyi onayan her üye, münasip denetleme servislerini, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kontrolle veya uygun bir denetlemenin sağlamış olduğunu araştırmakla vazifelendirilir.

Madde 16

Bu sözleşme hükümlerini uygulama alanına koyacak olan her milli mevzuat, yetkili makamca, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle ve icabında, imalatçıların teşekkülleriyle istişare edildikten sonra kaleme alınacaktır.

BÖLÜM : V

Kapsam

Madde 17

1. Bu sözleşme hükümleri, Sözleşmeyi onayan üye tarafından ek bir beyanla uygulama alanı kısıtlanmadığı takdirde, bütün ekonomik faaliyet kollarını kapsar.

2. Bu şekilde Sözleşme hükümlerinin uygulama alanının kısıtlandığına dair bir beyanda bulunulması halinde:

a) Sözleşme hükümleri, en azından, yetkili makamca iş teftiş servisleri ve ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişare edilmesini müteakip

mühim miktarda makina kullandığı anlaşılan işyerlerine veya ekonomik faaliyet kollarına uygulanır.

b) Üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 22 nci maddesi uyarınca vereceği raporlarda, bu Sözleşme hükümlerinin daha geniş alanda uygulanmasında ne gibi gelişmeler kaydedildiğini belirtir.

3. Bu maddenin 1 inci fıkrası uyarınca beyanda bulunan her üye, daha sonra ki bir beyanla, sözkonusu beyanı tamamen veya kısmen her zaman iptal edebilir.

BÖLÜM : VI

Son Hükümler

Madde 18

Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 19

1. Bu sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra bu sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 20

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceğini ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedilir.

Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 21

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini teşkilat üyelerine tebliğ ederken, bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat Üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 22

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 23

Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre zarfında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 24

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşmeyi kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 20 inci madde nazara alınmaksızın

ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammum edecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin, yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme Üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için herhalde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 25

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

TRİMCİ VEYA ATEŞÇİ SIFATIYLA GEMİLERDE İŞE ALINACAKLARIN ASGARİ YAŞININ TESBİTİNE DAİR 15 SAYILI SÖZLEŞME

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vaki davet üzerine, 25 Ekim 1921 tarihinde Cenevre'de yapılan, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansının üçüncü toplantısında :

Toplantı gündeminin sekizinci maddesini teşkil eden 18 yaşından aşağı bulunum şahısların trimci veya ateşçi sıfatıyle gemilerde işe alınmalarının men'ine dair muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin milletlerarası bir sözleşme şeklinde kaleme alınmasına,

Karar verildikten sonra, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsü hükümlerine uygun olarak, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerince tasdik edilmek üzere, trimci ve ateşçilerin asgari yaş haddine dair 1921 tarihli Sözleşme adını alacak olan aşağıdaki Sözleşme kabul edilmiştir.

Madde 1

İşbu Sözleşmenin tatbikatı bakımından «Gemi» tabiri, harb gemileri müstesna, denizde sefer yapan, büyük, küçük ne olursa olsun, hususi mülkiyete veya amme mülkiyetine ait bulunum gemileri ifade eder.

Madde 2

18 yaşından aşağı kimseler, trimci veya ateşçi sıfatıyle, gemilerde çalıştırılamaz.

Madde 3

İkinci madde hükümleri;

a) Amme makamlarınca tasvip edilmek ve onların murakabesi altında bulunmak şartıyla, mektup gemilerinde genç yaştaki kimseler tarafından görülen işlerde;

b) Esas kuvvei muharrekesi buhar kuvveti olmıyan gemilerdeki işlerde;

c) Japonya ve Hindistan'da en ziyade temsil kabiliyetini haiz işçi ve işveren teşekkülleri ile istişare edilerek hazırlanacak nizamnamelerdeki kayıtlar mahfuz kalmak şartıyle, münhasıran bu memleketlerin sahillerinde sefer yapan gemilerde çalıştırılacak olan ve bedeni kabiliyetlerinin müsait olduğu tıbbi bir muayene neticesinde kabul edilmiş bulunan en az 16 yaşındaki kimselerin yaptığı işlerde, tatbik edilmeyecektir.

Madde 4

Bir limanda bir trimci veya ateşçi almak mecburiyeti hasıl olduğu takdirde, eğer oradaki bu sınıf işçiler arasında en az onsekiz yaşında işçi bulunması mümkün olmazsa onsekiz yaşından küçük fakat onaltı yaşından büyük genç işçiler bu işlere alınabilir. Böyle bir hal vukuunda, hizmetine ihtiyaç duyulan bir trimci veya ateşçinin yerine bu gençlerden iki kişinin işe alınması zaruridir.

Madde 5

Bu sözleşme hükümlerinin tatbikatının kontrollü imkanını temin sadedinde her kaptan veya işveren, gemide çalışan ve yaşları onsekizden küçük olan bu nevi şahısları doğum tarihleri ile birlikte gösteren bir kayıt defteri veya mürettebat listesi tutmakla mükelleftir.

Madde 6

Gemi mürettebatını iş mukaveleleri işbu sözleşme hükümlerinin bir hülasasını ihtiva edecektir.

Madde 7

İşbu Sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsüyle vaz'edilmiş şartlar dahilinde, resmen tasdik edildiğini mübeyyin belgeler, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve tasdik keyfiyeti Umum Müdür tarafından tescil olunacaktır.

Madde 8

1. Bu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerinden ikisinin tasdiki ve tasdikin Umum Müdür tarafından tescili ile mer'iyete girecektir.

2. Bu sözleşme ancak Milletlerarası Çalışma Bürosuna tasdikleri tescil edilmiş olan üyeleri bağlar.

3. Bundan sonra Sözleşme, tasdik keyfiyetini Milletlerarası Çalışma Bürosuna tescil ettiren her üye hakkında, tescilin yapıldığı tarihte mer'iyete girecektir.

Madde 9

İşbu sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerinden ikisi tarafından tasdik edilmesi ve tasdikin Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescili akabinde Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü durumu Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir. Milletlerarası Çalışma Teşkilatının diğer üyeleri tarafından daha sonra bildirilmiş olan tasdiklere ait tesciller için de aynı şekilde tebligat yapacaktır.

Madde 10

Sözleşmeyi tasdik eden her üye 8 inci maddede hükmü mahfuz kalmak şartıyle 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddelerde yazılı hükümleri, en geç 1 Ocak 1924 tarihinden itibaren tatbik etmeyi ve bu hükümlerin tatbiki hususunda gerekli tedbirleri almayı taahhüt eder.

Madde 11

İşbu sözleşmeyi tasdik eden her üye, Sözleşme hükümlerini müstemlekelerde, idaresi veya himayesi altındaki ülkelerde Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 35 inci maddesi gereğince tatbik etmeyi taahhüt eder.

Madde 12

Bu sözleşmeyi tasdik eden her üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescilin Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından ifasından bir sene sonra muteber olacaktır.

Madde 13

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, en az 10 senede bir işbu Sözleşmenin tatbikatı hakkında genel konferansa bir rapor arz edecek ve icabettiği takdirde konferansın gündemine bu Sözleşmenin yeniden gözden geçirilmesi veya tadili ile ilgili meseleleri ithal edecektir.

Madde 14

İşbu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

İŞÇİLERİN İYONİZAN RADYASYONLARA KARŞI KORUNMASI HAKKINDA SÖZLEŞME

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya davet edilerek orada 1 Haziran 1960 tarihinde kırkdördüncü toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden, işçilerin iyonizan radyasyonlara karşı korunmasıyla ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bindokuzyüz altmış Haziran ayının işbu yirmi ikinci günü, radyasyonlara karşı korunmaya dair 1960 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

KISIM I

Genel Hükümler

Madde 1

İşbu Sözleşmeyi onaylayan Milletlerarası Çalışma Teşkilatının her üyesi, ona mevzuat yoluyla, tatbikata ait usul ve kaideler veya diğer münasip tedbirlerle uygulanmayı taahhüt eder. Bu sözleşme hükümlerinin uygulama alanına konulmasında yetkili makam işçi ve işveren temsilcileriyle istişarede bulunacaktır.

Madde 2

1. Bu sözleşme, işçilerin çalışmaları sırasında iyonizan radyasyonlara maruz kalmalarına sebep olan bütün faaliyetler hakkında uygulanır.

2. Maruz kalınabilecek iyonizan radyasyon dozlarının zayıf olması sebebiyle, Sözleşmenin uygulama alanına konulmasını sağlamak amacıyla 1 nci maddede öngörülmüş olan usullerden biri yoluyla sözleşme hükümlerinden istisna edilecek olan mühürlü veya mühürsüz radyoaktif maddeler ve iyonizan radyasyon neşreden cihazlar hakkında bu sözleşme uygulanmaz.

Madde 3

1. Bilgi alanında kaydedilen gelişmelerin ışığı altında, işçilerin sağlık ve emniyetleri bakımından iyonizan radyasyonlara karşı etkili bir şekilde korunmasını sağlamak maksadıyle münasip her türlü tedbir alınacaktır.

2. Bu maksada uygun, gerekli usul ve kaidelerle tedbirler kabul edilecek ve etkili bir korunma sağlanabilmesi için, zaruri olan bilgiler istifadeye açık bulundurulacaktır.

3. Bu şekilde etkili bir koruma için:

a) Sözleşmenin bir üye tarafından onaylanmasından sonra işçilerin iyonizan radyasyonlara karşı korunması için alınan tedbirler, sözleşme hükümlerine uygun olacaktır.

b) Sözkonusu üye, sözleşmenin onaylanmasından önce almış bulunduğu tedbirleri, sözleşme hükümleriyle uygunluk

temin etmek maksadıyle mümkün olan en kısa bir zamanda değiştirecek ve onaylamadan önce mevcut olan diğer tedbirlerin de aynı istikamette değiştirilmesini teşvik edecektir.

c) Sözkonusu üye, sözleşmenin onaylanması sırasında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, Sözleşme hükümlerinin ne şekilde ve hangi kategorideki işçilere uygulandığını gösteren bir bildirge gönderecek ve sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporlarında bu konuda elde edilen gelişmeyi belirtecektir.

d) Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin ilk yürürlüğe girmesinden itibaren üç senelik bir müddet sonunda, Konferansa, bu paragrafın (b) fıkrasının uygulanmasıyla ilgili ve bu hususta alınacak tedbirler bakımından uygun gördüğü teklifleri ihtiva eden özel bir rapor sunacaktır.

KISIM II

Korunma Tedbirleri

Madde 4

2 nci maddede sözü edilen faaliyetler. Sözleşmenin işbu kısmında öngörülen korunmayı sağlayacak tarzda tanzim ve icra edilmelidir.

Madde 5

İşçilerin iyonizan radyasyonlara maruz kalışlarının mümkün olan en asgari hadde indirilmesi için her türlü gayret sarfedilmeli ve fuzuli olan her türlü maruz kalışlar bütün ilgili taraflarca önlenmelidir.

Madde 6

1. Çeşitli kategorilerdeki işçiler için, organizma dışı veya iç kaynaklardan gelebilecek iyonizan radyasyonların tecviz edilebilir azami dozları ve organizmaya girmesine cevaz verebilecek radyoaktif maddelerin azami miktarları, işbu Sözleşmenin 1 inci kısmına uygun olarak tesbit edilecektir.

2. Tecviz edilen bu azami doz ve miktarlar, yeni bilgilerin ışığında, devamlı şekilde yeniden incelemeye tabi tutulacaktır.

Madde 7

1. Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışan ve:

a) 18 ve daha yukarı yaşta,

b) 18 yaşından küçük olan işçiler için uygun seviyeler, 6 ncı madde hükümlerine uygun olarak tespit edilmelidir.

2. 16 yaşından küçük olan hiçbir işçi iyonizan radyasyonlara sebep olan işlerde çalıştırılmamalıdır.

Madde 8

Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışmayan fakat iyonizan radyasyonlara veya radyoaktif maddelere maruz kalmaları ihtimali bulunan mahallerde kalan ve bu mahallerden geçen işçiler için uygun seviyeler, 6. madde hükümleri gereğince tespit edilmelidir.

Madde 9

1. İyonizan radyasyonlardan ileri gelen tehlikelerin mevcudiyetini göstermek üzere, uygun bir tehlike işaretinden faydalanılmalıdır. Bu konuda gerekli görülen her türlü bilgi işçilere verilmelidir.

2. Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışan bütün işçilerde, bu işlerde çalıştırılmadan önce veya çalıştırıldıkları sırada, güvenlikleri ve sıhhatlerinin korunması için alınacak ihtiyat tedbirleri ve bu tedbirlerin alınmasını gerektiren sebepler hakkında lazım geldiği şekilde bilgi verilmelidir.

Madde 10

Mevzuat, işçilerin çalışmaları sırasında iyonizan radyasyonlara maruz kalmalarını intaç eden işçilere işbu mevzuat tarafından tesbit olunacak usuller dairesinde belirtilmelidir.

Madde 11

Tesbit edilen seviyelere riayet edilip edilmediğinden doğrulanması amacıyla, işçilerin iyonizan radyasyonlara ve radyoaktif maddelere ne derecede kadar maruz kaldıklarını tayin etmek üzere işçilere ve işyerleri lazım geldiği şekilde kontrole tabi tutulmalıdır.

Madde 12

Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışan bütün işçiler, bu işlerde çalışmadan önce veya çalışmaya başladıktan kısa bir zaman sonra sağlık muayenesine tabi tutulmalı ve bundan sonra münasip aralıklarla bu sağlık muayenelerinden geçirilmelidir.

Madde 13

İyonizan radyasyona maruz kalmanın nitelik veya derecesi veya her ikisi sebebiyle, hangi hallerde aşağıdaki tedbirlerin süratle alınması icabedeceği, 1. maddede öngörülen, sözleşmenin yürütümünün sağlayıcı uygulama metodlarından biri yoluyla belirtilecektir.

a) İşçi münasip bir sağlık muayenesine tabi tutulmalıdır.

b) İşveren yetkili makam tarafından verilen talimata uygun olarak bu makama tevdieten haber vermelidir.

c) Radyasyonlara karşı korunma konusunda yetkili şahıslar, işçinin işini hangi şartlar altında yaptığını incelemelidir.

d) İşveren, teknik müşahadelere ve tıbbi görüşlere dayanan düzeltici lüzumlu bütün tedbirleri almalıdır.

Madde 14

Hiçbir işçi, yetkili tıbbi görüşe aykırı olarak iyonizan radyasyonlara maruz kalmasını gerektirebilecek işlerde çalıştırılmamalı veya çalıştırılmaya devam edilmemelidir.

Madde 15

Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, sözleşme hükümlerinin uygulanmasını denetleme amacıyla münasip teftiş hizmetleri sağlamayı veya yeteri kadar bu teftişin sağlanmış olup olmadığını araştırmayı, taahhüt eder.

KISIM III
Son Hükümler

Madde 16

Bu sözleşmenin kesin onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 17

1. Bu sözleşme ancak onaylama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra bu sözleşme, onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 18

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedilebilir. Fesih tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu sözleşmeyi onaylamış olan ve bundan evvelki fıkrada sözü edilen beş yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede de öngörülen fesih hakkını kullanmayan üye, yeniden 5 yıllık bir müddet için bağlanmış olacaktır. Ve daha sonra bu Sözleşmeyi, her beş yıllık devrenin bitiminde bu madde öngörülen şartlar altında feshedilebilecektir.

Madde 19

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesihlerin tescil olduğu Teşkilatın bütün üyelerine bildirilecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onaylama belgesinin fesih olunduğunu teşkilat üyelerine bildirirken, bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 20

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylama-

lara ve fesihlere dair tam bilgileri Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 202 inci maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 21

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde, bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu genel konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin konferans gündemine alınması lüzumu hakkında karar verecektir.

Madde 22

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabulü halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 18 inci madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyle, bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.

b) Tedil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevası ile yürürlükte olmakta devam edecektir.

Madde 23

Bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteberdir.

TEK İŞÇİNİN TAŞIYABİLECEĞİ YÜKÜN AZAMİ AĞIRLIĞI HAKKINDA 127 SAYILI SÖZLEŞME

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek orada 28 Haziran 1967 de 51. toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, toplantı gündeminin 6 ıncı maddesini teşkil eden, tek

işçinin taşıyabileceği yükün azami ağırlığına dair bazı tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

1967 yılı Haziran ayının işbu 28 inci günü, azami ağırlık hakkında 1967 sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Bu sözleşmede:

a) «Yüklerin bedenen taşınması» deyimi yükün yerden kaldırılması ve yere konulmasını da kapsamak üzere, yük ağırlığının tamamen tek işçi tarafından çekildiği her türlü taşımayı,

b) «Yüklerin devamlı olarak bedenen taşınması» deyimi, yüklerin aralıksız olarak veya esas itibari ile bedenen taşınmasına hasar ve tahsis edilen veya aralıklı olsa bile, yüklerin normal olarak bedenen taşınmasını içine alan her türlü faaliyeti;

c) «Genç İşçi» deyimi, 18 yaşından küçük bir işçiyi ifade eder.

Madde 2

1. Bu sözleşme yüklerin devamlı olarak bedenen taşınmasına uygulanır.

2. Bu sözleşme ilgili üyenin, bir iş teftişi sistemi bulundurduğu bütün iktisadi faaliyet sektörlerine uygulanır.

Madde 3

Ağırlığı, sağlık veya güvenliğini tehlikeye koyabilecek yüklerin işçi tarafından bedenen taşınması talep veya kabul edilemez.

Madde 4

Üçüncü maddede belirtilen prensibin uygulanmasında, üyeler, işin icra edileceği bütün şartları hesaba katarlar.

Madde 5

Her üye hafif olmayan yükleri bedenen taşıma işine ayrılan bir işçinin bu işe verilmeden önce, sağlığını korumak ve

kazaları önlemek amacıyla, yararlanılacak çalışma metodları hakkında yeterli bir eğitim görmesi için gerekli tedbirleri alır.

Madde 6

Yüklerin bedenen taşınmasını sınırlamak veya kolaylaştırmak için, uygun teknik araçlardan mümkün olduğu kadar yararlanılacaktır.

Madde 7

1. Kadınların ve genç işçilerin hafif olmayan ağır yüklerin bedenen taşınması işine verilmesi sınırlandırılacaktır.

2. Kadınlar ve genç işçiler yüklerini bedenen taşınmasında kullanıldıkları zaman, bu yüklerin azami ağırlığı, erkek işçiler için kabul edilen ağırlıktan bariz bir ölçüde az olacaktır.

Madde 8

Her üye, mevzuat yoluyla veya milli tatbikat ve şartlara uygun başka bir metodla ve ilgili işçi ve işverenlerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişarede bulunmak suretiyle bu sözleşme hükümlerini uygulama alanına koymak için gereken tedbirleri alacaktır.

Madde 9

Bu sözleşmenin resmi onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 10

1. Bu sözleşme ancak onaylama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bundan sonra, bu sözleşme, onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 11

1. Bu sözleşmeyi onaylayan üye onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih tescili tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu sözleşmeyi onaylamış olup da, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde öngörüldüğü şekilde feshetme hakkını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 12

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesih belgelerinin tescil edildiği Teşkilatın bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen ikinci onaylama belgesinin tescil edildiğini teşkilat üyelerine bildirirken sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 13

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylama ve fesihler hakkındaki tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 14

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde, bu sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Kurul Konferansı bir rapor sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gerekip gerekmiyeceğini inceleyecektir.

Madde 15

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmedikçe,

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 11 nci madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammum edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için herhalde şimdiki şekil ve muhtevasıyla muteber olmakta devam edecektir.

Madde 16

Bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteberdir.

BİR AMME MAKAMI TARAFINDAN YAPILAN MUKAVELELERE KONULACAK ÇALIŞMA ŞARTLARINA MÜTEALLİK 94 NO.LU SÖZLEŞME

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vaki davet üzerine 8 Haziran 1949 tarihinde Cenevre'de otuz ikinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin 6 ncı maddesini teşvik eden ve bir amme makamı tarafından yapılan mukavelelere konulacak çalışma şartlarıyle ilgili bulunan muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu telkiflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bin dokuz yüz kırk dokuz yılı Haziran ayının işbu yirmi dokuzuncu günü, çalışma şartlarına (Amme mukaveleleri) dair 1949 sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

1. Bu sözleşme aşağıdaki şartlara haiz mukaveleler hakkında uygulanır.

a) Mukavelede tarafları teşkil edenlerden en az birinin bir amme makamı olması,

b) Mukaveleyi ifanın:

i) Bir amme makamı tarafından para sarfiyatı yapılmasını,

ii) Aktivite diğer tarafı teşkil edenin işçi çalıştırmasını istilzam eylemesi,

c) Mukavelenin:

i) Bayındırlık işlerinin yapılması, tadili, tamiri ve yıkımı,

ii) Materyal, levazım ve teçhizatın imali, takılması, işlenmesi veya nakli,

iii) Hizmetlerin bizzat ifası veya temini gayesiyle yapılmış olması,

d) Mukavelenin, hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerinden birinin merkezi bir makamı tarafından yapılması,

2. Yetkili makam, merkezi makamlardan gayrı makamlar tarafından yapılmış olan mukavelelere Sözleşmenin ne ölçüde ve hangi şartlar dahilinde uygulanacağını tayin edecektir.

3. Bu sözleşme, taşaronlar veya mukaveleyi devir alan şahıslar tarafından yapılan işler hakkında uygulanır; yetkili makam bu Sözleşmenin mezkur işlere uygulanmasını sağlamak üzere gereken tedbirleri alacaktır.

4. İlgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu teşekküllerle istişareden sonra yetkili makam tarafından tayin edilen bir haddi geçmiyecek tutarda bir amme fonunun sarfının istilzam eden mukaveleler, bu Sözleşmenin uygulanmasından istisna edilebilir.

5. Yetkili makam, ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu teşekküllerle istişareden sonra idari mevkiler işgal veya teknik veya ilmi mahiyette vazifeler ifa

edip çalışma şartları milli mevzuat veya kollektif mukavele veya bir hakem kararı ile tanzim edilmemiş olan ve umumiyetle bedeni bir iş göremiyen kimseleri bu Sözleşmenin tatbik sahası dışında bırakabilir.

Madde 2

1. Bu Sözleşmenin şumulüne giren mukaveleler, ilgili işçilere, işin yapıldığı aynı bölgedeki iş kolu veya sanayiide aynı mahiyetteki iş için:

a) Kollektif mukavele yolu ile veya ilgili sanayi veya iş kolundaki işçi veya işverenlerin mühim bir kısmını temsil eden işçi ve işveren teşekkülleri arasında tensip edilmiş diğer bir müzakere usulü yolu ile,

b) Hakem kararı yolu ile, veya,

c) Milli mevzuatla

Tesbit edilmiş olanlardan daha az elverişli olmayan ücretleri (Ödenekler dahil), iş müddetlerini ve diğer çalışma şartlarını garanti eden hükümleri ihtiva edecektir.

2. Bundan evvelki fıkrada zikrolunan çalışma şartları, işin yapıldığı bölgede, yukarıda yazılı şekillerden birine göre tanzim edilmediği takdirde, mukavelelere ithali gereken maddeler, ilgili işçilere,

a) Benzeri en yakın bölgedeki ilgili iş kolu veya sanayide aynı mahiyetteki bir iş için kollektif mukavele veya mutabık kalınan diğer bir müzakere usulü yoluyla yahut hakem kararı veya milli mevzuat yoluyla tesbit edilmiş olanlardan;

b) Veya, kendisiyle mukavele yapılan müteahhidin iş yaptığı iş kolu veya sanayie mensup olup benzeri şartlar içinde bulunan işverenlerin o iş kolu ve sanayide riayet ettikleri genel seviyeden,

Daha az elverişli olmayan ücretleri (ödenekler dahil), iş müddetlerini ve diğer çalışma şartlarını garanti edecektir.

3. Mukavelelere ithal olunacak şartların mahiyeti ve bunlar üzerindeki yapılacak her türlü tadiller, ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişareden sonra, yetkili makam tarafından, milli şartlara en uygun addedilecek bir şekilde tayin edilecektir.

4. Müteahhitlerin, şartların mahiyetinden haberdar olabilmeleri için yetkili makam, şartnamelerin ilanı gibi lüzumlu tedbirleri ve sair her türlü tedbirleri alacaktır.

Madde 3

Akitlerin ifasında, istihdam edilen işçilerin sağlığı, iş emniyeti ve sosyal servislerine müteallik gerekli tedbirlerin milli mevzuat, kollektif mukavele veya hakem kararı gereğince bu gibi işçiler hakkında doğrudan doğruya uygulanması mümkün değilse, yetkili makam, ilgili işçilere, adil ve makul sağlık, emniyet ve sosyal servis şartlarını sağlamak üzere gerekli tedbirler alacaktır.

Madde 4

Bu sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan kanun, tüzük ve diğer metinler:

a) (i) Bütün ilgililere bildirilecek;

ii) Bunların uygulanmasını sağlamakla mükellef kimseler tasrih edecek;

iii) İşçileri, tabi oldukları çalışma şartlarından haberdar etmek üzere, iş yerlerinde veya diğer çalışma mahallerinde herkesçe görülebilecek bir şekilde ilanlar konulmasını mecbur kılacak; ve

b) Bahis konusu hükümlerin müessir bir şekilde uygulanmasını garanti eden diğer tedbirlerin yürürlükte olduğu ahval hariç;

i) İlgili işçilerin çalıştıkları müddetleri ve kendilerine ödenen ücretleri gösterir münasip defterler tutulmasını;

ii) Bunların müessir bir tarzda tatbikini sağlayacak münasip teftiş rejimi kurulmasını derpiş edecektir.

Madde 5

1. Amme mukavelelerine ithal edilmiş olan çalışma şartlarına riayetten ve bunları uygulamaktan imtina edilmesi halinde, mukavele yapmayı red yoluyla veya diğer herhangi bir başka yolla, uygun müeyyideler tatbik edilecektir.

2. İlgili işçilerin hakları olan ücretleri elde edebilmeleri için mukavele gereğince tahakkuk eden istihkaklardan tevki-

fat yapma yoluyla yahut da diğer herhangi bir başka yolla, uygun tedbirler alınacaktır.

Madde 6

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 22 nci maddesi hükümleri gereğince sunulması gereken yıllık raporlar, bu Sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan tedbirler hakkında tam bilgiler ihtiva edecektir.

Madde 7

1. Ülkesi vasi bölgeleri ihtiva eden bir üye memleketin yetkili makamı, nüfusunun dağınıklığı veya bu bölgelerin gelişme durumu sebebiyle mezkur bölgelerde bu Sözleşme hükümlerini tatbik etmenin kabil olamıyacağı kanaatine vardığı takdirde, ilgili işçi ve işveren teşekküllerinin bulunduğu yerlerde bu teşekküllerle istişare ettikten sonra, anılan bölgeleri, ya umumi olarak veya münasip göreceği bazı müessese veya bazı işçileri istisna etmek suretiyle sözleşme hükümlerinin tatbiki dışında bırakabilir.

2. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu Sözleşmenin uygulanması hakkında vereceği ilk yıllık raporunda, bu madde hükümlerine başvurmak niyetinde olduğu her bölgeyi bildirecek ve bu madde hükümlerine başvurmak niyetinde olmasının sebeplerini gösterecektir. Bundan sonra hiçbir üye bu suretle bildirmiş olacağı bölgeler hariç, bu madde hükümlerine başvuramıyacaktır.

3. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, üç seneyi geçmeyen fasılalarla ve ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişare ederek, bu Sözleşmenin uygulamasının 1'inci fıkra gereğince muaf tutulmuş olan bölgelere teşmi imkanını tekrar gözden geçirecektir.

4. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, anılan hükümlere başvurmak hakkından vazgeçtiği bölgeleri ve bu Sözleşmenin bu gibi bölgelerde tedrici surette uygulanması vadisinde kaydedilen terakkiyi, daha sonraki yıllık raporlarında bildirecektir.

Madde 8

Yetkili makam, mücbir sebep halinde yahut milli refah veya milli güvenlik için bir tehlike arz eden hadiseler vukuunda, ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişareden sonra, bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını geçici olarak durdurabilir.

Madde 9

1. Bu Sözleşme, onun, ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan akitler hakkında uygulamaz.

2. Bu sözleşmenin feshi, fesih yürürlüğe girmeden evvel yapılmış olan mukavelelerin hükümlerinin uygulanmasına halel getirmez.

Madde 10

Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 11

1. Bu sözleşme, ancak onama belgeleri Umum Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu sözleşme iki üyenin onama belgeleri Umum Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 12

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilecek olan beyanlar aşağıdaki hususları belirtecektir.

a) İlgili üyenin, Sözleşme hükümlerini değiştirmeksizin uygulamayı taahhüt ettiği ülkeler;

b) Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüt eden ülkeler ve anılan değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Sözleşmenin uygulanmadığı ülkeler ve bu gibi hallerde niçin uygulanmadığının sebepleri;

d) Durumun daha derin bir şekilde incelenmesine intizaren hakkındaki kararın sonraya bırakan ülkeler.

2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde zikredilen taahhütler onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3. Her üye, bu maddenin birinci fıkrasının (b), (c) ve (d) bendleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut kayıtların hepsinden veya bir kısmından yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye bu Sözleşmenin, 14 üncü madde hükümlerine uygun olarak feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 13

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlarda, Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede aynen mi yoksa değişiklikleriyle mi uygulanacağı hususu açıklanacaktır; beyan, Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanacağı açıkladığı takdirde bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu da belirtecektir.

2. İlgili üye veya üyeler ilgili Milletlerarası makam, daha sonra yapacağı bir beyanla, daha evvelki bir beyanda belirtilmiş olan değişikliğe başvurma hakkından tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

3. İlgili üye veya üyeler veya ilgili Milletlerarası makam, bu Sözleşmenin 14 üncü madde hükümleri uyarınca feshedebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve bu Sözleşmenin tatbikatiyle ilgili hali hazır durumu açıklayan yeni bir beyan gönderebilir.

Madde 14

1. Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devrenin sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün tespit edeceği bir ihbarnamo ile feshedilir. Fesih, tescil tarihinden itibaren geçerli olur.

2. Bu sözleşmeyi onamış olup da, bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin hitamından itibaren bir yıl zarfında, bu maddede derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık devrenin sonunda bu maddede derpiş olunan şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 15

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bilumum onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Umum Müdür, kendisine gönderilmiş olan ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilat Üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat Üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 16

Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 17

Bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren her on yıllık bir devrenin sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu Sözleşmenin tatbikatı hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi keyfiyetinin Konferans gündemine konulması lazım gelip gelmediği hususunda karar verecektir.

Madde 18

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde, yeni Sözleşme başka bir şekil derpiş etmedikçe:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 14 üncü madde nazara alınmaksızın, ve fakat tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammum edecektir.

b) Bu sözleşme, tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, artık üyelerin onanmasına açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onayıp da tadil edici sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasıyle yürürlükte kalacaktır.

Madde 19

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

ÇOCUKLARIN VE GENÇLERİN SANAYİDE İŞE ELVERİŞLİLİKLERİ YÖNÜNDEN SAĞLIK MUAYENESİNE TABİ TUTULMALARI HAKKINDA 77 SAYILI SÖZLEŞME

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Montreal'e davet edilerek, orada, 19 Eylül 1946 tarihinde yirmi dokuzuncu toplantısını yapan, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin üçüncü maddesini teşkil eden çocukların ve gençlerin sanayide istihdama elverişlilikleri ile ilgili sağlık muayenesine tabi tutulmaları hakkında bazı tekliflerin kabulüne, ve

Bu tekliflerin bazılarının uluslararası bir sözleşme haline gelmesine karar vererek,

Bindokuzyüz kırk altı yılı Ekim ayının işbu dokuzuncu günü, Gençlerin Sanayide Sağlık Muayenesine tabi tutulmalarına dair 1946 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

BÖLÜM I

Genel Hükümler

Madde 1

1. Bu sözleşme, kamusal veya özel sınai işyerlerinde veya bu işyerleriyle ilgili işlerde çalıştırılan veya çalışan çocuklarla gençlere uygulanır.

2. Bu sözleşmenin uygulanmasında:

a) Maden ve taş ocakları ile her türlü maddenin topraktan çıkarılmasıyla ilgili işyerleri,

b) Maddelerin imal ve tadil edildiği, temizlendiği, onarıldığı, süslendiği, tamamlandığı, satış için hazırlandığı işyerleriyle, gemi yapımı, elektrik ve genel olarak her türlü itici güç üretme, tahvil ve iletme işleri dahil, maddelerin şekillerinin değiştirildiği işyerleri,

c) Yapım, onarım, bakım, değişim ve yıkım işleri dahil bina yapımı ve bayındırlık işleriyle ilgili müesseseler,

d) Dok, rıhtım, iskele, antrepo ve uçak alanlarında eşyanın elle taşınması dahil, kara, demiryolu, nehir, kanal ve göllerde veya hava yolu ile yapılan insan ve eşya nakliyatıyla uğraşan müesseseler,

«Sanayi işyerlerinden» sayılır.

3. Yetkili makam, bir taraftan sanayi ve diğer taraftan tarım, ticaret ve sanayiden sayılmayan diğer işler arasındaki hududu tayin eder.

Madde 2

1. Çocuklar ve 18 yaşından aşağı olan gençler, ancak çalıştırılacakları, işe elverişli oldukları esaslı bir sağlık muayenesi sonucunda kabul edildiği takdirde, sınai bir müessese tarafından işe alınabilirler.

2. İşe elverişliliği tayin ile ilgili sağlık muayenesi, yetkili makamca tensip edilmiş kalifiye bir hekim tarafından yapılacak bir sağlık belgesi ile yahut çalışma iznine veya karnesine kaydedilmek suretiyle tevsik olunur.

3. İşe elverişliliği tevsik eden belge:

a) Belirli iş şartları koyabilecek,

b) İşe elverişliliği tayin yönünden sağlık muayenesine ilişkin mevzuatın uygulanmasından sorumlu bulunan makam tarafından bir grup halinde tasnif edilen ve sağlıkla ilgili benzer tehlikeler arz eden belirli bir iş veya meslek grupları için verilebilecektir.

4. Millî mevzuat işe elverişliliği tevsik eden belgeyi tanzimle yükümlü yetkili makamı tayin edecek ve bu belgenin tanzim ve verilme usul ve şartlarını belirleyecektir.

Madde 3

1. Çocukların ve gençlerin işe elverişli bulunup bulunmadıkları, onsekiz yaşına kadar sürdürülen bir sağlık kontrolüne tabi tutulmalarını gerektirecektir.

2. 18 yaşından küçük bir çocuğun yahut gencin sürekli olarak çalıştırılması, ancak bir yılı geçmeyen aralıklarla sağlık muayenesinin yenilenmesi şartına bağlı olabilecektir.

3. Millî mevzuatın:

a) İşin arz ettiği tehlikelerle ve çocuğun yahut gencin evvelki muayenelerle açıklanmış bulunan sağlık durumu ile ilgili kontrolün tesirli olmasını sağlamak için, ya sağlık muayenesinin hangi özel şartlar dahilinde yıllık muayeneye ilaveten yapılması yahut daha sık olarak yenilenmesi gerektiğini öngörmesini, yahut,

b) Sağlık muayenesinin istisnai durumlarda yenilenmesinde yetkili makamı görevli kılmasını gerektirecektir.

Madde 4

1. Sağlık bakımından büyük tehlikeler arz eden mesleklerde işe elverişliliği tespit etmek bakımından sağlık muayenesi ve bu muayenenin yenilenmesi en az yirmi bir yaşına kadar yapılmalıdır.

2. Milli mevzuatın, işe elverişliliği tayin bakımından sağlık muayenesinin en az yirmi bir yaşına kadar yapılmasına matuf işleri veya iş kategorilerini ya tayin etmesi veya tayin etme yetkisini uygun bir makama tevdii gerekecektir.

Madde 5

Yukarıdaki maddelerde öngörülen gerekli sağlık muayenelerinin çocuklar, gençler veyahut aileleri için hiçbir masrafı gerektirmemelidir.

Madde 6

1. İşe elverişsizlikleri veya bedeni eksiklik ve aksaklıkların bulunduğu sağlık muayenesince tespit edilen çocuklarla gençlerin yeniden yönetilmesi ve yeniden bedenî ve meslekî intibakı için yetkili makam tarafından gerekli her türlü tedbir alınacaktır.

2. Bu tedbirlerin nitelik ve kapsamı yetkili makamca tespit olunacak; bu amaçla konuyla ilgili çalışma, eğitim, sosyal ve sıhhi servisler arasında bir işbirliği kurulması ve bu tedbirlerin uygulanması için bu servisler arasında tesirli irtibadın idame ettirilmesi gerekecektir.

3. Milli mevzuat, işe elverişliliği açıkça kabul edilmemiş olan çocuklarla gençlere:

a) Bitiminde genç işçinin yeni bir muayeneye tabi tutulacağı bir devre için geçerli, geçici iş permileri yahut sağlık belgeleri;

b) Özel mahiyette çalıştırma şartları koyan permiler yahut belgeler verilmesini zorunlu kılabilecektir.

Madde 7

1. İşverenin, mevzuat ile konulacak hükme göre, işe elverişliliğe aykırı bir cihet bulunmadığını tevsik eden sağlık karnesini yahut çalışma permisini veya karnesini dosyalayarak bunu iş teftişi sırasında tetkike amade tutması gerekecektir.

2. Millî mevzuat, bu sözleşmenin sıkı bir şekilde uygulanmasını sağlayabilecek diğer denetim metotlarını tayin eder.

BÖLÜM II

Bazı Ülkeler İçin Özel Hükümler

Madde 8

1. Bir üye ülkenin toprakları, nüfusunun dağınıklığı yahut gelişme seviyesi bakımından bu sözleşme hükümlerinin

yetkili makamca uygulanmasına imkân görülmediği geniş bölgeleri ihtiva ettiği hallerde, bu makam, söz konusu bölgeleri ya genel bir şekilde yahut bazı müesseseler veya bazı işler hakkında gerekli gördüğü istisnalarla sözleşmeyi uygulamaktan muaf tutabilir.

2. Her üye Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince, bu Sözleşmenin uygulanması hakkında vereceği ilk yıllık raporda bu madde hükümlerine başvurmayı tasarladığı her hangi bir bölgeyi belirtmelidir. Sonradan hiçbir üye bu suretle belirtmiş olduğu bölgelerden başka bölgeler dışında bu madde hükümlerine başvuramaz.

3. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, daha sonraki yıllık raporlarında hangi bölgeler için bu hükümlere başvurmak hakkından vazgeçtiğini belirtmelidir.

Madde 9

1. Bu Sözleşmenin onaylanmasını mümkün kılan mevzuatın kabul edildiği tarihten önce, çocukların ve gençlerin sanayide çalıştırılmaya elverişliliklerini tayin bakımından sağlık muayenesiyle ilgili mevzuatı olmayan her üye, onaylama belgesine ek bir beyan ile 2 nci ve 3 üncü maddelerde öngörülen onsekiz yaş yerine hiçbir şekilde onaltı yaştan aşağı olmamak üzere; onsekiz yaştan aşağı bir yaş ve 4 üncü maddede öngörülen yirmibir yaş yerine hiçbir şekilde ondokuz yaştan aşağı olmamak üzere yirmibir yaştan aşağı bir yaş haddi koyabilir.

2. Böyle bir beyanda bulunmuş olan her üye, onu, daha sonraki bir beyan ile her zaman iptal edebilir.

3. Hakkında bu maddenin 1 inci paragrafına uygun surette yapılmış bir beyan yürürlükte olan her üye, her yıl, bu Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili yıllık raporunda sözleşme hükümlerinin tam olarak uygulanması yolunda ne ölçüde ilerleme gerçekleştirildiğini belirtmelidir.

Madde 10

1. Bu Sözleşmenin 1 inci Bölümünün hükümleri, bu maddede öngörülen değişikliklerle Hindistan'a uygulanır.

a) Söz konusu hükümler, Hindistan mevzuatının uygulamaya yetkili kıldığı bütün topraklarda uygulanır.

b) «Sınaî müessese» kavramı aşağıdakileri kapsar:

i) «Hindistan Fabrika Kanunu» kapsamına giren fabrikalar,

ii) «Hindistan Maden Ocakları Kanunu» kapsamına giren maden ocakları,

iii) Demiryolları,

iv) Çocukların çalıştırılması hakkındaki 1938 tarihli kanun kapsamına giren bütün işler.

c) 2 nci ve 3 üncü maddeler çocuklara ve onaltı yaşından aşağı olan gençlere uygulanır.

d) 4 üncü maddedeki «ondokuz yaş» ibaresi, «yirmi bir yaş» ın yerine kullanılacaktır.

e) 6 ncı maddenin 1 inci ve 21 nci paragrafları Hindistan'a uygulanmaz.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafındaki hükümler aşağıdaki usulle tadil edilebilecektir:

a) Milletlerarası Çalışma Konferansı, konunun gündeminde bulunduğu herhangi bir toplantıda üçte iki çoğunlukla, bu maddenin 1 inci paragrafı hakkında tadil tasarıları kabul edebilir.

b) Böyle bir tadil tasarısı, konferans toplantısının kapanmasından itibaren bir yıllık yahut olağanüstü durumlarda, 18 aylık bir müddet içinde Hindistan'da bu tadil tasarısını kanun haline getirmek yahut başka yoldan tedbirler almak maksadıyla konu itibariyle yetkisi dahiline giren makama yahut makamlara sunulur.

c) Hindistan, yetkili makamın yahut makamların olurunu aldığı takdirde, tadilini, kesin onaylama belgesini, tescil edilmek üzere, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderir.

d) Hindistan tarafından onaylanan böyle bir tadil tasarısı, bu Sözleşmenin tadili olarak yürürlüğe girer.

BÖLÜM III

Son Hükümler

Madde 11

Bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, onda derpiş olunanlardan daha elverişli şartlar sağlayan hiçbir kanun, karar, âdet yahut işverenlerle işçiler arasındaki mevcut anlaşma hükümlerine halel getiremez.

Madde 12

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, tescil edilmek üzere Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilir.

Madde 13

1. Bu Sözleşme, ancak onaylanma belgesi Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından tescil edilen Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlar.

2. Sözleşme, iki üyenin onaylama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescilinden itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bundan sonra, bu Sözleşme her üye hakkında kendisinin onaylama belgesinin tescilinden itibaren 12 ay geçince yürürlüğe girer.

Madde 14

1. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 10 yıl geçtikten sonra Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne yollayacağı ve bu Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu sözleşmeyi onaylayıp da onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık mühletin geçmesinden itibaren bir yıl zarfında, bu madde gereğince feshetmek hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık devre bitince, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedilecektir.

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Madde 15

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesihlerin tescil edildiklerini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine yazıyla bildirir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen ikinci onaylama belgesinin tescil edildiğini, Teşkilat üyelerine yazıyla bildirirken bu sözleşmenin yürürlüğe girecegi tarih hakkında Teşkilat üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 16

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Müdürü yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onaylama ve fesihlerle ilgili ayrıntılı bilgileri Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi eder.

Madde 17

Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi keyfiyetinin Konferans gündemine konulması lüzumu hakkında karar verir.

Madde 18

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme başka hükümleri ihtiva etmediği takdirde,

a) Tadil edici yeni sözleşmenin her üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 14 üncü madde nazara alınmaksızın tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kayıt ve şartıyla, bu sözleşmenin derhal ve doğrudan doğruya feshini gerektirecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girme tarihinden itibaren, bu sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve muhtevası ile geçerli olmakta devam edecektir.

Madde 19

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de aynı şekilde geçerlidir.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNİ DOĞRUDAN VE DOLAYLI İLGİLENDİREN MEVZUAT

KANUNLAR

Kanun No.	Kanunun Adı	R.G. Tarih ve Sayısı
151	Ereğli Havzai Fahmiyesi Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun	10.9.1337/1921
818	Borçlar Kanunu	8.5.1926/1748
1580	Belediyeler Kanunu	3.4.1930/1471
3153	Radyoloji, Radyum ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseselcri Hakkında Kanun	28.4.1937/3591
6551	Barut ve Patlayıcı Maddelerle Silah ve Teferruatı ve Av Malzemesinin İnhisardan Çıkarılması Hakkında Kanun	18.4.1955/9009
1475	İş Kanunu	1.9.1971/13943
	Değişiklik	14.9.1971/13956 (Düzeltme)
		12.7.1975/15293
		28.2.1979/16564
		14.4.1979/16609
		23.10.1980/17140
		8.5.1981/17334
		11.12.1982/17895
		30.7.1982/18120
854	Deniz İş Kanunu	29.4.1967/12586
	Değişiklik	12.7.1975/1926
		17.10.1980/2319
		10.12.1982/2762
5953	Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun	20.6.1952/8140
		12.2.1954/6253
		4.1.1961/212
		25.6.1973/1761

5680	Basın İş Kanunu	27.7.1950/7564
		15.5.1979/16638
1593	Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	6.5.1930/1489
		23.11.1973/14370
1479	Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu	14.9.1971/13956
		4.5.1979/16629
506	Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu	20.7.1964/11766
		30.7.1964/11767
		31.7.1964/11768
		1.8.1964/11769
		10.1.1986/18984
		6.5.1986/19099
		4.6.1986/19139
		24.4.1987/19440
		22.5.1987/19467
		9.7.1987/19512
		27.9.1987/19587
2822	Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu	7.5.1983/18040
	Değişiklik	19.6.1986/19139
		2.6.1988/19830
2821	Sendikalar Kanunu	7.5.1983/18040
	Değişiklik	29.8.1983/18150
		2.6.1988/19830
3308	Çıraklık ve Meslek Eğitim Kanunu	19.6.1986/19139

TÜZÜKLER

Tüzüğün Adı	R.G. Tarih ve Sayısı
Radyasyon Sağlığı Tüzüğü	25.3.1967/12582
Sosyal Sigorta İşlemleri Tüzüğü	14.4.1972/14159
Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü	22.6.1972/14223
İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları Hakkında Tüzük	19.2.1973/14453

İşçi Ücretlerinden Kesilen Ceza Paralarını Kullanmaya Yetkili Kurulun Kuruluşu ve Çalışma Esasları Hakkında Tüzük 19.2.1973/144 53

Hazırlama, Tamamlama ve Temizleme İşleri Tüzüğü 12.3.1973/144 74

İş Süreleri Tüzüğü 12.3.1973/144 74
6.4.1973/144 99

Haftalık İş Sürelerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğü 17.3.1973/144 79
26.4.1973/145 18

Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Bazı Özel Usul ve Kurallar Hakkında Tüzük 4.4.1973/144 97
21.4.1973/145 14
26.4.1973/145 18

Fazla Çalışma Tüzüğü 4.4.1973/144 97
(Düzeltme) 26.4.1973/145 18

Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü 9.4.1973/145 02

İşçi Çalışma ve Kimlik Karnesi Tüzüğü 24.5.1973/145 44

Kadın İşçilerin Sanayie Ait İşlerle Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Tüzük 22.8.1973/146 33

Askeri İşyerleriyle Yurt Emniyeti İçin Gerekli Maddeler İmal Olunan İşyerlerinin Denetim ve Teftişi Hakkında Tüzük 10.12.1973/147 38

Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük 24.12.1973/147 52

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü 11.1.1974/147 65

Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü 12.9.1974/15 04

İş Teftiş Tüzüğü 28.8.1979/16 88

İşkolları Tüzüğü 6.12.1983/18 43

İşçi ve İşveren Sendika ve Konfederasyonlarının Devletçe Denetlenmesine İlişkin Tüzük 6.5.1984/18 393

Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak 7,5 Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Tüzük	27.7.1984/18471
Maden ve Taşocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemelerine İlişkin Tüzük	22.10.1984/18553
Radyasyon Güvenliği Tüzüğü	7.9.1985/18861
Sakatların İstihdamı Hakkında Tüzük	16.3.1987/19402
Eski Hükümlülerin İstihdamı Hakkında Tüzük	17.3.1987/19403
Gebe ve Emzikli Kadınların Çalıştırma Şartıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük	10.4.1987/19427
İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına İlişkin Tüzük	14.6.1987/19487
Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthali Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük	29.9.1987/19589

YÖNETMELİKLER

Yönetmeliğin Adı	R.G. Tarih ve Sayısı
Askeri İşyerleri ile Yurt Emniyeti için Gerekli Maddeler İmâl Olunan İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Karar Vermeye Yetkili Komisyonun Yapısı, Çalışma Şekli ve Esasları Hakkında Yönetmelik	11.1.1989/20046
Gayrisıhhi Müesseselere Ait Yönetmelik	19.3.1968/12852
	7.1.1970/13395
	24.2.1972/14100
	7.4.1973/14500
	18.2.1977/15854
	26.10.1983/18203

Elektrik İç Tesisat Yönetmeliği	27.3.1971/13806
Sakatların ve Eski Hükümlülerin Çalıştırılmaları Hakkında Yönetmelik	21.1.1972/14079
Değişiklik	12.2.1972/14097
	23.3.1974/14836
	20.9.1982/17816
Asgari Ücret Yönetmeliği	12.2.1972/14097
Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği	25.7.1972/14256
İşyerlerinde Açılacak Kantinler Hakkında Yönetmelik	19.6.1972/19220
Kaynak Sıuları Yönetmeliği	17.6.1974/14918
Elektrik Kuvvetli Akım Tesisat Yönetmeliği	21.11.1978/16466
Elektrik Enerji Tesisleri Yönetmeliği	9.12.1978/16484
Nükleer Santralların Güvenlik Uygulama Kuralları İçin Tanınması Yönetmeliği	23.6.1979/16675
Kuvvetli Akım Elektrik Dağıtım ve Bakım Yönetmeliği	29.6.1979/16681
Özel Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunma Önlemleri Yönetmeliği	20.7.1979/16702
İşyeri Hekiminin Çalışma Şartıyla Görev ve Yetkileri Yönetmeliği	4.7.1980/17037
Makina Koruyucuları Yönetmeliği	17.5.1983/18050
506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 3279 Sayılı Kanunla Eklenen Ek 2 nci Madde Hükmüne Göre, Çocuklara Temin Edilecek Protez Araç ve Gereçlerine Dair Yönetmelik	16.9.1986/19223
Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği	2.10.1986/19269
Gürültü Kontrol Yönetmeliği	11.12.1986/19308
Aday Çırak, Çırak ve İşletmelerde Beceri Eğitimi Gören Öğrencilerin Sigorta İşlemleri Hakkında Yönetmelik	29.1.1987/19356
Çıraklık ve İşletmelerde Yapılan Meslek Eğitimi Denetimi Hakkında Yönetmelik	1.4.1987/19418
Sosyal Sigortalar İşlemleri Yönetmeliği	30.10.1987/19619

Gemi Adamlarının İkamet Yerleri, Sağlık ve İaşelerine Dair Yönetmelik 20.12.1989/20378

Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik 14.9.1990/20635

TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ TARAFINDAN ÇIKARILAN İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ STANDARDLAR

MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ

1 - Güvenlik Kuralları

TS 853 Emniyet Renkleri

TS 949 Kara Tesislerinde ve Gemilerde Sıvı veya Gaz Halindeki Akışkanları İleten Boruların Tanınması İçin Kullanılan Renkler

TS 950 Güvenlik İşaretlerinin Simgeleri, Boyutları ve Düzenlemesi

TS 990 Malların Taşınmasında, Depolanmasında Yükleme ve Boşaltmalarında Kullanılan Şematik İşaretler

TS 2001 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları Hava Emişli Temizleyiciler İçin Özel Kurallar

TS 2002 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları Elektrik Ütüler İçin Özel Kurallar

TS 2003 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları - Pişiriciler İçin Özel Kurallar

TS 2004 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları Çamaşır Makineleri İçin Özel Kurallar

TS 2005 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları - Ekmek Kızartıcıları, Izgaralar, Çörek Kalıpları ve Kızartma Makineleri İçin Özel Kurallar

TS 2315 Fotoğrafçılıkta Kullanılan Elektronik Flaş Cihazları İçin Güvenlik Kuralları

TS 2386 Oda Hava Soğutucularının Güvenlik Kuralları

TS 2418 Elektronik Ölçme Cihazları İçin Güvenlik Kuralları

TS 2838 Alçak Basınçlı Buhar Üreticilerinde Güvenlik Kuralları

TS 3344 Isı ve Ateşe Karşı Koruyucu Giysiler Kullanan ve Kullandıranlar İçin Genel Kurallar

TS 3784 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları Elektrik Çarpmasına Karşı Korunma

TS 3840 Makinalarda İş Kazalarına Karşı Genel Güvenlik Kuralları

TS 3841 Ağaç İşleme Makinalarında Genel Güvenlik Kuralları

TS 3974 İş Yerinde Kaza Önlemede Uyarıcı Kartlar Özellikleri ve Kullanma Alanları

TS 4055 Yuvarlak Odunların Yüklenmesi, Taşınması ve Boşaltılması İle Bu İşlemlere Ait Güvenlik Kurallar

TS 4056 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları - Aşırı Akıma Karşı Korunma

TS 4057 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları - Güvenlik İçin Koruyucu Önlemlerin Uygulanması Aşırı Akıma Karşı Koruyucu Önlemler

TS 4061 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları - Güvenlik İçin Koruyucu Önlemlerin Uygulanması - Genel Esaslar ve Elektrik Çarpmasına Karşı Koruyucu Önlemler

TS 4075 Tehlikeli Kimyasal Sıvılara Karşı Sınırlı Koruma Sağlayan Giysiler Penetrasyon Dayanımı - İşaretleme

TS 4335 Tıbbi Elektrikli Cihazlar İçin Güvenlik Kuralları - Genel Kurallar

2 - Radyoaktif Maddeler ve Nükleer Enerji

TS 2199 Fisiyon Maddesinin İşlemleri ve Bu Madde İle Çalışabilmek İçin Gerekli Kritiklik Güvenliği İlkeleri

Gemi Adamlarının İkamet Yerleri, Sağlık ve İaşelerine Dair Yönetmelik 20.12.1989/20378

Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik 14.9.1990/20635

TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ TARAFINDAN ÇIKARILAN İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ STANDARDLAR

MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ

I - Güvenlik Kuralları

TS 853 Emniyet Renkleri

TS 949 Kara Tesislerinde ve Gemilerde Sıvı veya Gaz Halindeki Akışkanları İleten Boruların Tanınması İçin Kullanılan Renkler

TS 950 Güvenlik İşaretlerinin Simgeleri, Boyutları ve Düzenlemesi

TS 990 Malların Taşınmasında, Depolanmasında Yükleme ve Boşaltmalarında Kullanılan Şematik İşaretler

TS 2001 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları Hava Emişli Temizleyiciler İçin Özel Kurallar

TS 2002 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları Elektrik Ütüler İçin Özel Kurallar

TS 2003 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları - Pişiriciler İçin Özel Kurallar

TS 2004 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları Çamaşır Makineleri İçin Özel Kurallar

TS 2005 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları - Ekmek Kızartıcıları, Izgaralar, Çörek Kalıpları ve Kızartma Makineleri İçin Özel Kurallar

TS 2058 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrikli Cihazlar İçin Emniyet Kuralları - Elektrikli Traş Makinası; Saç Traş Makinesi ve Benzeri Cihazlar İçin Özel Kurallar

TS 2059 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrikli Cihazlar İçin Emniyet Kuralları - Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Döşeme İşlem ve Sulu Fırçalama Makineleri İçin Özel Kurallar

TS 2060 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrikli Cihazlar İçin Emniyet Kuralları - Tavalar ve Benzeri Cihazlar İçin Özel Kurallar

TS 2061 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrikli Cihazlar İçin Emniyet Kuralları - Elektrikli Mutfak Makineleri İçin Özel Kurallar

TS 2062 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrikli Cihazlar İçin Emniyet Kuralları - Bataryalı Traş Makineleri, Saç Traş Makineleri İle Bunların Şarj Edilmeleri ve Batarya Düzenleri İçin Özel Kurallar

TS 2212 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrikli Cihazlar Taşınamayan Ani Isıtmalı Olmayan Türde Elektrikli Su Isıtıcıları İçin Özel Güvenlik Kuralları

TS 2213 Elektrikli Büro Makinelerinin Emniyet Kuralları

TS 2225 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Emniyet Kuralları - Buzdolapları ve Dondurucu Dolapların Elektrik Donatımları İçin Özel Kurallar

TS 2239 Göstergeli ve Kaydedici Elektriksel Ölçme Cihazları ve Aksesuarları İçin Güvenlik Kuralları

TS 2257 Ev İşlerinde ve Benzeri Hizmetlerde Kullanılan Elektrik Cihazları İçin Güvenlik Kuralları - Elektrikli Isıtılan Battaniye, Yastık ve Yataklar İçin Özel Kurallar

TS 2315 Fotoğrafçılıkta Kullanılan Elektronik Flaş Cihazları İçin Güvenlik Kuralları

TS 2386 Oda Hava Soğutucularının Güvenlik Kuralları

TS 2418 Elektronik Ölçme Cihazları İçin Güvenlik Kuralları

TS 2838 Alçak Basınçlı Buhar Üreticilerinde Güvenlik Kuralları

TS 3344 Isı ve Ateşe Karşı Koruyucu Giysiler Kullanan ve Kullandıranlar İçin Genel Kurallar

TS 3784 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları Elektrik Çarpmasına Karşı Korunma

TS 3840 Makinalarda İş Kazalarına Karşı Genel Güvenlik Kuralları

TS 3841 Ağaç İşleme Makinalarında Genel Güvenlik Kuralları

TS 3974 İş Yerinde Kaza Önlemede Uyarıcı Kartlar Özellikleri ve Kullanma Alanları

TS 4055 Yuvarlak Odunların Yüklenmesi, Taşınması ve Boşaltılması İle Bu İşlemlere Ait Güvenlik Kuralları

TS 4056 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları - Aşırı Akıma Karşı Korunma

TS 4057 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları - Güvenlik İçin Koruyucu Önlemlerin Uygulanması Aşırı Akıma Karşı Koruyucu Önlemler

TS 4061 Binalarda Elektrik Tesisatı Güvenlik Kuralları - Güvenlik İçin Koruyucu Önlemlerin Uygulanması - Genel Esaslar ve Elektrik Çarpmasına Karşı Koruyucu Önlemler

TS 4075 Tehlikeli Kimyasal Sıvılara Karşı Sınırlı Koruma Sağlayan Giysiler Penetrasyon Dayanımı - İşaretleme

TS 4335 Tıbbi Elektrikli Cihazlar İçin Güvenlik Kuralları - Genel Kurallar

2 - Radyoaktif Maddeler ve Nükleer Enerji

TS 2199 Fisiyon Maddesinin İşlemleri ve Bu Madde İle Çalışabilmek İçin Gerekli Kritiklik Güvenliği İlkeleri

3 - Akustik

TS 2373 Makine Gürültülerinin Ölçülmesine Özgü Deney Kodlarının Hazırlanmasına İlişkin Genel Kurallar

TS 2494 Akustik - Ses Şiddeti Seviyesini Hesaplama Yöntemi

TS 2606 Akustik - Toplumsal Yaşam Yönünden Gürültünün Değerlendirilmesi

TS 2607 Akustik - İşletme Yeteneğinin Korunma Amaçları İçin İşyerinde Oluşan Gürültünün Değerlendirilmesi

TS 2673 Akustik Havadaki Akustiksel Gürültülerin Ölçülmesi ve İnsan Üzerindeki Etkilerinin Değerlendiirlmesine İlişkin Klavuz

TS 2709 Akustis Gürültü Kaynaklarının Ses Gücü Seviyelerinin Tayini Çınlama Odalarında Belirgin Frekanslı ve Dar Bandlı Kaynaklar İçin Doğru ve Duyarlı Yöntemler

TS 2710 Akustik Gürültü Kaynaklarının Ses Gücü Seviyelerinin Tayini Çınlama Odalarındaki Geniş Band Kaynaklar İçin Doğru ve Duyarlı Yöntemler

TS 2726 Akustik Konuşmanın Anlaşılabilirliği Yönünden Gürültünün Değerlendirilmesi

4 - Isıtma Santral ve Tesislerinin Düzenleme Kuralları

TS 2736 Çıkış Suyu Sıcaklığı 110° C'den Daha Yüksek Kızgın Sulu Isıtma Tesislerinin Düzenleme Kuralları

TS 2796 Çıkış Suyu Sıcaklığı 110 °C'a Kadar Olan Sıcak Sulu Isıtma Sistemlerinin Güvenlik Donatımlarının Tasarımı ve Yerleştirilmesi Kuralları

TS 2797 300.000 Kcal/h'a Termostat Güvenlik Çıkış Suyu Sıcaklığı 110° C'a Kadar Olan Kapalı ve Açık Sistem Sulu Isıtma Tesislerinde Güvenlik Donatımlarının Tasarımı ve Yerleştirilmesi Kuralları

5 - Titreşim ve Şok

TS 2775 Tüm Vücudun Titreşim Etkisi Altında Kalma Durumunun Değerlendirilmesi İçin Klavuz

6 - Basınçlı Kaplar Hesaplama Kuralları

TS 3362 Basınçlı Kaplar Hesaplama Kuralları

7 - Korozyona Karşı Korunma

TS 4536 Küçük Tıbbi Gaz Tüpleri Boyunduruk Tipi Valf Bağlantıları ve Tasarımı Kuralları

8 - Tüplerle İlgili Kurallar ve Deney Metodları

TS 2905 Asetilen Gaz Tüplerinin Doldurma Kuralları ve Performans Deneyleri

9 - Takım Tezgahlar, Semboller

TS 3392 Takım Tezgahları, Simgeler

ORMANCILIK - ORMAN ÜRÜNLERİ

Güvenlik Kuralları

TS 1214 Ağaç Kesme ve Kesmede Güvenlik Kuralları

ELEKTRONİK

1 - Güvenlik Kuralları

TS 2140 Radyo Vericilerinin Donatımı İçin Güvenlik Kuralları

TS 2207 Radyo Vericilerinin Donatımı İçin Güvenlik İsterleri İle İlgili Deney Yöntemleri

TS 3182 İnsan Vücudundan Geçen Elektrik Akımının Etkileri

2 - Ses Sistemi Aygıtları

TS 2711 Ses Düzeyi Ölçü Cihazları İçin Genel Prensipler

3 - Ölçme Aletleri

TS 3603 Radyasyon Dedektörleri (Nükleer Reaktörlerin İşletilmesi ve Korunmasında Kullanılan)

MAKİNA

1 - Taşıma Araçları ve Elemanları

TS 614 Motorlu Araçlar Hidrolik Fren Donanımı İçin İkaz Işıklı Emniyet Cihazları

2 - Tezgahlar ve Deney Metodları

TS 421 Tezgahların Üzerine Konular İşaretler

3 - Yangın Söndürme Cihaz ve Elemanları

TS 862 Yangın Söndürücüler - Elde Kullanılan

4 - Diğer Deney ve Kuralları

TS 187 Ses veya Gürültünün Fiziksel ve Öznel Yeğinliğinin (Intensity) İfadesi

PETROL

Sıvılaştırılmış Petrol Gazları

a - Sıvılaştırılmış Petrol Gazları ve Kullanma Kuralları

TS 2179 Sıvılaştırılmış Petrol Gazlarının (LPG) Kullanma Kuralları

b - Taşınma, Depolama, Doldurma ve Boşaltma Kuralları

TS 1445 Sıvılaştırılmış Petrol Gazlarının (LPG) Taşınma Kuralları

TS 1446 Sıvılaştırılmış Petrol Gazlarının (LPG) Depolama Kuralları

TS 1449 Sıvılaştırılmış Petrol Gazlarının (LPG) Doldurma ve Boşaltma Kuralları

PETROKİMYA

Petro-Kimya Ürünleri

TS 2371 Sanayide Kullanılan Çizmeler (Kauçuktan Yapılmış, Astarlı)

TS 3546 Sanayide Kullanılan Çizmeler (Kauçuktan Yapılmış, Astarlı) Düşük Sıcaklıklarda Kullanım İçin

TS 3547 Sanayide Kullanılan Çizmeler (Kauçuktan Yapılmış, Astarlı) Antistatik

MADEN

1 - Madencilikte Kullanılan Malzemeler, Hesap ve Yapım Kuralları

TS 2429 Emniyet Şapkası

TS 2248 Yeraltı Maden İşletmelerinin Genel Aydınlatma Kuralları

2 - Taşıma Ekipmanları ve Güvenlik Kuralları (Güvenlik Kurulları)

TS 1365 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları Gezici Band Konveyörlerle (Yelken Bezi, Lastik, Plastik, vb.) İlgili Emniyet Kuralları

TS 1366 Yığın Halindeki Taneli Madenle Mekanik Taşıma Ekipmanları Gezici Band Konveyörlerle Emniyet Kuralları

TS 1367 Parça Yüklere Ait Mekanik Taşıma Ekipmanları - Tek Zincirli, Gövdesi Tabana Döşeli (Zinciri Tabanın Altında Olan) Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1368 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Tek Zincirli Gövdesi Tabana Döşeli (Zinciri Taban Üstünde Olan) Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1369 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Titreşimli Dozörler ve Sallantılı Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1370 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Tavana Askılı Tek Raylı Zincirli Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1374 Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Emniyet Kuralları

TS 1375 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Band - Dozörler ve Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1552 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Ambar ve Bunkerler, Silo ve Tremiler ve Ambar Kapakları ile İlgili Emniyet Kuralları

TS 1555 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Tavana Asılı, Çift Raylı Zincirli Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1557 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Taşıma Ekipmanları Elle Ayıklama Konveyörleriyle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1558 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Kreyper - Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1560 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Hidrolik Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1937 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Helezon Burmalı Besleyici Helezon Burmalı Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1938 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Helezon Burmalı Besleyici ve Helezon Burmalı Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1939 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Askılı, Sallantılı Tablalı ve Sabit Tablalı Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1940 Parça Yüklere Ait Sürekli Taşıma Ekipmanları - Yelken Bezi Cepli Elevatörler ve Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1941 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Hidrolik Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 1942 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Helezon Makaralı Konveyör Oluklar, He-

lezon Oluklar ve Paket Taşıyıcı Oluklarla İlgili Emniyet Kuralları

TS 1976 Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Aktarma Noktalarıyla İlgili Emniyet Kuralları

TS 1977 Yığın Halindeki Taneli Maddelerin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Rayda Çalışan Vagonları Boşaltan Vagon Tumbalarıyla (Döner, Yandan ve Baştan Boşaltmalı) İlgili Emniyet Kuralları

TS 1978 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Yer Çekimi Tahrikli Makara veya Tekerlekli Konveyörler, Sürgülü veya Uzatılabilir (Teleskoplu) Makaralı Konveyörler ve Meteşeli Makara Konveyörleriyle (Kapılı) İlgili Emniyet Kuralları

TS 1991 Kalibre Edilmemiş Yuvarlak Çelik Halkalı Kaldırma Zincirleri ve Zincir Sapanları Emniyetli Kullanım ve Bakımları

TS 2312 Parça Yüklere Ait Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Band Konveyörler (Yelken Bezli, Kauçuk, Plastik vb.) Çelik Şeritli ve Tel Örgülü Konveyörlerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 2982 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Pnömatik Taşıma Tesisleriyle İlgili Emniyet Kuralları

TS 2983 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Döner Kamburlu ve Döner Kanatlı Besleyicilerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 2984 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Yarı Otomatik Yükleyicilerle İlgili Emniyet Kuralları

TS 2985 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Yığın Savurma Makineleri İle İlgili Emniyet Kuralları

TS 2986 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Düşey Helezon Burmalı Konveyör İle İlgili Emniyet Kuralları

TS 3006 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Pnömatik Taşıma Sistemiyle Beslenen Depolama Ekipmanlarıyla İlgili Emniyet Kuralları

TS 3007 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Hareketli Bir Koldan Sarkıtılan ve Pnömatik Taşımada Kullanılan Hareket Edebilen Emici Borularla İlgili Emniyet Kuralları

TS 3014 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Pnömatik Taşımada Kullanılan Hortum ve Bağlantı Parçaları İle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3015 Yığın Halindeki Taneli Maddeler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Pnömatik Taşımada Kullanılan Döner Besleyicilerle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3016 Parça Yükler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Yatay Milli, Sabit - Plakalı (Metal veya Ahşap) Konveyörlerle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3017 Parça Yükler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Yatay Milli, Gezici - Plakalı (Metal veya Ahşap) Konveyörlerle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3018 Parça Yükler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Kollu Elevatörler ve Çubuklu Konveyörlerle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3019 Parça Yükler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Döner Makaralı (Doğrudan veya Sürtünmeli Tahrikli) Konveyörlerle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3020 Parça Yükler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanlı - Altıdüz Parça Yükler İçin Çift Kanatlı Zincirleri Bulunan, Kasalı, Zincirli Konveyörlerle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3021 Parça Yükler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Plakalı, Zincirli Konveyörlerle İlgili Güvenlik Kuralları

TS 3 ?2 Parça Yükler İçin Sürekli Mekanik Taşıma Ekipmanları - Sürekli Plakalı Konveyörlerle (Yatay) İlgili Güvenlik Kuralları

3 - Terimler

(Madencilik Terimleri) .

TS 2693 Madencilik Terimleri - Delme ve Patlamada Kullanılan

4 - Toprak Kazı ve Taşıma Makineleri

TS 2981 Toprak Kazı Makineleri, Koruyucu Elemanlarla İlgili Tanımlar ve Özellikler

TS 3368 Toprak Kazı Makineleri - Devrilmede ve Düşen Maddelere Karşı Operatörü Koruyucu Yapılan Laboratuvar Değerlendirilmeleri Deformasyon Sınır Hacminin Belirlenmesi

TS 3369 Toprak Kazı Makineleri - Düşen Maddelere Karşı Operatörü Koruyucu Yapılar - Laboratuvar Deneyleri ve Performans Özellikleri

TS 3370 Toprak Kazı Makineleri - Devrilmede Operatörü Koruyucu Yapılan Laboratuvar Deneyleri ve Performans Özellikleri

ELEKTRİK

1 - Elektrik Motorları ve Makineleri (Deney Metodları ve Kurallar)

TS 3209 Döner Elektrik Makineleri - Döner Elektrik Makinelerinde Muhafazanın Koruma Dereceleri

TS 3213 Döner Elektrik Makineleri - Gürültü Sınırları

2 - Elektroteknikte Kullanılan Güvenlik ve Anahtarlama Düzenleri

a - Sigortalar

TS 86 Endüstride Kullanılan Eriyen Telli Alçak Gerilim Sigortaları

TS 1259 Eriyen Telli Yüksek Gerilim Sigortaları

TS 2024 Eriyen Telli Püskürtmeli Yüksek Gerilim Sigortaları

TS 3542 Şönt Güç Kondansatörlerinin Dışarıdan Korunmaları İçin Eriyen Telli Yüksek Gerilim Sigortaları

b - Yıldırımlıklar ve Yıldırımdan Korunma Tesisleri

TS 460 Değişken Dirençli Yıldırımlıklar (Parafudr)

TS 622 Yıldırımdan Korunma Tesisleri

c - Diğerleri

TS 899 Alçak Gerilim İçin Yalıtkan Lastik Eldivenler

3 - Güvenlik Kuralları

TS 3550 Elektrik Vantilatörler ve Hız Regülatörleri İçin Güvenlik Kuralları

4 - İşaret ve Sembol Şekilleri

TS 509 Elektroteknikte Sembol Olarak Kullanılan Harfler

TS 634 Sembol Şekiller - 5. Kısım : Elektrik Santralleri, Transformatör Merkezleri, Enerji İletim ve Dağıtım Hatları İçin Sembol Şekilleri

5 - Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar

TS 3380 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar - Alev Geçirmez Koruncaklar

TS 3381 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar - Basınçlı Koruncaklar

TS 3383 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar - Toz Malzeme Doldurulmuş Koruncaklar

TS 3384 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar - Yağa Batırılmış Aygıtlar

TS 3385 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar «e» Tipi Korumalı Elektrik Aygıtları

TS 3490 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar - İşaretleme Kuralları

TS 3491 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar - Tehlikeli Bölgelerin Sınırlandırılması

TS 3493 Patlayıcı Gaz Ortamlarında Kullanılan Elektrik Aygıtları İçin Genel Kurallar - Hava İle Gaz veya Buhar Karışımlarının En Büyük Deneysel Güvenlik Aralıklarına ve En Küçük Ateşleme Akımlarına Göre Sınıflandırılması

6 - Terimler ve Tanımlar

TS 3619 Elektroteknikte Kullanılan Terimler ve Tanımlar Temel Tanımlar

TS 4494 Elektroteknikte Kullanılan Terimler ve Tanımlar (Koruma Röleleri)

TS 4496 Elektroteknikte Kullanılan Terimler ve Tanımlar (Elektrik Enerjisinin Üretimi, İletimi ve Dağıtımı)

7 - Diğer Kurallar, Deney Metodları ve Anma Değerleri

TS 2575 Sinyal Lambalarında ve Basma Düğmelerinde Kullanılan Renkler

TS 3033 Mahfazalarının Sağladığı Koruma Derecelerinin Sınıflandırılması (Elektrik Donanımları İçin)

TS 3337 Alçak Gerilim Açma - Kapama ve Kumanda Aygıtlarında Korunacağın Koruma Dereceleri

TS 3475 Aygıtların Bağlantı Uçlarının İşaretlenmesi ve Tanıtılması Kuralları

TS 3476 Yalıtılmış ve Çıplak İletkenlerin Renklerle Tanıtılması Kuralları

BESLENME VE ÇALIŞMA HAYATI

Yetersiz ve dengesiz beslenme nedeniyle ortaya çıkan sorunların, hastalıkların yanında aşırı ve yine dengesiz beslenme ile şişmanlık, çeşitli metabolizma hastalıkları, kalp-damar hastalıkları gibi sorunlar da karşımıza çıkmaktadır.

Beslenmenin nasıl, hangi tür gıdalarla ve ne şekilde yapılması gerektiği hakkında yeterli bilgiye sahip olmamak burada önemli bir sebep olmaktadır.

Beslenme konularında, çocuklara ve gençlere, yaşlılara gebelere ayrı bir yer vermek lazımdır. Şu husus unutulmamalıdır ki, kötü beslenen çocukların zekâ gelişimi de düzeltile

meyecek şekilde bozulduğundan, bunların ilerideki yaşlarda eğitilmeleri zorlaşmaktadır. Böylece topluma faydalı olamayacak yetişkinler olarak karşımıza çıkacak olan bu kişiler, yaşantılarının devamı süresince de bu düzensizliğin etkisi altında kalacaklardır.

Diğer taraftan aşırı beslenmenin de birçok sorunlar ortaya çıkardığı bir gerçektir. İhtiyaçtan fazla besin tüketimi çeşitli hastalıklara, mesela şeker hastalığı, safra kesesi hastalıkları, solunum ve dolaşım sistemi hastalıkları, fıtık, düztabanlık, kemik bozukluklarına yol açmaktadır.

Yeterli beslenen insanlar; kuvvetli, yetenekli, fizik ve psikolojik yönden normal toplumlar oluştururlar ve ancak böyle toplumlar, çalışma düzeninin geliştirilmesinde, ekonomik kalkınmada en değerli ve güvenilir güç kaynağını teşkil ederler.

Yaşantımıza sağlıkla devam edebilmek için gerekli olan besin gruplarını 5 bölümde inceleyebiliriz.

I. PROTEİNLER :

Vücudun temel taşlarıdır. Büyüme, yıpranan dokuların onarımı, organların düzenli çalışması için yeteri kadar protein alınması lazımdır. Günde alınması gereken en az protein miktarı kilo başına 1 grm'dır. Bunun en az yarısı hayvansal protein olmalıdır. Bunların bir kısmı et, yumurta, süt, peynir gibi hayvansal, bir kısmı da nohut, fasulya gibi bitkiseldir. Dengeli beslenme için her iki çeşit proteini yemek lazım.

II. KARBONHİDRATLAR :

Vücudun çalışması için enerji sağlar (Şeker, un gibi)

III. YAĞLAR :

Organların etrafını sararak dış etkenlerden korur. Bunlar da enerji kaynağıdır. Damarların korunması için sulu bitkisel yağlar yenilmelidir.

IV. VİTAMİNLER :

Protein yağ ve karbonhidratların enerjiye ve vücut dokularına yararlı hale çevrilmesi işlemlerini düzenlerler.

V. MADENSEL MADDELER :

İskeletin yapı taşıdır. Ayrıca besin maddelerinin enerjiye dönüşmesi için gerekli oksijeni taşırlar.

Bütün bunların yanında vücut makinasının işlemesi yeteri kadar su temini ile mümkündür.

Gruplaştırdığımız bu besin maddelerinin şüphesiz birçok çeşitleri vardır. Bu çeşitlerin herbiri ayrı ayrı gereklidir. Mesela, kalsiyum görevini demir yapamaz. Tek bir çeşit protein almakla yeterli beslenme olamaz.

Bu nedenle insanın normal büyümesi, sağlıklı ve güçlü yaşaması için herbirinden yeteri kadar alınması gereklidir.

Yiyecek ve içeceklerimizi ihtiva ettikleri besin grupları ve vücuda sağladıkları yarar yönünden 5 esas grupta toplayabiliriz.

I. ET, YUMURTA, KURUBAKLAGİLLER :

Bu gruptaki yiyecekler proteinden zengindirler. Etler, balıklar, kümes hayvanları, süt ve mamülleri, yumurta hayvani proteinleri; fasulye, nohut, bezelye, mercimek, yağlı tohumlar vb. bitkisel proteinleri ihtiva eder.

II. SÜT VE TÜREVLERİ :

Süt, yoğurt, peynir, çökelek ve benzeri yiyecekler bu gruba girer. Bu besinler kalsiyum, A ve bazı B vitaminleri ile proteinden zengindir. Büyümede büyük etkileri vardır.

III. SEBZE VE MEYVELER :

Turunçgiller, çilek, şeftali, domates, patates yeşil yapraklı sebzeler C vitamini, sarı sebze ve meyveler (havuç, kayısı) A vitamininden zengindir. Ayrıca B vitaminleri, E ve K vitaminlerini ihtiva ederler.

IV. TAHILLAR VE TÜREVLERİ :

Ekmek, pirinç ve bulgur, makarna, unlu yemekler (börek, çörek) bu gruba girer. Bunlar karbonhidratlardan zengin besinlerdir. Vücuda enerji sağlarlar. Bu besinlerde protein de vardır.

V. YAĞLAR VE TATLILAR :

Vücuda enerji sağlarlar. Tereyağında A vitamini, bitkisel yağlarda E vitamini bulunmaktadır.

Dengeli bir beslenme uygulaması için her grup yiyecek maddesinden yeterli miktarda tüketmek lazımdır.

Beslenme proteinleri ele alınırken, yaş grupları, cins farkları, gebelik, emziklilik durumu, çalışma ortamının özellikleri gibi hususlar dikkatle izlenmektedir.

Batı ülkelerinin çoğunda, kaliteli işgücünü kendine çekmek ve elinde tutmak için, konforlu bir çevrede servisi yapılan ve yenen yemeklerin etkisi göz önünde tutulmaktadır. İşyerinde temin edilen bir öğün yemeğe, işçinin yaşantısını yükseltmenin ne sağladığını geliştirmenin bir aracı olarak bakılmaktadır. İyi planlanan bir öğünün iş verimi üzerinde olumlu etkisi artık kabul edilen bir gerçektir. Bu nedenle öğünlerin tanzimi, işçi sağlığı hizmetlerinin entegre bir parçası haline gelmiştir.

Öğünlerin kalori değeri yapılan işin ağırlığına göre hesaplanmaktadır. Fizik çalışma için en uygun yakıt karbonhidratlar olmakla beraber, kan şekerini optimal düzeyde tutmak, yeterli miktarda protein ve yağ temin etmek zorunludur.

Esasen işyerlerinde beslenme programını, bölgenin gıda durumuna ve alışkanlıklarına, nüfusun genel beslenme durumuna dayandırılmalıdır.

Beslenme ile ilgili diğer bir husus da işyeri ortamı şartlarıdır. Mesela, çok sıcak bir ortamda çalışan işçiler terleme nedeni ile su ve tuz kaybına uğrarlar. Bu durumda çalışanlara daha fazla sıvı ve tuz vermek lazımdır.

Yine çalışma ortamındaki toksik maddelerle besinler arasındaki ilişki uzun zamandan beri tartışılan bir konudur. Kurşunun, kalsiyum metabolizması ile ilişkisi ileri sürülerek, kurşun zehirlenmesinden korunmak için kalsiyumdan zengin süt, yoğurt gibi besin maddelerinin yenmesi tavsiye edilmiştir. Bugün kurşun ve diğer ağır metaller veya organik çözücülür ile zehirlenmelerde süt ve yoğurt gibi maddelerin koruyucu tesirleri olmadığı anlaşılmış bulunmaktadır. Ancak bu besinler protein yönünden zengin olmaları nedeniyle yetersiz beslenenler için takviye yönünden önemlidir.

Bu gibi zararlı, tehlikeli maddelerle çalışanlar için en etkili yol, teknik ve tıbbi korunma yöntemlerinin uygulanmasıdır.

Gece çalışma sırasında, insan vücudunda bazı fizyolojik değişmeler meydana gelir. Fizik aktivite gece saatlerine dönüşür. Normalde vücut ısısı sabah saat 6'dan gece yarısına kadar gayet yavaş yükselme gösterirken, gece vardiyasında çalışanlarda bu artma saat 18'de başlar. İşyerinde verilen yemek bu duruma uydurularak, mesela 22-6 vardiyasında saat 24-01 arasında verilmelidir.

Türk İş Mevzuatında, işçiye yemek verilmesi hususu ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak toplu iş sözleşmeleri ile hal yoluna gidilmektedir.

Burada işyeri hekimine de bazı görevler düşmektedir. İşçi beslenmesi hakkında ilgililere bilgi verilmesi, özel diyet sorunu olanlara yardım edilmesi, besin maddelerinin muhafazası ve yemek hazırlanmasında modern yöntemlerin uygulanması, yiyeceklerin hijyenik ve besin değerlerini kaybetmeden pişirilmesi, yemek listelerinin yeterli ve dengeli beslenme amacına uygun olarak düzenlenmesi, hatta yemek sonrası bulaşıkların sağlık şartlarına uygun biçimde yıkanmasının temini gibi...

Ancak sağlıklı kişiler yeterli çalışma gücüne sahiptir. Sağlığın temeli ise dengeli ve yeterli beslenme imkanlarına sahip olabilmektir.

GÜRÜLTÜ KONTROL YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve Kapsam :

Madde 1 — Bu yönetmeliğin amacı, kişilerin huzur ve sükûnunu beden ve ruh sağlığını gürültü ile bozmayacak bir çevrenin geliştirilmesini sağlamaktır. Bu amaca uygun olarak gürültü ile ilgili terimlerin tarifi ile gürültü kontrolunun uygulanacağı sınırların belirlenmesi esaslarını kapsar.

Kanuni Dayanak :

Madde 2 — Bu yönetmelik 9 Ağustos 198? tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 14 üncü maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanmıştır.

Uygulama Alanı :

Madde 3 — Bu yönetmelik, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışındaki alanlarda uygulanır.

Görev Yetki ve Sorumluluklar :

Madde 5 — 1) Bu yönetmeliğin, kendi yetki alanları içerisinde uygulanmasından, mahallin en büyük mülki amiri, belediyeler ve köy tüzel kişilikleri sorumludur. Mahallin en büyük mülki amiri, belediyeler ve köy tüzel kişilikleri teknik konularda Mahalli Çevre Kurulları'nın görüşünü alabilirler ve yardım isteyebilirler. Mahalli Çevre Kurulları bu istekleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

2) Başbakanlık Çevre Genel Müdürlüğü, gürültü kontrolü konusunda ilgili kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamakla yükümlüdür.

Bu yönetmeliğin 5'nci maddesinde belirtilen yetkililer tarafından yapılan kontrollerde Ek - 1 ve 11'nci maddedeki sınırları aşan bir çalışma düzeni uyguladığı tesbit edilen işyeri sahipleri ve kamuya ait işyeri yöneticilerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bir aylık süre verilerek durumu düzeltmeleri istenir. Endüstriyel makina araç ve gerecin gövdeleri ve eksozlarıyla yayılan hava kaynaklı seslerin, aracın yapısal özelliğine, kaynağın yapı içindeki konumuna ve oturduğu yere ve bağlantılarına, çevredeki ses yansıtıcı diğer yüzeylere ve yapı elemanı aracılığıyla yayılan darbe seslerinin ve mekanik vibrasyonların ise aracın yapısına, monte edilme şekline, operasyon tekniğine, yapılan işe, bakımına ve kullanılan araç adedine bağlı olduğu gözönünde tutularak gürültü kontrolu yapılır. Bu gereği yerine getirmeyen imalathane ve işyerlerinin faaliyetleri kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur.

İşyerlerinde tavsiye edilen gürültü seviyelerinin aşıldığ gürültü ve vibrasyonların kaynağında azaltılması için tekni imkanların yetersiz olduğu durumlarda, işveren işçilere 147 sayılı İş Kanununda belirtilen koruyucu giysiler ve gereçler sağlamakla yükümlüdür.

Madde 11 — İşyerleri İle İlgili Olarak;

1) İşitme sağlığı açısından kabul edilebilir en yüksek gü rültü seviyeleri için Tablo - 2'de verilen değerler esas alınır.

TABLO : 2

Gürültüye Maruz Kalman Süre (saat/gün)	Max. Gürültü Seviyesi (dBA)
7,5	80
4	90
2	95
1	100
0,5	105
0,25	110
1/8	115

Darbe gürültülerinin üst seviyesi 140 dBA'yı aşamaz.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TÜZÜĞÜ

11.1.1974 tarih, 14765 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 7/7583 karar sayılı bu tüzük çok geniş kapsamlı olup ko numuz açısından çok önemlidir.

Tüzüğü sistematik olarak incelemeye çalışacağız.

BİRİNCİ KISIM
GENEL HÜKÜMLER (1-4)

Madde Maddenin Konusu

1. Genel Giriş
2. İşverenin tedbir alma, işçinin de uyma zorunluğu
3. İşverenin işçiyi eğitmesi zorunluğu
4. İşverenin teknik ve bilimsel gelişmeleri izlemesi zorunluğu

İKİNCİ KISIM
SAĞLIK ŞARTLARI VE GÜVENLİK TEDBİRLERİ (5-56)

Birinci Bölüm : İşyerinde Bulunması Gereken Sağlık Şartları ve Güvenlik Tedbirleri (5-45)

Madde **Maddenin Konusu**

5. İşyeri binalarında alınacak genel tedbirler
6. Çatılar
7. Tavan yüksekliği
8. Hava hacmi
9. Makina parkı ve işyeri düzeni
10. Taban döşeme ve kaplamaları
11. Koridorlar ve aralar
12. Kapılar
13. Işık ve aydınlatma
14. Korkuluklar
15. Etekler

16-17-18-19. Işıklandırma esasları

20. Sıcaklık ve nem
21. Havalandırma
22. Gürültü düzeyi

23-24. Merdivenler

25. Asansörler
26. İşyeri temizliği

27-28-29. İşyerinin temizlik esasları

30. Haşerat ve farelerle mücadele

31-32-33-34-35. İçme suyu

36-37. Yemekhane ve yemekler

38. Helalar
39. Lavabolar
40. Duşlar

41-42-43-44. Soyunma yerleri

45. Islak elbiseyle çalıştırma yasağı

İkinci Bölüm : İşçilere Ait Yatıp Kalkma Yerlerinde ve Diğer Müştemilatın Bulunması Gereken Sağlık Şartları ve Güvenlik Tedbirleri (46-56)

Madde Maddenin Konusu
46. Genel Giriş
47. İşçi konutlarının bekârlar için koğuş halinde, evliler için ayrı ev halinde yapılacağı ilkesi
48. Bekâr koğuşlarının bina yapı esasları
49. Bekâr koğuşlarının cinsiyete göre ayırımı ilkesi
50. Bekâr koğuşlarında hela, lavabo, duş esasları
51. Bekâr koğuşlarında çamaşırhane
52. Evliler için yapılacak ev veya apartman dairesinin esasları
53. Konutların temizliğinin işverence denetlenmesi
54. İşyerinin konut olarak kullanılma yasağı
55. Açık yerlerde çalışan işçiler için baraka veya çadır yapılması
56. İşçi konutlarında banyo ve duş esasları

ÜÇÜNCÜ KISIM
İŞYERLERİNDE KULLANILAN ALET EDEVAT, MAKİNA VE HAMMADDELER YÜZÜNDEN ÇIKABİLECEK HASTALIKLARA ENGEL OLACAK TEDBİRLER (57-90)

Birinci Bölüm : Bulaşıcı Hastalıklara Karşı Alınacak Tedbirler (57-58)
Madde Maddenin Konusu
57. Genel temizlik ve hijyen kuralları (önleyici)
58. Bulaşıcı hastalık halinde yapılacak işler
İkinci Bölüm : Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Genel Tedbirler (59)
Madde Maddenin Konusu
59. Genel koruyucu tedbirler ve esaslar
Üçüncü Bölüm : Kimyasal Etkilerle Ortaya Çıkabilecek Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler (60-75)
Madde Maddenin Konusu
60. Genel ilke
61. Kurşun
62. Civa

63. Arsenik
64. Fosfor
65. Ensektisitler
66. Kadmiyum
67. Manganez
68. Krom
69. Berilyum
70. Azot
71. Benzen (Benzol)
72. Anilin ve nitro-amin
73. Hilojenli hidrokarbonlar
74. Karbon sülfür
75. Kükürtlü hidrojen

Dördüncü Bölüm : Tozlarla Ortaya Çıkabilecek Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler (76)

Madde Maddenin Konusu

76. Tozlara karşı genel tedbir esasları

Beşinci Bölüm : Fizik ve Mekanik Nedenlerle Ortaya Çıkabilecek Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler (77-83)

Madde Maddenin Konusu

77. Genel ilkeler
78. Gürültü
79. Titreşim
80. Enfraruj ışınlar
81. Yeraltında, nemli ve hava cereyanlı ve yetersiz ışıklı işyerlerinde yapılan çalışmalar
82. Yüksek basınçlı yerler ve dalgıç odaları
83. Radyoaktif ve radyoiyonizan yerler

Altıncı Bölüm : Kullanılan Ham Maddelerden veya İşyerinin Özelliğinden Ortaya Çıkabilecek Bulaşıcı Meslek Hastalıklarına Karşı Alınacak Özel Tedbirler (84-90)

Madde Maddenin Konusu

84. Genel Kural
85. Şarbon

86. Tetanoz
87. Leptospiroz
88. Brüselloz
89. Ankilostomyoz
90. Akciğer Tüberkülozu

DÖRDÜNCÜ KISIM

İŞYERLERİNDE İŞ KAZALARINA KARŞI ALINACAK TIBBİ TEDBİRLER VE İŞYERLERİNDE BULUNDURULMASI ZORUNLU OLAN İLK YARDIM VE TEDAVİ LEVAZIMI İLE SIHHİ TESİSAT (91-108)

Madde Maddenin Konusu

91. İşyeri Sağlık Birimi ve İşyeri Hekimi (4 Temmuz 1980 tarihli Resmi Gazete'de ilgili yönetmelik yayınlandı)
92. İlk yardım genel kuralı
93. Kişisel ilk yardım paketleri
94. 1 No.lu ilk yardım dolabı (mekaniz cihaz bulunmayan ve 10'dan az işçi çalıştıran işyerleri)
95. 2 No.lu ilk yardım dolabı (mekaniz cihazları bulunmayan ve 10'dan fazla ve 50'den az işçi çalıştıran işyerleri ile mekaniz cihazlarla 10'dan az işçi çalıştıran işyerleri)
96. 3 No.lu ilk yardım dolabı (mekaniz cihazlarla 10'dan fazla ve 50'den az işçi çalıştıran işyerleri)
97. 4 No.lu ilk yardım dolabı (50'den fazla işçi çalıştıran işyerleri)

98-99. İlk yardım dolapları genel bakım kuralları

100-101-102-103-104. Şehir dışı işyerleri için revir esasları (yeni yönetmelikle çözümlendi)

105. Hasta nakil arabası (ambulans veya benzeri)

106-107-108. Sağlık personeli istihdam esasları (yeni yönetmelikle çözümlendi).

BEŞİNCİ KISIM
İŞYERLERİNDE İŞ KAZALARINI ÖNLEMEK ÜZERE ALINACAK GÜVENLİK TEDBİRLERİ VE BULUNDURULMASI GEREKLİ ARAÇLAR (109-521)

Birinci Bölüm : İşyerlerinde Yangına Karşı Alınacak Güvenlik Tedbirleri (109-141)

Madde Maddenin Konusu

109-141. Yangına karşı tedbirler ve korunma esasları

İkinci Bölüm : İşyerlerindeki Makinalarda ve Tezgâhlarda Alınacak Güvenlik Tedbirleri (141-201)

Madde Maddenin Konusu

142. Hareketli kısımların koruyucularla korunması esasları
143. Koruyucuların çıkarılma yasağı
144. Arıza olması veya koruyucu yetersizliği halinde makinanın durdurulması kuralı
145-146. Tahrik makinalarının tehlike anında durdurulma esasları
147. Koruyucuların imal ve kullanılma esasları
148-149-150-151-152-153-154-155. Transmisyon sistemleri ve kasnaklarda korunma esasları
156. Tezgah ve makinaların kolayca çalıştırılıp durdurulma kuralı

Madde Maddenin Konusu

157. Tezgah ve makinaların elektrik şalterleri
158-159-160. Muhtelif özel haller
161-162. Döküm
163. Şahmerdanlar
164. Oksijen kaynak
165-166-167. Demir testere tezgahları
168. İmalat ve takım tezgahları
169. Matkap ve freze tezgahları
170. Torna tezgahları
171. Planya ve vargel tezgahları

172. Taşlama ve polisaj tezgahları
173-174. Tımpara taşları
175. Elle yapılan taşlama işleri
176. Soğuk yerlerde bulunan taş tezgahları
177. Konsakörler, değirmenler ve öğütücüler
178. Karıştırma makina ve tezgahları
179. Doldurma, ambalaj ve kutulama tezgahları
180. Presler
181. Merdane silindir ve hadde tezgahları
182. Ağaç işleme tezgahları
183. Şerit testere tezgahları
184. Daire (tepsi) testere tezgahları
185. Makas tezgahları ve kesici, delici ve yarıcı bıçaklı tezgahlar
186. Tel çekme, bükme, örme, dikiş ve zımba tezgah ve makinaları
187. Balya kırma (açma), hallaç, tarak, kart ve kasarlama tezgahları
188. İplik, dokuma ve örme tezgahları
189. Açık kaplar
190. Speratör, santrifüj ve elek makinaları
191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201. Aspirasyon ve havalandırma esasları

Üçüncü Bölüm : Kazanlarda, Basınçlı Kaplarda ve Kompresörlerde Alınacak Güvenlik Tedbirleri (202-249)

202-249. Tedbirler

Beşinci Bölüm : Elektrik Tesisatında Alınacak Güvenlik Tedbirleri (270-354)

270-354. Tedbirler

Altıncı Bölüm : El Aletlerinin Kullanılmasında Alınacak Güvenlik Tedbirleri (355-372)

355-372. Tedbirler

Yedinci Bölüm : Kaldırma Makinalarında Alınacak Güvenlik Tedbirleri (373-437)

373-437. Tedbirler

Sekizinci Bölüm : Taşıyıcılarda (Transportör) Alınacak

Güvenlik Tedbirleri (438-455)
438-455. Tedbirler
Dokuzuncu Bölüm : Motorlu Arabalarda Alınacak Güvenlik Tedbirleri (456-476)
456-476. Tedbirler
Onuncu Bölüm : Boru Tesisatında Alınacak Güvenlik Tedbirleri (477-485)
477-485. Tedbirler
Onbirinci Bölüm : Malzemenin Kaldırılma, Taşınma, İstiflenme ve Depolanmasında Alınacak Güvenlik Tedbirleri (486-498)
486-498. Tedbirler
Onikinci Bölüm : Bakım ve Onarım İşlerinde Alınacak Güvenlik Tedbirleri (499-521)

Madde Maddenin Konusu

499-521. Tedbirler
499. Arızanın bildirilmesi ve tamir zorunluğu
500. Bakım ve onarım sırasında koruyucular
501. Bakım ve onarım sırasında aydınlatma
502. Bakım ve onarım sırasında el aletlerini taşıma esasları
503. Bina onarımında merdiven, geçit veya iskele esasları
504. İşin durdurulmadan onarım veya bakım yapılmasında tedbir zorunluğu
505. Kuyu veya diğer yer altı tesisleri
506. Hendek, çukur ve diğer kazı işleri
507. Transmisyonla çalışılan işyerleri
508. Basınçlı kazanlar ve kaplar
509. Betondan yapılmış depolar
510-511-512-513. Tank ve depolar
514. İçinde işçi bulunan depo veya kapalı yerler
515-516-517. Patlayıcı ve tehlikeli maddelerin bulunduğu boru ve kanallar
518-519-520. Kaynak işleri yapılan işyerleri
521. Yüksek yerlerde işçiye korunma aracı verilmesi.

ALTINCI KISIM
KİŞİSEL KORUNMA ARAÇLARI
(522-534)

Madde	Maddenin Konusu
522.	Tanımlar : Baret, koruyucu gözlük, yüz siperi, başlık, siper, filtreli gaz maskesi, süzgeçli gaz maskesi, basınçlı temiz hava maskesi, hortumlu temiz hava maskesi, basınçlı oksijen solunum cihazı, basınçlı hava solunum cihazı, oksijen üretimli solunum cihazı.
523.	Baret
524.	Gözlük
525.	Kulaklık
526-527-528.	Koruyucu elbiseler
529.	Emniyet kemerleri
530.	Eldivenler
531.	Tozluk
532.	Güvenlik ayakkabısı
533.	Maske ve solunum cihazları
534.	Kişisel koruyucuların zimmetli olması.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KURULLARI VE ÖNEMİ

Ülkemiz iş kazaları bakımından dünya standartlarına göre oldukça kötü durumdadır. SSK verileri de bunu kanıtlamaktadır. Yine biliniyor ki, işkazaları ve meslek hastalıklarının çalışana, çalıştırana ve ülke ekonomisine verdiği kayıplar ciddi boyutlara ulaşmıştır.

Ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusuyla yürürlükte olan bir çok yasalarımız da bulunmaktadır. Yürürlükte olan yasaların tümünden değil, sadece 1475 sayılı İş Kanununun 73. maddesi ve 76. maddesindeen söz etmek istiyoruz.

İşkazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılması konusunda 1475 sayılı İş Kanunumuzun 73. maddesi; işverenleri,

çalıştırmakta oldukları işçilerin, sağlık ve güvenliğini korumak ve gerekli her türlü tedbiri almakla yükümlü kılmakta ve aynı zamanda çalışanları (işçileri) da alınan tedbir ve şartlara uymakla yükümlü kılmaktadır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda ana madde durumunda olan 73. maddenin işlerlik kazanması meselenin çözümünde başarılı bir adım olacaktır. Bu aynı zamanda işverenlerin de yasalar çerçevesinde yerine getirmeleri gereken ödevleridir.

73. maddenin gerçek anlamda uygulanmasının yanı sıra, işverenlerin de çalışanların sağlığını olumsuz yönde etkileyecek faktörlerin giderilmesi çalışmalarında bulunmak üzere 1475 sayılı İş Kanunumuzun 76. maddesi çıkarılmıştır. Ortak kurulların hangi işyerlerinde kurulacağı, kimlerden oluşacağı, görevleri ve çalışma usulleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkartılan bir tüzükte belirtilmiştir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunun çalışma hayatında önemli bir yeri olduğu artık kabul edilmelidir. Çünkü, işkazaları ve meslek hastalıklarından meydana gelen maddi ve manevi kayıpların hem çalışanı, hem çalıştıranı ve hem de devleti zor durumda bıraktığı bir gerçektir. Sorunun çözümü için çok uzun düşünmeye gerek yoktur. 73. maddenin ve 76. maddenin gerçek anlamda işletilmesi sorunun çözümünde başarıya ulaştıran ilk adım olacaktır.

76. maddenin işletildiği işyerlerinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarının büyük ölçüde çözümlendiğini görmekteyiz.

Ancak bu zamana kadar yapılan çalışmalarda görüldüğü gibi, birçok işyerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurullarının kurulmadığı, kurulmuş olanların da yeterli çalışma yapamadıklarıdır.

Yine çalışmalarımız sırasında görülen bir başka konu ise; kurulların zamanında toplanmaması, toplandıklarında ise, esas önemli sorunlardan ziyade ikinci derecede kabul edilebilecek sorunlar üzerinde müzakere yapılmasıdır.

Oysa İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Ortak Kurullarının kurulması, yani 1475 sayılı İş Kanununun 76. maddesinin işletilmesi; işyerlerinde, iş kazaları ve meslek hastalıklarının azalmasını, iş barışının tesisini ve üretimin artışını sağlamada önemli bir rol oynayacaktır.

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KURULU ÜYESİ SENDİKA TEMSİLCİSİNİN GÖREVLERİ

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulu 7 kişiden oluşur. Kurul üyelerinden birisi o işyerindeki sendika temsilcisidir. Kurul çalışmalarında başarılı olmak için, kurul üyesi sendika temsilcisinin çok iyi yetişmiş ve hazırlıklı olması gerekir. Aksi halde, kurul çalışmaları başarısızlıkla sonuçlanır.

Kurul üyeliğinde ve işyerindeki diğer sorunların çözümünde başarılı olabilmek için, öncelikle iyi bir sendika temsilcisi olmak gerekir.

İyi bir Sendika Temsilcisinde aranacak vasıflar ise;

a - Dürüst ve çalışkan olmak
b - Temsil ettiği grup tarafından sevilmek
c - İyi bir eğitimci olmak
d - İyi bir araştırmacı olmak
e - İyi bir gözlemci olmak
f - İyi bir müzakereci olmak
g - Bilgili olmak

Yukarıda kısaca açıklamaya çalıştığımız vasıflara sahip olan sendika temsilcilerinin 1475 sayılı İş Kanununun 76. maddesine göre işyerlerinde kurulacak «İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulu»nda görev alması konunun önemi bakımından yararlı olacaktır. Çünkü kurulda sendika adına katılan temsilci sayısı tekdir. Bu bakımdan kurula katılan temsilcinin çok iyi yetişmiş olması gerekir.

Kurula katılan temsilcinin kurulda görüşülecek konulardan haberdar olması ve konular üzerinde çalışma yapması yani hazırlıklı olması gerekir.

Kurula yapılacak çalışmalar tümüyle müzakereye dayalı olacağından, müzakere tekniği ve usullerini de çok iyi bilmesinde yarar vardır.

Kurul üyesi sendika temsilcisinin dikkat etmesi gereken hususlar :

Her ne kadar kurul üyesi sendikacının yasal açıdan bir yaptırım gücü yoksa da; kurul çalışmalarında başarılı olabilmek için,

a - Gündeme getirilen konu (savunacağımız tezi) yu iyi tanıyın,

b - Haklılık derecenizi önceden tesbit edin,

c - Tezinizin mutlaka yasal dayanağı bulunsun,

d - Tezinizi abartmadan, karşı tarafın anlayabileceği bir şekilde sunun,

e - Sorunlarınızı çözüm önerileri ile birlikte getirin.

Sonuç Olarak : Meseleye insancıl açıdan ve verimlilik açısından bakıldığında, yapılacak birçok verimli çalışmaların olabileceği ortaya çıkıyor. Örneğin; 1475 sayılı İş Kanununun 73. maddesi işveren ve işçinin yükümlülüklerini belirtmektedir. Bunun yanı sıra, 76. maddenin de işyerlerinde işletilerek çalışan ve çalıştıranların konulara birlikte çözüm aramaları sonucunda maddi ve manevi kayıpların azaltılması mümkün olabilecektir. Söz konusu İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurullarının oluşturulması ve çalıştırılmalarının sağlanması ile çalışma hayatında bu konuda beklenen gelişmelerin temin edilebileceği düşünülmektedir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞINDAN :

Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Madde 1 -14/9/1990 tarihli ve 20635 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmeliğin 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 1 - Yönetmeliğin amacı maden ve taş ocakları işletmelerinde, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde çalışan işçilerde pnömokonyoz (akciğer toz hastalığı)'na neden olacak toz oluşumunu önlemektir."

Madde 2 - Aynı Yönetmeliğin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 2 - Yönetmelik maden ve taş ocakları ile tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde tozun kontrolü için uyulması gereken teknik yöntemler ile çalışanların tıbbi kontrol muayenelerini kapsar."

Madde 3 - Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

Toz : Maden ve taş ocaklarında, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde işyeri havasına yayılan mineral ve kaya parçacıklarını,

Solunabilir Toz : Aerodinamik eşdeğer çapı 0-5 mikron büyüklüğünde kristal veya amorf yapıda toz ile çapı 3 mikrondan küçük, uzunluğu çapın en az 3 katı olan ipliksi tozları,

Fibrojen Toz : Solunumla akciğerlere ulaşarak biriken ve bunun sonucunda dokusal değişim oluşturarak akciğerlerde fonksiyonel bozukluk yapan tozları,

İnert Toz : Solunumla akciğerlere ulaşmalarına rağmen akciğerlerde fonksiyonel bozukluk yapmayan tozları,

Pnömokonyoz (Akciğer Toz Hastalığı) : Akciğerlerde toz birikmesi ve buna karşı dokusal tepkime sonucu oluşan

akciğer hastalığını,

Toz ölçümü : Ortam havasında gravimetrik esasa veya ipliksi tozlarda lif sayısına göre toz miktarını belirlemeyi,

Tozsuz İşler : Ortam havası eşik sınır değeri (ESD) 0 mg/m^3 olan işleri,

Tozla Mücadele Birimi (TMB) : Maden ve taş ocaklarında, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde Yönetmelik hükümlerine uygun biçimde tozla mücadele işlevini üstlenecek birimi,

Toz Kontrol Mühendisi : Toz kontrolü konularında eğitim veya kurs görmüş ve daimi olarak işyerinde görevli olan maden veya jeoloji mühendisini, birden fazla işletmesi olan işverenlerin işletmelerinden birinde veya Genel Müdürlük merkezinin bulunduğu yerde ikamet eden maden veya jeoloji mühendisini,

Toz Laboratuar Sorumlusu : Laboratuarda toz değerlendirmeleri konusunda eğitim görmüş jeoloji, maden ve kimya mühendisi veya kimyageri,

Örnekçi : Maden ve taş ocaklarında, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde Çalışma ortamından örnek alma konusunda eğitim görmüş işçi veya teknisyeni,

Tozla Mücadele Komisyonu (TMK) : Yönetmelikle ilgili konularda alınacak kararlara esas olmak üzere teknik ve tıbbi açıdan görüşler hazırlamak amacıyla oluşturulan komisyonu,

İSGÜM : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Merkezi ve bu merkezin bölge laboratuar şeflikleri-ni,

ILO : Uluslararası Çalışma Örgütünü,

Eşik Sınır Değer (ESD, TWA) : Uzun süre ve olağan çalışma saatlerinde sağlık açısından herhangi bir sorun oluşturmayan günlük aşılmaması gereken değeri,

Tam Kapalı Sistem : Tozun kaynağından emilerek, çöktürme ve lüzum halinde filtre işleminden sonra, eşik sınır değerlerin altında toz bulunduran havayı çalışma ortamına bırakan sistemi,

Kristal yapıda SiO_2 : kuvars, tridimit, kristobaliti.

Asbest : Serpantin veya amfibol gruplarına giren lif yapılı minerallerden krizotil (beyaz asbest), aktinolit, amozit (kahveren-

gi asbest), antofillit, krokidolit (mavi asbest), tremolit mine allerinden birini veya birkaçını içeren karışımı,

Toz Örnekleme Cihazı : Ortam havasındaki solunabil tozları örneklemeye yarayan cihazı ve kişisel toz toplam cihazını,

Standart Göğüs Filmi : 35 x 35 cm veya daha büyük boyu ta ILO sınıflandırılmasına göre 1 ve 2 nci kalitede göğüs rady grafisini,

A Okuyucu : ILO Uluslararası Pnömokonyoz Radyografi Sınırlandırması konusunda eğitim almış hekimi,

B Okuyucu : ILO Uluslararası Pnömokonyoz Radyografi Sınırlandırması konusunda eğitim almış göğüs hastalıkla veya radyoloji uzmanı hekimi

ifade eder."

Madde 8 - Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesi başlığı ile bi likte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tozla Mücadele Birimi kurmakla yükümlü olmayan işye leri

Madde 10 - Tozla Mücadele Birimi kurmakla yükümlü olmayan işyerlerinde toz örneği alınması değerlendirilme İSGÜM tarafından veya İSGÜM 'ce yapılacak değerlendirm sonucuna göre TMK'nın yetkili kıldığı laboratuarlarca yapılı Gerek görüldüğünde yetkili kılınmış laboratuarlar, İSGÜ tarafından incelemeye alınır, düzenlenecek rapor TMK'ya gö derilir."

Madde 9 - Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesi başlığı ile bi likte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Merkezi Müdürlüğünün görevi

Madde 11 - İSGÜM, bir program dahilinde toz ölçme değerlendirme işlemlerini yürütür."

Madde 10 - Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesi başlığı ile bi likte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Merkezi Müdürlüğünün yetkile

Madde 12 - Toz ölçüm işlemlerini kendileri yürüten vey TMK tarafından yetkili kılınmış laboratuarlara ölçtüren işle

melerde gerek görüldüğünde İSGÜM elemanlarınca toz ölçüm ve değerlendirme işlemleri yapılır, düzenlenecek rapor İSGÜM'ce belirlenecek ilgililere gönderilir."

Madde 11 - Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Örnek alınması ve değerlendirilmesi

Madde 13 - Toz ölçümleri ipliksi tozlar hariç gravimetrik yöntemle yapılır. Örnekler, yer altı ve yer üstü işyerlerinde dört veya sekiz gözlü yatay çöktürücü tipi gravimetrik esaslı sürekli toz toplama cihazı ile ve gerektiğinde yer altı işyerlerinde kişisel toz toplama cihazı veya TMK tarafından amaca uygunluğu onaylanan örnek alma cihazı ile alınır.

Yönetmelik kapsamındaki tüm işyerlerinde solunabilir toz kristal yapıda SiO_2 yoğunluğu tespit edilir.

Asbest ve diğer ipliksi yapıda toz oluşan işletmeler ile tamamlayıcı tesislerinde toz yoğunluğu değerlendirilmesi lif sayımı yöntemi ile yapılır."

Madde 12 - Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 14 - Her işyerinde periyodik olarak solunabilir toz yoğunluğu ölçümleri bir program dahilinde yapılır.

Madde 4 - Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 5 - Yönetmelik kapsamına giren işyerlerinin işverenleri, işyerlerinde çalışmalar sırasında toz çıkışını önlemek veya çıkan tozu bastırmak için gerekli teknik tedbirleri almak ve işçinin çalıştığı ortamdaki solunabilir toz miktarını Yönetmelikte belirtilen yöntemlere göre ölçmek veya TMK'nın yetkili kıldığı laboratuarlara veya İSGÜM'e ölçtürmek ve çalışanların tıbbi kontrol muayenelerinin yapılmasını sağlayarak pnömokonyozdan korumak, işyerlerinde teknik ilerlemelerin getirdiği daha uygun sağlık şartlarını sağlamak zorundadır."

Madde 5 - Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 6 - Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, maden işkolunda kendisine men-

sup işçi ve işveren sayısı en yüksek işçi ve işveren konfederasyonlarından birer temsilci ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcileri ve Bakanlıkça uygun görülecek tozla mücadele ve pnömokonyoz konularında çalışmaları bulunan bir hekim ve bir mühendisin katılmasıyla bir komisyon kurulur. Bu komisyon üyelerinin görev süresi üç yıldır, süresi bitenler yeniden görevlendirilebilir.

Bu komisyon, en az altı ayda bir defa toplanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı Daire Başkanlığının, İş Teftiş Kurulu Başkanlığının Yönetmelik kapsamına giren işyerleri işverenlerinin ve konu ile ilgili diğer kuruluşların Yönetmelik uygulamasına ilişkin görüş ve önerilerini incele- yerek karara bağlar.

TMK'nın sekreterlik hizmetleri, İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

TMK'nın görev, yetki ve sorumlulukları ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin nasıl belirleneceği konuları Bakanlıkça çıkartılacak bir Yönerge ile düzenlenir."

Madde 6 - Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 8 - Toplam işçi sayısı 300 ve daha fazla olan işletmeler TMB kurmakla yükümlüdür. İşçi sayısı 300'den az olan işyerleri, üretim kapasitesi, İSGÜM ölçüm sonuçlarına dayanarak tozun niteliği ve yoğunluğuna göre Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişinin veya İSGÜM'ün teklif edeceği işyerleri, TMK'nın uygun görmesi durumunda TMB kurmak zorundadır.

Yönetmelik kapsamına giren ve aynı il sınırları dahilinde veya 100 km. çaplı alan içindeki işyerleri ortaklaşa Tozla Mücadele Birimi kurabilirler.

Bir TMB kurmuş olan işveren, aynı tozla mücadele birimi ile farklı illerde ve diğer işletmelerdeki tozla mücadele işlemlerini yürütebilir."

Madde 7 - Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 9 - Tozla Mücadele Birimi, bir toz kontrol mühendisi, toz laboratuar sorumlusu, yeterli sayıda örnekçi, örnek alma cihazı ve laboratuardan oluşur."

Madde 16 - Aynı Yönetmeliğin 18 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Toz ölçüm sonuçlarının saklanması

Madde 18 - Toz ölçüm sonuçları değerlendirilerek belgelenir ve bunun bir örneği İSGÜM Merkez Müdürlüğüne gönderilir. Bu belgeler devamlı olarak işyerinde ve İSGÜM'de saklanır."

Madde 17 - Aynı Yönetmeliğin 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 19 - Bu Yönetmeliğin eki Ek-2'de yer alan kayaç ve minerallerin üretildiği işyerlerinde toz yoğunluğu, belirtilen ESD'lerden fazla olamaz."

Madde 18 - Aynı Yönetmeliğin 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 20 - Toz oluşumunun önlenmesi ve tozun bastırılmasında aşağıdaki önlemler alınır :

a) Lağım deliklerinin açılması su enjeksiyonlu araçlarla yapılır.

b) Yer altında lağım atıldığında çıkacak tozun önlenmesi için lağım deliklerine su kartuşları konulması veya lağımlarla patlayacak su torbaları asılması veya patlamayı müteakip su fisketelerinin açılması gibi önlemler alınır.

c) Ortamdaki tozun Yönetmelikte belirtilen limitlerin altına düşürülmesi ve tozsuz ortamda işçilerin çalıştırılmasını sağlamak üzere alanın su enjeksiyonu ile ıslatılması, su fisketlerinin kullanılması ve bunun gibi toz oluşumunu önleme yöntemleri kullanılır.

d) Kömür tozu patlamasını önlemek için kullanılacak taş tozunda % 5'ten fazla kristal yapıda SiO_2 bulunamaz.

e) Yer altı ve yerüstü işletmelerinde toz oluşumunu önlemek için gidiş geliş yolları sürekli olarak ıslatılır."

Madde 19 - Aynı Yönetmeliğin 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 21 - Asbest işletmelerinde toz yoğunluğu Yönetmelikte belirtilen limitlerin altında dahi olsa

aşağıdaki ek önlemler alınır:

a) Delme işlerinde oluşan toz, matkaplar üzerind monte edilmiş emici donatımla kontrol altında tutu malıdır.

b) Yeraltındaki tüm kör bacalar yeterinc havalandırılmalıdır.

c) Lağım atılmasından sonra yeniden çalışmaya tozun havalandırma ile temizlenmesinden sonra izi verilmelidir."

Madde 20 - Aynı Yönetmeliğin 22 nci maddesinin (ve (i) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"f) Konveyörlerle taşıma yapılan yerlerde tozuma önleyici önlemler alınır.

"i) Aynı sınıflama, karıştırma el değmeden bütünüy kapalı döküm işleme sistemleriyle yapılır."

Toz örnekleri üretim yapılan günlerde toz kay naklarının fazla olduğu yerlere öncelik ve önem veri erek en çok işçi çalışan vardiyada ve tüm vardiyayı tem sil edecek sürede alınır.

Solunabilir toz konsantrasyonunun periyodik olara ölçülmesi, üretim yerlerinde ayda bir, galer sürmelerinde iki ayda bir, diğer yeraltı işyerlerinde dö ayda bir, üretim dışı yer üstü işyerlerinde yılda birde az olamaz.

ISGÜM tarafından yapılan ölçümler bu süreleri dışındadır. Örnek alma zamanı, TMK'nın görüş alınarak Bakanlık Onayı ile değiştirilebilir."

Madde 13 - Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddes aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 15 - Toz örnekleri yer altında çalışanları solunum seviyesi yüksekliğinde ayak içinden, hav dönüş yollarından, taban ve lağımların gerisinden trasfer bölümlerinden, yer üstünde ise toz kaynağ oluşturan yerlerden, kırıcı ve trasfer bölümlerinde alınır."

Madde 14 - Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesi başlığ ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Eşik sınır değerler

Madde 16 - Yönetmelik kapsamına giren tüm işyer lerinde ipliksi toz dışında ortam havasında krista

yapıda SiO_2 içeriği % 5'ten fazla olan solunabilir tozların Eşik Sınır Değerleri (ESD) aşağıdaki eşitlik yardımı ile bulunur.

$$ESD = \frac{25}{\% SiO_2} \ mg/m^3$$

Kristal yapıda SiO_2 içeriği % 5'ten az olduğu takdirde ESD 5 mg/m^3 olarak kabul edilir.

Solunabilir toz içinde kristal yapıda SiO_2 oranı % 5'den az olan yerlerde birinci ölçmeyi takip eden toz ölçmelerinde kristal yapıda SiO_2 yoğunluğu tespiti zorunlu değildir. Ancak kayaç değişikliği durumlarında bu oran yeniden tespit edilir."

Madde 15 - Aynı Yönetmeliğin 17 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Eşik Sınır Değerlerine göre işyerlerinde çalışma

Madde 17 - Toz yoğunluğu ESD'nin üstünde olan işyerlerinde üretime yönelik olarak işçi çalıştırılamaz. Bu gibi işyerlerinde toz oluşumunun önlenmesi veya tozun bastırılması yöntemleri ile toz yoğunluğunun ESD'nin altına düşürülme çalışmaları yapılır. Toz bastırma çalışmaları sonucunda toz ölçümü yenilenir, toz yoğunluğu ESD'nin altına düştüğü tespit edildiğinde çalışmalara izin verilir."

Madde 21 - Aynı Yönetmeliğin 25 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 25 - Tozla mücadelede toz oluşumunu önlemek, kaynağında tozu bastırmak uygun havalandırma ile toz yoğunluğunu seyreltmek ve öngörülen ESD düzeyi altında tutmak esastır. Tozlu ortamda çalışma sırasında kişisel koruyucu toz maskesi, maskenin toz süzme özelliği tam olarak belirtilmiş olması, yüze tam uygunluğunun ve düzenli bakımının sağlanması şartı ile kısa süreli bir vardiyada toplam 1 saati geçmeyen tozlu çalışmalarda mekanik tozla mücadele önlemlerine yardımcı araç olarak kullanılabilir."

Madde 22 - Aynı Yönetmeliğin 27 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 27 - Yönetmelik kapsamına giren işyerlerinde

üretimde çalışan işçilerin işe girişte ve çalışma süresince en az iki yılda bir kez standart göğüs filmleri alınarak radyolojik muayeneleri yapılır. Bu radyolojik muayenelerin düzenli olarak yerine getirilmesinden işveren sorumludur. Göğüs filmlerinin pnömokonyoz bakımından değerlendirilmesi işlemi okuyucu tarafından yapıldıktan sonra filmler, B okuyucuya gönderilir. Değerlendirmeler sonucunda A ve B okuyucu hekimler arasında bir çelişki olması durumunda filmler her iki okuyucu tarafından birlikte değerlendirilerek uygunluk sağlanır. Her iki okuyucunun nihai değerlendirme sonuçları işveren tarafından İSGÜM Merkez Müdürlüğüne bildirilir.

A ve B okuyucu listeleri İSGÜM Merkez Müdürlüğünden temin edilir."

Madde 23 - Aynı Yönetmeliğin 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 28 - A ve B okuyucuları tarafından pnömokonyoz olgusu yada şüphesi biçiminde kabul edilen ve işverene bildirilen işçiler, işverence mesai çizelgesi ekli standart işçi gözlem formları ile birlikte ilgili sigorta müdürlüğü veya hastanesi kanalı ile bağlı bulunduğu SSK Meslek Hastalıkları Hastanesine sevk edilir. Bu değerlendirmeler sonucunda düzenlenen raporların bir örneği ilgili işyerine ve İSGÜM'e gönderilir.

Pnömokonyoz veya pnömokonyoz şüphesi olan işçilerin klinik ve laboratuar muayenelerinin gecikmesi savsaklanması ilgililerce önlenir."

Madde 24 - Aynı Yönetmeliğin 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 29 - Bu Yönetmeliğin eki Ek 3'de belirtilen İLO Uluslararası Pnömokonyoz Değerlendirme Kategorisi Çizelgesinde I. kategoriye giren işçiler, çalışma ortamının toz yoğunluğu 2 mg/m³ altında olan işyerlerin çalıştırılır. Bu işçilerin en az yılda bir kez SSK Meslek Hastalıkları Hastanelerine kontrole gönderilmeleri zorunludur. II. kategoriye giren işçiler tozsuz işlerde çalıştırılır."

Madde 25 - Aynı Yönetmeliğin Altıncı Bölümünün başlığı "Eğitim seminerleri ve seminer konuları" olarak, 31 inci maddesi ise başlığı ile birlimte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Eğitim seminerleri

Madde 31 - Tozla Mücadele Biriminde görev alacak kişiler ile pnömokonyoz değerlendirmesinde görev alacak hekimler için eğitim seminerleri düzenlenir. Bu seminer programları, İSGÜM koordinasyonunda üniversiteler, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanır ve uygulanır."

Madde 26 - Aynı Yönetmeliğin 32 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tozla Mücadele Birimi seminer konuları

Madde 32 - Düzenlenecek seminer programları teorik dersleri ve pratik uygulamaları kapsar.

a) Teorik konular :

1) Tozlarla oluşan meslek hastalıkları hakkında genel bilgi,

2) Yönetmelik kapsamına giren işyerlerinde karşılaşılan kayaç ve mineral tozlarının tanımlanması ve sınıflandırılması,

3) İşyerlerinde toz örnekleri alınacak yerlerin belirlenmesi ve örnek alma teknikleri,

b) Uygulamalar :

1) Toz ölçümleri ve değerlendirmelerinde kullanılan cihazların tanıtımı, kullanımı, kalibrasyonu ve toz numunesi alınmadan önce yapılması gereken işlemler.

2) Numune alındıktan sonra cihazların bakımı ve temizliği,

3) Toz örneklerinin laboratuarda değerlendirilmesi ve toz yoğunluğunun hesaplanması,

4) İşyerlerinde toz ölçümü uygulamaları."

Madde 27 - Aynı Yönetmeliğin 33 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Pnömokonyoz değerlendirme semineri

Madde 33 - Ave B okuyucu olarak görev alacak hekimler için; İSGÜM organizasyonu ile ILO-Uluslararası Pnömokonyoz Radyografisi Sınıflandırılması konusunda eğitim semineri düzenlenir."

Madde 28 - Aynı Yönetmeliğin Ek-1, Ek-2, Ek-3, ve Ek-4 numaralı ekleri, ekteki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 29 - Aynı Yönetmeliğin 7 nci, 30 uncu, 34 üncü, 35 inci, 36 ncı maddeleri ile Geçici 2 nci ve 3 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 30 - Aynı Yönetmeliğin Geçici 1 inci maddesi

aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Geçici, Madde 1 - Kalker ($CaCO_3$) terkipli kayaç işletmeleri, yeni bir karar çıkarılıncaya kadar, Yönetmelik kepsamı dışında tutulmuşlardır."

Madde 31 - Aynı Yönetmeliğin Geçici 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve madde numarası Geçici Madde 2 olarak teselsül ettirilmiştir.

"Geçici Madde 2 - Yönetmelik kapsamına giren bütün işyerleri, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde EK-1'deki formu doldurarak İşçi Sağlığı Daire Başkanlığına göndermek zorundadır."

Madde 32 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 33 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK - 1

İşveren Bildiri Formu

İşverenin unvanı	:
İşyeri bölge müd. no	:
İşyerinin adresi (İl, İlçe, Mevkii)	:
İşyerinin telefon numarası	:
İşyerinin tebligat adresi	:
Tel No	:
Toplam işçi sayısı: Yer altı:	Yer üstü:
Elde edilen madenin/cevherin cinsi	:
Yan taşın cinsi	:
Üretim yöntemi	:
Üretim miktarı (Ton veya m^3/yıl)	:
İşyerlerinin en faal olduğu aylar	:
İşyerinin faal olmadığı aylar	:
İşyerinin ruhsat no (Maden dairesi veya özel idare)	:
Ruhsat tarihi ve müddeti	:

EK - 2

Özelliği Olan Kayaç veya
Mineraller Eşik Sınır Değerleri (ESD)

Kayaç-mineral	ESD
Asbest:	
Krizotil	0.6 lif/cm^3
Diğer türler ve asbest içeren kayaçlar	0.3 lif/cm^3

EK - 3

ILO Uluslararası Pnömokonyoz Değerlendirme
Kategorisi Çizelgesi

0. Kategori	: 0/-	0/0	0/1
I. Kategori	: 1/0	1/1	1/2*
II. Kategori	: 2/1	2/2	2/3
III. Kategori	: 3/2	3/3	3/+

* Büyük opasiteye doğru gelişme varsa (ax, A, B, C) II. Kategori ve üzeri gibi işlem görür.

EK-4

Pnömokonyoz Değerlendirme İşçi Gözlem Formu

No :
Tarih :
1. İşyeri unvanı, adresi :
2. İşçi adı, soyadı :
3. İşçi sigorta no :
4. İkametgah adresi :
5. Doğum yeri :
6. Yaşı :
7. Cinsiyeti :
8. Öğrenim durumu :
9. Çalıştığı bölüm :
10. Yaptığı iş :
11. Meslek öyküsü :

İşkolu	Bölüm/Yaptığı İş	Süre	Tarih

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

12. Sağlık yakınmaları Hayır Sürekli Bazen Süresi
öksürük
balgam
hırıltılı solunum
göğüste sıkıntı hissi
solunum zorluğu
nefes darlığı
hemoptizi

13. Daha önce akciğer hastalığı geçirdi mi?
Hayır( ) Evet ( ) Nedir:

14. Başka önemli hastalık geçirdi mi?
Hayır ( )Evet ( ) Nedir:

15. Aşağıdakilerden hangilerini geçirdi?
Meslek hastalığı
Hayır ( )Evet ( ) Nedir:
İş kazası
Hayır ( )Evet ( ) Nedir:

16. Sigara kullanma alışkanlığı
Hayır ( )
Evet ( ) Paket/gün ( ) yıl ( )
Bırakmış ( ) Paket/gün ( ) yıl önce ( )
yıl içmiş ( )

YARARLANILAN KAYNAKLAR :

1) Ç. ve Sos. Güvenlik Bakanlığı Daire Başkanlığı "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği İle İlgili Genel Bilgiler."

2) TÜRK-İŞ İşçi Sağlığı - İş Güvenliği Ders Notu. Ankara Yayın (1991 - 171)

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi
4664
344.012596 SON 1997